

UND
ER
WOR
LD
MA
GAZ
IN

2026.
JÚLIUS

MOONSPELL

IMMOLATION + LUNAR SHADOW

TULPA + DEVILDRIVER + OH HIROSHIMA

SOLIPSISM + LEFT TO DIE + THE HU

SPELL + SOULBURN + AVATAR

STEVE JONES PAUL COOK GLEN MATLOCK

ANARCHY

IN THE U.K.

Sex

AND
FRANK
CARTER

PISTOLS

50

YEARS
OF
PUNK

VERY SPECIAL GUEST:

The Damned

2026.07.20

BUDAPEST

PARK

LIVE
NATION

SOLO

Funcoo.hu

JEGYEK: LIVENATION.HU

AVATAR 73 ✚ DEVILDRIVER 58 ✚ IMMOLATION 66
LEFT TO DIE 61 ✚ LUNAR SHADOW 20 ✚ MOONSPELL 6
OH HIROSHIMA 14 ✚ SOLIPSISM 70 ✚ SOULBURN 24 ✚ SPELL 16
THE HU 4 ✚ TULPA 28 ✚ UTOLSÓ HULLÁM 76
—
A TÍZ LEGJOBB* 98 ✚ GALÉRIA* 80 ✚ KONCERTRIPORT* 82
A HÓNAP ALBUMAI 31 ✚ A MÚLT ZENÉJE 64 ✚ KÖNYVJELZŐ 78
LEMEZRŐL LEMEZRE 55 ✚ ZENÉSZAKTÁK 56

* Csak a digitális kiadásban!

UNDERWORLD független zenei magazin

ISSN 3094-3914 DIGITÁLIS / ISSN 3094-3906 NYOMTATOTT

Kiadó: Posta János e. v. 1181 Budapest, Est u. 13. Telefon: +36202145640 Adószám: 67337428-1-43 metal@underworld.hu – Alapító, felelős szerkesztő: Posta János – Munkatársak: Bali Dávid, György Zoltán, Gyuricza Ferenc, Gyuricza Tamás Marcell, Kánya Ferenc, Kiss Daniella, Kovács Bedlam Péter, Milán Péter, Schmidt Péter, Uzseka Norbert, Valachi Samu, V. A. és az Underworld Klub – Fotók: kiadói és zenekari archívumok – A közölt cikkek, fotók és grafikai elemek szerzői jogvédelem alatt állnak, bármilyen nemű felhasználásuk a jogtulajdonos írásos hozzájárulása nélkül tilos! – A digitális magazin kizárólagos terjesztői: www.underworld.hu és szerződött partnerek. – A nyomtatott magazin előfizethető a Magyar Postánál, megrendelhető a kiadónál, valamint személyesen megvásárolható a Premium Vinyl és a Wave budapesti üzletekben. – Címlapok: Moonspell és DevilDriver

Az élet legfőbb értékei

Néhány éve igazi világszenzációként robbant be a köztudatba a mongol népzenei tradíciókat, illetve a hagyományos mongol torokéneklést modern rock- és metalzenével ötvöző The Hu. A saját stílusát hunnu rocknak nevező zenekar népszerűvé válásában a különleges zenei világ mellett az is fontos szerepet játszott, hogy ismert előadókkal – mások mellett Serj Tankian, Lzzy Hale, Jacoby Shaddix vagy William DuVall – dolgoztak együtt, illetve két Metallica-dalt is átdolgoztak, s még a The Metallica Blacklist albumra is felkerültek. A The Hu 2026 nyarán új albummal jelentkezik, Gyuricza Tamás Marcell ennek apropóján készített interjút Temkával, azaz Temuulen Naranbaatarral, a mongol zenekar lant- vagy gitárszerű húros hangszerén játszó tagjával.

A The Hu sikere nagyban köszönhető annak, hogy a nyugati világban korábban kevésbé ismert stílust és hangzást képviseltek. Miután Európában és Amerikában sikeresen bemutatták a hunnu rockot, tűztetek ki újabb célt magatok elé?

„Tulajdonképpen igen. Az első és második albumunk valóban nagyon sikeres volt a nyugati világban, ma már tényleg mindenhol ismerik a The Hu zenekart. Ezért mi is arra gondoltuk, hogy tovább kell lépnünk, így a harmadik albumunk, a Hun, amit nemrégiben fejeztünk be, más lesz, mint a korábbiak. Most arra törekszünk, hogy üzeneteket adjunk át az embereknek, s motiváljuk őket. A Hun ebben tehát különbözik az előző két nagylemezünkől, ugyanakkor mégis párhuzamba hoznám az első albumunkkal, hiszen ugyanúgy durvább riffeket és dallamosabb dalokat tartalmaz, mint ahogy annak idején a The Gereg is.”

Új szint hoztatok a nyugati rock- és metalzene világába, de vajon rátok is gyakorolt további hatást a nyugati világ kultúrája?

„Bennünket gyermekkorunk óta mindig úgy neveltek, hogy ismerjük meg a nyugati kultúrát, és valamennyire legyünk is része annak. A The Hu ebből az eszméből jött létre. Mindig figyelemmel követtük, hogy mi történik a zenei világban, milyen zenéket adnak ki Amerikában és Európában. Mindig az volt az álmunk, hogy a mongol tradíciók mellett az európai és amerikai zenei kultúra is jelen legyen a zenénkben. Abban a kiváltságos helyzetben vagyunk, hogy nemcsak a tradicionális hangszereinken tudunk játszani, hanem a nyugati hangszereket is ismerjük. Megvan a technikai ismeretünk mindkettőhöz, ezt mások nem igazán mondhatják el magukról. Szóval igen, a nyugati világnak nagy hatása van arra, amit a The Hu csinál.”

Nem egészen erre gondoltam, hiszen ez már a felbukkanásotok idején egyértelmű volt. Arra lennék kíváncsi, hogy azóta, amióta a The Hu megalakult, érték-e benneteket további hatások a nyugati kultúrából. Én ugyanis azt gondolom, hogy igen, hiszen a Nothing More énekesével, Jonny Hawkins-szal közös dalotok, a Lost Soul például teljesen

különbözik a korábbi The Hu-szerzeményektől...

„Ó, így már értem, mire gondolsz. Igen, ezzel a dallal egy új útra léptünk. Az volt az elképzelésünk, hogy készítsünk egy olyan dalt, ami a mi zenénkben megszokottakhoz képest sokkal magasabb énekhangot tartalmaz. Ezért is dolgoztunk Jonnyval, hiszen az ő hangfekvése valóban elég magas. Jonny remek énekes és nagyszerű művész, nagyszerű koncertjei vannak a zenekarával. Nagyon örültünk, amikor kiderült, hogy tudunk vele dolgozni. A Lost Soul szintén nagyon sikeres dal lett, rengeteg pozitív visszajelzést kaptunk vele kapcsolatban.”

Ha jól tudom, az új album dalai a tradíciók megőrzését és az értékek védelmét hangsúlyozzák. Ez valóban így van?

„A harmadik albumunkkal, illetve annak a dalaival leginkább az élet fő értékeire fókuszáltunk. Abból is leginkább arra, hogy elfogadd magad. Az egyik dal szövege konkrétan arról szól, hogy mindig legyél önmagad. Nekem személy szerint ez a legfontosabb dolog az életemben. Az, hogy elfogadjam saját magamat, de elfogadjak másokat is olyannak, amilyenek. A személyiségüket is, és a kinézetüket is. Ahhoz, hogy saját magamat el tudjam fogadni, tisztában kell lennem azzal, hogy melyek az előnyös tulajdonságaim, s mik a hátrányaim. Ha pedig azt várom, hogy mások elfogadjanak olyannak, amilyen vagyok, akkor nekem is tisztelnem kell őket. Szerintem ez az élet egyik legfőbb értéke, a kölcsönös tisztelet. Persze, az album nemcsak erről szól, nagyon sok mindenre fókuszáltunk, de leginkább arra, hogy mindig önmagad légy, és ezt az üzenetet add tovább.”

Mongol nyelven énekeltek, miközben olyan értékes gondolatokat fogalmaztok meg, amiket a mongol nyelvterületen kívül élők is jó szívvel fogadhatnának meg. Miről szól például az Echoes of My Father című dal?

„Örülök, hogy éppen erre kérdeztél rá, ugyanis milliárdnyi dal van a világban, de nagyon kevés, amit az apáknak írtak. Ez a dal elsősorban nekik szól. Nagyon sokat gondolkodtunk a dal kapcsán, mert azt akartuk megmutatni, hogy milyen nehéz feladat jó apának lenni. Ezt egyszerű gondolatokkal vagy mindennapos viselkedéssel szerintem nem lehet bemutatni, hiszen egy apa minden döntésével befolyásolja a családja életét. Bármik tesz, azzal nagyon erősen, de mégis láthatatlan módon formálja a gyermekei jövőjét is. Ezért is gondoltunk arra, hogy kellene írunk egy dalt a jó apákról. Az Echoes of My Father elején egy gyerek szerepében vagyunk, aki az apjának énekel, a legmélyebb tiszteletét kifejezve iránta. Később ugyanez a gyermek már apai szerepben látja önmagát,

majd nagypapa lesz. Az apáknak a világ minden táján tudniuk kell, hogy a gyermekeik méltányolják őket. Jó apának lenni a leginkább megbecsült dolog a mongol családokban.”

Van egy több mint nyolcperces dal is az albumon, a Universe, ami az eddigi leghosszabb The Hu-szerzemény. Ez miről szól?

„Talán a címből is ki lehet találni, hogy ebben az univerzumból éneklünk. *(nevet)* Ez egy olyan téma, amit már csak a kontextusa miatt is nagyon nehéz rövidre fogni. Valóban ez az eddigi leghosszabb The Hu-dal, de már az is nagyon nehéz volt, hogy csak nyolc percbe foglaljuk bele. Próbáltuk három részre osztani, nem csak szövegileg, de a zenéjét illetően is. A három rész arra utal, hogy van a pokol és a mennyország, s e kettő között az emberi lét. Minden vallás más-más módon közelíti meg ezt a kérdést, mi, mongolok így látjuk ezt. A Universe tehát egy komplex dal, ahol nemcsak a szöveg beszél a témáról, de a zene változásai is kifejezik azt. Ezért azt mondanám, kész csoda, hogy sikerült nyolc percbe belesűríteni, én könnyen el tudtam volna képzelni ennél többet is. A Universe nagyon fontos dal számunkra.”

Van még olyan dal az albumon, amiről szívesen beszélnél?

„A Warrior Chant, ami olyan, mintha a zenekar eredeti kézzel lenne, és szintén nagyon fontos részét képezi az albumnak.”

Amikor először hallottam, olyan érzésem volt vele kapcsolatban, mintha egy ima lenne...

„Nos, nem tévedtél, hiszen ebben a dalban egy harcosról éneklünk. Egy olyan harcosról, aki csatára készül. Nem egy konkrét csatára, hanem úgy általában a küzdelemre. Azt próbáltuk meg elképzelni, hogyan érezhette magát, mielőtt csatába indult volna. Milyen gondolatok jártak a fejében? Hogyan imádkozott? Ennek a dalnak ezért különösen erős a spirituális töltete.”

Mit szólnak otthon, Mongóliában a nemzetközi sikereitekhez?

„Tele vannak büszkeséggel. A mongol emberek nagyon büszkék arra, amit elértünk, lényegében az ország kulturális nagyköveteinek tartanak bennünket. Még a Dzsingisz Kán Rendet is megkaptuk. Ez a legnagyobb kitüntetés, amit egy mongol ember elnyerhet, főleg akkor, ha művész. Látjuk, hogy mennyire büszkék ránk itthon, és mennyire tisztelik azt, amit elértünk. Természetesen mi is nagyon boldogok vagyunk emiatt, és hálásak minden segítségért, támogatásért, amit a mongol állam és a mongol emberek adtak nekünk.”

Tízéves lesz a The Hu, és ennek kapcsán lesz is egy jubileumi koncertek. Ez csupán egyetlen fellépés lesz a mongol fővárosban, Ulánbátorban, vagy az őszi európai turnén is ezzel a jubileumi programmal láthat benneteket a közönség?

„Először hadd beszéljek magáról a koncertről. Igen, tízéves jubileumot fogunk

ünnepegni, ami nagyon fontos számunkra. Éppen ezért a mongol apák napját, azaz augusztus 8-át választottuk ki ennek a koncertnek az időpontjaként. Ulánbátorban, a Nemzeti Sportstadionban lépünk fel, és ez lesz az eddigi legnagyobb koncertünk. Miután az megvolt, visszamegyünk az Egyesült Államokba, ahol Rob Zombie és Marilyn Manson közös turnéjának leszünk a speciális vendégei. Ezt követi az európai turné, ott a Skálá zenekarral fogunk együtt játszani, de azt még nem tudom megmondani, hogy pontosan milyen programmal. Az azonban egészen biztos, hogy 2026 végéig turnézni fogunk.”

Magyarországon eddig három koncertetek volt. Mennyire sikerült megismernetek a mi hazánkat?

„Magyarország és Mongólia történelmében sok közös pont van. A régmúltból is, de az újabb időkből szintén, gondolok itt a Szovjetunió időszakára. Szerintem onnantól fogva elég pozitív diplomáciai kapcsolatban van egymással a két ország. Úgy tudom, nagyon sok magyar ember él Mongóliában, és nagyon sok mongol van Magyarországon, elsősorban az egyetemi tanulmányaik miatt. Nagyon sok a csere-diák, és rengeteg kultúrát osztunk meg egymással. Mi nagyon közel érezzük magunkat a magyarokhoz, én személy szerint nagyon szeretek ott játszani. Igen, ahogy mondtad, már háromszor voltunk ott, és mindhárom alkalommal éreztem ezt a közelséget. Imádom Magyarországot, az ott élő embereket, és nagyon várom, hogy újra vissza tudjunk menni hozzátok.” ♡

MOONSPELL

Istentől távol, emberhez közel

A portugál Moonspell öt év után jelentkezett új albummal. A Far From God egyszerűbbnek ható gothic metal, de bőven van benne mélység is. Fernando Ribeiro énekessel Uzseka Norbert beszélgetett.

Az utóbbi években többször is nyilatkoztad, hogy nehéz időket él meg a zenekar, és nem biztos, hogy lesz még új album. Mi történt hát, s hogyan alakult az évek alatt az új anyag?

„A Moonspell küzdelmes egy zenekar. Harminc éve vagyunk már együtt, nyilván voltak csúcs- és mélypontok is. Semmit sem vehettünk soha biztosra. Különösen portugál zenekarként ennyi jót megélni, ilyen hosszú időn át. De mindez persze nehézségekkel is járt. Sok olyan kihívással, problémával, amit lépésről lépésre kellett leküzdenünk, megoldanunk, és nem is csak zenei értelemben, hanem személyes szinten is. 2018-ban volt egy hosszú turnénk a Rotting Christtal, és a végére totálisan kiégtem és elfáradtam. Több mint 60 napon át voltunk úton, 57 koncertet adtunk, kinyírva ezzel az egészségünket, az elménk épségét, én még a torkomat is. Úgyhogy úgy döntöttem, itt az ideje, hogy valamin változtassunk. Sajnos ez a változtatás végül azzal járt, hogy meg kellett válnunk az egyik alapítótagtól, Mike Gaspar dobosunktól, aki amúgy a legjobb barátom volt. Úgyhogy ez fájdalmas döntés volt. És sokáig úgy éreztem, képtelen vagyok folytatni a bandát Mike nélkül.

Hanem aztán az első fontos esemény az ő távozását követően a pandémia volt, amely mindannyiunkat megfosztott a szabadságunktól, a megszokott életmódtól, de még a pénzünktől is. De volt a covidnak más, ellentétes hatása is, amellet, hogy belefáradtunk ugyan a turnézásba, de úgysem lehetett koncertezni. Azt érezted, hogy kimaradsz valamiből. Így megírtuk a Hermitage albumot, ami amúgy véletlen egybeesés volt, mert már a covid kitörése előtt elkezdett foglalkoztatni a remeteség kérdésköre – a remetéké úgy a vallásban, mint a társadalomban, s egyszerre, mondhatni, mindannyian remetévé váltunk. Valahogy ráéreztünk a korszellemre.

És érdekes volt elkészíteni az albumot, s maga az anyag is más lett, mint a korábbiak. De attól még a pandémia odavágott neki, nem turnézathattuk meg rendesen, és így csak még jobban megoszlott róla a rajongók véleménye, noha sok jó kritikát, visszajelzést kaptunk. Ez nyilván az én kedvemet is elrontotta, és úgy éreztem, ideje másba fogni. Nem tudom, tudod-e, de író is vagyok, meg van egy zenei tanácsadó cégem, egy kis kiadóm, szóval már azt gondoltam, ideje abbahagyni a Moonspell-t. De a zenekar többi tagja is válságos időket élt át az utóbbi öt évben.

Tudom, sok zenekar nem beszél az ilyesmikről nyíltan. Mindig minden ugyanúgy megy: két év turné, aztán egy új album. De a Moonspell sosem így működött. Meglehet, túl személyes is számunkra ez a zenekar, és nagyon mélyen benne vagyunk a dalainkban. Így az volt a fő kérdés, hogy minek írjunk egyáltalán új zenét? Kit fog egyáltalán érde-

kelni? Ha olyan lemezeid vannak, mint a Wolfheart, az Irreligious, a Sin, az Antidote, az Extinct, akkor bőven van miből válogatni. Innen jött a szimfonikus koncert ötlete is, közben megünnepeltük a Wolfheart 30 éves jubileumát is, s csak ezután kezdtük azt érezni, spontán módon, hogy alakulnak új ötletek. És ahogy kialakult, hogy mit szeretnénk a Far From God albumon, minden megváltozott.

Ezért azt gondolom, bölcs döntés volt a részünkről, hogy kivártunk öt évet, hogy ismét rátaláljunk arra, hogy mit jelent a Moonspell részének lenni. Úgyhogy ismét boldogok vagyunk. Szerintem remek lett az új album, a visszajelzések nagyon jók, sőt, gyakran szenvedélyesek. Tudom, sok banda mondja ezt, hogy »hú, minden sima volt és ez a legjobb lemezünk«, de ez nem az én stílusom. Szeretek beszélni és beszélgetni, de csak őszintén, mert minden zenekart emberi lények alkotnak, nem gépek, nem MI. Úgyhogy végigjártuk az utat, a válságot. S ahogy a történelemben,

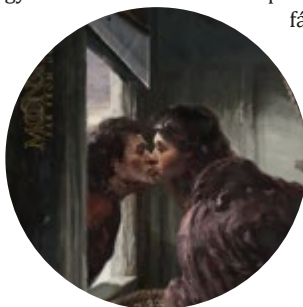
a politikában és a vallásban is megesis: a válságok fájdalmasak, de egyúttal hasznosak is, hogy magad mögött tudd hagyni a problémákat. Szóval a Far From God a mi válaszuk a magunk egzisztenciális válságára.”

Ugyanazzal a producerrel, Jaime Gomez Arellanóval dolgoztatok, akivel a Hermitage-t készítettétek. Hogy zajlott a munka?

„Jól. Azt hiszem, a Hermitage kapcsán eléggé megnehezítettük Jaime dolgát, főleg Ricardo (*Amorim gitáros*) és Pedro (*Paixão billentyűs-gitáros*), ők nagyon beleásták magukat a munka minden fázisába. Én kevésbé álltam bele, viszont jó barátok lettünk közben Jaime-vel, és mind azt mondtuk, hogy a Far From God valami egészen más lesz. Énekileg is, mert a Hermitage-en szerintem én nem annyira hagytam rajta a kézjegyet, de ez alkalommal Jaime is több teret kapott tőlünk. De azért is mentünk vissza hozzá, mert szinte hatodik tagként működött együtt velünk.

Nyilván a dalokat megírtuk, mire stúdióba vonultunk, de Gomez baráti szinten is megértette, mennyire fontos ez az album a Moonspell számára. Persze, van sok albumunk, s szinte mind fontos a maga módján. Az emberek meg vagy szeretik, vagy nem. S mi jön aztán, tudunk-e turnézni? Ezek mind kihatással vannak a saját privát életünkre is, tehát nem mindegy, milyen producerrel dolgozol. És én azt szerettem, azt értékelem igazán, ha ez az ember egyben barát is, mintegy hatodik tagja a zenekarnak.

Sokat foglalkoztam filozófiával, és azt hiszem, Platón írja az Állam című művében, hogy a legerősebb hadsereg az, amelynek tagjai szeretik államukat, s meghalnak azért, amit szeretnek. Pontosan ezt keresem én a producerben is. Olyat, aki nem félti a bőrt, aki a legjobbját nyújtja, aki nem lusta addig menni, míg mindenből ki nem hozza a leg-

jobbat. És így is történt. Persze, Gomez Kolumbiából származik, szóval hozzánk hasonlóan forróvérű ember.

A stúdiózás egyes pillanatait, ha nem is voltak agresszívek, de elég kemények voltak. Gomez intuitív, és tényleg ki akarta hozni mindenből a legjobbat, szóval nem volt pihe-nő. Hiába, hogy az album elég egyszerű, ezt az egyszerűséget nem volt könnyű elérni. Természetesen szól, valóságosan. Nincs programozott dob, nincsenek MI-trükkök. Zenei album, ahogy a régi időkben, amikor az utolsó hangot is neked kellett feljátszanod.

És azt érzem, hogy bőven van még nafta ebben a felállásban, hogy Gomezzel folytassuk a munkát. Vicces, de már most elkezdtünk új dalokat írni, holott még az új lemez sem jelent meg. Elkapott az ihlet. Úgyhogy jó eséllyel nem lesz újra ekkora szünet a következő albumig. Persze, lesznek turnék meg minden, de az biztos, hogy Gomez ott lesz velünk az első ötletektől fogva.”

Az első albumotok idején a vámpírok és vérfarkasok jobbára az undergroundhoz tartoztak. Aztán jött a Twilight könyv- és filmsorozat meg a többi, és mainstreammé vált mindez. De töletek még most is hitelesnek hangzik, ha ezekről énekeltek. Mit gondolsz minderről?

„Hát, talán ez az én örökségem. Amúgy a Twilight filmzenéhez mi is jelentkeztünk egy dallal, de nem bánom, hogy nem választották be. Szerintem is elveszett a dráma, a mélység azzal, hogy ekkora siker lett az a sorozat. De attól még a vámpírok, farkasok és a többi természetfeletti lény központi szereplői az európai kultúrának. Bár maga Bram Stoker sosem járt Romániában vagy Magyarországon, a Drakulát alapos könyvtári kutatás után írta csak meg. És azt gondolom, meg is tudta fogni a lényegét. Mert mi a vámpír? Egy kitaszított, aki valamire reagál, nem ő lép először. Valaki, aki alapvetően a maga dolgával törődött, hitte az Istent, amíg olyan tragédia nem érte, mely tönkretette az életét. Ha félreteszed a vérszomjas, telepátikus, természetfeletti oldalát, a vámpír csupán egy férfi, aki a szerelmet és a megértést, elfogadást keresi.

Pont ezért is érzem úgy, hogy illik ez a téma a Moonspell-hez, hiszen én erre a döntő aspektusra koncentrálok. Tény, hogy sok éven át nem nyúltam a témához, mert a csapból is ez folyt. Emlékszem, milyen volt '92-93 körül megnézni a moziban Coppola Drakula filmjét, s megtapasztalni utána, hogy mekkora hatása lett mindenre. De mindig is szimpatizáltam a vámpír figurájával, mert olyan tragikus. És szerintem nem létezik gothic metal anélkül, hogy megértsd a szerelem és a fájdalom közötti kettősséget. Persze, aztán fel lehet építeni köré a román herceg, a magyar grófné karakterét, de összességében nekem a vámpír emberi oldaláról kell írnom, engem az érdekel, nem csak a mágikus és folklór oldala.

Aztán 2024-ben kijött Robert Eggers Nosferatu című filmje, és az különösen eltalált, mert ugyanarról szól: igen, fantasztikus film, gyönyörűen fényképezték, remek a színészi játék, de Nosferatut magát nem romantizálták. Így aztán megláthatod a szörnyetegben az embert. És pont ez az, ami mindig is érdekelt a vámpírizmusban.

Van egy Életerő című remek film, 1985-ből, amiben a vámpírok úrlények. Fel is használtunk belőle egy kis részletet az egyik albumunkon. Tobe Hooper rendezte, aki a Texasi láncfűrész mészárlást is. Szóval ebben a filmben a vámpírok nem vért szívnak, hanem energiát, ami egy nagyon találó metafora arról, hogy mit csinálnak a vámpírok. Szóval, a Nosferatu film után jött, hogy legyen az új album címe Far From God, vagyis Messze Istentől. Vámpírok és katolicizmus, amit főleg a videóklipben domborítottunk ki.

Hasonló a helyzet a farkasokkal, ők a társaságot, a testvériséget szimbolizálják. Ez is nagyon személyes a szá-

„Szerintem nem létezik gothic metal anélkül, hogy megértsd a szerelem és a fájdalom közötti kettősséget.”

munkra. Mindig azt mondom, hogy igen, vannak azok, akikkel együtt dolgozunk: kiadók, ügynökségek, a turné-stáb. De a nap vagy inkább az éj végén mi öten alkotjuk a Moonspellt, mi vagyunk a falka. Rajtunk múlik a zenekar sorsa. Azt gondolom, a titok az, és mindig is az volt, és hozzáteszem, hogy regényeket is írok, meg könyveket fordítok, rengeteget olvasok, nagyon foglalkoztat az irodalom, szóval a titok nem az, hogy mit írsz, hanem hogy hogyan írsz az adott témáról. Hozzányúlhatsz klasszikus témákhoz, ahogy mi tettük a Far From Godon, úgy is, hogy hozzáadsz valami kortársat, s mégis, remélhetőleg, megmarad autentikusnak.

Emlékszem, ahogy néztem a Nosferatu filmet, amiben a címszereplőt játszó színész órákat vett, hogy az angol beszédének az akcentusa, mondjuk úgy, román legyen. Néztam a filmet, és az jutott eszembe, hogy én ezt már '95-ben megoldottam mindenféle beszédórak nélkül. Nem arról van szó, hogy én akarok lenni a vámpírok királya meg ilyenek, de fontos megérteni, hogy a vámpír alakja tragikusabb, és irodalmi értelemben is sokkal mélyebb, mint a legtöbb gondolkodik. És remélhetőleg elértem ezt a mélységet a Far From God dalaiban."

Az nem vitás. A címadó dalra Litvániában forgattatok videóklipet. Miért pont ott?

„A rendező, illetve a filmes cég miatt. Ennél az albumnál nagyon fontos az image, a külsőségek is, és mindent megtettem, hogy minden részlet tökéletes legyen. Borító, merchandise, mindnek stílusosnak kellett lennie, akkor is, ha az agyára mentem minden érintettnek. Át kellett jönnie minden részletében, hogy ez itt a Moonspell. Rendezőt is így kerestem. A Gaerea éneke, Alpha jó barátom, maga is rendező, így tőle kértem tanácsot. Olyan embert kerestem, aki képes megvalósítani az elképzeléseimet, melyekre nem csupán a Nosferatu hatott, de pl. az orosz rendező, Eisenstein, a Mátér Johanna című film vagy épp Ken Russelltől az Ördögök.

Mozifilmszerű klipet álmódta meg, és ő a litván Tre. Filmet javasolta, és Pavel Trebukhin rendezőt. Két napot töltöttünk ott, és odakinn volt úgy mínusz 20 fok. Elmondtam neki, hogy fekete-fehér klipet akarok, olyat, ami úgy néz ki, mint egy régi mozifilm. Vámpír papokat akarok benne látni, meg apácákat. Ez mind klisé, de azt akartuk, hogy egyszerre legyen gyarló és hitetlen, illetve vallásos és vámpíri. Ez könnyűnek tűnt, de valójában nagyon nehéz volt megvalósítani. Akárcsak az albumon a zene, ez egy egyszerű videóklip, de minden részlete meg van koreografálva és gyönyörűen fényképezve.

Mikor Pavel átküldte az első változatot, mondta, hogy a legtöbb zenekar kb. az ötödik-hatodik változatra bólint rá, én viszont már a másodikat elfogadtam. Csak azért nem az elsőt, mert vétettem egy kis hibát a playbackben, így azt a részt ki kellett cserélni. Szerintem gyönyörű lett a klip, és nagyszerű fogadtatásban is részesült. Klasszikus mozi hangulata van, pont, ahogy akartam. A borító is olyan lett, mint szerettem volna. Mindegyiknél az volt a cél, hogy ha félretesszük a Moonspell, akkor önmagukban is megállják a helyüket, mint egy rövid film vagy mint egy festmény a múzeumban.

De a lemezhez készült második klipet is Pavellel forgattuk, a lemeznyitó Cross Your Heartra, az inkább zenekaros videó, és szintén remek. S ha sikerül még összeszedni egy kis pénzt, szeretnénk klipet a The Great Wolf in the Sky című dalra is, mert az is megérdemelné.

Tudom, sokan mondják, még a lemezkiadókknál is, hogy ma már nem olyan fontosak a klipek, hiszen a tévék úgysem adják le. Tény, hogy kevés metal megy a tévében, de hát ott van a saját 'tévénk', a Youtube, és ott a Far From God nagyobb ment, mint bármelyik korábbi klipünk. Már túl van a 300 ezer megtekintésen. Persze, ha csak harmincan nézték volna meg, akkor is remek videó volna, de örülök, hogy az emberek értékelik a beletett munkát."

Miért a régi tévék képarányában készült a klip?

„Mert ez a keskenyebb látószög jobban illett a videó dramaturgiájához. Olyan titokzatos így: vajon a pap vámpír, vajon megbocsát az apácáknak, van köztük valami szexuális? Semmi sem egyértelmű. És ehhez illett ez a szűkebb látvány, főleg a gyóntatófülkék jelenethez. Azt akartam, hogy úgy nézzen ki, mintha az egész négy fal között, titokban történne, ott zajlik az összes dráma. Így is forgattuk, kivéve azt a néhány részt, amikor kinn zenélünk, de a lényeg az intim, közeli hangulat megteremtése volt. Még az ének is olyan abban a dalban, mintha egyenest a füledbe beszélnék vagy énekelnék. Mintha gyónást hallgatnál."

Az új albumnak sok olyan pillanata van, amely mintha főhajtás lenne a régi gót bandák előtt, amilyen pl. a Sisters Of Mercy vagy akár a Fields Of The Nephilim, noha nagyon is máshogy szól az anyag. Direkt lett így, vagy csak én hallom bele?

„Nekünk is megvannak a hatásaink, és a két említett zenekar nagyon fontos számunkra, mint a gothic mozgalom vezéralakjai. A címadó dalban főleg van olyan, ami a Sisters of Mercyre utal, lévén groove-os darab. A Fields Of The Nephilim meg az egész lemezen érezhető, ahol kissé gono-

szabdra vált a zene. Volt nekik egy Zoon című albumuk, ami amúgy metal, maga a tökéletes gothic metal album, mert egyszerre nagyon sötét, de közben úgy szól, mint a Slayer. Nagyon agresszív, helyenként szinte death metalos.

Amikor nekiálltunk az új daloknak, el kellett döntenünk, pontosan merre is akarunk menni. A Moonspellben nagyon sok különféle zenei hatás jelent meg a pályánk során: thrash metaltól a gothic/industrial vonalon és thrash metalon át a rockig. De igazán akkor találtunk rá a hangra, amikor sikerült kitalálnom, hogy mi legyen az album címe, mert az meg is határozta ezt a gothic metal vonalat. Le akartuk egyszerűsíteni, egy adott irányra fókuszálni.

Közben láttam én is, hogy zajlik most valamiféle gothic újjászületés, nemcsak zenei, de esztétikai értelemben is. Sok új gót fazon van, és valahol vicces, hogy főleg ezek az úgymond a gót influenszerek, felrakják a kis videóikat, amikben koporsóban pózolnak, vagy vámpírként bejárák a kastélyokat. És már volt, hogy a Far From God volt ehhez a háttérzene, és ezt jelként fogom fel. Nem ez a cél, de attól még jelzi, hogy megpendítettük a megfelelő húrt, és a gót közösség reagál ránk.

És persze máig foglalkoztat a gothic irányzat: könyvek, művészi alkotások, és a zene is. S nem csak a régi nagyok, mint a Sisters, a Nephilim vagy a The Mission, hanem olyan újabb, elektronikusabb hangzású zenekarok is, mint a Twin Tribes vagy a French Police. Ezek rám is hatnak, ugyanakkor álszerénység nélkül mondhatom, hogy részt vettünk a gothic és a metal összeházasításában, gondolok itt olyan dalainkra, mint az An Erotic Alchemy és az Of Dream and Drama a Wolfheart albumon, vagy még inkább az Irreligious és a Sin lemezeinkkel. Tudtuk tehát, mit csinálunk. De ahogy korábban is voltak kísérletezőbb dolgaink, most is vannak kevésbé egyértelmű dalok, mint amilyen a Your Promise of Light és a Reconquista, amelyek nem átlagos gothic nóták. Nagyon pontosan tudtuk, hova akarunk eljutni ezzel az albummal, és az általad említettek és továbbiak, pl. a Type O Negative, mind hatással voltak ránk. Ugyanakkor a Moonspell metalosabb ezeknél.”

Van egy Biblical, azaz Bibliai című dal is a lemezen, és elnézést, hogy ilyet kérdezek, de kb. egyidősek vagyunk, szóval gondold, hogy ennyi idősen az ember érezheti ugyanazt a szívfájdalmat, szenvedélyt és veszteséget, amit fiatalkorában?

„Szerintem igen. Sőt, idővel csak rosszabb lesz. Azt gondolom, a szeretetet/szerelmet és a fájdalmat nem lehet különválasztani. Ha szeretsz valakit, ha szerelmes vagy valakibe, az mindig azzal jár, hogy fel kell adnod önmagad egy részét, és ez fájdalmas. Számomra a szeretet/szerelem áldozat. Nincs rá jobb szó. Lehet ez Krisztus áldozata, vagy egy vértanúé. Lehet ez Rómeó és Júlia áldozata, vagy, hogy más klasszikusokra utaljak, Drakula és Mina, vagy épp Frankenstein és az ő menyasszonyának az áldozata. Igazi szeretet/szerelem nincs fájdalom nélkül. Egyiknek sem az a dolga, hogy boldog legyél tőle.

Másfelől viszont nem is lehet élni ezek nélkül. Ez óriási ellentmondás. És sok ember élete legrosszabb döntését hozta meg pusztán szeretetből vagy szerelemből, mintegy önmagát taszítva kárhozatba. Valaminek a szerelméért. Ádám és Éva, Prométheusz, Doktor Faustus, mind eladták a lelküket a szerelemért/szeretetért. Vagy akár a tudásért, netán pénzért.

Nagyon fontos és eleven érzés ez, a legelsőbb minden emberi érzés közül. Bár manapság az emberek inkább kapcsolódnak a gyűlölethez. Egyszerűbb és jobban fizet. A metálenéhez is jobban illik. »Ezt utálom, azt utálom« – de nem hiszem, hogy ugyanolyan igazi, mint a szeretet/szerelem, még ebben a háborúkkal sújtott világban sem.

Sok helyen jártam már, olyan helyeken is, ahol most épp háború van, és mindenütt azt éreztem, hogy az emberek

egyszerűen csak boldogok akarnak lenni, harmóniában akarnak élni, szeretni akarják egymást. Lehet, hogy fura, hogy ezt mondom, de még olyan országokban is így volt, amelyek most hadban állnak a szomszédjukkal. De most nem a szeretet uralkodik, hanem a gyűlölet. Meg a fanatizmus és a megkülönböztetés. Ezért éneklek azt a Biblicalban, hogy »a szerelmünk bibliai volt, tele haraggal, tele kéjjel«, mert én így értelmezem a szerelmet. Nagyszerű, bibliai mértékű dologként.

És maga a Biblia nagyon is hatott erre az albumra. Szeretem olvasni, szerintem a valaha volt legnagyobb törtenet. Nem mondom, hogy elhiszem, hogy jött egy fickó az égből, kezében két lángoló tábla, és megmondta, hogy mit csináljunk. Ez mind metafora. Butaság szó szerint értelmezni. Viszont a Biblia a nyugati történelemről is szól, ugyanúgy, ahogy a Korán a Közel-Kelet történelméről, Konfuciusz vagy a zoroasztrizmus szövegei pedig Kínáról és Indiáról is mesélnek. Ezek számomra mind fontos könyvek. És intellektuális problémám van azzal, ha azt látom, hogy valakik, legyen bár egy barát black metal zenekar tagjai, elégetnek egy Bibliát. Nagyon sokat lehet belőle tanulni.

Jyrki, a The 69 Eyes éneke, protestáns papként is dolgozik. Portugáliában a protestáns egyháznak nincs nagy tere, a katolikus egyház sokkal inkább jelen van. Szóval, Jyrkivel beszélgettünk a Sátánról, a sátánista zenekarokról, és ő mondta, hogy »Oké, srácok, lehet sátánkodni meg minden, de a végén az én dolgom lesz eltemetni titeket.«

„Ha szeretsz valakit, ha szerelmes vagy valakibe, az mindig azzal jár, hogy fel kell adnod önmagad egy részét, és ez fájdalmas.”

Merthogy van erre is képzettsége és felhatalmazása. És ez nagyon vicces és okos kijelentés volt.

Szóval igen, a Far From God a hitről is szól, bibliai dolgokról, mindenféle szegény meg metalkisé nélkül, hogy akkor az Isten a rossz, a Sátán meg a jó. Intellektuális szempontból ezt problémásnak érezném.”

A The Great Wolf in the Sky című dalban különféle nyelveken hangzik el a farkas szó (magyarul sajnos nem). Mi alapján döntötted el, hogy melyik nyelvbeli verziót használod?

„A hangzásuk alapján. Lobo, lupus, wolf – az volt a lényeg, hogy a dalon belül jól hangozzanak. Hogy mintegy nemzetközivé tegye a farkas témát. Sok különféle nyelven kipróbáltam, végül a spanyol, latin, görög és azt hiszem, norvég változatuk került a dalba, mert ezek illettek oda leginkább.”

Ebben a dalban Alicia Nuhro játszik vonós hangszereken. Ki ő, hogy került képbe?

„Ő eredetileg spanyol, s most Galíciában él, Portugáliától északra. Van abban a dalban egy olyan dallamos rész, amit eredetileg szintetizátorral oldottunk meg, de mivel pont benne voltunk a nagyzenekaros koncertekben, adta magát, hogy használjunk igazi vonósokat. Gomez, a producerünk ismerte őt, dolgozott vele korábban. Indie vonalon mozog, és új szintre emelte a dalban azt a temetési vagy akár kozmikus hangulatot.

Minden nagyon egyszerű volt, mert Alicia gyakorlatias zenész. Odajött, feljátszotta, és beletette a szívét-lelkét.

Emellett énekel is, de most ezt nem aknáztuk ki, mert már előtte eldöntöttük, hogy ez alkalommal nem lesz női vokál a lemezen. De nagyon örülök, hogy részt vett az albumon, és hozzátette a maga vonós-mágiáját.”

Van a Your Promise of Lightban egy kérdés: „mi a baj az étellel?”. Érdekelne, mi erre a magad válasza.

„Nincs rá válaszom. Ez egy metafizikai kérdés, ami-re nem is kell válaszolni. Ez egy aporia. Mostanában sokat foglalkozom filozófiával, és nekem úgy tűnik, manapság az emberek nem kérdéseket, válaszokat vagy megoldásokat keresnek, hanem igazolást. Hogy például azt mondod, a Föld lapos. Felmész a netre. Ezt hívják gyors gondolkodásnak. Felmész a netre, rákeresel, és találsz egy honlapot vagy bejegyzést, ami szerint a Föld lapos. Vagy mondjuk keresel egy pszichológiai kifejezést, amit ráaggathatsz a magad vagy mások problémájára, és mindegy, hogy esetleg nem is helyes, amit találsz, de hopp, megtalálod Jungot vagy Freudot, és már meg is van a címke.

Szóval azt hiszem, a válasz őszintén az, hogy bár az albumunk nagyon sötét, attól még szerintem ebben a világban, nekünk magunknak, megvan mindenünk, ami ahhoz kell, hogy boldogabb társadalomban éljünk. Több pénzünk van, több oktatást kapunk, több a tudatosság, és itt van nekünk az internet. Van egy Peter Sloterdijk nevű filozófus, az ő Prometheus's Remorse című könyvét olvasom (*magyarul még nem jelent meg – UN*), és ő Prométheuszhoz és a tűzhöz hasonlítja az új lehetőségeket, főleg a közösségi hálózatoskat és az MI-t.

Tudod, Prométheusz, metaforikus értelemben, elhozta az emberiségnek a tüzet, és a tűz a korábbinál sokkal nagyobb tudást és kényelmet tett lehetővé. Megtanultunk rajta főzni-sütni, felmelegített, s egyúttal a babonáinkat, a világlátásunkat is átformálta. Viszont sok szenvedést is hozott az emberiségnek: London leégett, Moszkva leégett, Lisszabon is leégett...

Szóval ez a kérdés amolyan filozofikus állásfoglalás. Mi a baj az étellel? Miért viselkedünk így, miközben mindenünk megvan? Miért vannak szegények, miközben olyan sok pénz van a világban? Miért vannak éhezők? Mások meg miért járnak magánrepülőgépekkel? Miért vágsz ki rengeteg fát az Amazon őserdőiben, hogy utat építs az autóknak, s aztán miért beszélsz a környezetről? Ez hát a filozofikus kérdésem. A fény ígérete, ami ugyan már itt van, mégsem engedjük, hogy mindenki hozzáférjen.”

Tizenöt éve szerződtek a Napalm Records-hoz, szóval úgy tűnik, jó ott nektek. Így van?

„Igen. Nagyon sokat fejlődtek. A lemezkiadók bonyolultak. Tudom, mert nekem is van egy kis, Alma Mater nevű kiadóm, amivel könyveket és lemezeket jelentetek meg. És a zenekarokat kezelni is bonyolult, hiszen vannak az elvárások, s velük szemben a valós számok. De különösen az új termékmenedzser, Michele, aki amúgy a Visions Of Atlantis énekes, nagyon odateszi magát most. Azt érzem, hogy jobban támogatják a Moonspellt, mint valaha.

Persze, mi olyan zenekar vagyunk, hogy folyton vannak ötleteink, és tesszük a dolgunkat, de tisztában vagyunk vele, hogy a kiadó részéről befektetés a lemezeinket kiadni, és nem hiányzik nekik sem, hogy pénzt veszítsenek rajtunk. Magam is minden nap dolgozom az ügyeinken. Ma is felkeltem 3/4 8-kor, és egész nap a Moonspellt tolom. És azt gon-

dolom, kiváltságos helyzetben vagyunk, amennyit tesz értünk a Napalm. De már az elején is megtették a magukét, s azóta csak jobbak lettek.

Persze, van egy csomó új bandájuk, ezek a kalózos meg szörnyes csapatok, amik nem kimondottan az én világom, de komolyabb, ha úgy tetszik, kevésbé szórakoztató, művészibb zenekarok is vannak náluk. Szóval jó nekünk náluk, és mára kiismertük egymást, jól tudunk együttműködni. Ne felejtjük el, hogy mi Portugáliában élünk, nem Németországban, Franciaországban, Angliában vagy Amerikában. Így aztán másféle dolgokra van szükségünk, pl. több szabadságra. Sok más banda több pályolgatást igényel. De ami nekünk kell, azt megkapjuk tőlük, remek munkát végeznek. Ismét ott vagyunk a magazinok címlapján, ismét írnak rólunk mindenütt. De az is segít, hogy mi is odateszük magunkat. Hogy itt ez a tényleg jól sikerült album, s hozzá a remek videó. Mondhatni, kéz kezet mos, és a Napalmmal minden sima. Hálás vagyok a munkájukért.”

Lesz egy különleges koncertetek Sintrában. Egy magyar barátom ott is lesz. Mire számíthat?

„Ez a legkiválóbb gótikus város Portugáliában. Már egy ideje ott élek, de a Moonspell még sosem játszott ott. Sosem volt rá lehetőségünk. Sintra maga Holdhegyet jelent, szóval még ez is annyira illik a Moonspellhez.

És az történt, hogy volt egy apró szerepem egy portugál dokumentumfilmben, papot játszottam. A felvételek pedig ott zajlottak, ahol a koncert lesz. Mondták is nekem, hogy ott kellene játszanunk, a hely ódon hangulata, azok a gótikus kertek, a szobrok, minden annyira stimmel, én meg mondtam, hogy játszanék én, de hát ha senki nem hív meg, akkor hogy?! Hivatalos engedély kell hozzá, jó sok pénz, csomó minden.

Két helyet is megnéztünk, a Quinta da Ribafriát és a Quinta da Galerát. Volt egy megbeszélésünk, és kiderült, hogy nyitottak az ötletre. Nagyon boldog voltam, már csak azért is, mert az új albumhoz is tökéletesen passzol a helyszín. A színpad azokra a régi lépcsőkre lesz felépítve, de van ott egy kút is, mögötte egy gótikus jellegű udvarházzal. Még most sem hiszem el, hogy rábólintottak. Tökéletes éjszaka és helyszín lesz ez számunkra. És már alig van jegy, mert bár nagy a hely, de nem akarjuk, hogy kényelmetlenül sokan legyenek.

Legutóbb, mikor a The 69 Eyes játszott Portugáliában, ott voltam én is, és sokkal több embert engedtek be, mint amennyi elfért. Meg múlt évben Halloweenkor volt az utolsó portugál koncertünk, az is egy kis hely volt, és oda is több jegyet adtak el, mint ami még kényelmes. Ilyet nem szeretnénk. Igazi élményt, igazi emléket szeretnénk adni az embereknek. Sintra, a hely és a zene kombinációja pontosan ez lesz. Olyan látvány lesz, amihez fogható még tán egy koncertünkön sem volt. Szeretnénk fel is venni a koncertet, nyilván azt is meg kell majd finanszíroznunk, hiszen minden pénzbe kerül, és szeretnénk, ha tényleg jó stáb dolgozna velünk.”

Volt korábban is jó pár különleges koncertetek, mint pl. amit a From Down Below vagy az Opus Diabolicum felvételek megörökítettek. Ezekre hogy emlékszel vissza?

„Szerintem kell a változatosság. Szeretek klubokban játszani, nekem az ideális Moonspell-koncert egy kb. ezerfős klubban van, ahol megvan az energiaáramlás zenekar és közönség között. De szeretek

fesztiválokon is játszani, főleg azért, mert olyankor sok rég látott baráttal találkozhatok. Kezdetben mondjuk elég furán éreztem magamat a fesztiválokon, főleg amikor nappali fényben játszottunk, de megtanultam szeretni ezt is.

De ami igazán izgalmas számomra, az az, hogy olyasmit találjunk ki, amit még senki nem csinált meg. Úgyhogy az ilyen különleges koncertek nagyon fontosak nekünk, főleg, ha a magunk ötletét valósítjuk meg. A From Down Below, amelyet 80 méter mélyen, a Grutas de Mira D'Aire barlangban rögzítettünk, ugye főleg a Hermitage albumra épült, és tökéletesen passzolt a remete témához.

Az unokahúgommal és a gyerekekkel jártam ott, még nagyon kicsik voltak. Még maszkot kellett viselni, lent a mélyben is, és felmerült bennem, mennyire jó lenne ott játszani. Ez megvalósult, a koncertfelvétel remek lett, és jól szimbolizálja a covid időket. És ez volt a kevés alkalom egyike, amikor a teljes Hermitage albumot el tudtuk játszani.

Aztán az Opus Diabolicum a lisszaboni MEO Arenában úgy jött, hogy meghívást kaptunk, hogy játszunk nagyzenekarral. Nyilván ilyen mások is csináltak már, de igyekeztünk belevinni saját ízeket, zeneileg, látványilag egyaránt. És aztán jön a Sintra koncert.

De vannak még bőven ötleteink. Szeretnék például játszani Európa legnyugatibb pontján, ami Portugáliában van, és Cabo da Rocha a neve. Akár azt is el tudnám képzelni, hogy nem lenne közönség sem, csak drónok repkednének fölöttünk, azok vennék fel a koncertet. Az ott Portugália vége, Európa vége, szimbolikus lenne. Egy nap talán összejön.

Azt gondolom, két-háromévente jó csinálni valami különlegeset, olyat, amit még senki sem látott. Lesz koncertünk a bulgáriai Plovdivban, a római amfiteátrumban is, ami gyönyörű hely. Ahogy például az Opeth játszott Pompejiben vagy a Red Rock amfiteátrumban. Ezek sosem rutin koncertek, és mélyen bevésődnek az emlékezetedbe. S ha még fel is tudod venni, annál jobb.”

Annak kapcsán készültök valami extrával, hogy az Irreligious album harmincéves lesz idén?

„Igen, sokat fogunk róla játszani a nyári fesztiválokon. A Moonspell és a rajongóink számára is fontos album. De külön ennek nem szentelünk koncertet, mert hogy itt az új album is, és úgy tervezzük, a portói és a sintrai koncerten

**„Azt gondolom, két-három-
évente jó csinálni valami
különlegeset, olyat, amit
még senki sem látott.”**

az új lemez és az Irreligious is kiemelt szerepet kap majd. Talán belefér majd, hogy az összes dalt eljásszunk róla. Ez a kedvencem a lemezeink közül. Máig a legjobb gothic metal dalaink közé tartozik például a Full Moon Madness, a Mephisto, a Ruin and Misery. Szóval jó lesz ezeket is újra elővenni. És azt is gondolom, hogy ez az album nagyon jól öregedett.”

Tény. A Reconquista című dalban van az alábbi sor: „senki emberben nem bízatsz, semmi istent meg nem találsz”. Érdekelne, mik a pozitív életpasz- talataid...

„Hát, nekem is ebben a világban kell élnem, és muszáj ésszel csinálni a dolgokat. Amikor leírsz egy ilyen sort, abban azért van némi költői túlzás, tudod? De muszáj mind- ezt a teljes Far From Godra vonatkoztatni – ami ugye azt jelenti, hogy Távol Istentől. Ez nem egy keresztény- vagy istenellenes mondat. Pláne nem sátánista. Inkább nietzscheinek mondanám. Nietzsche úgy látta, hogy nagyon elidegenedtünk az alapelvektől. Ő nem csupán filozófus volt, de nyelvész is. Tanulmányozta az ókori görög írásokat, és a szavak valódi értelmét. Ezekre építette a filozófiáját. Kontextusba helyezte a szavakat, amelyeket az emberek tévesen használtak.

Itt is erről van szó: amikor azt mondom, távol Istentől, úgy értem, a katolikusok, iszlamisták, zsidók, mind nagyon messze vannak az isteneik tanításaitól. Káosz és pusztítás, amit csinálnak. Halált, krízist, gyűlöletet hoznak, miközben ha megnézed az eredeti tanításokat, s hogy elsősorban mi

hívta létre ezeket a különféle vallásokat, még ha ember alkotta is, látod, hogy pont az ellenkezője volt a cél.

Amikor tehát azt mondom, senkiben nem bízatsz, az arra utal, hogy aki erőszakot és szent háborút hoz a világra Istenre hivatkozva, abban nem lehet megbízni, és az ilyenek tetteiben nem találsz meg istent. Szilárdan hiszek ebben, hogy mind messzire vagyunk Istentől. Valószínűleg soha nem fogunk visszatérni a természetes tanításokhoz, akár a természeti vallásokhoz.

Most persze mindenki népi, mindenki pogány, mindenki jógázik meg akármilyen, de szerintem ez eléggé cinikus dolog. Szerintem mindez csupán árucikk. Nem hit. Mert ahogy a szeretet, a hit is egyben fájdalom és áldozat, hogy a jót tedd, s ne a rosszat. Van választásunk. Csak szerintem az emberiség jobbra rossz döntéseket hozott a különféle istenek nevében, s különösen a mi katolikus istenünk esetében.”

Akartam is kérdezni, hogy Portugália ugye elvileg katolikus ország, s hogy látod mindezt...

„Alkotmányosan szabad vallásgyakorlás van ebben az országban. Aztán, nem tudom, van-e ilyen Magyarországon, de nálunk sokan nem gyakorló katolikusok. Sokaknak van hite, ám nem vesznek részt a szertartásokon. Aki elmegy

misére, talán abból van kevesebb. Mindazonáltal a portugálok hite inkább babonás, mintsem igazi hit. Például a legnagyobb vallásos mozgalom Portugáliában Fátimához kötődik. *(1917-ben a Szűzanya megjelent három pásztorgyereknek, s ezt a Vatikán is hivatalosan elfogadta, azóta zarándokhely a kisváros. – UN)* Az egész csak üzlet. Közben nem igazán lehet tudni, valójában mi történt ott. Közel lakom Fátimához, és látom, hogy nagyban megy a vallásos turizmus, a hit szinte erőszakos fitogtatása. Meg aztán az emberek más egyebeket is imádnak a maguk kis életében. Imádják az iPhone-jukat, az autójukat, a pénzt, a kedvező lehetőségeket. Portugália is távol van Istentől, szerintem.”

Az biztos, hogy sok külföldi miattatok megy el Portugáliába. Gondolod, hogy az állam vagy akár a hétköznapi emberek tudnak erről?

„Egyáltalán nem. Nincs is semmi kapcsolatunk az állammal. Sosem voltunk semminek sem a nagykövetei. Legfeljebb magának Portugáliának, a kultúrának. Ezt használom a könyveimben, az írásaimban és a Moonspellben is. De a rajongóink szofták mondogatni, hogy járna már nekünk valami kitüntetés.

Egy Alcobaca kisvárosban lakom, és bementem egyszer a gyógyszertárba, a pult mögött pedig egy Death-póls,

lengyel lány állt. Ahogy meglátott, elkezdett sírni, én meg, hogy »hé, jól vagy?« Ő meg, hogy »igen, de te vagy Fernando a Moonspellből«, hát, mondom, igen, de érted, ott voltam hétköznapi ruhában, szemüvegben, nem voltam felkészülve rá, hogy bárki felismer. És a többi jelenlévő meg nézett rám, én meg mondtam nekik, hogy »nyugi, nem csináltam semmi rosszat, ő csak egy rajongó«. De kétlem, hogy a portugál intézményeket különösebben érdekelnénk, és ez kölcsönös. Teszem a dolgom, alkotok, és igyekszem távol tartani magam a politikától, a Moonspellben meg pláne.

Sokat dolgozok azért, hogy a sajtó foglalkozzon velünk, ez a dolgom, és persze a Moonspell portugál szempontból nagyon nagy banda a metalszíntéren. De ez a rajongóinknak köszönhető, és mindazoknak, akik velünk dolgoznak. Az államtól soha nem kaptunk semmi támogatást. Sem meghívást bárhova. Illetve egyszer részt vettünk a mexikói Guadalajara-ban tartott könyvfesztiválon, ahova az állami könyvtárak hívtak meg. Volt ott csomó különféle író, művész, fellépő, de a portugál résztvevők közül ránk volt kíváncsi a legnagyobb tömeg. Meg a zenekar történetéről szóló könyvünk spanyol kiadása (amit szintén magunk fordítottunk le, saját pénzen) volt a legkelendőbb könyv a Portugál Pavilonban, Saramago könyvei mellett. A könyvesek meg ott csodálkoztak, hogy ezt mégis hogy csináltuk.

„A '90-es években remek életünk volt. Sokkal kevesebb volt az erőszak, több a lehetőség, több remény Európának, hogy határok nélkül lehet itt élni.”

De amúgy nem törődnek velünk, és ez minket cseppet sem érdekel. Nem kitüntetésekért zenélünk, nem az ő elismerésükért. Amúgy szerintem a portugál metalszíntéren épp eléggé tisztelnek minket, és ez elég. Ha valaha is bármilyen díjat kapnánk, kétszer is meggondolnám, hogy elfogadjuk-e, mert nem erre van szükségünk. Hanem jobb körülményekre a kulturális és zenei életben. Például itt a hanghordozókon 23% ÁFA van (Magyarországon 27%. – UN), így luxus-termékeknek számítanak. Bármilyen kitüntetés előtt inkább azt szeretném látni, hogy ezt csökkentik.”

Sokszor játszottatok már nálunk. Volt bármilyen emlékezetes élményed?

„Először 1998-ban játszottunk Magyarországon, és nem is értem, miért olyan későn. 1995-ben kezdtünk turnézni, és a kezdetektől sok levelet kaptunk magyar rajongóktól. És már akkor is szerettem a Tormentort. Hamarosan jönnek Portóba, el is akarok menni a koncertre, mert történelmi jelentőségű zenekar, Attilával az élen.

Szóval mindig volt kapcsolat. És jó látni, hogyan fejlődtek azóta a dolgok. Úgy emlékszem, az első koncertünkön még katonák voltak a biztonsági emberek. Manapság egész más a hangulat pl. a Barba Negrában.

Csomó jó emlékem van Magyarországról, főleg amikor van idő felmenni a Budai Várba, vagy megkóstolni a jó magyar bort. És mindig úgy éreztem, tempera-

mentumos ország ez, és hogy a magyarok hasonlóan nevetnek, mint a portugálok vagy a románok. Emiatt is kapcsolódom hozzá. Szóval remélem, hamarosan visszatérhetünk, és lesz időnk körülnézni is, nem kell rohanni a következő koncertre.

Ja, emlékszem arra is, milyen volt a Szigeten játszani, aztán leülni egy üveg borral, nézni a Dunát a forró éjszakában. Nagyszerű ország a tiétek, és eredeti emberek vagytok, jó nektek játszani.”

Hogy éled meg művészként a különféle reakciókat a közönségtől? Hogy van, hogy félreértenek, van, hogy istenítenek. Vagy hogy vannak trollok, főleg a neten, akik meg utálkoznak? Hogy tudod kezelni mindezt?

„Nem szabad túl komolyan venni mindezt. Például amikor azt mondják, hogy »a Wolfheart volt a legjobb albumod, ott kellett volna abbahagynod«, azzal nem tudok egyetérteni. De nem veszem a szívemre, mert a '90-es években remek életünk volt. Sokkal kevesebb volt az erőszak, több a lehetőség, több remény Európának, hogy határok nélkül lehet itt élni – manapság minden bonyolultabb.

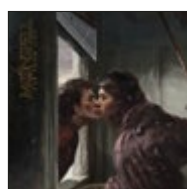
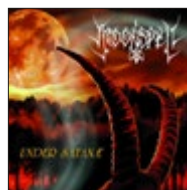
Szóval ha azt mondják, hogy utálják a mostani zenénket, hát nem a mostani zenénket utálják. Nem engem. Azt utálják, hogy már nem fiatalok többé. Hogy elmúlt az idő.

Ha zenekarban játszol, a népek kemények tudnak ám lenni, olyanokat mondanak pl., hogy »elhíztál, megcsúnyultál, megöregedtél«, de meg kell érteni – és ebben is fontos ismerni az irodalmat! –, hogy ez olyan, mintha egy valós idejű Dorian Gray-sztori szereplője lennél.

Érted, 18-19 éves korom óta szerepel a képem a sajtóban. Most meg már 51 vagyok. Nem lehetek ugyanaz az ember. Senki sem. De az emberek elvárják a zenészekről, hogy ne öregedjenek, hogy soha ne mondjanak ellen saját maguknak, hogy ne mondjanak semmit, ami nem illik a képbe. De ez nagyon lekorlátozó megközelítése a művészeknek, akik ugyanolyan emberi lények, mint bárki. Úgy tudom ezt kezelni, hogy a korszellem jelének fogom fel. Az emberek mindig panaszkodnak, mindig van valami rossz, amit muszáj kimondaniuk. De én próbálok a jóra koncentrálni, amit a Moonspell ad nekem, és azokra az emberekre, akik örülnek annak, amit csinálunk – és belőlük sokkal több van.

Olvastam egyszer egy interjút Bruce Dickinsonnal, az Iron Maiden énekesével. Neki aztán nincs mit bizonyítania: király énekes, nagyszerű fazon, igazi reneszánsz ember. Repülőgépet vezet, történelemből diplomázott, remek kardvívó. És azt mondja, az egyik koncertjükön azt látta, hogy az egyik nézőt totál nem érdekelt a buli. És hiába volt ott húszezer boldog ember, ő erre az egyre fókuszált. Mert tudod, a zenészeknek muszáj tetszeniük. Aki mást mond, hazudik. Nem mondhatja senki, hogy csak magának zenél. Nem igaz, és nem is erkölcsös ilyet mondani.

Szóval én azt mondom, amit az egyik Ulver-dalban hallottam: »ez csak zene, ne félj.« Sokszor használok ezt a sort, mert így van: ez csak zene, ez ennyire egyszerű, tetszik vagy nem, semmi gond. Sok albumunkkal megesett, hogy sokaknak nem tetszett elsőre, aztán utóbb ráértett. Ez egy folyamat, nem fekete-fehér dolog. De voltak nagyon kellemetlen helyzetek, mert az emberek néha brutálisak tudnak lenni. De megvan a magam hozzáállása, bízom magamban és abban, amit csinállok. És ennek a munkának az is része, hogy nem szerethet mindenki, nem fogja mindenki ugyanúgy látni, amit csinálsz.”

OH HIROSHIMA

Kalandozások Átokföldén

Hatodik albumával a csúcsra ért az Oh Hiroshima, nem véletlen, hogy a múlt hónapban nálunk is a hónap albumai lista tetejére került. Minden eddiginél különlegesebb és mélyebb dalok születtek, amiket minden alkalommal különleges élmény újra hallgatni. A lemez születéséről beszélgetett György Zoltán Jakob Hemströmmel.

Először is szeretnék gratulálni ehhez a fantasztikus új lemezhez. Én írtam a recenziót róla, de ez volt a hónap albuma is nálunk, abszolút megérdemelten. Milyen a visszhangja eddig, máshol is ilyen jól szerepel?

„Köszönjük! Az elmúlt időszakban rengeteg nagyon jó lemez jelent meg, úgyhogy ez különösen sokat jelent számunkra. A fogadtatás egyébként valóban nagyszerű volt, mind a sajtó, mind a rajongók részéről. Nagyon örülünk neki, ugyanakkor kicsit meg is vagyunk illetődve, meglepett a dolog. Őszintén szólva nem számítottunk arra, hogy ennyire pozitív visszhangja lesz a lemeznek, ráadásul mindenhol ez jön vissza.”

Egy ideje már hivatalosan is csak duóban játszatok, de számtalan vendégzenész szerepel az albumon. Hogy folyik a dalszerzés, az alkotói

folyamat? Amikor megszületik egy új dal, mi alapján döntitek el, hogy mely részekhez hívtok vendégeket, és hogy egyáltalán milyen hangszeren játssza el az adott részt?

„Általában én viszem az alapötletet, aztán jammelünk egyet a próbateremben, és ez alapján kitaláljuk, milyen legyen a dobalap. Ezt rögzítjük, és ez segít abban, hogy otthon tovább dolgozzak a dalon, és fokozatosan felépítsem a többi hangszer szolamát is. Alapvetően mindig egy négytagú zenekarban gondolkodom, hiszen ebből a közegből jövünk, és koncerten is így lépünk fel. A felvételeknél a testvérem, Oskar játssza fel a dobtémákat, én pedig a gitárokat, a basszust és az éneket rögzítem. Az összes többi hangszerre, ami a dalokban hallható, közreműködőket hívunk, leginkább azért, mert egyikünk sem tud igazán jól játszani rajtuk. Többnyire barátokat és családtagokat kérünk fel ezekre a részekre.”

Híresek vagytok róla, hogy sokszor a helyszín is különleges, ahol a hangsávokat felveszitek, mint pl. anno az Oscillation albumon a dobokat egy templomban. Volt most az új lemez kapcsán is ilyen?

„Ezen a lemezen most nem igazán. Az album gerincét – a dobokat, gitárokat és a basszust – a stockholmi Studio Gröndahlban vettük fel, ahol először dolgoztunk együtt Karl Daniel Lidénnel. Nagyon jól sikerült a dolog, jó munkakapcsolat alakult ki. A fennmaradó részeket többnyire mi magunk rögzítettük, néhány speciális hangszer esetében barátainknál, akik a felvételeken játszanak.”

Ez már a harmadik alkalom, hogy Magnus Lindberg keveri a lemezeket. Milyen a közös munka, hozzátesz valamit ő is a dalokhoz, ad ötleteket a dalszerzéshez is?

„Mindig is nagyon tiszteltem a munkáit, különösen azt, amit a Cult of Lunával csinált. Az a zenekar mindig fantasztikusan szólt, ezért számunkra hatalmas dolog, hogy immár harmadszor dolgozhattunk vele. És természetesen minden alkalommal maximálisan elégedettek voltunk az eredménnyel. Rendkívüli tapasztalta van a miénkhez hasonló zenék terén, és egyértelműen látszik rajta, hogy minden lemezünkénél a lehető legjobb hangzást keresi. Ha van egy ötletünk, de úgy érzi, hogy nem működik, nem szolgálja a célt, azt is kerekén megmondja. Ezt kifejezetten értékelem benne, sokkal könnyebb olyan emberekkel együtt dolgozni, akik egyenesek és őszinték. A keverés és a maszterelés önmagában is kreatív része a folyamatnak, de a fentiekén túl a dalszerzésben egyelőre még nem vett részt.”

Mindig is erős volt a svéd heavy metal színtér, a Bathorytól és a Europe-tól kezdve egészen az olyan mostani előadókig, mint a Clawfinger vagy a Ghost. Van kapcsolatotok ezzel a színtérrel?

Hogy tudott egy posztrockzenekar beilleszkedni ebbe a közegbe?

„Nem mondanám, hogy közvetlenül kapcsolódnánk ehhez a színtérhez. Bár a zenénknek vannak kifejezetten súlyos pillanatai, sosem tekintettünk magunkra metal- vagy hard rock-zenekarként. Ugyanakkor a zenénk sötétebb, melankolikusabb karaktere kétségtelenül rokonítható sok svéd metalbanda világával. Azok a kiadók, koncertszervezők és fesztiválok, amelyekkel az évek során együtt dolgoztunk, számos metalzenekarral is kapcsolatban állnak, így a közönségeink között mindenképpen van átfedés.

Egy ilyen kis országban ráadásul egy olyan rétegzene, mint a miénk, nem tudna elegendő embert megmozgatni ahhoz, hogy valóban erős, helyi közösség épüljön köré. Ugyanakkor Európában és a világ más részein létezik már egy egyre nagyobb posztrockbázis, amelyet mi is egyre jobban megismerünk a fellépések révén. Ahogy egyre többet utazunk és játszunk élőben, egyre inkább részesei leszünk ennek a nemzetközi közösségnek.”

Egy-egy irodalmi mű már korábban is fontos szerepet játszott az albumaitok hangulatának és tematikájának formálásában. Ezúttal ez egy T. S. Eliot-vers, az Átokföldre (The Waste Land) lett. Mondhatjuk, hogy ez egy konceptalbum, vagy a vers csak az alaphangulatot adja meg, szigorú narratíva nélkül?

„Inkább az utóbbi, a vers csak egy érzelmi kiindulópont volt. Az album címe közvetlenül az Átokföldből egy idézet, de a lemezen több helyen is találhatók utalások erre a műre, illetve Eliot más írásaira is, de az alap az maga az Átokföldre.

Sok párhuzamot látok a között a korszak között, amelyben Eliot ezeket a sorokat írta, és napjaink között. Különösen igaz ez az általános kiábrándultság, valamint a dolgok jelentőségének elvesztésének érzésére. Ez az alapgondolat, ami végig jelen van az albumon, ugyanakkor nem egy olyan lemezzel van szó, amely a reménytelenséget akarja kihangsúlyozni. Inkább arra tettünk kísérletet, hogy értelmezzük azt az állapotot, és olyan gondolatokat vagy kapaszkodókat keressünk, amelyek segíthetnek túljutni rajta. Éppen ezért nem vagyok benne biztos, hogy konceptalbumnak nevezném, de az kétségtelen, hogy egy jól érzékelhető, összefonódó gondolati szál végighúzódik rajta.”

Már-már közhelynek számít, hogy mennyire filmzeneszerűek az albumaitok, de az új lemez kapcsán én valóban láttam magam előtt egyfajta posztapokaliptikus természetfilmet, ahol a haldokló világ próbál újra életre kelni. Van nektek is saját megfigyelésetek az albumhoz?

Ha ismeretlenül kéne valakinek mesélned az album világáról, mit mondanál?

„Mindig nehéznek találom leírni a zenénket olyan embereknek, akik még nem hallották, különösen akkor, ha a posztrock vagy a hasonló műfajok sem ismerősek számukra. Ugyanez igaz az érzelmi oldalára is. Amikor alkotunk egy zenét, nagyon nehéz előre megjósolni, milyen érzelmeket fog kiváltani másokból. Ez rendkívül eltérő lehet. Volt, aki az And the Dead Tree Gives No Sheltert a legsötétebb albumunknak nevezte, míg mások szerint éppen ez lett a legreménytelibb munkánk.

Ami viszont biztos, hogy számunkra nagyon fontos, hogy a zenénk az érzelmek széles skáláján mozogjon és kaput nyisson a hallgató felé. Igyekszünk komolyan venni azt, amit csinálunk, és azt gondolom, hogy éppen ez teremti meg annak a lehetőségét, hogy a hallgató ilyen erős vizuális vagy érzelmi élményeket társítson a zenéhez, mint te is. A legjobb pillanatokban a dalok már nemcsak hangokként működnek, hanem egyfajta belső tájként is, amelyet mindenki a saját módján fedezhet fel.”

Többször jártatok már Magyarországon, sőt idén kétszer is jöttök (Fekete Zaj és Dürer Kert). Mik az itteni tapasztalatotok, milyen a magyar közönség?

„Az előző albumunk, az All Things Shining turnéja során a Dürer Kertben adott koncertünk volt a leglátogatottabb állomásunk. Telt házas este volt, sőt még várólista is volt a végén. Maga a koncert is a turné egyik csúcspontját jelentette számunkra.

A közönség rendkívül befogadó és figyelmes volt, szinte kézzelfogható volt, mennyire belemerültek az emberek a zenénkbe. Ez nagyon különleges élmény volt számunkra, emellett fantasztikus vendégszereteten is részesültünk. Az is nagyon sokat számított, hogy előttünk jó barátaink, a Törzs lépett fel, és az ő hazai közönsége is láthatott minket. Szóval nem kérdés, hogy hatalmas izgalommal várjuk, hogy idén kétszer is visszatérhessünk hozzátok.”

„A legjobb pillanatokban a dalok már nemcsak hangokként működnek, hanem egyfajta belső tájként is, amelyet mindenki a saját módján fedezhet fel.”

Olvastam, hogy az új lemez kapcsán szeretnétek egy különleges koncertet, ahol a teljes lemezanyagot színpadra állítjátok vendégzenészekkel. Meg fog valósulni ez, és esetleg várható, hogy valamelyik magyar koncert ilyen lesz?

„Igen, már más is feltette ezt a kérdést, és ez valóban egy nagyon érdekes projekt lenne. Jelenleg azonban még nincsenek konkrét terveink ezzel kapcsolatban. Talán az első lépés az lehetne, hogy bizonyos koncertekre magunkkal viszünk még egy további zenészt. Például egy harsonást, aki néhány dalban közreműködhetne.”

Megjártátok a számlélírtát, a kezdeti csinálmagad-időszaktól egészen addig, hogy ma már egy olyan neves, független kiadóval dolgoztok együtt, mint a Napalm Records. Hol tart most az Oh Hiroshima, mi a jövőképetek?

„Valóban hosszú út áll mögöttünk, bár mi ezt inkább egy lassú és fokozatos fejlődésként éltük meg. Nagyon hálásak vagyunk minden lehetőségért, ami az évek során megtalált bennünket. Most olyan helyzetben vagyunk, ahol valóban élvezzük azt, amit csinálunk, miközben továbbra is egy erős kreatív lendület hajt minket előre.

Ami a jövőt illeti, igyekszünk mindig csak a következő lépésre koncentrálni, bár a következő album dalain már most meglepően sokat dolgoztunk, jól halad a dalszerzés. Reméljük, hogy az emberek továbbra is kíváncsiak lesznek arra, amit csinálunk, eljönnek a koncertjeinkre, megveszik a lemezeinket és támogatnak minket. Végso soron ez teszi lehetővé, hogy folytathassuk azt, amit a legjobban szeretünk.”

Köszönöm az interjút! Sok sikert a lemezhez és a közelgő koncertekhez, és remélem, hogy valamelyik magyarországi fellépésen személyesen is találkozunk!

„Mi köszönjük az interjút, és külön köszönjük az új lemez fantasztikus fogadtatását. Mi is reméljük, hogy még az idén találkozunk valamelyik koncertünkön!” U

Okkult metaforák

A kanadai Spell az utóbbi évek egyik legizgalmasabb formációja az obskúrus okkult rock/protometal színtér underground bugyraiban, Wretched Heart című friss albumuk pedig az idei év egyik kiemelkedő teljesítménye. A zenekar történetét, inspirációinak forrásait, az új lemezzel kapcsolatos tudnivalókat, és persze a jelenlegi aktualitásokat az énekes/basszer Cam Mesmerrel vettük végig.

A zenekar 2007-ben alakult Stryker néven, és 2013-ban változtattátok a nevet Spellre. Mivel nem ismerem a Stryker néven megjelent *Possessed By Heavy Metal* EP-t, szeretném megkérdezni, hogy a névváltoztatás oka valamiféle zenei irányváltás volt? Vagy valami más állt e döntések hátterében?

„Először is, nagyon örülök, hogy a Spell benne lehet az Underworld magazinban, igazán köszönöm! No, lássuk is rögtön a lényegét! Amikor 2007-ben megalakultunk, még tinédzserek voltunk, és nagyjából az olyan kedvenceinkhez hasonlóan szerettünk volna megszólalni, mint az Accept, a Judas Priest, a WASP, az Iron Maiden, és így tovább. Továbbra is szeretjük ezeket a zenekarokat, és ez mindig is így lesz, de ahogy idősebbek lettünk, úgy az ízlésünk is változatosabbá vált, és már egyfajta kicsit eklektikusabb stílusú heavy metalt szerettünk volna játszani. A másik dolog pedig, hogy van egy szintén kanadai zenekar, a Striker, és nem akartuk, hogy bárki is összekeverjen minket velük. Ezen két apropó miatt találtuk ki a Spell nevet, amivel voltaképpen szinte bármilyen zenét játszhatunk.”

A Spell 2014-es debütáló albuma, a The Full Moon Sessions még meglehetősen direkt, nyers heavy metal zenét tartalmazott, de két évvel később a For None And All már egy sokkal változatosabb anyag lett, sok klasszikus Rush- és Blue Öyster Cult-hatással. Szinte olyan, mintha egy másik zenekart hallanánk.... Ezek a régebbi, progresszív hangzású zenék ilyen erősen befolyásoltak titeket ez alatt a két év alatt?

„A The Full Moon Sessions dalai mind olyanok voltak, amiket még a zenekar első éveiben írtunk, többnyire 2008 és 2011 között. Tulajdonképpen ez volt a Stryker-időszak. Ezeket a dalokat, azt hiszem, 2011-ben vettük fel, de a hangmérnök, akivel dolgoztunk, felszívódott, és semmilyen módon nem tudtuk utolérni. Közben nála voltak a felvételeink és a pénzünk is. Akkoriban még elég fiatalok voltunk, és hát nem engedhettük meg magunknak, hogy újra felvegyük a nótákat, szóval baromi dühösek voltunk. Végül aztán csak előkerült a fickó, de ez már több mint egy évvel később történt. Voltaképpen tehát a Full Moon Sessionsnek valójában 2012-ben kellett volna megjelennie, ahogy eredetileg is terveztük. Így viszont időben kissé 'összecsúszott' a folytatással.

Amikor felvettük a For None And Allt, addigra sok minden megváltozott: már mindannyian együtt éltünk, közösen egy házban, és egészen másképpen próbáltunk és írtunk zenét. Az új dalok már kicsit bonyolultabbak lettek, mert folyamatosan sokat gyakoroltunk, és egyre több részlettel gazdagítottuk a muzsikát. Amikor végül a felvételekre került a sor, mindent közvetlenül rögzítettünk szalagra, teljesen élőben. Ugyan ezerszer összeprobáltunk mindent, de így is egy rakás verzót csináltunk. Nagyon kemény meló volt az egész. Azt hiszem, meg is károsítottam a hangomat ezzel, mivel öt napon keresztül napi tizenkét órát énekeltem, hogy időben végezzek mindennel, és ne fussunk ki a stúdióidőből. Ezért van az, hogy néhol még hallhatsz falzett sikolyokat a For None and Allon, később viszont már jóval kevesebb ilyenrel próbálkoztam. Sajnos részben tönkretettem a hangomat, és utána már nem ment igazán

jól ez a dolog. A lemezen egyébként nem voltak komolyabb utómunkálatok, minden felvétel, amit hallasz, élőben került rögzítésre, semmilyen digitális szarakodás nem történt.”

Jómagam a zenekart a 2020-as, Opulent Decay című harmadik albummal ismertem meg; ez a lemez tovább szélesítette a zenei palettátokat a dark rock, a gothic rock, valamint a wave/posztpunk hatások beemelésével. Úgy vélem, ekkor kristályosodott ki igazán a Spell saját hangzása, amelyet azóta is sikeresen formáltok és tökéletesítetek tovább. Te hogyan látod mindezt?

„Nos, én még mindig nagyon büszke vagyok arra az albumra. Az az anyag egy teljesen másfajta dalszerzési metódust jelentett a számomra. A For None and Allt jobbra együtt raktuk össze, közös zenekari munkaként, mivel akkoriban mindannyian együtt laktunk. Az Opulent Decay-t viszont gyakorlatilag egyedül írtam meg. A dalok nagy része elalvás közben talált rám, ezért valahogy ez egy nagyon 'álomszerű' lemez lett. Rendszerint az ágyban fekvé, félálomban még azon a zenén gondolkodtam, amin legutóbb dolgoztam – a legjobb új ötletek meg persze, hogy ilyenkor jutottak eszembe! Akkor aztán, épp amikor már kényelmesen elaludtam volna, rá kellett venni magam, hogy felkeljek, gitárt ragadjak és felvegyem a friss ötleteket, még mielőtt elfelejteném őket. Szerintem az Opulent Decay azért a legprogosabb albumunk, mert a dalok jórészt ebben az álomszerű állapotomban születtek. Valahogy a normál zenei berögződések, szabályszerűségek nem igazán működnek ebben az álomvilágban, szabadabban alkot a képzelet, és ráadásul rengeteg különféle dolgot is hallgattam ekkoriban, szóval mindezek hatására lett olyan az a lemez, amilyen.”

2024-ben egy split kiadványhoz felvettétek egy The Devil's Blood-dal feldolgozását, két évvel korábban pedig egy Strawbs-nóta átíratát is – honnan jött ezeknek az ötlete? Magatoktól találtátok ki a dolgot, vagy valamilyen felkérés érkezett, és annak tettetek ezekkel eleget?

„Egyik feldolgozást sem felkérésre készítettük – egyszerűen csak két olyan zenekarról van szó, akiket nagyon kedvelünk, és akik előtt ilyen módon tisztelni szerettünk volna. Jó kis móka volt mindkettő – valami érdekesség, amin dolgozhattunk a soralbumok között. A The Devil's Blood a kezdetektől fogva rendkívül fontos a számunkra. 2009-ben Allal (Al Lester dobos, időnként gitáros és énekes) el is utaztunk Németországba, hogy megnézzük őket az első turnéjukat, még a Come, Reap EP-jükkel. Láttuk ezt a fellépésüket az oberhauseni Helvete Clubban, és ezzel lényegében megváltoztatták az életünket.

Valószínűleg ez volt a legvarázslatosabb koncert, amit valaha láttam, és talán már nem is lesz semmi más ehhez fogható. Valóban egy olyan zenekar voltak ők, amelyet mintha egy másik világból ihletett volna valami ritka, talán természetfeletti erő. Ők azóta is hatalmas inspirációt jelentenek a számunkra, és azt hiszem, nagyrészt ők felelősek az okkult rock vonalnak a 2010-es évek elején bekövetkezett fellendülésért is. Nem hiszem, hogy olyan zenekarok, mint a Ghost, léteznének, ha nem lett volna a The Devil's Blood.

De a The Strawbs is nagyon jelentőség-teljes a számunkra, David Cousins pedig minden idők egyik kedvenc dalszövegírója nálam. Egy igazi zseni, aki egyfajta olyan „varázserővel” rendelkezik, amely valamiképpen lehetővé teszi, hogy a zenéje több legyen bizonyos mennyiségű hang és szöveg nettó összegénél. Játsszunk csak el egy Strawbs- vagy egy The Devil's Blood-számot, és lehet ugyan, hogy minden hangot eltalálunk, de így sem feltétlenül lesz meg az a fajta varázslat, amit csak az eredeti zenekar tudott megteremteni. Van ebben valami igazán különleges és egyszeri mágia, amit talán lehetetlen is reprodukálni.”

A zenekari felállás 2024-ben Gabriel Tenebrae gitáros-billentyűs érkezésével gazdagodott, az új albumon pedig egy új gitárost is hallhatunk, Jeff Black személyében.

Ők mit tesznek hozzá a Spell hangzásához a stúdióban és a színpadon? Részt vettek a Wretched Heart dalszerzésének, hangszerelésének és felvételének kreatív folyamataiban is?

„Nos, még 2019-ben, az Opulent Decay dalainak felvétele után, művészi és személyes nézeteltérések miatt megváltunk egykori gitárosunktól. (Graham McGee) A 2022-es Tragic Magic albumunkon első ízben játszottunk ketten Allal az összes hangszeren, kivéve a billentyűs részeket, amelyeket Gabriel Tenebrae nyomott fel, akkor még session zenészként. De annyira jó volt Gabriellel dolgozni, hogy aztán véglegesen meghívtuk őt a zenekarba, illetve egy kedves barátunkat, Jeff Blacket is bevontuk a csapatba. Őt először még csak a koncerteken vendégzenészként vetettük be, majd a közelmúltban teljes jogú taggá avasztuk, és így már a legújabb, Wretched Heart című albumunkon is játszott. A Wretched Heart dalait továbbra is ketten írtuk Allal, de a jövőben Jeffet és Gabrielt is tervezzük bevonni az alkotói folyamatokba.”

Számomra az új album csúcspontja a záró nótapáros, azaz az instrumentális In Duress és az azt követő címadó szerzemény kettőse. Szerintem ezekben koncentrálódik legtokéletesebben a mai Spell lényege. De nagyon szeretem a Lilacot vagy az Unquiet Gravest is, mindkettőnek igen erős atmoszférája van. Nálad melyik a favorit dal az új albumról?

„Én magam igazából nagyon büszke vagyok az új korong összes számára. Különböző időpontokban más-más kedvenceim vannak, de jobban végiggondolva talán a Lilacot választanám, mert az egy különlegesen személyes dal aszámomra. No és igen, Wretched Heartot én is nagyon szeretem.”

A dalszövegeid többségét meglehetősen erős okkult megközelítésben írod. Honnan ered ez, milyen kulturális inspirációk vagy akár konkrét személyes élmények keltették fel benned a vonzalmat ezen obskúrus tematika iránt?

„Őszintén szólva, komoly erőfeszítéseket tettem, hogy ezen az új albumon már inkább olyan dalszövegeket írjak, amelyek átélhetőbbek és személyesebbek, és amiknek az üzenetét kevésbé takarják el az okkult vagy épp túlságosan burjánzó, virágos metaforák. Ezúttal azt akartam, hogy egyből nyilvánvaló legyen, miről szólnak az egyes dalok.

Ezeknek a szövegeknek a nagy része a személyes tapasztalataimról szól, olyan dolgokkal kapcsolatban,

„Erőfeszítéseket tettem, hogy olyan dalszövegeket írjak, amelyek üzenetét kevésbé takarják el az okkult vagy épp túlságosan burjánzó, virágos metaforák.”

amelyek meglátásom szerint szinte univerzálisak: szívfájdalom, veszteség, magány, frusztráció. Ez az album az életem néhány nagyon nehéz évéből inspirálódott, és tudom, hogy szinte mindenkinek voltak már ilyesféle élményei – ezért valami olyasmiről akartam írni, amiben mindenki osztozni tud, ahelyett, hogy a mondandóm valami titokzatos, okkult vagy rejtélyes dologról szólna. De ha valaha összetört már a szíved, a Lilacot érteni fogod. Ha valaha is hiányzott annyira valaki, hogy érezted és szinte hallottad a szellemét magad körül, az Unquiet Graves neked szól. Ha pedig egyszer is gondoltad már azt, hogy végleg összetörtél, és soha többé nem tudsz szeretni... nos, akkor a Wretched Heart egyenesen a tiéd.

A legerősebb dalszövegek, azt hiszem, egyben a legközvetlenebbek, legszemélyesebbek is. Szerintem sok előadó egyszerűen fél attól, hogy egyenesen kimondja, amit érez, és őszintén beszéljen róla. No persze, művészként ez valahol sebezhetővé is tesz...”

Véleményem szerint a mai Spell zenei megközelítése nagyban hasonlítható olyan zenekarokhoz, mint az Unto Others, a Tribulation vagy akár az egykori In Solitude – utóbbi esetében különösen a harmadik, Sister című albumukra gondolok.

Te magad mely formációkkal érzed a legközelebbi hasonlóságot a hozzáállás tekintetében?

„Megtisztelő az észrevételed, mindannyian nagyon kedveljük ezeket a zenekarokat, néhányuk egyenesen a legnagyobb kedvenceink közé tartozik! Egyetértek veled abban, hogy mi is jobbra ugyanazt a zenei szellemiséget képviseljük, mint ezek a csapatok. Az említetteken túl én még a The Devil's Bloodot és a Cauldron is a legfontosabb 'rokonaink' közé sorolnám.

Ami a hozzáállást és az ethoszt illeti, azt mondanám, hogy én magam a legtöbbet a Cauldronéktól tanultam. Ők néhány évvel idősebbek nálunk, szintén kanadaiak, és tinédzserként nagyon felnéztünk rájuk. Mindig nagyon rendesek voltak velünk, és sokat tanítottak nekünk arról, hogy hogyan működünk jól zenekarként, hogyan turnézzunk, hogyan maradjunk fenn a zeneiparban. Az alapvető filozófiánk nagy részét tőlük tanultuk. Olyan dolgokat, mint hogy mindig sallangmentesen és analóg módon vegyük fel a zenét, anélkül, hogy közben mindenféle digitális eszközökre támaszkodnánk. Vagy hogy soha ne legyen több pólómintánk, mint dalunk. És hogy soha ne finanszírozzuk a saját álmainkat közösségi finanszírozásból – ez rossz módszer, tévút! No és persze, hogy a fekete vinyl a legkirályabb for-

mátum! Ne csináljunk feleslegesen flancos dolgokat, ha egyszerűen, közvetlenül és lényegre törően is megtehetjük ugyanazt. Dolgozzunk hagyományos módszerekkel, amikor csak lehetséges – ez mindig a legvalóságosabb és legőszintébb, mert az igazi rock and roll és heavy metal a csóró külyköktől jön, a szegénységben és a küzdelemben gyökerezik. Itt él az igazi művészi szellem, és néhány gazdag seggfej drága felszereléssel soha nem tudja felvenni a versenyt azzal, amire néhány elszánt srác egy négyesávos felvevővel képes lehet. A 2000-es évek elején, a túlproducelt, úgy mond professzionális eszközökkel felvett lemezek, a szupertechnikás death metal, meg a Dimmu Borgir- és Cradle Of Filth-féle túltölt szimfonikus black metal korszakában ezek a Cauldronos srácok által levont, tőlük hallott tanulságok rendkívül fontosak voltak a számunkra.”

Szerintem elég nehéz egyetlen rövid, egyszerű kifejezéssel leírni a mai Spell zenei világát. Ha meg kellene próbálnod, te magad hogyan definiálnád dióhéjban a zenéteket? Valamiféle metalnak neveznéd, vagy teljesen másképp írnád körbe?

„Ez egy trükkös kérdés, mindenesetre mi mindig is hypnotic heavy metalnak hívtuk a zenénket. Nem emlékszem pontosan, hogyan jutott eszünkbe ez a kifejezés,

de azt hiszem, valamiképpen ezt is a The Devil's Blood ihlette. Az ő zenéjünkben van jelen egyfajta olyan hipnotikus, érzéki minőség, ami akkoriban igazán úttörőnek tűnt. Amikor a The Devil's Blood felbukkant azt hiszem, úgy 2007 körül, még a nu metal korszak végén jártunk, errefelé épp a grindcore és a technikás death metal uralkodott, a hagyományos metal újjaszületése pedig még nem gyűrűzött be ide. A groove, a dallam és a lélek kiment a divatból a súlyosabb zenékben. Amikor a The Devil's Blood megjelent, teljesen ledöbbenem, hogy ilyesmi egyáltalán lehetséges! Amit játszottak, az érzéki, drámai, lélekkel teli, varázslatos, titokzatos és dallamos volt – az akkoriban nyomuló összes agresszív, macsó, keményfiús zenekar ellentéte. Ezért még egy nagy összefüzés is kerekedett a Metal Archives oldalán arról, hogy ők egyáltalán metalbandának nevezhetők-e. Szerintem ez egy totál idióta vita volt...”

Kanada számos egyedi hangzású zenekart adott a világnak – Voivod, Rush, Vektor és így tovább –, és azt hiszem, nyugodtan kijelenthetjük, hogy a Spell is ebbe a társaságba tartozik. Mit gondolsz, mi a fő oka ennek a jelenségnek?

„Magam is régóta töprengök ezen. Igen, tényleg van egy jellegzetes 'kanadai hangzás', amit sok zenei műfajban viszszaalakok. A Triumph, a Rush, Neil Young, Joni Mitchell és az April Wine mind ezt bizonyítják, ahogy sok más további előadó is. A Cauldron és a Freeways szintén, csak hogy modernebb példákkal is éljek. Nézetem szerint a kanadai kultúrát valahogy az határozza meg, hogy NEM amerikai. Kanadában körülbelül 42 millió ember él, míg az USA-ban 342 millió, tehát kulturális téren mindig is küzdeni kell a kanadai művészekért, hogy ne tapossák el őket, mint a bogarakat.

Az egyik meghatározó különbség szerintem az, hogy mennyire hangos, színpadias és harsány tud lenni az amerikai kultúra. Nem azt mondom, hogy minden amerikai ilyen... de az Egyesült Államok bizony Hollywood földje is, ahol minden nagyszabásúbb, hangosabb és egyszerűen 'több', mint bárhol máshol. Dúl az öncélú individualizmus, és minden a show-ért van. Szerintem ez az amerikai populáris kultúra lényege. Kanadában is létezik persze ez, de szerintem, amikor az Amerikához képest tapasztalható különbségek alapján határozzuk meg magunkat, akkor a kanadai kultúra kifejezőmódja alázatosabbnak, komolyabbnak és emberközelibbnek bizonyul.

A mi kultúránk egy kicsit kevésbé hivalkodó, egy kicsit visszafogottabb, egy kicsit csendesebb és introvertáltabb. Egy kanadai számára Neil Young gyengéd, érzelmes hangja valóságosabbnak tűnik, mint néhány affektálás amerikai előadóé, akiknél gyakran úgy tűnik, mintha az éne-

kes csak egy felvett karaktert alakítana. Mindez így talán túl sommásnak, túl felháborítónak tűnhet, de véleményem szerint ebben keresendők a 'kanadai hangzás' gyökerei. És biztos vagyok benne, hogy a Spellre is igaz mindez.”

Az előző albumborítóitok mind nagyon szépek és látványosak voltak, de a Wretched Heart frontja egy jó fokozattal direkter lett – bár ez is kétségtelenül hangulatos. Tudatos döntés volt ez az egyszerűbb vizuális irány felé való elmozdulás?

„Nos, a dalszövegekhez hasonlóan a téren is tudatos döntés volt, hogy ezúttal közérthetőbbek legyünk. Azt akartam, hogy a dolgok egy kicsit kevésbé grandiózusak, kevésbé fellengzősek, kevésbé túlpörgetettek legyenek, inkább a személyesség lett most hangsúlyosabb. Talán ez összefügg azzal a magyarázattal is, amit az előbb mondtam a kanadai kultúráról. Ez egy közvetlen és bensőséges hangvételű album, ezért is kértünk egy ehhez jól passzoló festményt barátunktól, Adam Burke-től. És imádom, ami végül kisült a dologból!”

A vizualitás fontossága egyértelműen látszik az új promóciós fotókon – ezekkel is jól sikerült elkapni azt a fajta atmoszférát, amit a zenetek olyan erőteljesen sugároznak...

„Gondolom, arra a koporsókról készült fotóra gondolsz, ami az albumborítónk hátuljára került. Vagy talán azokra a képekre, amik reneszánsz festménynek tűnnek a virágokkal és a díszes ruhákkal? Mindegyikkel az album hangulatát akartuk visszaadni. A koporsós fotó az én ötletem volt, a reneszánsz festmény stílusú képet pedig a Ramble Films-es barátommal, Sean Edwardsszal közösen készítettük, aki a Lilac és a Take My Life, illetve régebben az Ultraviolet és a Psychic Death dalok videoklipjeit csinálta. Hihetetlen élmény vele dolgozni, mindig remekül kapja el az adott nóták hangulatát és az üzenetük lényegét.”

A Spell talán összes albumát a brit Bad Omen Records adta ki, amely tudomásom szerint jelenleg csak egyetlen másik zenekarral, a kiváló Wytch Hazellel foglalkozik. Hogyan találtatok egymásra a kiadóval?

„A Bad Omen Records fantasztikus! Egyébként az albumainkat Európában és a világ nagy részén a Bad Omen, Észak-Amerikában pedig a Metal Blade adja ki. Először úgy hallottunk róluk, hogy több olyan klassz lemezt adtak ki, amelyeket szeretünk, többek között például a Satan's Satyr's zenekartól. Aztán 2015-ben kaptunk egy e-mailt Will Palmertől, a Bad Omen Records alapítójától, aki hallotta a The Full Moon Sessiont, és annak hatására jelentkezett be, hogy ki akarja adni a következő lemezünket. Azóta is

remek az együttműködésünk! Will nagyon támogatja a kreatív szabadságunkat, és nagyszerű munkát végez a zenénk népszerűsítésében és támogatásában. Abszolút elégedettek vagyunk a Bad Omennel. És ahogy mondtam, a Wytch Hazel nem az egyetlen másik bandájuk, a Bad Omen ernyője alá tartozik a Birth, a Poltergeist, az Amulet, a Mirror, a Satan's Satyr's több remek kiadványa is.”

Volt már valaha közös koncertetek vagy fesztiválfellépéseitek az imént említett Wytch Hazellel?

„Néhányszor előfordult már, igen. Pár évvel ezelőtt például a svédországi Muskelrock fesztiválon játszottunk velük, és előző este Londonban is együtt léptünk fel. Úristen, micsoda komoly élmény volt egyetlen éjszaka alatt eljutni Londonból Svédország távoli, vidéki tájaira! Akkor éjjel egyáltalán nem aludtunk, ellenben elveszve rohagáltunk fel-alá a vonaton, miközben még egy halom hangszert is cipeltünk magunkkal. Egy igazi rémálom volt! Ki hallott már olyan szerelvényekről, amelyeket egyszer csak szétkapcsolnak, hogy az egyes szakaszok aztán más-más helyekre menjenek tovább? Az ember meg legyen észnél, hogy hová száll fel, és hol teszi le magát...” (Európában ez teljesen hétköznapi gyakorlat. – S. P.)

A Spell mellett tagja vagy egy 2015-ben alakult, Reversed nevű black/thrash/death hordának is. Mesélnél erről a zenekarról egy kicsit?

„Persze, szívesen. A Reversed tagságát én és Al, plusz két másik közeli barátunk alkotjuk, és egyenesen a helyi heavy metal pöcegödörből másztunk elő. Sok különféle zenét hallgatunk, beleértve ebbe az extrém metalt is, ezért szerettünk volna lehetőséget adni magunknak arra, hogy olyan dolgokat is játszassunk, amik nem igazán illenek a Spell világához. Felettből szórakoztató és katartikus élmény ilyen jellegű muzsikát játszani! Nagyon konkrét és gyors. kaotikus és gonosz. 2018-ban kiadtunk egy EP-t Widow Recluse címmel, 2024-ben pedig egy nagylemezt, a Wildly Possessedet. Nagyrészt megírtuk azóta egy új album anyagát is, amit hamarosan fel is veszünk. Nagyon izgatott vagyok miatta!”

Mik a további tervek? Elképzelhető, hogy Európában is felléptek mostanában?

„Igen, erre van esély! Vannak szuper izgalmas turnék és fesztiválfellépések a láthatáron, amikről konkrétumokat még nem árulhatok el, de hamarosan bejelentjük majd ezeket. Nagyobb szabású és komolyabb események lesznek ezek, mint amiknek valaha is a részesei voltunk, szóval alig várom, hogy elindulhassunk! De már dolgozunk a friss zenén is, szóval előbb-utóbb egy új albummal szintén előrukkolunk majd. A heavy metal éli!” U

Egy régi világ fátyla

A 2026-os esztendő eddigi egyik legizgalmasabb albumával rukkolt elő nemrégiben a német Lunar Shadow, melynek elkészítését és kiadását nem mindennapi koncepció mentén vezényelte le a gitáros/énekes/agytröszt Max Birbaum. A *The Pall Of A Past World* magával ragadó zenei és szövegi világáról éppen úgy szó esik az alábbi interjúban, mint Max megváltozott zenehallgatási szokásairól, egy szép japán szigetről... sőt, még egy obskúrus földalatti könyvtárról is. Olvasd el, érdemes!

A z előző album megjelenése óta komoly változások történtek a Lunar Shadow háza táján.

A 2021-es *Wish To Leave* anyagát készítő felállás mikor, miért és hogyan esett szét? A többiek maguktól léptek ki, vagy te oszlattad fel azt a csapatot?

„Van egyfajta általános félreértés a köztudatban a Lunar Shadow felállásával és a többi sráccal kapcsolatban. Nem akarok pikírtnek tűnni, de az a helyzet, hogy kezd már a dolog elmagyarázása egy kicsit fárasztóvá válni így többszörre, pedig az egész nem olyan bonyolult: a zenekarból senki nem lépett ki, és kirúgva sem lett senki. A csapat ugyanaz, mint eddig is: jómagam, Sven (*S. Hamacher* basszusgitáros), Kay (*K. Hamacher* gitáros), Jörn (*J. Zechner* dobos) és Robert (*R. Röttig* énekes). Természetesen koncertezni is ebben a felállásban fogunk. Egyszerűen csak úgy határoztam, hogy most én egymagam akarom a munka javát elvégezni a stúdióban. Mindig is én voltam a Lunar Shadow fő dalszerzője, mint ahogy a szövegek is mind tőlem származtak, szóval ez egyál-

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

talán nem jelentett olyan nagyon nagy horderejű változást. A legkomolyabb az egészben talán az volt, hogy rávegyem magamat az éneklésre, ez azért valóban egy jelentősebb lépés, ebben egyetértünk.

Tudod, nálunk a logisztika jellemzően sok energiát emészt fel, tekintve hogy jelenleg Németország igencsak különböző részein élünk, így aztán már egyetlen közös próba leszervezése sem egyszerű mutatóvány. Épp ezért idejekorán jeleztem a többieknek, hogy ezúttal másképpen, javarészt egyedül akarom elkészíteni a felvételeket. Ez így is történt. Ugyanakkor a srácokat távolról menet közben mindvégig bevontam a folyamatokba, és mindig elküldtem nekik véleményezésre a legfrissebb felvételeket, hogy adott esetben az ő észrevételeiket is beépíthessem aztán a dalokba. Egyszerűen nem volt és nincs közöttünk semmiféle konfliktus, és ez a lényeg.”

Mivel a vendégek által feljátszott dobtémák és billentyűs részek kivételével minden hangszert te játszottál fel az új lemezre, sőt ezúttal te is énekelteél, talán mégis joggal merülhetett fel a kérdés, hogy vajon a Lunar Shadow mostantól inkább vendégek által kíségetett egysemmélyes projektnek tekinthető-e?

„A felvetés természetesen jogos, de számomra a Lunar Shadow továbbra is egyértelműen egy valódi zenekar. Eleve nem is tudnék a többiek nélkül koncertezni, és hát úgy tizenöt éve, sőt talán még régebb óta nagyon jó barátok is vagyunk. Olyan gyakran sajnós nem tudunk találkozni egymással, mint régen, azokban az időkben, amikor mindannyian ugyanazon a környéken éltünk, de hát az élet már csak ilyen. Ettől még a Lunar Shadow változatlanul jóval több, mint egy szólóprojekt.”

A dobtémákat a kitűnő Firmament zenekar ütötte, Jonas Zeidler játszotta fel, viszont a billentyűs részekért felelős Chris Splithről nem találtam információkat. Ki ő, és miért éppen őt kérte fel erre a feladatra?

„Chris egy jó barátom Lipszéből, akivel a Dungeons & Dragons szerepjátékon keresztül ismertük meg egymást. Ez pont akkortájt történt, amikor már voltak bizonyos előzetes terveim az új albummal kapcsolatban, és tudtam, hogy pár helyen különféle szintetizátortémákra is szükségem lesz majd a lemezhez. És hoppá, akkoriban Chris épp szintetizátoros volt egy Peak Goose nevű pszichedelikus rockbandában. Bingo, főnyeremény!”

Mi a terv, az új lemezre a te hangoddal felvett friss dalokat is Robert éneklí majd a koncerteken?

„A saját dalait, ahogy korábban mindig, Robert fogja énekelni, ebben nincs változás, ugyanakkor tervezünk két további nőt is beemlíni a műsorba az új lemezről. Azt ellenben még nem döntöttük el, hogy ezeket én fogom-e előadni, vagy pedig Robert. A probléma itt leginkább az, hogy nem igazán tudok egyszerre énekelni és gitározni – hiába no, úgy tűnik, hogy ehhez sajnos túl hülye vagyok.” (nevet)

Digitális formában már április 8. óta elérhető az új album, azonban a fizikai formátumok megjelenése csak június közepén, ill. második felében várható. Mi az oka ennek a két, két és fél hónappal elcsúsztatott kiadási koncepciónak?

„Ennek a fő magyarázata az, hogy a digitális megjelenést egy mindenféle előzetes hírverést nélkülöző, amolyan meglepetésakciónak szántam. Így aztán én magam intéztem mindent ezzel kapcsolatban, sőt ezen túlmenően

még a vinylkiadáshoz az előrendelés megszervezését is. Ezért van tehát ez az időbeli elcsúszás. A vinyllek egyébként a jelen állás szerint július elején érkeznek majd, ezek akkortól lesznek beszerezhetőek.”

A CD- és vinylkiadványokat az olasz Cruz Del Sur kiadó gondozza, akik többnyire nagyon értékes és érdekes formációk albumait adják ki. Velük mikor és hogyan kerültél kapcsolatba?

„Annyiban ezt korrigálnám, hogy a Cruz Del Sur csak a CD-formátumú kiadást gondozza. Ezt a vonalat nem akartam egyedül intézni, mert egymagam számára már a vinylkiadással kapcsolatos teendők is épp elég komplikáltak bizonyultak. Egyébként, hogy őszinte legyek, jómagam valamiért úgy gondoltam, hogy a CD-k olyan nagyon már nem is számítanak komoly tényezőnek, mint korábban – ehhez képest azonban mégis sokan írták, hogy legfőképpen a CD-verzió érdekelné őket...”

Szerencsére Enrico (*E. Leccese*) a Cruz Del Sur részéről volt olyan kedves, hogy kisegített engem ennek a helyzetnek a megoldásában. Egyébként a Cruz Del Sur a kiadónk a kezdetek óta, már a 2017-es első nagylemezünk is náluk jelent meg. Enrico pedig nemcsak hogy a kiadó feje, de egyben személyes jóbarátom is – nagyszerű dolog egy olyan személyiséget ismerni, amilyen ő, akiről tudom, hogy bármikor számíthatok rá.”

A lélegzetelállítóan gyönyörű frontborító egy bizonyos Guy Warley munkája. Az ő művészetét hogyan ismerted meg? Személyesen is ismeritek esetleg egymást?

„Eredetileg Jean Giraud egy munkáját szerettem volna felhasználni, de végül a mű licenzelése sajnos nem valósulhatott meg. Ezért aztán nekiálltam keresni egy olyan másik művészt, akinek még ha nem is ugyanolyan, de azért hasonló a stílusa Giraud-hoz. Így akadtam aztán rá Guyra, aki egészen fantasztikus munkát végzett. Igazi élvezet volt a vele való közös munka, egyszerűen imádom a végeredményt!”

Ezek szerint direkt az albumhoz készítette ezt az alkotást?

„Igen, ez a munkája kifejezetten ehhez a lemezhez született, jobbra az én elképzeléseim alapján. Ezek alapján készítette el a maga vázlatait, a végső verzióba pedig aztán beledolgozta a maga ötleteit is, mint amilyenek például a háttérben látható, lebegő tintahalak.”

A The Cormorant dalban a japán Miyakó-szigetről (Miyako-jima) írsz. Honnan jött ehhez az inspiráció? Netán jártál ott személyesen is?

„Igen, jártam korábban a csodálatos Miyakó-szigeten, ami nekem személyesen egy nagyon fontos és különleges helyszín. Maga a dal pedig alapvetően a barátságról szól. Tudod, Japán bizonyos részein a mai napig is űzik a kormoránokkal való halászatot, amit a magam részéről egyébként elutasítok, tekintve, hogy ez is egy fajtája a kényszerítő állatkínzásnak. Ugyanakkor az én történetemben a kormorán és a halász közötti viszony más jellegű, nálam ők barátok és szövetségesei, ami így viszont már egy magasabb szintű, nemesebb kapcsolat.”

Ugyanebben a dalban egy koto nevezetű, tradicionális japán húros hangszere is játszik. Mikor és hogyan ismerkedtél meg ezzel a zeneszerszámmal, és honnan jött az ötlet, hogy ezt is használd a felvételek során?

„Amikor Japánban tartózkodtam, valamennyire megtanultam játszani ezen a hangszeren, ezért akartam aztán ennek a dalnak az intrójában is felhasználni. Egész jól sikerült a dolog, ahhoz képest főleg, hogy azért annyira nagyon profivá nem váltam ebben a dologban.”

A The Ventures Of Bombadil dal főhőse Bombadil Toma, aki a Gyűrűk Ura trilógia egy kevésbé központi, ám bizonyos szempontból annál fontosabb szereplője. Azt gondolom, hogy őt, és a személynében megjelenő értékeket nem lehet figyelmen kívül hagyni, ha valóban meg akarjuk érteni a regény igazi mondanivalóját és mélységét. Erről te mit gondolsz?

„Igen, ez egy jó meglátás! Tudod, A Gyűrűk Ura-trilógia első részében engem két dolog ragadott meg igazán: Mória bányái és Bombadil Toma személye. Nagyon érdekes számomra, hogy ő mindvégig mennyire rejtélyes és titokzatos alak maradt. Minden bizonyosan nagyon-nagyon öreg, és együtt a rendkívüli hatalommal van a birtokában, ugyanakkor ez soha nem lett igazán részletesen megmagyarázva. Annyi viszont biztos, hogy még maga a Gyűrű sem tudott rá semmilyen hatást gyakorolni, és az is nyilvánvaló, hogy Középfölde legalapvetőbb törvényszerűségei sem vonatkoznak rá. A Tolkien világa által ihletett dalok egyébként egyfajta tradíciót jelentenek a Lunar Shadow életében, már a Far From Light albumon is ott volt ugye az Earendil, a The Smokeless Fires lemezen pedig a Laurelindórenan.”

Ha jó az értelmezésem, a The Red Lion szövegéhez az Elden Ring nevű számítógépes szerepjáték J. R. R. Martin által megálmodott univerzuma adta az ihletet. Gondolom, elég komolyan beleástad magad ebbe a világba, és talán más fantasy szerepjátékok univerzumaiba is...

„Igen, ez pontosan így van! Megszállott gamerarc vagyok, és különösen szeretem a From Soft fejlesztőinek a dolgait, a játékaikat. Az Elden Ring története és világa baromi izgalmas, és akkoriban, amikor ez a dal született, épp nyakig voltam egy jó kis újrajátszásban. Menet közben, egy bizonyos pillanatban határoztam el, hogy írok egy nótát Radahnról, a Vörös Oroszlánról, aki az egyik kedvenc karakterem ebben a játékban.”

A többi új dalszövegről, ezek inspirációiról mit érdemes tudni?

„Ó, csak szokásos egyveleg Tolkienről, Japánról és a halálról... A viccet félretéve, szívesen írok például a megújulásról, annak különféle formáiról és folyamatiról is – tudod, arról, amikor tűzbe vetsz bizonyos régi dolgokat azért, hogy valami újnak adhass életet.”

A dalszövegeidből arra következtettek, hogy a való világ anyagi természetű, megfogható problémáinak boncolgatása helyett inkább a fantáziavilágból merítesz ihletet. Jól gondolom, hogy általában is inkább humán érdeklődésű, álmodozó alkat vagy, semmint materialista-realista?

„Valamikor talán inkább az voltam... de igazából azért nem mondanám, hogy afféle tipikus álmodozó fickó volnék. Példának okáért, politikailag nagyon is aktív vagyok, tevékeny tagként részt is veszek egy szociáldemokrata párt életében itt Németországban. Ez idáig mondjuk nem éreztem késztetést arra, hogy a Lunar Shadow berkein belül írjak erről, de lehet, hogy egyszer eljön majd az ideje ennek is – az efféleket nem szoktam előre megtervezni. Egy adag eszképzizmus

persze mindenképpen tök jó, és ez a dolog minden bizonnyal mindig velem is fog maradni. Ugyanakkor nem nézhetünk félre akkor, amikor a társadalomban, a környezetünkben megjelenő problémás jelenségekkel kerülünk szembe.”

A Lunar Shadow korai időszakában még az olyan melodikus black metal bandák hatásai is érzékelhetőek voltak, mint például az egykori Dissection és társai. Mostanra viszont – a tradicionális metal alapok megléte mellett – sokkal inkább a korai progresszív rockzenék befolyása vált hallhatóvá. A te zenei ízlésed változott ennyit az idők során, vagy ez az érdeklődés korábban is megvolt benned, csak most érett meg az idő arra, hogy ezeket a hatásaidat is kiadd magadból?

„Egyetértek, a black metalos részek valóban háttérbe szorultak egy kissé. És azt kell mondom, a zenei ízlésem alakulását illetően jó nyomon jársz, az valóban elég sokat változott az évek során. Úgy tűnik, ahogy idősödök, úgy leszek egyre puhányabb: mostanában a durvább, súlyosabb muzsikákkal szemben inkább preferálok olyanokat, mint mondjuk az Interpol, a The War On Drugs, a Creedence Clearwater Revival, vagy akár a Deep Purple és a Rush. Néha persze azért meghallgatok mondjuk az Enslavedtől a Frost albumot is, és akkor zúzok egy jó nagyot itt a kecben, de ez már korántsem annyira mindennapos dolog nálam, mint régebben volt.”

A jelenlegi színtérről melyek azok az előadók, akiknek a zenéjét különösen értékesnek és figyelemre méltónak tartod?

„Be kell vallanom, hogy – főleg heveny időhiány miatt – nem igazán követem az új zenék alakulását, de néhány olyan baráti formációt azért megemlítek, mint például a Spell, a Ritvs, a Nightmarr vagy az Ezra Brooks. Ezen zenekarok mindegyike elég bátor ahhoz, hogy a saját útját járja, amit én a legmesszebb menőig tisztelek ezekben a zenész kollégáimban.”

Te magad mennyire számítasz komoly zenegyűjtőnek? Van nagyobb CD- vagy vinyl-kollekciód? Ha igen, ennek mely darabjaira vagy a legbüszkébb?

„Ez a téma kimondottan hidegen hagy az utóbbi időben. Korábban leginkább a CD-k híve voltam egyébként, de mivel ezeket egy ideje már egyáltalán nem hallgattam, a példányaimat oda is adtam egy kedves ismerősömnek, aki egy fesztiválon fogja ezeket jótékonysági céllal hamarosan elárverezni. Ugyanez áll különben a vinyljeimre is. Egyébként voltak első szériás példányaim például Atlantean Kodex és In Solitude lemezekből – de aztán egyszer csak ráébredtem, hogy hát a francba, ezek a különféle formátumok engem már egyáltalán nem érdekelnek, és nem is akarom, hogy ezek helyet foglaljanak el az életemből. Így amikor újabb zenéket akarok beszerezni, akkor ezeket legfőképpen a Bandcampen keresztül, digitálisan vásárolok meg.”

Gondolom, ezen az underground szinten a Lunar Shadow önmagában nem tudja biztosítani a megélhetésedet. Megkérdezhetem, hogy milyen civil munkád van a zenélés mellett?

„Mesterségemet tekintve könyvtáros vagyok. A Szalamandra Rend Rejtett Könyvtárának okkult szekciójában tevékenykedek, valahol mélyen lent Berlin városának utcái és terei alatt.” 🐾

MANOWAR

TOUR 2027

ENTIRE ALBUM

FIGHTING THE WORLD

+

MORE EPIC ANTHEMS

2027. JANUÁR 23., 20 ÓRA

BUDAPEST ARÉNA

WESTLIVE Eventation SOUNDS GOOD KFT. HAMMER LENCZOSZ RZÉ UNDERWORLD MAGAZIN RACE LARKER SECRET SPORT ARENA eventim+

[MANOWAR.COM/TOUR](https://manowar.com/tour)

A lét elviselhetetlen súlyossága

A holland Soulburn debütalbuma, a *Feeding On Angels*, 1998-ban, még egy teljesen más korszakban jelent meg. Akkor még sok közös pontjuk volt a death metal-legenda Asphyxszel, de ezek a szálak fokozatosan szertefoszlottak és a Soulburn 2014-es visszatérésével meg is szűntek. A Noa's D'ark után hat évvel jelent meg a sok meglepetést tartogató új album, a *Quantifying Cosmic Doom*. Milán Péter kérdéseire Eric Daniels gitáros és Twan van Geel énekes/basszusgitáros válaszolt.

SZÖVEG: MILÁN PÉTER • FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

A remekül sikerült Noa's D'ark album után hat évvel jelent meg a *Quantifying Cosmic Doom*. Meglepett a zeneanyag. De először, kérlek, ejtsetek néhány szót az említett Noa's D'arkról. Mi a véleményetek róla hat év távlatából, miképpen ülepedett le bennetek az anyag?

Eric: „Már hat év telt el azóta, hogy a világra szabadítottuk a Noa's D'arkot. A covid-lezárások csendjében, elszigeteltségében született a lemez és ma is különleges súlyt hordoz; egy olyan sötétséget, amely minden egyes riffen átsüt, minden általa vetett árnyékban benne van. A mai napig szilárdan a lemez mellett állunk. Egy erőteljes, atmoszferikus albumként marad meg, ami fordulópontot jelentett a kreatív fejlődésünkben. Ajtókat nyitott ki előttünk. Mélyebbre jutottunk. Megtanított bennünket arra, hogy még nagyobb meggyőződéssel fedezzük fel a mélységet, egy olyan utazást, mely végül élveztetett bennünket a Tömeges Kozmikus Végzet mérhetetlen mélységeibe. A Noa's D'ark ezért olyan lényeges fejezet a történetünkben. Ez volt a katalizátor, hogy még intenzívebben írjunk, még sötétebben, még célratörőbben. És természetesen a lemez szelleme tovább él a koncerteken, az olyan dalok, mint a The Anarchist, teljes erővel robbannak ki a színpadon.”

Ritkán tapasztalható két lemez között akkora váltás, mint ami a Noa's D'ark és a *Quantifying Cosmic Doom* című új album között áll fenn. Olyan sok újdonság hallható a lemezen, hogy nem könnyű eldönteni, hol kezdjem. Hogy állt össze a zeneanyag? Kérlek, vázold fel a dalszerzés folyamatát.

Eric: „A *Quantifying Cosmic Doom* egy lépés a felfelé vezető utunkon, összehasonlítva a Noa's D'arkkal. Azért hívjuk felfelé vezető lépésnek, mert most többet használtuk a tiszta éneket, máris ez jelenti a legnagyobb különbséget az előző albumhoz képest. Továbbfejlesztünk mint zenészek, és a zenehallgatási szokásaink, amelyek túlmutatnak a death és a black metalon, szintén eltérést mutatnak inspirációk és dalszerzés terén. Valójában minden dal könnyen született. Az írás és a tételek összeállítása során mindig demófelvételeket készítettünk, Cubase-t használtunk. Ezek az úgynevezett tervezeteink, amelyeket leviszünk a stúdióba. Vannak olyan napok, amikor jobban haladunk a felvételekkel, mint máskor, de ez hozzátartozik ahhoz, hogy emberek vagyunk.

Nagy különbség nem volt az új album és az előző felvételei között. A folyamat gyakran két riffel vagy két riffrészlettel kezdődik. A számítógéppel, Cubase-zel veszem fel őket. Van egy mintám, amit kiindulópontként használok, és innen alakítom ki azt a két gitárriffet. Egyszerű programozott dobokat teszek alá, és ami a legfontosabb, beállítom a click track tempóját. Így építem fel a dalokat, az első lépés mindig gitárral történik. Amikor kész vannak a számok, az effektekre, samplekre vonatkozó elképzeléseket is tisztázom, ez utóbbiakat is rögzítem. Majd mp3-fájlokat generálok, átküldöm őket a többieknek, hogy hallhassák a koncepciót, amit felvázoltam.

Alapvetően így áll össze az egész album. Remco és Marc kidolgozza a végső dobtémákat, majd elküldik őket nekem. Ezt követően Twan eltölt nálam egy hétvégét, együtt összerakjuk a dalokat, majd megírjuk a basszustémákat. Az énektémák ötletei, ezek kialakítása teljes egészében Twan feladata.”

Zeneileg kimondottan változatos az új album, egyes részek akár „kísérletinek” is nevezhetők. A hagyományosabbnak felfogható death metalt már nem találtátok inspirálónak? Volt a lemezen „agy”, aki döntően felelt a változásokért?

Eric: „Nem érezzük úgy, hogy ugyanahhoz a stílushoz kötve kellene alkotnunk újra és újra. A Soulburn alapelemei

az új albumon is fellelhetők. Olyan zenét játszunk, amit izgalmasnak találunk a benne lévő összes nüansszal együtt. A dalok természetesen jöttek és a zene mint egész jóval változatosabb, mint a korábbi lemezek. Nem akarunk ugyanabban a zenei tóban horgászni, mert akkor minden lemez ugyanúgy szólna. Sokoldalúak vagyunk, és pont ezt szeretjük. Ezúttal az énekhez való hozzáállás is hangszílyosabb. Az extrém és a tiszta, dallamos ének közötti játék erőteljesebben jelen van az új albumon.

A célunk mindig is az volt, hogy szélesítsük megújítsuk magunkat zenészként, és hogy ne ragadjunk le egyetlen konkrét megközelítésnél, csak azért, mert extrém zenét játszunk. Nem volt agy a lemez kapcsán, zenét akartunk alkotni a szó teljes, kifejező értelmében, és természetesen ezért szól másképp az album, mint a korábbiak. Egy újabb előrelépésként tekintünk az új lemezeire, de valójában ezeket a lépéseket az előző lemezek között is felfedezheted. Számunkra ez mindig is a természetes fejlődésről szólt. Hívhatod progresszívnek, akár merésznek is, de mindig a megfelelő hangulattal bír.

Értem, hogy miért használd a „kísérleti” kifejezést, de mi ezt nem így látjuk. Soha nem arról volt szó, hogy kipróbáljunk dolgokat, vagy hogy várjuk, mi fog történni. Annak a szükségességéről van szó, hogy pontosan megragadjuk azt, amit érzünk a zenén és a kompozíciókon keresztül. Minden döntés szándékos volt, minden réteg tudatos, ezek formáltak olyanra a hangzást, amilyennek véleményünk szerint lennie kell.”

Az egyik legmeglepőbb elem valóban az ének. A Soulburn a legutolsó zenekarok közé tartozik, amelytől dallamos énekre számítottam. Limitáltan találtátok a death metalos hörgést? Minden énektéma Twan van Geeltől származik?

Twan: „Az atmoszféra, amellyel Eric riffei rendelkeznek, jelölte ki számomra az utat, hogy miképpen énekeljek. Ahogyan az adott tételhez közelítek, a módszer, amit választok (nyers vagy dallamos, hogy erre is válaszoljak) annak erősebbé, gazdagabbá kell tennie a dal totális élményét. Például ha egy riff a '80-as évekre jellemző tágas hatást kelt, akkor elképzelem, hogy egy olyan legenda, mint David Bowie, hogy énekelne rá. Ha a téma sejtelmes és sötét, akkor olyan énekesekre gondolok, mint Nick Cave vagy Nocturno Culto, de természetesen az én hangomról van szó, az én szövegeimről, tehát az eredmény mindig Soulburn lesz. Kimeríthetetlen a lehetőségek forrása, de ez nem azt jelenti, hogy mindent meg is kell csinálni. A lényeg mindig az, hogy az ének hozzátesz-e valamit a kívánt eredményhez. Ebben az értelemben a progresszió és a szabadság soha nem tagadtatik meg, amikor szívből alkotjuk a zenét.”

Vélelmezem, hogy ezzel az új lemezzel lehetőségek tárháza nyílt meg a Soulburn számára. Lehet, hogy még korai ezzel foglalkozni, de mondhatjuk, hogy az új album kijelöli az utat a zenekar jövőbeni kiadványai számára?

Eric: „Őszintén szólva nem tekintünk ilyen messzire a jövőbe. Jelenleg teljes mértékben ezt az új albumot akarjuk képviselni, és mindazt, ami vele jár. Számunkra ez egy izgalmas pillanat, és az eddigi reakciók elsöprően pozitívak, amiért nagyon hálásak vagyunk. Hogy a dalszerzés következő fázisa miképpen alakul, nem erőltetjük. Az ötleteknek a maguk idejében kell megnyilatkoznuk, és mi örömmel fogadjuk majd azt a folyamatot. Nem akarunk minden két évben megjelentetni egy albumot, csak azért, mert a körforgás ezt követeli meg. A mi komponálási, dalformálási, finomítási módszerünk időigényes, mi pedig ezt figyelembe vesszük. Vagyis a következő album akkor fogja megmutatni magát, amikor eljön az ideje. Azt azonban bizonyosan állíthatjuk, hogy legközelebb is óriási energiamennyiséget

fogunk a zenébe fektetni, amely erőteljes, tartalommal teli és maximális elkötelezettséggel átitatott lesz. Amikor jönnek az ötletek, céllal fognak érkezni, és mi követjük őket, bárhová is vezessenek bennünket.”

Mit gondoltok a mesterséges intelligencia jelenségéről? Arról az aggasztó tendenciáról, hogy emberek helyett „alkotna” zenét, művészetet...

Eric: „Számomra ez egyáltalán nem pozitív irány. Úgy gondolom, az AI segítő eszköz lehet, amennyiben bizonyos feladatok gyorsabb, hatékonyabb elvégzése a cél. De ha művészetről van szó, ott én meghúzok egy határt. A művészet az emberi szellem egyik legutolsó valódi kifejezőeszköze. Az emlék, az érzelem, az intuíció, a kétség, a küzdelem és a reveláció formálja. Ezeket a dolgokat egy gép nem tudja megtapasztalni. Ezeket nem lehet értelmes módon szimulálni. Zene, festészet, szobrászat, írás... Ezek a művészeti formák azért léteznek, mert egy emberi lény olyan erősen érez valamit, hogy formába kell öntenie. Ezt a szikrát nem lehet lecserélni. Egy hamarjában létrehozott mesterséges zene számomra üres.

Felmerül a kérdés: mi a célja? Hogy minden hibátlan legyen, hogy eltávolítsuk a tökéletlenségeket, amelyek elevenné teszik a művészetet? Hogy létrehozunk egy sztenderdet, aminek nincs lelke? Tehát támogatom az AI-t mint eszközt, de nem mint a kreatív emberi elme pótlékát. A kreativitás a kevés hely közül az egyik, ahol az emberi lény egyedül áll, ahol a képzelet és az érzelem találkozik. Meg kell védelmeznünk ezt a helyet. Meg kell hagynunk a helyet az egyedülálló ötletek számára, amelyeket csak művészek tudnak elhozni a világba.”

Tudomásom szerint a Soulburn új stúdiós gárdával dolgozott az aktuális albumon. Hogy zajlottak a felvételek? Akadtak problémák, amelyeket meg kellett oldani?

Eric: „Semmilyen problémával nem kellett szembenéznünk, főleg azért, mert mindig nagyon felkészülten megyünk stúdióba. Még mindig minden dalhoz kézzel írt forgatókönyvvel érkezünk, ahol rögzítünk minden egyes strukturális elemet, minden átmenetet és specifikus ötletet, amelyet meg kell ragadni. Ez a módszer világos technikai mappát ad a kezünkbe, mielőtt megkezdődne a felvételek. Bebiztosítja, hogy a munkafolyamat hatékony és fókuszált lesz idővesztés nélkül, ami bizonytalanságból vagy olyan improvizációból eredne, ami nem szolgálja a kompozíciót. Mire elkezdjük a felvételeket, minden egyes részletet analizáltunk, megbeszéltünk és finomra hangoltunk.

A felkészültség eme szintje lehetővé teszi, hogy precízen és magabiztosan dolgozzunk, így az egész produkciós folyamat gördülékenyen zajlik. Mindent külön veszünk fel, azokat a stúdiókat választjuk ki, ahol mindannyian a leginkább otthon érezzük magunkat. Az egyik helyen a dobokat vesszük fel, egy másik stúdióban a gitárokat, megint más hol a basszusgitárt és az éneket. Természetesen beleértve a keverés egészét és a maszterizálást is. Ez a megközelítés azt a szabadságot biztosítja, hogy minden egyes részletre odafigyelhessünk, és hogy pontosan azt a hangulatot kapjuk el, amit elképzeltünk.

Az albumot a hollandiai Toneshed stúdióban Erwin Hermen keverte, maszterizálta és látta el a produceri munkálatokat. Pontosan azt az eredményt produkálta, amit megcéloltunk. Tudásával és tapasztalatával a hangzásunkat erőteljessé, masszívvá formálta, és ami még fontos számunkra: organikussá. Ez a karakter tökéletesen illik a Soulburnhoz. A dobokat Jørk Uken Soundlodge stúdiójában vettük fel, a basszust és az éneket Erwin Toneshed stúdiójában, az összes gitártémát pedig a Tom Meier Studio Recording & Live Soundban, Hollandiában.”

A Soulburn felvett néhány klipet is a lemezhez...

Twan: „A The Braveheart Of Nightmares és az M87 animációs videóit Luiz készítette az Audiopower stúdióban. Őt nagyon ajánlotta a kiadónk, a Testimony Records vezetője, és az ajánlás teljes mértékben helyesnek bizonyult. Luiz kiváló munkát végzett, teljes mértékben megragadta a szövegek hangulatát, célkitűzéseit, lefordította őket egy olyan vizuális nyelvre, amely koherens és összefogott. Egy olyan korban, amikor a zenei videók gyakran azért küzdenek, hogy megragadják az emberek figyelmét, különösen örülünk annak, ahogyan ezek a videók sikerültek és amilyen elismerésben részesültek. A visszajelzések és a megtekintések száma jelzi, hogy a befektetett energia megtérült – világos jele a jól végzett munkának.”

Egészen érdekes a lemezborító. Mi volt a koncepció és ki az alkotó?

Twan: „A Quantifying Cosmic Doom Manuel Tinnemans (Comaworx) által készített borítója kimondottan cirkalmas. Polipokat, homokórákat, kozmikus képeket szó össze egy istennőszerű figura körül. Ezek az elemek összeütkeznek és egymás mellett léteznek, támogatják az album időről, transzcendenciáról, valamint az emberiség a hatalmas univerzum közönyének az értelmét kutató törekvéséről szóló tematikáját.

Amikor 2022-ben a Mørk társaságában Dél-Amerikában turnéztunk, egy nap São Paulóban találtuk magunkat. A városban van egy hatalmas temető, és ott a csendben rábukkantam egy női szoboralakra. Azonnal megragadt. Ott a helyszínen készítettem egy fotót azzal a csöndes intuícióval, hogy egy nap egy jövőbeni album magját képezheti. Akkor még egyetlenegy dalt sem írtunk meg. Számomra a figura megtestesíti azt, amihez ragaszkodnak az emberek, ahogyan egy életen át cipelnek egy vasmacskát mint az értelem forrását. A lemezborítón a női figura a kozmosz középpontjában áll, körülveszi egy kígyó és kinyúló csápok. Az idő központi szálként fut keresztül a lemezen, akár csak a homokórák. Az egyik egy embriót tart, a másik egy tollpíhét, azt szimbolizálva, hogy az egész élet, bizonyos értelemben, fel van függesztve az időben, elkerülhetetlenül, könyörtelenül. A kozmosz mégis mozdulatlan marad, teljes közönnnyel az egész iránt. Ha közelről megnézed, láthatod a levágott kezét a homokóra alatt, amit mi úgy hívunk, hogy 'Az idő tolvaja'. Mert mi az idő? Csak egy újabb kib*tt emberalkotta dolog, hogy az ember uralkodhasson. Nos, itt van számotokra az újdonság: az univerzumot nem érdekli ez az egész. Haha. Ez az a csendes, felkavaró kontraszt, amit annyira lenyűgözőnek tartok.

De hogy kicsoda Manuel Tinnemans? Nos, nemcsak régi barátom, de egy rendkívül nagyra becsült alak az underground színtéren. Széles körben ismert mint sötét vizuális művész a Comaworx projektjén keresztül, rengeteg extrém metal zenekarnak készített borítókat. Figyelemreméltó portfóliójában olyan zenekarokkal működött együtt, mint a Deathspell Omega, a Pentacle, a Misþyrming, a Sunn O))), a Rotting Christ, a Necrophagia, a The Devil's Blood, hogy csak néhányat említsek.”

Feltételezem, hogy a zenei iránymódosítás a szövegeket is érintette. Miről szólnak a Quantifying Cosmic Doom dalai?

Twan: „Ha egyetlen szóba kellene belesűrítanem, akkor az a félelemnélküliség lenne, de nem a vakmerőség sekélyes értelmében. Inkább maga a létezés gravitációjával szembeni engedetlenség. A cím a fejemben kering, nem konkrét formában, inkább mint valami folyékony elem; valami, ami újraformálja önmagát a gondolat mélységétől és a vele összeköttetésben lévő lélek állapotától függően. Másképpen lélegzik, amikor finoman közelítik, de elsötétül, mielőtt úgy döntené, hogy mélyebbre merülsz nem látott matériájába.

Egy bizonyos szinten ez az önmagammal szembeni közvetlen konfrontációhoz vezet: a szorongás súlya, az értelem lassú eróziója, a lét sajátos magányossága, hogy körül van véve, mégsem látható. Arról a harcról beszél, hogy megtaláljuk a fényt a zaj közepén, hogy fölébe kerekedjünk a szellemre rakódott üledéknek, amely kétségek közé szorítja. Állunk a káosz közepén, és valahogyan elkerüljük, hogy beleolvadjunk. Ugyanakkor egy másik szinten túlnő azon, ami személyes és a kozmikus felé tör. A végpontokon meditációvá válik, nemcsak pillanatoké vagy identitásoké, hanem magáé a létezésé. Az univerzum csendes, kikerülhetetlen kibomlása. A gondolat, hogy minden, amit tudunk, minden, ami vagyunk, egy olyan horizont felé halad, ahová nem tudunk belépni és megérteni. És mégis, van valami furcsán felszabadító ebben a tudásban.

Emlékszem, akkor találkoztam ezekkel a konkrét szavakkal, amikor a feleségem Katie Mack Minden vége (asztrofizikailag értve) című könyvét olvasta. Egy fejezet cím, egyszerű, ám mély, olyan gravitációt hordoz, amely azonnal rezonanciót keltett. Nem feltétlenül volt ez egybeesés, inkább felismerés, mintha a kifejezés várt volna, hogy megtalálja a helyét. És abban a pillanatban tökéletesen összeillett azzal, amit Eric írt. A zene már hordozta ugyanazt a mérhetetlenséget, rétegzettséget, összetettséget, egy majdnem architektúrális mélységet. Ezek a dalok nemcsak léteztek; feltáruhtak, minden hallgatás során új dimenziókat fedtek fel. Megtagadhatatlanná vált: több volt, mint pusztán hang.

Ez rezonanciára lefordított filozófia, a skála felfedezése az emberi psziché legbelsőbb töredékétől a kozmosz legkülsőbb összeomlásáig. A félelemnélküliség végül is nem a félelem távolléte. Ez a hajlandóság arra, hogy szembenézzünk a belső sötétséggel és a túlnani örökkévalósággal, és hogy a nézés aktusában értelmet találjunk.”

A korai időkben a Soulburn és az Asphyx oly közel állt egymáshoz, hogy a két zenekar szinte teljesen összefonódott. Az idők előrehaladtával azonban

a Soulburn megtalálta a saját hangzását, és az új albummal a két zenekar közti távolság már egészen terjedelmes lett. A masszív doom/death-gyökök ma is megvannak a Soulburn zenéjében, de a különbségek egyértelműek. Mit gondolsz erről?

Eric: „Ahogy én látom, a Soulburnnek soha nem volt célja, és nem is lesz, hogy összevegyüljön az Asphyxszel, főleg nem a 2013-as újraindulásunk óta. Ez egészen egyszerű. Az Asphyx az Asphyx és a Soulburn az Soulburn. Az embereknek két külön valóságként kell látni őket. Mi nem játszunk szintiszta old school death metalt. Ahogy korábban említettem, mi szeretünk a vonalakon túl is színezgetni, és ezeket a vonalakat nem is mi húztuk meg. Ezeket mások hozták létre, és szerintünk ez szimplán rossz. Aki figyelmesen meghallgatja az utolsó lemezeket, hallani fogja a különbséget.

Természetesen ma is büszke vagyok mindenre, amit annak idején az Asphyx tagjaként csináltam, és a legmélyebb tiszteletem a srácoknak, akik becsülettel viszik tovább azt a zászlót. De világosan kell fogalmaznom. Ne keverjük össze a két zenekart. Külön utakon járnak, más kreatív víziók mozgatják őket. Az új lemezünk ennek a bizonyítéka, pontosan úgy, ahogyan a kérdésedben is rámutattál.”

Ősszel turnéra indul a Soulburn, de nem látok budapesti dátumot a listán. Vannak még üres esték?

Eric: „Igen, októberben turnéra indulunk norvég fivéreink, a Mørk társaságában, akikkel 2022-ben Dél-Amerikában jártunk. Szoros a kapcsolatunk. 2027-re is vannak már leköött dátumok, újra útra kelünk és terjesztjük a Quantifying Cosmic Doomot. Nagyon sajnáljuk, hogy nem játszunk Magyarországon, de reméljük, hogy hamarosan nálatok is felléphetünk, akár egy önálló koncerten, hogy terjesszük sötét hangzásunkat és rezgéseinket. Üdvözljük Magyarországot!” 🖤

„A kreativitás a kevés hely közül az egyik, ahol az emberi lény egyedül áll, ahol a képzelet és az érzelem találkozik.”

Tulpa

Új utakon

A Tulpa amolyan grunge/progresszív rock zenekarként indult, ám az új énekesnővel, a Megasztárból ismert Galambos Dorinával új irányba fordultak. Ha létezik olyan, hogy igényes, szerethető pop-rock, akkor az Éled című második albumon azt hallani – de keményebb témákban sincs hiány. A négytagú zenekar Uzseka Norbertnek mesélt az aktualitásokról.

Minthogy ez az első interjúnk az Underworldben, átvehetnénk röviden, hogy mi volt eddig a Tulpával?

Atilla: „2018 novemberében kezdődött a történet. Amikor is nagyon szerettem volna egy prog-rock formációt csinálni, ahol nem én énekelek, meg nem vagyok frontember, hanem a hangszereléssel tudok foglalkozni, és jobban ráfókuszálni a gitározásra. Az idő tájt robbant egyet az agyam meg a fülem, és rengeteg olyan zenét kezdtem el hallgatni, amit annak előtte soha. És ez tök nagy teret adott az ötleteimnek. Sok popzenét hallgattam, meg nyitottam a komolyzene felé, a barokk felé, és számos elektronikus előadó is bekúszott az életembe. És gondolkodtam, hogy kik lehetnének ebben a zenekarban, akikkel egy jó közösség lehet, egy jó alkotóműhely.

Zoli nyilván adott volt, mert egész életünkben együtt zenéltünk. Binges kapcsán eszembe jutott, hogy egyszer nagyon megdicsért egy tehetségkutatón, csakhogy pont azt mondta, hogy én gitározzak, és hagyjam az éneklést a piczába. Úgyhogy felhívtam, hogy van-e kedve velünk zenélni, bár azt hittem, hogy lekoppint, de kapásból azt mondta,

hogy hát még próbaterem is van, gyertek ide. Összejöttünk hárman '18 novemberében, és gyakorlatilag az első fél percben kiderült, hogy itt olyan szerelmeskedés van, mintha mindig együtt zenéltünk volna. Kerestünk tehát egy frontembert. Több próbálkozás után '19 nyarán Székely Marci csatlakozott a csapathoz.

Az első EP-nk szerintem nagyot ment az interneten, ahhoz képest, hogy underground, progresszív rockot játszottunk. De rögtön jött a covid, így koncertezni csak az után kezdtünk. Tök jó klubokban léptünk fel, én eleve nagyon szeretem a klubokat. És megcsináltuk a part 2 EP-t, így lett a kettőből a nagylemez, a How to Create. Az underground világban elég jól is fogadták. Viszont Mártonnal 2023-ban ért véget a közös munkánk. Ekkortájt csatlakozott hozzánk Dorina.”

Dorina: „Az úgy volt, hogy '23-ban elhívtak a fiúk, hogy legyek vendég pár dalban a Petőfi Akusztikon. Nekem nagyon tetszett ez a lemez, meg Székely Marcit is nagyon imádtam. Mindig felnéztem rá, meg a csaját is imádtam, aki csodás fotós! És mondtam, hogy szívesen megyek. Megtanultuk ugye a koncertműsort, csak közben Marci megbetegedett, meg valahogy így kifázott a zenekarból. Ennek részleteibe én nem voltam beavatva, hogy mi miért történt. Egyszer csak az volt, hogy inkább halasszuk azt a bulit, és akkor szomorú voltam, hogy jaj, ne már, pedig olyan jól ment, meg még cimbalom is lett volna, ami tökre érdekes dolog, hogy grunge-ot cimbalommal játszani! Ilyet még soha senki nem csinált, legalábbis én még nem láttam azelőtt. Miután kiderült, hogy Marci már nem lesz a zenekarban, a fiúk elkezdtek ostromolni, hogy ha már úgyis megtanultad azt a nem tudom hány dalt, akkor nem akarsz még megtanulni egy koncertnyit, mert van lekötött buli, és el kéne menni. Mondtam, hogy jól van, menjünk, és tök jó bulit csináltunk.

A: „A debüt buli, ha jól emlékszem, a Barba Negra nagyszínpad volt, és a Black-Out előtt játszottunk.”

Zoli: „Előbb volt még Balassagyarmat.”

„Rájöttünk, hogy hát mi k*rvára szeretünk együtt zenélni. És jól is megy, meg jól érezzük magunkat közben, akkor ezt kéne csinálni.”

D: „Igaz. De a Black-Out-os nagyon kedvencem volt, mert Malajziából hazatérve egyből a nagyszínpadra faroltam be a Barba Negrába, és a Black-Out előtt melegítettük a közönséget, és nagyon jó fejek voltak. Közben a fiúk győzködtek, hogy szálljál már be, csak át kellett gondolnom a logisztikát a többi zenekarommal, hogyan fog minden belefért az időmbe. Aztán egyszer elhívtak a Bartók Béla úton egy nagyon jó étterembe, és akkor ettünk finomat, és aztán mondtam, hogy jól van, beszállok.”

A: „Igen, Binges mondta, hogy szerinte azért Dorina meggyőzhető, csak egy kicsit puhítani kell, és mondta, hogy hívjuk el kajálni, az biztos, hogy sikerülni fog.”

D: „Imádok kajálni, igen. A zenekar közös hobbija, a zabálás, ezt mind a négyen nagyon szeretjük. Meg a főzés.”

Akartam is kérdezni, hogy honnan ismeritek egymást?

D: „Még nagyon rég kiskoromban, még a Megasztár előtt volt a Numb nevű zenekarunk, és sokszor voltunk a Fish! előzenekara, úgyhogy onnantól ismerjük egymást Bingessel. Egyszer hazadobott a Zöld Pardonból valami jó buli után, és akkor beszélgettünk a kocsiban, hogy nekünk egyszer egy zenekarban kéne zenélni.”

Binges: „Cirka húsz év múlva összjött.”

D: „Nem volt az húsz, tizennyolc maximum. De jó rég volt, és tök jó, hogy így kötöttünk ki együtt a Tulpában.”

A: „Még '24-ben volt pár koncertünk, két új dalt is kiadtunk. Majd jött egy újabb szünet.”

Miért?

A: „Úgy volt, hogy játszunk a Turbinában, de akkorra maga a zenei környezet, a klubélet olyan szinten megváltozott, hogy hiába próbáltunk ugyanazon az úton eljutni az emberekhez, mint addig, egyszerűen semmi nem működött. Nyilván nem értettük, hogy miért nem nyílt ki az ejtőernyő, mikor kiugrottunk.”

Z: „Attila volt addig a zenekarban a szervező, de látva, hogy milyen cserbenhagyások vannak, mennyire nem működnek a korábbi utak, rájött, hogy neki nincs kedve ezzel mérgeznie magát. De szervezőt sehogyan nem találtunk. Egy ideig ekkor már nem is próbáltunk, a próbatermet is felmondtuk.”

Mi változott végül meg?

Z: „Meg kellett csinálni a nagylemezt, mert arra volt egy pályázatunk, és közelgett a határidő. Az én másik zenekaromnak a próbatermében kezdtünk el dolgozni vidéken. Nem Attilával mi mentünk fel Budapestre, hanem Dorina és Zsolti jöttek le hozzánk vidékre.”

A: „És rájöttünk, hogy hát mi k*rvára szeretünk együtt zenélni. És jól is megy, meg jól érezzük magunkat közben, akkor ezt kéne csinálni. Legyen ebből valami, legalább az alkotás örömeért, ha más nem is. Aztán elkészült a lemez, ami számomra várákosan felüli lett, mert az volt, hogy magyar nyelven kell írni.”

Tényleg, miért váltottatok magyar nyelvre?

A: „Mert benne volt a pályázatban. És ettől egy kicsit mindannyian fáztunk.”

B: „Én még arra is visszacsatolnék, hogy azt mondom, hogy rájöttünk, hogy szeretünk együtt zenélni. Nem rájöttünk, hanem újra felfedeztük, hogy milyen jó együtt zenélni. És ami egyébként nyilvánvaló volt mindig is. Csak aztán ugye elszoktunk egymástól. De ez egyből visszajött. Mert kiderült, hogy nem változott semmi, maximum a környezet. De az, hogy ha mi találkozunk egy próbateremben vagy bárhol, ahol hangszerek vannak, akkor az működni fog. Viszont a szövegírást is meg kellett oldani. Én basszusgitárt tanítok a NewSkool zenesuliban, úgy egy éve. Onnan ismerem Pigniczki Dórit, akiről kiderült, hogy nem csak énektanár, de jó szövegíró is. Beszélgettünk a suliban, hogy figyelj már, itt van ez a Tulpa zenekar, nagyon dögögösen megy a szövegírás, lenne-e kedved foglalkozni vele. És mondta egyből, hogy persze, küldjünk anyagot, ha kell, jön próbára, csináljuk. És ez így is lett, mondhatjuk, hogy szinte ötödik taggá vált a zenekarban. Elképesztő jó érzéssel kapta el, hogy milyen stílusú szövegekre van szükség, és hogy hogy alakítsa azokat Dorinára. Mintha már évek óta együtt dolgoznának.”

D: „Csoda jó lett. Imádom. És Dóri nagyon sokat vokálozik is a lemezen.”

A: „Nagyon jól egészíti ki Dorina hangszínét. Úgyhogy meg vagyok róla győződve, hogy róla még sokat fogunk hallani ebben a szakmában. Akár szövegíróként, akár énekesnőként, mert a saját dalai is nagyon jók.”

D: „Tényleg elképesztő, hogy fogta és olyan jó ritmikával ráírta a magyar szövegeket az angol halandzsza szövegeimre, amik épp előjöttek belőlem a próbákra, hogy egyszerűen lenyűgözött. Ráborítottunk rengeteg információt, hogy mik érdekelnek, miről lehetne témázni a dalokban. De el is jött a próbaterembe, és nem ment föl benne a pumpa, amikor egy részt mondjuk ötször kellett eljátszani, mert még alakítottunk rajta. Az Óhaj című dalban egyébként még át is írtam az ének dallamomat, mert még f*szábbat találtam ki, azért, mert úgy inspirált a szöveg. Egyébként még egy refréndallamon változtattam itthon a zongoránál ülve, de akkor arra még nem volt szöveg, aztán abból lett a Tépegető, ami meg a másik kedvenc számom. Elég durvákat sikerült lehozni benne énektechnikailag, meg úgy érzelmileg egyaránt.”

Most akkor ez miféle zene? Ti hogy határoznátok meg?

A: „Igen, ez lehet egy külön topik, hogy igazából mi történt a Tulpa zenei stílusával, mert tagadhatatlanul nagyon sokat változott az első nagylemezhez képest. Szerintem ez pop-rock, mármint inkább alter és indie-be raknám, de van pár veretős dal is, a Lánc és a Vagy.”

Mi az, amit megtartotok a régi anyagokból, a régi vonalból?

D: „A Stand Your Ground, a Purple és a The Hideaway biztos.”

A: „Letagadni nyilván egyiket sem tudjuk, és nem is akarjuk. Mindegyiket szeretjük. Ha lehetne másfél órás koncertet játszani, akkor simán eljátszanánk az első lemez 80 százalékát. De nem ezen múlik szerintem, hogy mit tartunk

„Szivacsként szívтам magamba akkor a Nirvana, Incubus, Faith No More, No Doubt vagy a Skunk Anansie zenéit.”

Incubus, Faith No More, No Doubt, vagy a Skunk Anansie zenéit, most meg a Templomkertekbe írtam egy kajak Pearl Jam bridge-et. *(nevet)* Szóval nagyon boldog vagyok, hogy a fiúk ragaszkodtak hozzám, és imádom, hogy ez a zenekar egy szeretetgombóc.”

Mi a helyzet a koncertekkel?

A: „A Dorina-éra elejéig én voltam az a zenekarvezető, aki ezt így magára vállalta, de ez kurva egészségtelen, ezt nem szabad csinálni zenekari tagnak, mert full leszívja az energiádat. Tudom, ez a magyar rögvalóság, de ez tők egészségtelen, de hát alkoholistának lenni is tők egészségtelen, és a magyar lakosság nagy része az.

Szóval még '24-ben hoztam egy döntést, hogy leteszem ezeket a dolgokat, mert hogy egyrészt nem is csinálom jól, nem vagyok ilyen irányú szakember, másrészt meg egy olyan sajtóságos helyzet állt elő, hogy én gitározni akartam egy zenekarban, és arra jut a legkevesebb idő, hogy gitározzak. És ez nem jó. Nagyon sok emberrel beszélünk már, de egyelőre nincs meg a megfajtás. De lesz azért koncert. Főleg a kis klubokat szeretem nagyon. Ezt a nagyon közel vagyunk egymáshoz miliőt. Ez egy intim dolog. Nagyon szeretem, meg teljesen másképpen kell zenélni, szerintem sokkal, sokkal jobb hangulatok vannak zeneileg is.”

Volt anno az Uránia moziban egy elképesztő koncertetek még ugye Marcival, aztán meg volt kettő már Dorinával a Nemzeti Múzeumnál: egy unplugged a Múzeumok Éjszakáján, és egy majálisi fellépés. Ezek hogy jöttek egyáltalán össze?

A: „Mindegyiknél maga a hely, az esemény keresett meg minket. Az Uránia nyert valami pályázatot, és csináltak egy koncertsorozatot, amiben pl. a Mordái volt még a Tulpán kívül. Marcinak volt oda valami ismerőse.”

D: „A múzeumos unpluggedban az volt jó, hogy azelőtt rögzítettük az Akusztikot a Petőfi TV-nek, és Szabó Dani cimbalomművésszel játszottunk, és annyira szerettük, ott is tők jó kémia volt. Dani fantasztikus figura, nagyon beillett humorral és emberileg a társaságba.”

A: „Szakmailag nekem elismerésnek hatott, amikor a Zeneakadémia tanára mondja azt egy dalodra, hogy ez azért érdekes, nekem ez nagyon tetszik. Ott egyébként először a múzeumi majálisra kerestek előadókat, csomó jó előadót hívtak. Valamiért az akkori vezetőség egy ilyen profilú rendezvényt gondolt oda a múzeumkertbe, és akkor már eladtuk a Múzeumok Éjszakájára az akusztikot is. Azt is jó lenne még tolni, mert fantasztikus élmény volt.”

meg és mit nem. Nem volt semmiféle tudatos arcultatváltás a zenekarban, hanem egyszerűen leültünk zenélni, és most ilyen számok gurultak ki. Ez nem tudatos változtatás, váltás, hanem egyszerűen Dorinával írtuk a számokat, ilyen hangulatban voltunk, és ilyenek lettek. Attitűdben meg szerintem a Tulpagerince az, hogy nem játszunk szerepeket. Soha nem volt szempont az, hogy valamit így vagy úgy írjunk meg, csak azért, mert az úgy nagyobb embertömegekhez tud szólni. Mindig azt csináltuk, ami nekünk tetszett, és amit a mi kreatív energiáink sugalltak. Az éppen aktuális hangulatunk így bele tudott simulni a zenénkbe, és ez biztos, hogy megmarad. Enélkül semmi értelme nincs hangszer ragadni.

A Tulpát mindig ez jellemezte, és szerencsére ez egy olyan társaság, ahol talán egy kezemen meg tudom számolni, hogy hány olyan volt, hogy valaki beleszólt volna másnak a dolgába, hogy »fű, ez nagyon szar, amit csinálsz, ezt ne csináld«. Akkor a zenei kémia négyünk között, hogy abból van inkább dilemma, hogy melyik a jobb, de olyan nincs, hogy nem vagyunk megelégedve azzal, ami éppen történik. Ez a fajta szabad önmegvalósítás képezi a gerincét az anyagainknak, megjelenéseinknek, jelenlétünknek az interneten is. Utóbbi amúgy most tők nagy útkeresés, hogy egyáltalán hogy kell az interneten jelen lenni. Nem vagyunk 19 évesek, és ha az ember eléréseket akar generálni, akkor nem baj, ha megkeresi azt a mezsgyét, hogy önazonos tud maradni, de a korhoz is szól valamelyest.”

D: „Őszintén tudjuk adni azt, ami belülről jön, és olyan dolgok kerülnek felszínre, amiket mondjuk kiskoromban, ilyen 17-18 évesen hallgattam, amiken felnőttem. Tők jó körforgás ez az életemben, hogy visszalyukadtam oda, ahonnan elindultam. Mert én ebben a rock/alter műfajban kezdtem el tevékenykedni, meg azért is áll a legközelebb hozzám, mert a legnagyobb fájdalmakból húzott ki, mikor érettségi előtt elvesztettem édesanyámat. Emlékszem, hogy szivacsként szívтам magamba akkor a Nirvana,

A HÓNAP ALBUMAI

BALÁZS
DAVID

GYÖRGY
ZOLTÁN

GYURICZA
FERENC

GYURICZA
TAMÁS MARCELL

KÁNYA
FERENC

KISS
DANIELLA

KOVÁCS BEDLAM
PÉTER

MILLÁN
PÉTER

SCHMIDT
PÉTER

UZSEKA
NORBERT

UNDERWORLD
KLUB

TODOMAL: GRAVEYARDS OF JOY

8,36

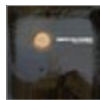
9 8 9 8 9 9 7 7 9 9 8

MOONSPELL: FAR FROM GOD

8,09

8 9 8 7 8 8 8 7 8 10 8

NORTH SEA ECHOES: HOW TO CAST A SHADOW

7,73

7 8 7 7 8 8 8 7 8 9 8

DEVILDRIVER: STRIKE AND KILL

7,55

8 7 9 9 7 8 8 6 6 7 8

PSYCRYPTIC: THE PULSE OF ANNIHILATION

7,55

7 6 7 8 9 8 9 7 8 7 7

SINNER: BOOM BANG GOODBYE

7,45

5 8 8 9 8 8 7 5 9 8 7

STORMKEEP: THE NOCTURNES OF ISWYLM

7,45

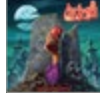
8 7 7 8 9 7 6 7 8 8 7

WAILIN STORMS: THE ARSONIST

7,27

7 7 7 7 8 8 5 7 8 9 7

LEFT TO DIE: INITIUM MORTIS

7,27

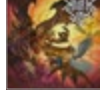
7 7 9 7 8 7 7 7 7 7 7

QUICKSAND: BRING ON THE PHYSICS

7,18

9 7 6 6 7 7 8 7 6 9 7

KILLERSICK: PIZZA ANTICHRIST

7,00

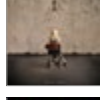
4 7 7 6 9 7 9 7 7 7 7

MADBALL: NOT YOUR KINGDOM

6,55

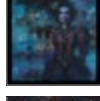
6 7 6 6 7 7 6 6 7 7 7

THE PRETTY RECKLESS: DEAR GOD

6,45

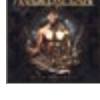
5 7 6 6 7 8 6 6 6 8 6

TARJA: FRISSON NOIR

6,09

4 5 7 5 9 6 5 7 6 7 6

MASTERPLAN: METALMORPHOSIS

5,82

5 5 6 7 7 6 5 5 7 5 6

A klubtagok összpontja egészen átlagolva számít bele a teljes átlagba. A klubtagság ingyenes, az egyéni azonosítót kér a klub@underworld.hu címen!

A Todomal albuma kellemes meglepetés, még ha olykor soknak is találok, és úgy érzem, mintha rám telepedne a hangok vaskos szőnyege.

TODOMAL Graveyards Of Joy

KIADÓ: SEASON OF MIST / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

„Az előző megjelenéssel ismertem meg a zenekart, de a Graveyards of Joy túlszárnyalta minden elvárásomat. Elképesztő teljesítmény, az év egyik leginkább magával ragadó felvétele, ami mélységében is végig eredeti és megélhető marad.”

Bali Dávid / 9 pont

„Film nélküli atmoszférikus filmzene, amely egyszerre képes gyönyörű és magával ragadóan fájdalmas lenni. Alattomosan hangulatos, beszívárogo a zsigerekbe, leuralja az idegpályákat, s végül teljesen elhatalmasodik rajtad. Kerüld el messzire, ha nem akarsz rabjává válni, vagy hallgasd meg mielőbb, s hagyd, hogy teljesen leuraljon ez a meglepően finom zenei megoldásokat tartalmazó teátrális doom!”

Gyuricza Ferenc / 9 pont

„Nem tudnám megmondani, ez az álmodozós gót-doom vonal merült-e ki, vagy én sokalltam be belőle, de sokáig nem igazán tud megmozgatni. Aztán szép lassan elkezdett működni, főleg a talán folkos, egyedinek is nevezhető ízek miatt.”

Uzseka Norbert / 9 pont

„Ha a Stormkeepnek olyan atmoszférája van, hogy szinte rá lehet könyökölni, akkor ebben az esetben nyugodtan hatványozzunk! Ezek nem csak szimpla hangok – itt aztán minden érzékszervünk olyan dimenzióba transzformálódik át, amiből nehéz visszatérni. De valljuk be őszintén, nem is akarunk...”

MGM 281 / 10 pont

A 2020-ban alakult Todomal a Graveyards Of Joy megjelenését megelőzően már megjelent két albumot (Ultracrepidarian – 2021, A Greater Good – 2023), ám ezeket nem hallottam, a spanyol zenekar új „felfedezett” számomra. Az úgynevezett hagyományos doom metlről is el kell mondanom, bármennyire is kedvelem, hogy gyakorlatilag kimerített irányvonalról van szó. Erre legjobb példa éppen a műfaj legnagyobb alakja, a Candlemass, amely rendszeresen adja ki a lemezeit, ám ezek egyre sablonosabbak, felettébb rutin-szerűek. Nem „rosszak” a szó szoros értelmében, csak éppen ha nem lennének, a doom metal semmivel sem lenne szegényebb. Néha érkezik egy-egy zenekar (Pylon, Lord Vigo...), amelyek megmutatják, hogy van még kraft a tradicionális doom tarso-lyában, ám többnyire azok a bandák mutatnak fel igazán jó eredményt, amelyek tágtíják a határokat. E harmadik album alapján úgy tűnik, ez a spanyol duó is ilyen elképzelésekkel rendelkezik.

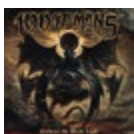
Ugyan a Graveyards Of Joy alapjainál nagyjából megtaláljuk a hagyományos doom metal eszközeit, Mile és Wildman, a két fő ember, valamint a kisegítő zenészek alaposan feldíszítették a doomos metal alapokat.

Az erőteljes felduzzasztást követően az atmoszférikus jelleg a Todomal zenéjének és új lemezének egyik fő ismérvévé vált, néha olyan érzésem van, mintha Devin Townsend játszana doom metalt. A meghatározó súllyal jelenlévő billentyűs hangszerek filmzenés, „cinematikus” sűrűségűvé dagasztják az összképet, és ugyan a zenekar ügyelt arra, hogy ízléses legyen a végeredmény, ne lépjk át a határt, amelyen túl már a giccesség gízgazai tenyésznek – ami nem lehet könnyű feladat, amikor a zenészt elsodorja a lehetőségek ármádiája –, az én fülemnek néha így is sok a bombaszt; a „nagyívűség” átmérője sokszor lehetne valamivel kisebb. Nem a cinizmus mondatja velem mindezt, mert igazságszerű a Todomal zenéje, nyilván sok munka van benne, azonban a hangszerelés lehetne valamivel szellősebb.

Szép a dallamos ének – néha női vendégdallamokat is hallunk –, maguk a dalok számos forrásból táplálkoznak. A doom metal olyan zenei elemekkel egészül ki, mint a filmzenék, a progresszív rock, az Anathema-féle atmoszférikus rock, de van, ahol még az a country, a „western” zene szikkadt ördögszekereit is kihallottam a sorok közül – Deliverance. Ebben az évben eddig kevesebb olyan lemez van, ami igazán megfogna, szemben az előző évekkel, de a Todomal albuma kellemes meglepetés, még ha olykor soknak is találok, és úgy érzem, mintha rám telepedne a hangok vaskos szőnyege.

100 DEMONS Embrace The Black Light

KIADÓ: CLOSED CASKET ACTIVITIES / ÍRTA: BALI DÁVID / 7

A connecticuti 100 Demons meghatározó zenekara volt az ezredforduló metalcore-jának, hiszen a banda egyszerre volt előfutára egy új nemzedéknek, miközben zeneiségében nagyban támaszkodott a kilencvenes évek metalcore-hagyományaira.

Kevés más produkció tudta ilyen magas színvonalon, és ami még fontosabb, ilyen természetesnek ható megoldásokkal elegyíteni a thrashesebb megközelítésű riffeket a svéd dallamos death metalból örökölt, de mindig mértékkel használt ikergitáros témákkal, miközben a végeredmény végig közelebb állt a Hatebreed, a Ramallah vagy a Full Blown Chaos által képviselt gitár- és ritmusközpontú dalszerzéshez, mint a hatásvadász breakdown-ismétlésekhez vagy a túlhasznált, dallamközpontú megközelítéshez.

A zenekar huszonkét év hallgatást tör meg idén nyáron harmadik nagylemezével: az Embrace The Black Lightot januárban jelentette be a Closed Casket Activities, megerősítve azt is, hogy az albumon basszusgitárosként visszatért Sean Martin, aki a Hatebreed és az Umbra Vitae soraiban is maradandót alkotott. Visszatérésének szomorú apropója van, ugyanis a 100 Demons basszusgitárosa, Erik Barrett váratlanul elhunyt két évvel ezelőtt, és mint kiderült, a háttérben már akkor formálódtak azok a dalok, amelyeket most ismerhet meg a közönség.

És tudjátok, mi a legjobb ebben az albumban? Nem az, hogy úgy megy körbe-körbe, mintha el sem telt volna két évtized az előző megjelenése óta, és nem is az, hogy a dalok a lehető legjobb értelemben véve megbízható módon szállítják a súlyos riffeket, az okosan elhelyezett váltásokat és a továbbra is csínján adagolt ikergitáros metalcore-dallamokat. Hanem az, hogy a lemez előkészítésén olyanok dolgozhattak a háttérben, akik a 100 Demons dalain nőttek fel. A lemez producere Greg Thomas (END, Misery Signals) volt, a maszterelést Chris Teti végezte, az egyik dalban pedig a Twitching Tonguesból is beugranak a Young testvérek. A Cold Wind of the Crossroads keserűes refrénje nem válik kisajátító gesztussá, sőt, dallamíve inkább a God Forbid világához áll közel, ha valamihez mindenképpen hasonlítani kellene. Ez az apró gesztus is jól mutatja, hogy a zenekar mögötti stáb hozzátenni akart ehhez a történelmi visszatéréshez, nem pedig rátelepedni arra.

Az Embrace The Black Light ettől függetlenül nem tökéletes vagy formabontó lemez. Ezek a dalok nem állítják feje tetejére a színteret, és nem fogják újradefiniálni azt, amit a zenekarról tudtunk. A végeredmény viszont annyira szerethető, megbízható, és ami még fontosabb, annyira karakteres, hogy a 100 Demons a lehető legtermészetesebb formában biztosít időtázaszt egy olyan korbá, amikor a metalcore-zenekarok nagyobb hangsúlyt helyeztek a zeneszerzésre, mint a digitális jelenlétre. Többszöri hallgatás után is őszintén le tudom írni, hogy nagy kár lett volna, ha ez az album a fiókban marad. A 100 Demons így ereje teljében tért vissza, és pontosan azt hozza, amit vársz tőlük: a csatlódás teljesen ki van zárva a nyár egyik legjobb, mégis legcsúnyább borítójú metalcore-megjelenésében.

ASTRIFEROUS Atavistic Unraveling

KIADÓ: ME SACO UN OJO / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A death metal kifogyhatatlan fegyvertárának újabb, 2018-tól létező tényezője az Astriferous, mely csapat jelzi, hogy a műfaj még egy olyan, innen nézve egzotikusnak tetsző helyen is meg tudja vetni a lábát, mint Costa Rica. Az Atavistic

Unraveling című második album hallatán meggyőződhetünk róla, hogy a négytagú brigád mindent tud a death metatról, az anyag – hogy ez jó, vagy rossz, nézőpont kérdése – valójában a világ bármely szegletében megszülethetett volna. Jó olyan értelemben, hogy az Astriferous nívóját húzza alá, azonban negatív olyan

értelemben, hogy az internet, a globalizáció mindent egyenműsít.

Az Atavistic Unraveling egyaránt merített az Atlanti-óceán mindkét felén húzódó kontinens death metaljából, de az Incantation különösen nagy hatással lehetett rájuk. Az a mélyre hangolt, súlyos, vaskos gitározás jellemzi az Astriferous világát is, mint a neves amerikai csapatét, és a keverésnek köszönhetően a basszusgitár is komoly támogatásban részesíti a gitárokat. A dob-alapokkal szintén jól együtt fut a basszusgitár, összességében elmondható, hogy összepróbált anyagot vett lemezre a latin-amerikai kvartett. A hörgés mint hangszer teljes egészében a death-látkép része.

A régi vágású, súlyos death metalhoz semmit nem kívánnak hozzátenni, használják az ismert eszközparkot, de ezekkel az elemekkel jól sáfárkodnak. Olykor felkaphatjuk a fejünket egy-egy jobban sikerült riffre, megoldásra, de főleg a záró Resonance Cascade érdekel említést, egy részben doomos death tétel, egy epikus finálé, jól megírt, súlyos hangulatú darab. Nem alapvető a Costa Rica-iak albuma, de a death metal eredeti üszkös, dohos mivoltában kedvelők számára jó tipp lehet.

BLOOD INCANTATION All Gates Open

KIADÓ: CENTURY MEDIA RECORDS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A Blood Incantation mára elég kiszámíthatatlanná vált-már ami a zenét illeti. Náluk nem tudhatod biztosan egy lemezen, de egy dalon belül sem, hogy a következő kanyarban egy idegen technológiával készült death metal riff jön majd szembe vagy egy totál elszállt, kozmikus trip.

A denveri banda korábban sem egydimenziós módon művelte a műfajt: a korai munkáik is nehezen kategorizálhatók voltak, valahol a technikás, a progresszív és az avantgárd death metal halmazrendszerében lehetett elhelyezni őket. A tavalyelőtt megjelent Absolute Elsewhere pszichedelikus-ambient kísérletei után viszont a legújabb, All Gates Open névre keresztelt anyagukkal megint új határvidékek felé indultak el, ráadásul olyan magabiztossággal, ami előtt fejet kell hajtani.

Itt már nyomokban sem érdemes hagyományos death metalt keresni: nincsenek tébolyult riffek, gutturális acsargás-sőt: gitár és vokál sem. Mindenekelőtt jegyezzük meg azonban, hogy ez nem „sorlemez”, és valószínűleg nem is egy „kísérleti mellékág”, hanem egy konkrét filmhez készült, teljes értékű filmzene. Vagy annak látszó projekt, mivel erről a filmről jelen pillanatban semmilyen információ nem elérhető. Talán a teljes cím elárul valamit: Themes from All Gates Open – In Search of Absolute Elsewhere. Találgatni viszont nem akarok.

Annyi biztos, hogy ez az anyag egy vegytiszta, analóg szintetizátorokra és lebegő textúrákra épített sötét ambient utazás, ami sokkal közelebb áll Klaus Schulze, a Tangerine Dream vagy Steve Roach elektronikus vízióhoz és kozmikus meditációhoz, mint a modern extrém metalhoz. Ennek a zenének az ereje az organikusan lélegző, szinte hipnotikus hangulatépítésben rejlik. Időtlen, nem kapkod, nem siet sehová: a hangszínek lassan, szinte észrevétlenül duzzadnak cinematisz folyammá, ami végül egy saját univerzumot, transcendenciát teremt. A hűvös, kozmikus atmoszféra és a meditatív harmóniak természetes egységet alkotnak, az analóg szintik hullámváza pedig szakrális hangulatot kölcsönöz az anyagnak, és mindez szinte fizikailag hat a hallgatóra.

Nincsenek klasszikus értelemben vett dalstruktúrák: a zene gyakorlatilag egyetlen, összefüggő spirituális megélése egy másik valóság megteremtésének és az abba történő átlépésnek, négy tételben. A '70-es évek őrzenéje iránti vonzalmam miatt ez az idő felé álló hangzásvilág különösen közel áll hozzám, az pedig kifejezetten tetszik, hogy teljesen hiányzik az anyagból a megfelelési kényszer. Riedlék itt egy új, abszolút letisztult identitást mutatnak meg, ami a monumentális, tágas, fényes terek ellenére is önazonos marad – ez a Blood Incantation Yang oldala. Esti meditatcióhoz, sötétben hallgatva tökéletes. Próbáld meg!

TOPLISTA

BALI DÁVID

1. IMMOLATION

Descent

2. FORSMÁN

Brenndar Rústir & Fuðrandi Fjörur

3. GENGHIS TRON

Signal Fire

4. BOUNDARIES

Yearning: The Unbeautiful After

5. DIABOLICAL MASQUERADE

Nightwork

GYÖRGY ZOLTÁN

1. KORAI ELECTRIC

2026

2. MOONSPELL

Far From God

3. RACHEL BOLAN

Gargoyle Of The Garden State

4. BLACK LABEL SOCIETY

Engines Of Demolition

5. SAINT AGNES

Your God Fearing Days Are About To Begin

GYURICZA FERENC

1. TODOMAL

Graveyards of Joy

2. DEEP PURPLE

Arrogant Boy / Diablo / Guilt Trippin' (dalok)

3. DEVILDRIVER

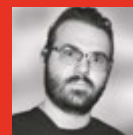
Strike and Kill

4. THE GATHERING

Nighttime Birds

5. LEFT TO DIE

Initium Mortis

GYURICZA TAMÁS MARCELL

1. AVATAR

Don't Go In The Forest

2. DEVILDRIVER

Strike And Kill

3. STORMKEEP

The Nocturnes Of Iswylm

4. SINNER

Boom Bang Goodbye

5. SYBRED

The Pulse of Awakening

Ennyire átható erejű, mégis magával ragadóan dallamos, imádnivaló anyag nem sok született még ebben az évezredben.

MOONSPELL

Far From God

KIADÓ: NAPALM RECORDS / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 10

Öt évet kellett várni a portugál banda új albumára. De ha azt nézem, hogy bár a Hermitage a covid-időszak egyik legfontosabb, legerősebb anyaga, nem volt épp tipikus Moonspell-lemez, ahogy az azt megelőző, végig portugál nyelvű 1755 sem, akkor bő 11 évnek is mondhatom. Még úgy is, hogy minden egyes albumuk más és más volt, s közben valahogy végig megőrizték az önazonosságukat. Ez pedig a '90-es évek gothic metal robbanásának tán egyetlen további zenekáráról sem mondható el.

Hogy a Far From God visszatér a letisztultabb, egyenes vonalúbb gothic metalhoz, logikus lépésnek hat, ám, ahogy az énekes Fernando Ribeiro az interjúban is mondta, komoly munka volt az egyszerűség ezen fokát elérni. S kellett hozzá tapasztalat, egyéniség, bölcsesség, alázat is. Bő két hónapja van már nálam az album, és már első hallgatásra is azt éreztem, hogy bámulatos, de az még fontosabb, hogy volt elég ideje, hogy akár rá is unjak, ám nem így történt. Minden pillanata, minden hangja olyan, amilyennek egy bő három évtizedes múlttal bíró, érett, felnőtt zenekar anyagának lennie kell. Hogy hoz-e bármi újat? Nem kimondottan. Ugyanakkor 2026-ban ehhez foghatóan erős, hatásos, szép, szívet tépő, valódi albumot nem sokat találunk.

Pedig a nyitó Cross Your Heart simán lehetne Sisters Of Mercy-feldolgozás, némi kis Fields Of The Nephilimet idézőn borzongató résszel. Ezerszer hallottuk már ezeket a dark rock témákat, de ki tud ilyen eleganciával, ilyen ízléssel hozzájuk nyúlni, ha nem a Moonspell?! A címadó az orgonával, a vámpíros-gótikus-erotikus részekkel – merő klisé, és mégis van veleje, súlya, hitele. Olyan méltóság árad az egész lemezből, ami mintha nem is ehhez az évszázadhoz tartozna.

A baljós, filmzenei vagy közel-keleties kezdésű Biblical is simán lehet sláger, de a The Great Wolf in the Sky még inkább himnusz. Hátborzongató, ahogy Fernando különféle nyelveken hörgi a farkas szót, és gyönyörű Alicia Nuhro vonós szólója is.

A lemez második fele (Your Promise of Light, For the Love of Mortals, Our Freedom to Fall, Reconquista) zeneileg talán sűrűbb, illetve a death metaltól a doomon és progba hajló témákon át a bánatos dark wave-ig csomó mindent felölel. De az egész album megrázóan erős érzelmeket vált ki az emberből, annyira kidolgozott, mégsem kimódolt a dinamikája, ahogy a különféle hangulatokat, témákat egymás után szövi a zenekar. A Reconquista ráadásul a Full Moon Madness második részének is beillik, igazi klasszikus death/doom, s persze már csak emiatt is van igazság abban, ahogy a kiadó hirdeti a lemezt: a 21. századi Irreligious. Hogy tényleg felér-e hatásában a Moonspell alighanem legfontosabb, épp harminc éve kiadott albumáig a Far From God, az nyilván vitatható, de hogy ennyire átható erejű, mégis magával ragadóan dallamos, imádnivaló anyag nem sok született még ebben az évezredben, az biztos.

„Nem lennék meglepve, ha ez a lemez pont akkor klasszikus lenne 30 év múlva, mint most az Irreligious! Gyönyörű sötétség lakozik az albumban, és úgy tud populáris lenni, hogy az egy pillanatra sem tűnik olcsó húzásnak. Öt évet kellett várni a lemezre, de megérte!”

György Zoltán / 9 pont

„Érett és egységes Moonspell-lemez, komor és atmoszferikus. A Night Eternal, az Extinct vagy az 1755 jobban megfelelt az én zenei világnézetemnek, de tény, hogy a Far From Goddal a Moonspell végre újra és egyszerre tud erős lenni hangulatban, dalírásban és identitásban, olyasmit hoz, amit az én kedvenc lemezeim mind csak részleteiben tudtak. Nem találja fel újra a zenekart, nagyon a dark-gót műfajt sem, inkább a bevált hangulati és stílári paneleket használja, mintsem kísérletezne – de működik.”

Kánya Ferenc / 8 pont

„Imádom. Valahogy olyan, mintha a szép emlékü Heroes Del Silencio feltekert torzítókon szólalna meg. Voltak gyengébb Moonspell-albumok, de ez esélyesen újra a jobbak közé tartozik.”

BZ 847 / 9 pont

BALASHTOTH Equation II: The Antithesis of Life and Free Will

KIADÓ: NON-EVEN-MUSIC / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 8

Emlékszel a Casketgardenre? Egyik kedvenc hazai bandám volt 15-20 éve, különösen a negyedik, egyben utolsó lemezük, a The Estrangement Process. Ez szólt a legjobban, ez emelte ki igazán a Casketgarden lényegét. Aztán Tóth Balázs gitáros 2012-ben Írországra költözött, a zenekar pedig feloszlott. Balázs azóta is szívósan építi a saját világát BalashToth néven – ami Youtube-csatornaként indult, mára viszont egy komoly zenei projektté nőtte ki magát. Pár szingli és az Equation-ciklus két EP-je után az Equation II az első teljes nagylemez, ahol ez a vízió igazán kiteljesedik.

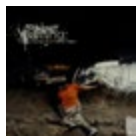
A koncepció az Anti-Life Equation mitológiájára épül, ami a szabad akarat felszámolásának metaforája – Balázs azonban ezt most nem globális katasztrófa-szinten, hanem mikroszkopikus, személyes nézőpontból bontja ki. A zene pontosan olyan, mint a téma: feszült, precíz, hidegen átgondolt, mégis érzelmileg telített. Pontosán onnan jön, ahonnan a kedvenc Casketgarden-dalaim. A nyolc tétel mind a melodeath más-más arcát mutatja meg. A + Fear + Despair brutális tempójú, kíméletlen, thrash-magvú darab; a Love = Death és a Self = Dark Side inkább az old school death metal felé húz; az x Judgement pedig szinte doo-osan vontatott, amit Tóth Ádám (Kajgün) brácsája tesz különösen baljóssá. A ÷ Misunderstanding a leginkább klasszikus melodeath-tétel: borongós svéd dallamokkal, váratlan ritmikai törésekkel és a vendégfrontember, Deathmetalvoicer remek teljesítményével.

Ami igazán működik, az a részletekbe menő, szinte mérnöki tudatosság – mind a dalépítésben, mind a stúdiómunkában. A nóták tényleg úgy állnak össze, mint ha egy matematikai képlet zenei megfelelői lennének. A megszólalás a Dark Tranquillity Character korszakát idézi: modern keverés, tiszta rétegek, kontrollált dinamika. Precíz munka, de szerencsére nem steril – a hangulat végig sűrű, sötét és nagyon személyes.

Az Equation II egyszerre technikás és meglepően érett anyag, ami egyértelműen azt mutatja, hogy a BalashToth ugyan stúdióprojekt, abból viszont nem a kósza fajta, hanem egy teljesen önálló, kiforrott zeneszerzői világ.

BOUNDARIES Yearning: The Unbeautiful After

KIADÓ: SUMERIAN RECORDS / ÍRTA: BALI DÁVID / 8

A kortárs metalcore-zenekarok között a Boundariest tartom az egyik legértékesebb produkciónak, mert bár a hartfordi ötöst a nemzetközi sajtó hajlamos a revival-hullám részeként értelmezni, én nem gondolom ezt helyes megközelítésnek.

A zenekar már a 2022-es Burying Brightness albumán is bebizonyította, hogy a Boundaries zenéjében lényegében kódolva van az a határfeszítéssel, amely már a metalcore első hullámát is hajtotta. Az, hogy a személyes tragédiát hogyan lehet beleoldani a zenei szélsőségek keresésébe, miközben a dalok központi kérdése nem pusztán az, hogy mit kezdjünk a szorongással, hanem az, hogyan fogadjuk el, mikor a hiány és a veszteség végül a részünké válik.

A Boundaries életműve ennek köszönhetően a metalcore-hagyományok következetes folytatásaként is értelmezhető. Zenéjükben jelen van az ezredforduló környékének disszonáns, feloldatlan feszültsége, a kétezres évek utáni ikergitáros témaépítés, a Misery Signals-féle komplex, progresszív ritmikájú és aprólékosan kidolgozott gitárbontások melankóliája, valamint az újkori formanyelvvel agresszív, breakdownokra épülő szerkezete, ahol minden egyes hangsúlyú valódi jelentőséggel bír. Mindemellett a Boundaries lemezei ténylegesen a traumák és veszteségek köre épülnek, és ezt a sormintát a Yearning sem törli meg. A lemez

több, a zenekar környezetében történt haláleset belső válaszként született meg. A zenekar pedig hallhatóan emelni akarta a tétet, így Randy LeBoeuf helyett ezúttal Drew Fulkkal dolgoztak a hangzás kialakításán – kettejükben a műfaj mély megértése mellett a Knocked Loose jelenti a közös pontot, és ezzel az együttállással a Boundaries is el tudott mozdulni a koszosabb, korai metalcore-t idéző megszólalástól egy erőteljesebb, mélyebbre hangolt irányba.

A tizennégy számos lemez a már megszokott módon attól válik nagy ésszé, ahogy a Boundaries irányítja a figyelmet a különböző hagyományok közötti átmenetekkel. A dalok többségét a feszült, gitár- és ritmusvezérelt váltások határozzák meg, de a May This Pain Never Leave slágerérzékenysége, a Torn Wide Open hátborgongató átvezetése, valamint az Unequal Vote korai The Ghost Inside-ot idéző sodrása mind azt igazolja, hogy a zenekarra nem lehet úgy tekinteni, mint egy produkcióra, amely csupán imitálja a metalcore egyes korszakait. A Boundaries a saját üzenetének rendeli alá ezeket az időszakokat és azok formanyelvi sajátosságait, miközben a végeredmény nemcsak szerethető, hanem túl is mutat önmagán, és – szemben megannyi revival-zenekarral – annak köszönheti valódi mélységét, hogy minden pillanatában hiteles marad.

A Boundaries valószínűleg soha nem lesz széles közönségek kedvence, és nem áll előttük olyan út, mint az Architects vagy a Parkway Drive előtt, de nélkülük a kortárs metalcore felhozataláról nem lehet, és nem is érdemes beszélni. Az év egyik, ha nem a legjobb műfaji megjelenése, amely megérdemli a rá szánt időt.

BUTTHOLE SURFERS After the Astronaut

KIADÓ: SUNSET BOULEVARD / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 9

„Van új Butthole Surfers!!!” Ezt a mondatot ismételtetem egész nap, és nem tudnám megmondani, miért hozott ez ennyire lázba, de valószínűleg mindig ezt éreztem a banda kapcsán bármikor kerültek a látóterembe az elmúlt 40 évben. Pedig

sosem lettek nagy sztárok, még csak azt sem mondánám, hogy olyan nagy kedvenceim voltak, viszont valahogy mindig olyan jó volt őket hallgatni, egyszerűen jobb kedvem lett tőlük. És most közel 25 év után újra itt vannak, és mintha nem is telt volna el negyedévszázad, ugyanaz a jókedvű, kattant csapat, ugyanolyan jókedvű, kattant zenével tért vissza. Persze volt némi előzmény, kijött rólok taval a dokumentumfilm, össze is álltak egy koncert erejéig, és hát rebesgették utána, hogy itt lesz valami...

És van is, bár trükkös, ugyanis a lemez alapja a csapat soha meg nem jelent 1998-as albuma, amit anno a Capitol Records visszadobott, mondván valami slágerebb jobb lenne. Lett is aztán a Weird Revolution lemezük, de most végre előkerültek a fiókból végre a régi dalok is, a régi (rettenetesen ronda, de imádnivaló) lemezbortólóval, szóval tulajdonképp mégsem telt el negyedévszázad.

Ez érződik a lemezen is, pontosabban pont, hogy nem, hisz a dalok most iszonyat frissek, és méltóak a csapat nevéhez, stílusához. Alt-rock, hip-hop, industrial, poszt-punk, elektro, kis indie, sok pszichedelia. Csipet Beck, csipet Beastie Boys, csipet Jane's Addiction, csipet Ministry, csipet Dead Kennedys (szóval ez utóbbi kettő kiadja a LARD-ot) meg még megannyi ízléses és ízléstelen összetevő adja meg a „Segglyuk Szörfösök” esszenciáját, amit nem lehet nem szeretni. Eklektika a köbön, ahány dal annyi stílus, mégis az egész egy szép kerek egységet alkot.

A Jet Guy pl. egy igazi indie-sláger, kapott is videóklipet érdemes megnézni, hogy tovább árnyaljuk a banda kattantságát. Az Intelligent Guy vagy a Venus közben felöltik milyen sokat köszönhet nekik a Gorillaz is, az Imbuya drum'n'bass-alapú LARD-os tételénél meg beugrik a sztori, mikor az énekes Gibby Haynes véletlenül részegen felénekelte a Ministry Jesus Built My Hotrodját, aztán ez úgy is maradt. Szintén ez a vonal a They Came In is, az egyik kedvencem a lemezeiről már két meghallgatás után is. A The Last Astronaut Mike Patton világát hozza el, emberi hangminták és konzumharmóniák örült kavalkádja a dal, de kiemelkedő a Junkie Jenny in Gaytown (de szép

TOPLISTA

KÁNYA FERENC

1. 100 DEMONS
Embrace The Black Light
2. PSYCRYPTIC
The Pulse of Annihilation
3. KILLERSICK
Pizza Antichrist
4. GUILT TRIP
Armour of Angels
5. PHANTOM
Not Midnight Yet

KISS DANIELLA

1. TODOMAL
Graveyards of Joy
2. SCORPIONS
Savage Amusement
3. SAXON
Denim and Leather
4. DIAMOND HEAD
Borrowed Time
5. SINNER
Boom Bang Goodbye

KOVÁCS PÉTER

1. DRACONIAN
In Somnolent Ruin
2. PRO-PAIN
Stone Cold Anger
3. DEVILDRIVER
Strike And Kill
4. DEATH
The Sound of Perseverance
5. KILLERSICK
Pizza Antichrist

MILÁN PÉTER

1. HEXVESSEL
Nocturne
2. GRAVA
The Great White Nothing
3. GREEN CARNATION
A Dark Poem part II: Sanguis
4. SOULBURN
Quantifying Cosmic Doom
5. MASTER'S HAMMER
Ritual

” Abban nem vagyok biztos, hogy a North Sea Echoes elektronikusabb hangzásvilága kielégíti a Fates Warning-fanok mindegyikét.

NORTH SEA ECHOES

How to Cast a Shadow

KIADÓ: METAL BLADE RECORDS / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

Az amerikai Fates Warning a progresszív metal egyik legkiválóbb zenekara. Alapító-gitáros-zeneszerzője, Jim Matheos régóta ír szólóban, különféle projektekben is zenéket, ahogy az 1988-ban belépett énekes, Ray Alder is számos egyéb feladattal foglalkozott az évek során a Fates mellett. Ám a két éve indult North Sea Echoes kettejük külön formációja. Really Good Terrible Things című albumuk nagy kedvencem, a folytatás pedig úgy viszi tovább azt a csendesebb, befelé fordulóbb, sok elektronikus zenei elemet is magába olvasztó vonalat, hogy meglepően sok olyan téma is került bele, gitáron és énekileg egyaránt, ami simán lehetett volna Fates Warning. Sőt, most egyes dalokban gép helyett valódi dobos játszik, Dennis Leeftang (Within Temptation, Anneke van Giersbergen stb.). Hogy miért nem akarja folytatni a fő zenekart Jim, azt még mindig nem tudni, abban pedig nem vagyok biztos, hogy az NSE elektronikusabb hangzásvilága kielégíti a FW-fanok mindegyikét.

Én mindenesetre sosem tudtam ellenállni egyikük zenéinek, dallamainak sem. Ez már alighanem így marad, amíg élek. Matheos ezer közül is felismerhető játéka, dalszerzői jellegzetességei és Adler mérhetetlenül szép és kifejező éneke minden alkalommal betalálnak nálam, akármelyik formációról legyen is épp szó. Hiába, hogy a How to... albumon van egy csomó olyan elektronikus zenei részlet, ami nem hozzám szól, tőlük, ahogy ők alkalmazzák, ezek is tudnak tetszeni. Pedig van itt még szintipop is (Enjoy the View, Revenge), meg a Matheosra annyira jellemző befordult, melankolikus, bánatverte vagy kietlen megoldások is.

Ezeket viszont nagyon kontrasztosan ellenpontosozzák a dalok több mint felében felbukkanó, tipikus Fates-témák. Felfoghatnám úgy is, hogy már számtalanszor hal-

lottam tőlük ezeket, de nem tehetek róla, mégis működnek, akárhanyadára is. Jó példa erre az I'll Leave a Light On. Az is jó, hogy Matheos gyakrabban ríffel, mint az első albumon. Ugyanakkor ott van a már-már country líraiba hajló, szomorú, mégis bársonyos Good Enough, amely pont az egyszerűségével hat. Emlékezetes melódiák vannak még a Villains or Saints és az All That Comes After dalokban is, az albumot záró címadó, mely majd' hét percével a lemez leghosszabbja, viszont épp úgy elsősorban az átható atmoszférára épül, ahogy az albumot nyitó, üveghangokkal teli A Time of Innocence and Purpose.

Tehát legyen bár a hangszerelés más, mint a Fates Warning-albumokon, a hangulati-érzelmi oldal, sőt a zenéhez annyira illő szövegek ugyanazt hozzák.

„Külön-külön és – ebben a projectben – együtt is aktív Matheos és Alder, csak épp azt a fránya Fates Warningot jegelik, ki tudja meddig, talán tényleg véglegesen. Ray tőlem kb. bármilyen alapokra énekelhetne amúgy, csont nélkül bekajálnám – szerencsére a zene is rendben van itt, néhol még a 21. századi FW is kiköszön belőle, csak a dobgyépes részek idegesítenek. Pótléknak okés, de én új FW-ot akarok, lehetőleg Mark Zonderrel az erőműben.”

Schmidt Péter / 8 pont

„Amikor érdemi zenélés történik, akkor olyan magasságra tör a lemez, ami abszolút vetekszik a tagok stílussteremtő produkcióival. Ugyanakkor az elektronikus megoldások néhol annyira megüszóságok vagy fáradékonyak, hogy olyankor nehéz körön belül maradni és figyelni. Vissza fogok még térni hozzá és az erősebb dalaihoz, ebben biztos vagyok.”

Bali Dávid / 7 pont

„Nem tehetek róla, nagyon bírom ezeket az arcokat, akármit is csinálna éppen, az minőségi dolog lesz.”

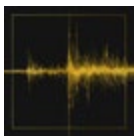
BGY 103 / 9 pont

cím, istenem!) a jazzes Beastie Boyst világába illő triphopja is. Végül a Turkey and Dressing megvillantja a korai albumok punkos vadságát is.

Nem tudom, mennyit tettek hozzá most az akkori dalokhoz, de tényleg hibátlanul szól az anyag, és bármennyire is a '90-es évek témái köszönnek vissza, az album valóban friss. Mindamellett szomorú belegondolni, hogy ha ez a lemez kijöhetett volna a maga idejében, akkor hová repíthette volna a bandát. Mert hogy ennek a lemeznek akkor lett volna az ideje, az volt a maga közege, mikor számtalan új stílus született az ilyen crossoverekből. Ez a lemez akkor biztos, hogy az a ligába tette volna őket, most viszont már sajnos csak egy a pénteki megjelenések közül. Más a világ, mások az értékek, mások a zenei trendek. Ez van, kár keseregni, hisz a lényeg most mégis az, hogy ha te is szeretnél egy kis időutazást, és fejet ugranál a '90-es évek őrült eklektikájába, akkor irány szörfözni!

CONVERGE Hum of Hurt

KIADÓ: EPITAPH / ÍRTA: BALI DÁVID / 7

Februári nagylemeze után a Converge alaposan meglepett mindenkit, ugyanis a Love Is Not Enough keletkezésével egy időben a zenekar egy másik albumot is megírt. A Hum of Hurt bejelentésekor a tagok elmondták, hogy senki

se tekintsen rá folytatásként vagy kiegészítésként: tudatos céljuk az volt, hogy egyetlen alkotófolIAMaton belül két kiadványt hívjanak életre, így pedig 2026-ban két teljes értékű sorlemelt kapunk a bostoni metalcore-veteránoktól.

A Love Is Not Enough kapcsán azt írtam, hogy nem tisztzem megítélni, szükségse van-e egyáltalán új nagylemezekre egy olyan veterán intézménynek, mint a Converge, de a Hum of Hurt hallatán egyértelművé válik, hogy a kifejezésvágy továbbra is dolgozik a produkcióban. A másik idei nagylemezhez képest a Hum of Hurt jóval gyakrabban egyensúlyoz a hallgató türelmének vékony határterületein: zenei megoldásait tekintve az ide bevágotott tíz dal a You Fail Me disszonáns, csenddel játszó dalszerkezeteihez áll közelebb, miközben hangsúlyosan emeli ki a zenekar hardcore/punk gyökereit, és azt, hogy hatáskeltésben továbbra is képesek elmenni a falig. Ezekben a dalokban a metalos szemléletmód jellemzően a Mastodonnal rokonítható, mindig valahová tartó riffépítkezésekben teljesedik ki, de ahogyan a Love Is Not Enough dalaiban is megjelentek nyomokban az Axe to Fall-lal rokonítható témák, úgy ezek a gitárfutamok itt is felsejlenek.

A Hum of Hurt kakukkjóása az I Won't Let You Go: ezt a dalt a rajongók már ismerhették egy másik változatban a Cyberpunk videójátékból, most azonban úgy sajátították vissza a felvételt, hogy az minden disszonáns kitartásával együtt is a You Fail Me formanyelvét éleszi újjá, mai köntösben. Ugyanakkor ismét kapunk lassan építkező, baljós balladát is a Dream Debris formájában, amely kellően komor és hatásos ahhoz, hogy valódi csúcspontként tekinthessünk rá. Hasonlóan erősek azok a kipengetett dallamok is, amelyek mélabúja egyedülálló karaktert kölcsönöz a lemeznek és magának a zenekarnak egyaránt.

A Hum of Hurt többszöri meghallgatása megerősített abban, hogy a Converge továbbra is arcvésztes nélkül, méltóságteljesen képes megöregedni. Ugyanakkor, ha a szívemre teszem a kezem, a két lemezből akár összeállhatott volna egy olyan album is, amely tömör és változatos formában bizonyítja, hogy a Converge nemcsak ura a saját formanyelvének, hanem mindmáig olyan vezéregyénisége a műfajnak, akit nagyon nehéz bárki máshoz mérni. A Hum of Hurt akkor a legfenyegetőbb, amikor a csenddel játszik, és akkor igényli a legtöbb türelmet, amikor az ilyen kiszólásoknál a vendéghangok és gerjedések már nem könyörülnek a hallgatónak.

Ez azonban azt is mutatja, hogy a Converge továbbra is ereje teljében van, és bár a másik idei nagylemezhez hasonlóan most is azt érzem, hogy a Hum of Hurt nem lesz a kedvenc Converge-megjelenéseim egyike, így is akadnak rajta olyan értékes megoldások és szerethető pillanatok, amelyek méltán igazolják, hogy a zenekar

veterán korszakában is hajlandó feszegetni saját korlátait, és az általa megválogatott csatákból végül győztesen kerül ki. Nagy vállálás volt ez a két album: a zenekar ázsíóját érdemben aligha növeli majd, de az erősebb pillanatai nélkül mind szegényebbek lennének.

ERIK GRÖNWALL Bad Bones

KIADÓ: GREENWALL ET. / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 6

Erik szimpatikus srác, a története pedig mesébe illő! A Swedish Idolból szinte egyenes út vezetett a hard rock szintér egyik legjobb, szintén svéd csapatába a H.E.A.T-be, de az igazi nagy durranása az volt, amikor életet lehelte az

akkor már sok-sok éve nyűglődő Skid Row-ba, és egy határozottan kellemes albumot tettek le az asztalra (That Gang's All Here). Innen sajnos egészségügyi problémák miatt két év után távoznia kellett, de aztán 2025-ben egy újabb (egykori) nagyágyú mellett bukkant fel, ő énekelt a Michael Schenker Group aktuális albumán. Bár ez utóbbitől abszolút nem vágtam hanyatt magam, azért bizakodtam, mikor felröppent a szólólemez híre. Ami egyébként nem az első neki, volt már négy is az elmúlt 15 évben, de ezeken szinte kizárólag nagy rock/metal-slágerok feldolgozásai vannak a Kisstől a Black Sabbathig. Mostanra érezte úgy, hogy megért az idő a saját dalokra – és sajnos úgy érzem, kicsit várható volt még.

Ha a három nagy csapatához hasonlítanom kéne a dalokat, akkor mindenképp az MSG mellett tenném le a voksomat. Nincs ezzel gond, sokan vannak, akik ezt a kicsit öregesebb verzióját szeretik a dallamos heavy metalnak, a gondom inkább a dalokkal van. Ezerszer hallott megoldásokkal operál, és hiába van nagyon jó torka Eriknek, egyszerűen nem tudnak közel férközni hozzám a dalok. Többször végig hallgattam a lemezt az elmúlt héten, de ahogy jön, úgy megy is. Pedig tényleg nem kéne sok, de Erik sajnos közel sem olyan karizmatikus dalszerző, mint énekes. Ügyesen kufárkodik mindazzal, ami az eddigi zenekaraiban ráragadt: az MSG-n túl a H.E.A.T. dallamvilága is viszsza-köszön (pl. Praying for a Miracle), viszont sajnos a Skid Row punkos, húzós dögösségének nyomát sem találom, pedig ez volt az, ami őt igazán feltette a térképre.

Szóval kicsit avítt, amit hallunk, ettől azért 2026-ban több kell az üdvösséghez, pláne, hogy pont a napokban megjelent Confess-album bizonyítja, hogy még mindig van puszkapor ebben a stílusban. Mindezek ellenére biztos vagyok benne, hogy lesz, aki rákattan a lemezre, és egy megűzős hetest toltam is volna rá, viszont a Who's The Winner balladája annyira szörnyű, hogy az kapásból mínusz egy pontot ér. Bocsi!

EMPTINESS Nowhere Speaks

KIADÓ: SEASON OF MIST / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A Belgiumban alkotó Emptiness 1998-ban alakult, egy olyan időszakban, amikor az ezredforduló közeledtével a zenei világban is változások következtek. Mondhatjuk, hogy változások mindig voltak ezen a téren is, ám a 21. század

minden szempontból markáns eltéréseket mutat a '90-es évek színtereihez képest. A drasztikus iránymódosulások mindig is szerves részét képezték az Emptiness működésének.

A csapat az első lemezeiken nagyjából death metalban mozgott, ott sem teljesen „tisztán”, de a 2010-es évektől kezdve olyan radikális hangzásképmódosításokba kezdtek, hogy szinte felismerhetetlenné vált a csapat korai nyomvonala. Ha egyáltalán nyomvonallal beszélhetünk az Emptiness kapcsán. A tagok nyilván érezték, hogy a 2021-es Vide albummal határpontonhoz érkeztek. Az egy teljesen pörére vetkőztetett, csupasz anyag volt, torzításmentes, szinte rockmentes, roppant furcsa mű, bizarr hangulatú anyag, ami valaminek a végét jelentette, s abba az irányba már nem vezetett út. Talán lehetne mondani, hogy a Nowhere

TOPLISTA

POSTA JÁNOS

1. LOST IN KYIV
We're All Going To Be Fine
2. LOST SOCIETY
Hell Is A State Of Mind
3. YOUR INLAND EMPIRE
Your Inland Empire
4. MÖL
Dreamcrush
5. METALLICA
Acting Like A Maniac

SCHMIDT PÉTER

1. LUNAR SHADOW
The Pall Of A Past World
2. TODOMAL
Graveyards Of Joy
3. KK'S PRIEST
The Sinner Rides Again
4. MOONSPELL
Far From God
5. JOE HOLMES
Joe Holmes

UZSEKA NORBERT

1. MOONSPELL
Far From God
2. QUICKSAND
Bring On The Physics
3. TULPA
Éled
4. NORTH SEA ECHOES
How To Cast a Shadow
5. WAILIN STORMS
The Arsonist

VALACHI SAMU

1. MASTODON
Your Ghost Again (dal)
2. THE HAUNTED
Songs of Last Resort
3. KARNIVOOL
Sound Awake
4. RUSH
Fly By Night
5. ANGERTEA
Snakes in Blossom

„Az ötös most igazán jó formában van, és a Strike & Kill bizonyítja, hogy még mindig van mondanivalójuk az extrém metal világában!”

DEVILDRIVER

Strike And Kill

KIADÓ: NAPALM RECORDS / ÍRTA: KOVÁCS PÉTER / 8

A mikor kijött az első DevilDriver-lemez 23 évvel ezelőtt, akkor rommá hallgattam. Imádtam az ex-Coal Chamber-es Dez Fafara új 'projektjét'. Údító volt döngetni az agyas, összetett, de mégis fogósan zakatoló dalokat, az azonnal rögzülő refréneket, a gitárjátékot, azaz a klasszikus modern heavy metalt. A következő Fury Of The Maker's Hand még tetszett, a The Last Kind Words, Pray For Villainst egyszer-kétszer hallottam, aztán elröppent tizen-sok év, és megérkeztünk a hamarosan megjelenő Strike And Killig, ami a Driver tizenegyedik nagylemeze.

Az album már az ismerkedés korai fázisában magával ragadott, elemi erővel söpör át rajtad, de mivel rengeteg gyorsan rögzülő dal van rajta, szívesen térsz vissza további hallgatásokra. Eleve ott van az In the Moonlight, amiben minden adott ahhoz, hogy egy méretes METALSLÁGER szülessen. Kiváló cím, többsoros, fogós, dallamos refrén, himnikus és egyben kicsit darkos hangulat. Lelki szemeivel látja az ember a csatakra izzadt Dezt, ahogy erősen gesztikulálva a színpad szélén állva rántja be a rockereket a moshpitbe. Azonban nem csak ez az egy szám emelkedik ki, azonnal magával ragad és viszi a hallgatót előre a Dead In the Winter (gyilkos második dal), a Summoning Shadows, a You're Just A Ghost és a WMD Idomtalanjára hajazó záró All Bets Are Off. A Never Coming Home is nagy kedvencem, de a Fire/Desire bugyuta rímpárért már a Hammerfallnál 2002-ben is korbács járt.

No de az album többi része sem gyenge, sőt. A hangszeres teljesítmény kiemelkedő, és a többszörösen rétegzett számok mindegyike rejt egy-egy olyan apróságot, amire csettint a hozzáértő. Az összhatás olyan, mint egy szónikus gránát – erőteljes, masszív – és a zene minden elemét tökéletesen támogatja. A szólók hangzásvilága, komplexitása a legemlékezetesebb Testament- és Nevermore-számokat idézi. Így a Death To All-koncert után illet hallani kimondottan üdítő.

Ha egy időre letettél a DevilDriverről, vagy esetleg még nem ismered a zenekart, adj nekik egy esélyt – az ötös most igazán jó formában van, és a Strike & Kill bizonyítja, hogy még mindig van mondanivalójuk az extrém metal világában! Többszöri hallgatás után egyértelműen előjön, hogy a Strike and Kill több fülbemászó dalt, jobban struktúrált és élvezhetően komplex kompozíciót tartalmaz. A nóták jobban megmaradnak az emberben, és minden egyes újabb körrel további maradandó részletet fedezhetünk fel. És még a borító is zseniális...

„A DevilDriver első albuma telitalálat volt, ráadásul szerintem minden idők legjobb groove metal dala is azon a lemezen található. Azóta a teljesítményük hullámzó, maga a zenekar is megosztóvá vált, mint ahogy a frontember személye körül is akadtak problémák, de most nagyon összekapták magukat. Ez egy markáns, a maga műfajában kifejezetten dallamos, már-már slágeres, mégis magával ragadóan súlyos dalgyűjtemény.”
Gyuricza Ferenc / 9 pont

„A Strike and Kill a zenekar motiváltabb, energikusabb lemezei közé tartozik. Sokszor kifejezetten slágeres, az agresszív megoldásai is tülmutatnak a középseren, és Gabe Mangold produceri kéznyma is ott van a dalokban, a hangzásban. Soha rosszabb 11. sorlemez!”

Bali Dávid / 8 pont

Speak anyagával a belgák hátraarcot produkáltak, de amilyen bizarr ez az album (is), én ezt semmiképpen nem nevezném visszalépésnek, önméltatlanságnak.

A promópap olyan neveket említ az új Emptiness-albummal kapcsolatban, mint Deathspell Omega, Portal, Ulcerate, Neurosis, amiben van is igazság, meg nem is, mert ezek a nevek legfeljebb azt jelezhetik, hogy az Emptiness is olyan szinten járja a maga útját, mint a felsoroltak. Ugyanis továbbra sem nagyon lehet mihez hasonlítani az Emptiness művészetét. Kísérleti death metalnak éppúgy titulálhatnánk, mint drone/doom/death metalnak, de javaaslom, hogy fejezzük be a cím-kegyártást. Zene, ének, hangkép annyira egyedi ebben a csapatban, hogy kár lenne összehasonlításokkal, dobozba pakolásokkal bíbelődni. Akinek a Vide sok volt (vagy éppen kevés), örülhet, hogy a 2026-os Emptiness világába visszatért a lávafolyamszerű hangképzés, az olvadt fém súlya, a torzítás sűrű, áthatolhatatlan gázfelhője, valamint a hörgő suttogás mint ének, de a lemez élvezetéhez elengedhetetlen, hogy valaki el tudjon távolodni a konvencionális metal-hangzásoktól, megközelítésekétől, és ez esetben sok extrémnek nevezett metal is konvencionális.

A kép nagyon ritkán tisztul ki annyira, hogy konkrét riffeket, hangsorokat érzékelyünk, de ez nem azt jelenti, hogy kontrollálatlan káosszal állunk szemben. A rövid One Must See All például egy hangulatos atmoszferikus black/death-betét, de a hallgatások során van lehetőség arra, hogy fokról fokra megismerjük az Emptiness furcsa világát. Amennyire metal alapú zene experimentális lehet, az Emptiness az, de bámulatos, milyen érzékkel fest hangulatokat a zenekar. Úgy játszanak metalt, úgy művelnek súlyos gitárzenét, mintha riffekkel, diszszonáns gitártémákkal, vaskos basszussal, dobokkal kreálnának ambient-hangképeket. Egyedülálló művelet; totálisan formabontó, amit az Emptinessstől hallunk.

Nyomasztó, ridegnek tűnő zene, ugyanakkor van benne valami rejtélyes vonzerő, sőt sajátos szépség. Bátraknak való vidék.

ESCUMERGAMĚNT Apparebat Eidolon Senex

KIADÓ: AVANTGARDE MUSIC / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A 21. században olyan zenekarok is működnek, amelyek nem akarnak a jelenkor szabályainak, trendjeinek, áramlatainak eleget tenni, hanem úgy érzik, hogy a zene, ami belőlük jön, leginkább egy korábbi érában volt hű önmagához. Ők úgy gondolják,

hogy ezt kell ápolnia annak, aki black metat akar játszani. Ezt a tüzet táplálja, őrzi a 2016-ban alakult svéd EscumergamĚnt.

A promófotókon gyertyák pislákoló fényében láthatók a corpsepainttel festett arcok, komor fakunyhókat látunk, kardokat, állatkoponyákat – mintha 1995-ben lennénk. A tagok az ismeretlenségben akarnak maradni, bár egyes források tudni vélik, mely csapatokból érkeztek az EscumergamĚnt zenészei. Teljesen lényegtelen. Az Apparebat Eidolon Senex a formáció második albuma, és mondhatom, ennél autentikusabb formában aligha lehetne black metalt játszani. Itt semmi nincs a jelenkori BM-hangzásokból, sem poszt-, sem diszsonáns, sem bármely egyéb, harmadik évezredbeli leágazása a műfajnak. A svédek lemeze akár a '90-es évek derekán is megszülethetett volna, de az mindenképpen érdekesség, hogy sokkal közelebb áll a norvég, mint a svéd típusú black metalhoz.

A jellegzetes „trillázó” tremolójáték, a fagyos hangulat, a végtelen hőmézők mint horizont, a Grieghallen stúdió-s hangzás, a régi típusú, magasabb hangfekvésű black metalos káromlás, a dark ambient-részek mind-mind a black metal említett korszakát, milióját idézik. Ezt nem lehet pusztán lemásolni, illetve lehet, csak fals lesz a végeredmény, ellenben ez a svéd gárda belülről fakadóan játssza ezt a jeges, mizantróp, ugyanakkor lendületes és hangulatos black metalt. Mondhatjuk, hogy bizonyos értelemben ez a zene észak szelleme, nyilván egy specifikus szemlélet szerint. Nem kérdés, hogy ez a nagyon zord, érdes hangzású zene tökéletes megfelelője az északi lelkiület egy adott formájának, egyáltalán ez a hangzás egy magával a black metallal. Nyilván sokan

Kifogástalanul megtervezett szekvenciákból építkeznek a dalok, a maguk módján változatosak, de tényleg rendkívül tömény, szinte fárasztó az anyag.

PSYCROPTIC

The Pulse of Annihilation

KIADÓ: METAL BLADE / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A mikor kiderült, hogy a tasmán tech-death ördög, a Psychroptic a Metal Blade-hez igazol, már lehetett látni, hogy itt valami komoly dolog jön. A felvezető kislemezek alapján gyakorlatilag borítékoztam is, hogy betalál. Mondjuk a két nótá közül az Architects of Extinction nem erre az albumra íródott, a Falling pedig a banda pályáján egyedülálló módon egy feldolgozás – egy ausztrál AOR-csapat, a Little River Band 1981-es dalának sajátos, viszont nem torz átírata. A lényeg: a The Pulse of Annihilation nem okozott csalódást.

Érdekes módon pont a feldolgozás mutat rá, milyen drámai módon változott meg a Psychroptic zenéje a Scepter of the Ancients és a Symbols of Failure óta. Akkoriban az extrém komplexitást és a klinikai szintű technikát járták csúcsra, később viszont letisztultak: ritmikailag feszebbé, modernebbé, érettebbé váltak. A nyers groove-okig lecsupaszított „névadó” lemezzel kicsit át is estek a ló túloldalára, ahonnan a sötétebb, agresszívebb, tempósabb, death metalosabb As the Kingdom Drowns húzta vissza őket. Az új album ezen a vonalon halad tovább, bár inkább szikár, száraz, riffközpontú, thrashérzetű anyag. A riffek gerincét az a kíméletlen, perkusszív löktetés adja, amely a thrash, a korai death és a groove metal legszebb korszakát – a '80-as évek végét és a '90-es elejét – idézi, csak modern mérnöki pontossággal megtervezve. A lemez nagy erénye a tudatos építkezés: kevesebb az öncélú ritmusváltás, a funkciótlan riff, a dalba nem épülő díz. A technika itt már a dalokat szolgálja, a ritmika viszont épp ellenkezőleg: formálja, nem kiszolgálja a dalt. Legszebb példa talán az Our Pillars Fall. Ezt a tételt érzem az album esszenciájának, ráadásul a motívumai között hallok valamit, ami a Pink Floyd Learning to Fly vagy a Terminal Frost hangulatával rokon. A Psychroptic eljutott oda, ahol a brutalitás, a tudatosság és a precizitás valóban összeér. A Floydnál ezeket úgy hívják: érzelmi intenzitás, koncepció, rétegettség. Nagyon hasonló gondolkodás, csak más a nyelv. Beteg, nem?

Kifogástalanul megtervezett szekvenciákból építkeznek a dalok, a maguk módján változatosak, de tényleg rendkívül tömény, szinte fárasztó az anyag. Az album tematikus íve viszont pont a fókusz megtartásán dolgozik, és annak a filozófiáját járja körül, hogy a világvége nem kívülről jön, hanem mi magunk hordozzuk.

Ez tökéletesen összeér a borító képi világával. A torinói lepel figurájára – gondolom szándékkal – emlékeztető, tiszta energiából megtestesülő központi alak és a mögötte felsejlő, vele együgyű fenevad-árny kettőse pontosan ezt a belső

feszültséget ragadja meg. A kép nagyon kifejező és egyfajta vizuális előszó, ami már az első pillanatban kijelöli a lemez tematikai terét, és megadja azt a sötét, vibráló alapfeszültséget, amely végigkíséri a zenei anyagot. Nem pusztán illusztráció, hanem a koncepció része ez is – a muzsika pedig azt mutatja meg, hogyan lehet a technikai precizitást és a nyers ritmikai erőt végleg egy koherens formanyelvűvé gyúrni, és kontroll alatt tartani.

„Technikás-progos thrash/death, kár, hogy a tasmán gyököknek nem ütnek át a brutális zene sűrű szövetén. A dobos egy ufo, a gitármunka parádés, hangulata/atmoszférája is van – nem rossz ez, de sőt!”

Schmidt Péter / 8 pont

„A The Scepter of the Ancients dalaiért mindig hálás leszek, és ennyi év után már tényleg elfogadtam, hogy nem igazságos ahhoz a lemezhez mérni a Psychropticot. Az új album is korrekt, és mindent hoz, amit elvársz ettől a névtől – ha eddig szeretted, most is fogod, ha pedig eddig is elkerült, most sem kerülsz majd közelebb a zenekar technikás, gitárvezérelt hangzásához.”

Bali Dávid / 7 pont

„Úgy tűnik, pont húsz éve hallgatom őket. Aucs... A kezdetekhez képest változtak az évek alatt (közérthetőbb lett a zene), de még mindig sima, hogy ha benyomod csak úgy nekem, azonnal felismerem, hogy ez Psychroptic, mert a gitáros-dobos testvérpár teljesen egyedi ötletrendszert/dinamikát/technikát képvisel techdeathen belül.”

Ü dcsi 238 / 9 pont

„Teljesen okés album ez, Mat méltó módon zárja le vele életének egyik legfontosabb fejezetét.

SINNER Boom Bang Goodbye

KIADÓ: REIGNING PHOENIX MUSIC / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 9

Az új Sinner-lemezzel az énekes/basszer/producer/dalszerző/főnök Mat Sinner számára eljött a búcsú pillanata – no nem a zenéléstől, a koncertezéstől és stúdiós munkáktól, hanem csak ettől a brandtől, amit a '80-as évek eleje óta építgetett szorgalmasan. A továbbiakban – egyfajta erőkoncentrációként – kizárólag másik csapatára, a Primal Fearre kíván majd fókuszálni, ami tulajdonképpen teljesen érthető annak fényében, hogy nem is olyan rég épp-hogy csak megmenekült a halál árnyékából. 62 évével matuzsálemnek ugyan még nem mondhatjuk, de a betegség nyilván elég keményen megtépázta ahhoz, hogy átgondoljon bizonyos prioritásokat az életében. Így aztán a Sinner zenekar pályájának lezárása mellett döntött, amit ezzel a valóban különleges albummal pecsételt meg.

Ha nagyjából ismered a csapat munkásságát, akkor nyilván tudod, hogy a Thin Lizzy/Whitesnake-ihlette hard rock vonaltól kezdve a harapósabb, Priest/Accept-gyökerű metalon át a finomabb AOR-os dolgokig menet közben elég sok mindentől táplálkozott a Sinner muzsikája, időről időre változó arányban mixelve a különféle hatásokat. A meglehetősen terjedelmes diszkográfiába – húsz soralbumról beszélünk! – óhatatlanul becsúszott néhány átlagosabb anyag, de jó pár egészen klassz lemezt is leszállított Mat és épp aktuális kollektívája. Az 1985-ös Touch Of Sint a magam részéről például kifejezetten szeretem, akárcsak az ezredforduló környékéről a harapósabb, metalosabb The Nature Of Evil/The End Of Sanctuary párost.

Az utóbbi pár anyagon újra lazább, hard rockosabb, és egyúttal eklektikusabb irányba fordult a sztori, és ennek végső kicsúcsosodását jelenti a Boom Bang Goodbye. A búcsúlemezre – hogy egy igazi különlegességgel kedveskedjen a híveknek – egy rakás vendéget hívott meg, akik lényegében el is viszik az énektémák jelentős részét. Ronnie Romero, Björn „Speed” Strid, Michael Sadler, Erik Martensson, Michael Bormann és még páran erősítik a vokális oldalt, míg hangszeres vendégként Mathias Dieth és Magnus Karlsson jeleskednek. A szövegek – érthető módon – gyakran afféle visszatekintő, önreflexív jelleggel bírnak, ám búcsúzás ide vagy oda, a daloknak mégis inkább kellemesen derűs, barátságos kisugárzásuk van. És barátunk bizony az utolsó nekifutásra nagyon szépen összekapta magát, ugyanis kifejezetten nívós és hangulatos nóták sorjázna itt, szám szerint tizenegyen. Az összkép inkább hard rockos, AOR-os irányba húz, de azért például a Hellbreaker vagy a záró Power a harapósabb, metalosabb élt is megvillantják.

A részletekbe ezen túlmenően nem mennék most bele, legyen elég annyi, hogy mind produkció, mind hangszeres játék, mind ének, mind pedig feeling tekintetében teljesen okés album ez, Mat méltó módon zárja le vele életének egyik legfontosabb fejezetét. (Mindezek fényében különösen durva baleset a rettenetesen gagyi borító – ami a pontszámomat természetesen nem befolyásolja, ám ettől még érthetetlen.)

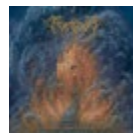
„A minősíthetetlen lemezborító és az ostoba lemez cím helyenként meglepően fogós ének- és gitárdallamokat, továbbá méretes közhelyekből összetákolt, igazi kínrímes dalszövegeket rejt. De az a helyzet, hogy a maga műfajában ezek a dalok a bevont vendégcsereglet nélkül is bennragadnának nyárra a célközönség lejátszóijában, és ezzel nincs semmi baj – nem kell minden albumnak valami igazán mélyről szólnia, és a Sinner a kilépőjén is mindent megtesz a szórakoztatásért.” **Bali Dávid / 5 pont**

nem tudják befogadni ezt a fültépő megszólalást, de mivel ez testesíti meg az északi black metal valóját, melőzésével magának a műfajnak a megértése sem lehetséges. Nem könnyű azonosulni ezzel a hangzásképpel, de nem is szól mindenkihez.

Black metal-esszencia.

FORSMÁN Brenndar rústir & fuðrandi fjörur

KIADÓ: VESPERIAN / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Az utóbbi időben talán már nincs akkora füstje az izlandi black metalnak, mint évekkel ezelőtt, de néhanéha ma is elér hozzánk egy-egy izlandi zenekar vagy megjelenés, amely megérdemli, hogy megálljunk és odafigyeljünk rá. Ezek közé tartozik a 2019-ben alakult Forsmán, mely Dönsur í logans ljóma címmel egy EP-vel jelentkezett bemutatkozás gyanánt. Őt év csendet követően idén nyáron jelenik meg a debütalbum Brenndar Rústir & fuðrandi fjörur címmel. Ha nagy vonalakban lehet is előttünk egy kép az izlandi black metalról, a szigetországi szintér az elmúlt egy-két évtizedben felmutatott annyi különleges zenekart, hogy ne egy homogén masszaként fogjuk fel az onnan származó csapatokat. Hiba lenne. Meghatározó alakulat volt a pár éve feloszlott Svartidaui, fontos zenekar a Misþyrming, de saját jogán tartjuk számon az olyan csapatokat, mint a Sinmara, az Almyrkvi vagy a Null. Az EP és az új album kapcsán idesorolhatjuk a Forsmán legénységét is.

Zenei téren vannak átfedések a felsoroltak és a Forsmán között, de természetesen az eltérések is kiemelendők. Ezeket sokszor nem is lehet verbalizálni, hiszen a black metal különös felfogásáról van szó mindegyik csapat esetében, de azt elmondhatjuk, hogy a Forsmán nem annyira tömény és cirkalmas, mint a Svartidaui, kevésbé fogós, mint a Misþyrming, kevésbé „szállós”, mint az Almyrkvi, de megvan a maguk mezszyéje, amelyn haladnak immáron az új album birtokában. A Brenndar... lemezen a jó black metal, mondhatjuk, a jó kortárs black metal több vonása is megfigyelhető. Van egy kísérleti karaktere, ami lehet, hogy eltúlzott kifejezés, de azt értem ezalatt, hogy relatíve szokatlannak tetsző gitártémákat, részleteket érzékelek a dalokban, de mivel sok témából építkeznek, ezeket a „nehezebb” részeket akár több, kvázi befogadhatóbbnak tetsző téma követi. A dalszerkezetek elég összetettek, minden dalban sok minden történik, számos meghallgatást igényel, hogy átlásuk a folyamatokat, azonban éppen ez e zenék, jelesül a Forsmán egyik vonzereje.

Egy olyan zenekarnál, mint a Forsmán már elég megszűre kerültünk a '90-es évek skandináv black metaljától, amelynek a hatása megvan, természetesen, azonban az izlandiak oly mértékben fejlesztették ki a maguk világát, hogy én egyetlen, mondjuk, norvég csapatot sem tudnék említeni a Forsmán új lemeze kapcsán mint közvetlen hatást. A műfaj minden bizonnyal benne van a zenészek zsigereiben – még ha fiatalok is –, és erre a benső, láthatatlan alapra építkezve alakítják ki a maguk sajátosan tekervényes, enigmatikus, nehezen körülíráható black metalját. Erre jobb példát nem is lehetne találni a Brenndar rústir & fuðrandi fjörur albumnál.

Vad, elementáris viháért száguld a Kynjamyndir, tekergődznek a témák, majd a ritmusok is, s konstátáljuk, hogy a zene a tempó konszolidálódása után sem lett kevésbé tüskés, morózus. Vissza is tér a bösz aprítás. Az ének a jelenlegi black metal-trendeknek megfelelően mélyebb tónusú, mint a '90-es években volt, de hallhatunk néhány „elszabadult” felkiáltást is, tehát a csapat nem túri a korlátokat.

Nem akarom ezredszere leírni, hogy e zenéhez „fűl” kell, de így van. Bele kell merülni, elő kell venni, végig kell járni az ismerkedés sokszor vesződéses útját, de ez a kulcsa, hogy valamelyest közel kerüljünk egy ilyen sajátos műhöz. A Forsmán zenei gejzír és vulkánkitörés.

GENGHIS TRON Signal Fire

KIADÓ: RELAPSE RECORDS / ÍRTA: BALI DÁVID / 8

Alighanem senki sem számolt azzal 2021-ben, hogy a Genghis Tron 13 évnyi hallgatást megtörve új albummal tér majd vissza, de a Dream Weapon úgy volt képes új fejezetet nyitni a zenekar történetében, hogy az nem járt arcvesztéssel. A lemez az

első két album analóg elektronikus zenei megoldásokat kaotikus, erőszakos hardcore-ral és grind-elemekkel elegyítő, álomszerű világához képest bátrabb elmozdulást hozott a progresszív dalszerkezetek felé, de ebben a tagcseréknek is elvitathatatlan szerepük volt.

A Dream Weapon-n a korábbi trióból Hamilton Jordan gitáros és programozó, valamint Michael Sochynsky billentyűs maradt meg, a mikrofont pedig a The Armed frontembere, Tony Wolski vette át, miközben a dobok mögé hús-vér ember ült: a korábban dobgépes megoldásokkal rögzített lemezek sorát Nick Yacyshyn (Sumac) törte meg, aktívan formálva azt az irányt, amelynek köszönhetően a Genghis Tron progresszívebb lett, mint valaha. Ennek fényében kérdés volt, hogy a tagság milyen irányt vesz, de Kenny Szymanski basszusgitáros csatlakozásával a zenekar ismét egy The Armed-tagot igazolt, és ami már az előzetes kislemezek alapján is hallható volt, hogy a vérfrissítés az előző lemezhez képest erősebben utal majd vissza a Relapse szárnyai alatt ténykedő, formabontó zenekar gyökereire is.

A Signal Fire pedig nemhogy nem okoz csalódást, hanem egyenesen a Genghis Tron egyik legjobb lemeze, amely bátran, kompromisszumok nélkül egyensúlyoz a Dream Weapon dalain kikísérletezett progresszív dalszerkezetek, valamint az első két album kaotikus, kiszámíthatatlan zenei elemei között. Az alig háromnegyed órás lemez a dalok szintjén is rendkívül változatos, és az analóg hangzású szintetizátoros, illetve ipari jellegű aláfestések, amelyek a Boards of Canada és a Nine Inch Nails hagyatékát elevenítik fel, tökéletesen illeszkednek a hol lassabban kibontakozó, tiszta énekdallamokra építő szerkezetekbe, hol pedig csak fokozzák a megteremtett káoszt. A Signal Fire hangulatában és zenei eszközeiben is azt sugallja, hogy a Genghis Tron képes volt újradefiniálni magát, és úgy ábrázolni az ember technológiához való viszonyát, hogy az egyszerre kínál álomszerű lebegtetést és háborzongató lidércnyomást. Ebben a kettősségben a lemez sosem veszít fókusz: minden csendnek és váltásnak valódi hangsúlyja és tétje van, miközben a végig egységesen magas színvonalú, mégis változatos anyag nem is igényel dalszintű csúcspontot, mert folyamatosan képes fenntartani a figyelmet.

Az a helyzet, hogy a Genghis Tronban sosem volt ennyi tag és hangszer, az összehatás mégis hatásosabb és kifejezőbb, mint valaha. Számomra a Dream Weapon kissé radikális letisztulást mutatott ahhoz képest, amit a Genghis Trontól intenzitásban és érzelmi szinten várnék, a Signal Fire viszont maradéktalanul teljesíti minden rajongói elvárást, és joggal tekinthetünk rá az idei év egyik legambiciózusabb és legszerethetőbb ext-rémzenei megjelenéseként.

GUILT TRIP Armour of Angels

KIADÓ: ROADRUNNER RECORDS / ÍRTA: BALI DÁVID / 8

Harmadik nagylemezén a manchesteri Guilt Trip fő mozgótorugója nem az identitásváltás, hanem az identitás vállalásának kérdése. Az, hogy a metalos hardcore-t nu metal-lal és modern metalcore-ral elegyítő zenekar – amely ugyan a hardcore

szubkultúra undergroundjából, egyben a Malevolence mellett is meghatározó brit metalos hardcore közegeből nőtte ki magát, sikerei azonban mégis túlmutattak a szubkulturális önfenntartáson – többé nem akar megfelelni vélt elvárásoknak, és ami még fontosabb, külső hitelesítéseknek.

Ahogy az előző két nagylemezben még inkább az volt jellemző az emlékeztető pillanatok ellenére is, hogy a Jay Valentine köré szerveződő zenekar nagyon sokat akar markolni, ehhez képest az Armour of Angels az

”Kétségtelenül van ambíció a Stormkeep legénységében.

STORMKEEP

The Nocturnes Of Iswylm

KIADÓ: VESPERIAN / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Denverben működő Stormkeep (a tagság zöme a Wayfarer és a Blood Incantation sorait erősíti) Galdrum című 2020-as EP-jét sokat hallgattam (régí szép idők, amikor még promóztott a Ván Records), de a 2021-es Tales Of Othertime debütalbumot is betettem párszor a lejátszóba. Jópofa látni, hogy 25-30 évvel később amerikai csapatok hogy hasznosítják újra azt a zenét, ami Norvégiában szökkent szárbá (fújhatnának ide egy kis hideget), s mit állítanak elő az óceán túlsó oldaláról származó korpuszból. A Worm így tesz, és ezt az utat járja a Stormkeep is.

Nem állítanám, hogy lenyűgöz a The Nocturnes Of Iswylm hangzása, a dobok túl hangosak, a gitárok néha el-elűnnek, magukkal az arányokkal nem vagyok kibékülve, de nem tragikus a végeredmény. A négytagú Stormkeep nem másolta le az említett első albumot, hanem elkészítette a folytatást: közreadtak egy újabb adag skandináv stílusban fogant szimfo-black eposzt. A Dimmu Borgir hatása továbbra is meghatározó, az előző lemezen érezhető Dissection-befolyás enyhült és az Emperor bevehetetlen orkait sem próbálják megközelíteni. Dőreség lenne...

Valahol mosolygok, amikor tipikusan amerikai fazonok, akik denveri countryn nőttek fel, ezeket a hatásokat építik be a Wayfarerbe, egy nap arra ébrednek, hogy nem a coloradói és más amerikai tájak napszítta vörös sziklái határozzák meg a hangulatukat, hanem az Óvilág észak-európai erdősegei telve misztikummal, félelmetes lényekkel, trollokkal, tündérekkel, különös szerzetekkel. És mostantól ők a Stormkeep. Álnevek, kardok, kosztümök, mint a Dimmu Borgir a hőskorból.

A négyes tartogat néhány kisebb meglepetést, például a nyitó The Taste Of Immortal Blood szinte már harcra hívó heroikus dallamos énektémával döböntött meg. Korábban is volt dallamos ének a Stormkeepben, de nem ennyire explicit módon. Nem viszik túlzásba, a prímet az érdes, reszelős blackes ének viszi, a néhány énekdallam extra színt visz a zenébe. Egyébként a dallamos ének néha a Midnight Odyssey mindenésének, Dis Paternek az orgánáját juttatta eszembe. A dallamos bombaszt-black fratlan szabályainak megfelelően nem hiányoznak a melodikus gitártémák, néhány meghallgatás után memorizálható részek, mint például a Saccharine Subjugation második felében, végén. A basszusgitár is finoman adagolja a pulzáló témákat. A hangzatos, szimfo-black éthoszt követő számcímek (Imperious Sanguine Eroticism, Echoes In The Vasts Of Sequestration stb.) is a skandináv atmoszferikus black metal-puzzle fontos darabjai. Akárcsak a billentyűs hangszerek, amelyek néha átveszik a vezető szerepet a gitároktól – Imperious Sanguine Eroticism. Ami a gitárjátékot illeti, a heavy metalos riffek is részei ennek a világnak, ahogyan a Dimmu lemezein is hallhattuk.

Kétségtelenül van ambíció a Stormkeep legénységében, a The Nocturnes Of Iswylm kései túlajtása/továbbélése, térben és időben egyaránt utólagos felelevenítése egy valamikor pezsgő és életerős zenei világnak. Nem alapmű a Stormkeep albuma, de bizonyítja, hogy egyes magok nagy távolság megtétele után is termékeny talajra lehetnek.

Nehéz hallgatnivaló, de nem az azonnal ható dallamok hiánya miatt, hanem mert abban, amit elmond, kíméletlenül mélyre ás.

WAILIN STORMS

The Arsonist

KIADÓ: SEASON OF MIST / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

Bár ez már az ötödik albuma a jelenleg Észak-Karolina államban lakozó, kb. 2011-ben alapított Wailin Stormsnak, én most találkoztam velük először. Hogy egyáltalán találkoztunk, annak alighanem az az oka, hogy ez az első lemezük a Season Of Mist kiadónál, ami szintlépés számukra a korábbiakhoz mérten. Szóval nem tudom megfajítani, hogy hogy illik az életműbe a The Arsonist, és abban is biztos vagyok, hogy csomó olyan zenekar, előadó volt rájuk hatással, amit/akit nem is ismerek. De a magam világában el tudom helyezni, tudom kötni ide-oda-amoda, és szerintem elég sajátos anyag ez. Nem a megjegyezhető dallamokról szól, nincs benne semmi pompa, szeretni nem a szépségéért lehet. Viszont azt érzem, hogy amit célul kitűzött maga elé a Justin Storms énekes-gitáros vezette formáció, azt maradéktalanul elérte. Azt pedig már a borító is remekül kifejezi.

Tökéletesen illik ez a számtalan hatása, különféle eleme ellenére is szintiszta kilátástalanságot árasztó album ehhez a nyárhoz, amikor mintha lángra kapna a világ. Ezen túlmenően is fontos témája az anyagnak a mulandóság, a halállal való szembenézés. Mindezt olyan zenébe fogalmazták, melyet meghatároz, hogy a zenekar az amerikai Délről származik. A tágas, ám kiégett tájak képzete épp úgy ott van benne, mint az, hogy Justin egy baptista prédikátor és templomi zongorista fia. Ha erről David Eugene Edwards jut eszedbe (16 Horsepower, Wovenhand), akkor már elég sokat sejtessz az Arsonist mibenlétéről.

Csak hogy Storms maga mégsem prédikátor, minden puritánsága mellett az Arsonistban a noise rock, a punk nihilizmusa is megjelenik. Másfelől a '80-as évekbeli dark wave is hatott rá, sőt, egész a The Doorsig visszavezethető az album megannyi momentuma. Felsejlik Nick Cave, de Storms kevésbé drámai és mély hangú. Eszembe jut a Walking Papers (You Never Answered), ám itt nyoma sincs annak az eleganciának. Van aztán, amit a New Model Armyhoz (Patient Night) és Justin Sullivan

szólóvonalához is tudok kapcsolni, ám annak emberi érzékenysége-együttérzése, ill. harciassága nélkül. Van God Machine, a dühödtebb fajtából, de másfajta gyászban tobzódik a Wailin Storms. A címadó a Depeche Mode legkietlenebb, legkiégettebb dalait is megidézi, még Anton Korbijn képi világa is illene ide – de olyan fogós dallamok itt nincsenek. A Saved egy része akár egy cson-tig aszott Alice In Chains is lehetne, kábítószerrel nélkül bár; a Never Rest baljósága a '90-es évekbeli Danziget is megidézi – de a horrorhangulatot itt a valódi világ maga adja, túlvilági démonok nélkül.

A teljesen analóg módon felvett anyag nyers, zajos, recseg-ropog, rezonál, néhol pedig ihletetten szép és finom is tud lenni. Valójában nehéz hallgatnivaló, de nem az azonnal ható dallamok hiánya miatt, hanem mert abban, amit elmond, kíméletlenül mélyre ás. Ott a helyük egy jövőbeli Fekete Zajon.

„Fojtogatón lassan izzó elegy doom rockból, posztpunkból és déli, füledt melankóliából. Bűg, nyikorog, kísért, abszolút nem a slágerekről szól, hanem a fullasztó atmoszféráról.”

Kánya Ferenc / 8 pont

„Még nem lettünk barátok, de érzem, hogy itt valami különleges kezd kibontakozni. Néha felsejlik a Crippled Black Phoenix, sőt még a VHK is, de a hangulat nagyon egyedi. Időt és odafigyelést igényel, és van egy gyanún, hogy egyszer csak emelkedni fog a pontszám is.”

György Zoltán / 7 pont

„Érdekes érzelmi hullámvásút ágas-bogas zenei körítésbe csomagolva, ami a posztpunktól a doom metalig mindenféle bánatból merít, csipetnyi délies ízzel fűszerezve. Akinek a 'beborulás' feeling a kedvenc lelkiállapota, nyugodtan tegyen próbát a lemezzel.”

PSZ 135 / 8 pont

elfogadás, egyben a kiteljesedés lemeze. Ilyen értelemben pedig nem lehet számonkérni a produkción sem az Adidas-kollaborációt, sem azt a tényt, hogy soha ennyi dallamos énektéma és jó arányérzékkel szellősen hagyott dalszerkezet nem volt még Guilt Trip-lemezen.

A zenekar hangzását eddig is meghatározta a crossover hagyatéka, a metalcore gitárvezérelt gondolkodása és a kilencvenes évek nu metaljának klausztrófiás hangulatának lenyomata, de az Armour of Angels végérvényesen tovább lép azon, hogy a Sick Of It Allhoz, a Suicidal Tendencieshez vagy a Machine Headhez akarja mérni az ember. Ez az alapvetően abszolút kurrens, modern megszólalás a zenekart végképp a modern metalcore fősodrába emeli, ami nagyban köszönhető annak, hogy a gitár- és groove-vezérelt dalokban minden breakdownnak valódi súlya van, és hogy Valentine sorai, gyors szóköpködése sosem volt ennyire hozzáférhető és esendő.

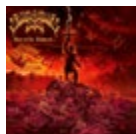
Az Armour of Angels hallhatóan a próbatételek albuma, és ami a legnagyobb erőnye, hogy a Guilt Trip sosem volt ennyire befogadható. Sőt, a Dirt formájában már slágert is kapunk a zenekartól, ahogy a Veinsben is maradéktalanul érvényesülnek a keserűes dallamtémák, de az itt megidézett, enyhén orientalista színrevezető hangulat maradéktalanul meg is ágyaz annak, hogy a Resurrectedben nem más, mint Sonny Sandoval, a P.O.D. frontembere is feltukkan. A gesztus túlmutat az egyszerű hitelesítésen: ahogy a P.O.D. annak idején a Bad Brains örökségéhez nyúlt HR közreműködésével, úgy most Sandoval adja tovább a stafétát a Guilt Tripnek egy emlékezetes, önmagán túlmutató dalban.

A Guilt Trip mindemellett a győztes csapaton sem változtatott. A zenekar ezúttal is Robin Adamsszel dolgozott együtt producerként, az pedig az első hallgatás után is nyilvánvaló, hogy minden bevont fél a lehető legtöbbet igyekezett kihozni a felvételből, miközben Nolly Getgood kortárs szemléletű masztere is kiemelkedő stúdióprodukcióvá emeli a felvételt.

Az Armour of Angels az idei év egyik legerősebb modern metalcore megjelenése, ami úgy épít párhuzamos hagyományokra, hogy közben nem akarja bizonygatni, hogy mindenhova tartozik. Épp ellenkezőleg: ez a formanyelv túlmutat az önfenntartó közösségeken, és ezekkel a dalokkal minden adott is ahhoz, hogy a lemez megérdemelt szintlépést hozzon a bandának, ami már végképp nem írható le pusztán ígéretes produkcióként.

HEADHUNTER D.C. Rise Of The Damned...

KIADÓ: MUTILATION / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 5

Őszinte leszek: a brazil metalszintérnek ez a szegmense sosem állt túl közel a szívemhez, és úgy néz ki, hogy a Headhunter D.C. legújabb nekifutása sem fog ezen változtatni. Nem

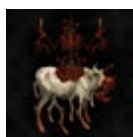
ma kezdték a szakmát: a név '87 óta létező, kultikus alapköve a dél-amerikai undergroundnak. Az európai vagy tengerentúli fesztiválok közönsége ugyan alig (vagy talán egyáltalán nem) ismeri őket, de odahaza komoly történeti jelentőségű veterán bandának számítanak. Furcsa firtora a sorsnak, hogy mára egyetlen alapító tag sem maradt a soraikban; a zászlót ma a '89-ben csatlakozott Sérgio Luis Lima Borges frontember viszi. Többször, legutóbb a 2020-as évek első felében cserélődött le körülötte teljesen a legénység. A most debütáló, friss ritmusszekció játéka ezen a lemezen hallható először.

Zeneileg a Dél-Amerikában kötelező Sodom mellett a korai Possessed, a Morbid Angel vagy az Incantation lehet egy-egy viszonyítási pont, tehát mondhatjuk, hogy a klasszikus amerikai death metal iskolát követik, ám annak inkább egy szélsőségesen nyers, túlrájozt, undergroud-vezírója jelenik itt meg, nem a kifinomult, ikonikus formája. A Rise of the Damned – ahogy a zenekar eddigi teljes életműve – így teljesen elmegy mellettem. Értem én, hogy ez az alulprodukált, kaotikus megközelítés valójában purizmus, hagyományőrzés, de ez a monoton, zéró változatossággal zakatoló ősz-death metal ma már inkább fárasztó, mintsem sötét, gonosz vagy brutális. A kőprimitív, elvtelen vallásellenes retorika és a helyenként már-már kínos archaikus vokálstílus felett... egyszerűen eljárt az idő.

A kitarást és a dacot maximálisan tisztetem, és azzal is tisztában vagyok, hogy a műfaj megörögzött, underground fundamentalisták ebben a zenében is megtalálhatják a maguk örömét – legyen úgy! Nálam azonban ez a lemez sajnos hamar lekerült a lejátszóról.

JEHOVAH ON DEATH Lágri mas de Oro

KIADÓ: I, VOIDHANGER / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 8

„Ha villogó kardom megélestem, és ítéletre nyújtom ki kezem, bosszút állok ellenfeleimen, és megfizetek gyűlölöimnek. Nyilaim vérrel részegítem, és kardom hússal lakik jól: elesettek és foglyok vérével.” – ezekkel a kedves sorokkal nyit Mózes ötödik könyvéből idézve a görög okkult rock banda első albumához mellékelt promóciós levele. Lehet, hogy ez önmagában még kevés lett volna ahhoz, hogy meghallgassam az anyagot, de az ilyesmi azért felkelti az érdeklődést. Az enyémet legalábbis. A kiadó az első sorokban a Ghost, a Blood Ceremony és a Blue Oyster Cult rajongóinak ajánlja az anyagot – ez meg már elég izgalmasnak ígérkező kombináció, akárhogy is vesszük.

Alapvetően viszont azért hallgattam meg a Lágri mas de Oro albumot, mert az obskúráló ötös korábbi rövidebb hangzóit már ismerem. A legelső kislemez, a Blood Madonna (2022) három dalában valóban élénken jelen voltak a fent leírt hatások, a későbbi két EP-n viszont kevésbé: a Heart of Guilt (2023) inkább gótrockos-deathrockos irányba mozdult, a Goya's Witches (2024) pedig tematikája okán egy sötét, spanyol barokk hangulatú anyag volt, halvány andalúz zenei színezettel.

A Lágri mas de Oro nagyjából ezen a vonalon halad tovább. Ugyanaz a baljós, borús tónus jellemzi, ám közben slágerez és elegáns. Visszatér a Blue Oyster Cult-féle intellektualitás is, bár kevésbé direkt módon, mint a Blood Madonnán. Száraz sound, ikergitáros témák, mélyebb textúrák közt elrejtett orgonák, pattogó dobok és jellegzetesen kigyózó melódiák idézik ezt az örökséget. Tetszik, hogy a hangszerelés kerüli a tipikus műfaji sablonokat: van ugyan Hammond, de nincs belőle szőnyeg, nincs Mellotron-hullámszín, nincsenek reverbhegyek meg fuzziorgia. A hangzás sem retro, nem a blues-rock/hard rock vonal, inkább modern, tiszta, nagyívű, szinte rádióbarát, de a dalok mélyén ott a súly és a sötét.

Tetszik az is, hogy a veszélyesen bájos Blood Madonna kibővített változata felkerült a lemezre. A produkció kiváló, a legnagyobb erőnye viszont egyértelműen az ének. A rejtélyes Señora Dolorosa kerüli a stílusra jellemző füstösséget, karcosságot, a lebegést és a melankóliát. Az ő előadásmódja teatrális, rituális hangulatú, határozott hangú, de érzelmileg meleg. Kellemes, bár nem éppen megnyugtató

hallgatni. Néha transzszerű, máskor pedig poposan fogós refréneket hoz, de mindenhol ott van a feszültség, valami veszélyérzet.

A Lágri mas de Oro't valahová arra a polcra tenném, ahol a The Devil's Blood, a Jess and the Ancient Ones, a Year of the Goat vagy a Sabbath Assembly albumai sorakoznak. Hangulatban talán nem ér fel ezek legjobb pillanataihhoz, viszont szórakoztató, izgalmas, jól megkomponált és jól hallgatható anyag – a „jóra hallgatás” ennek okán a Lágri mas esetében nem játszik, de valószínűleg elérné a mutató a kilencest, ha még egyszer meghallgatnám az értékelés előtt. Utána biztosan meg fogom meg.

IRON REAGAN Demonetization

KIADÓ: RELAPSE RECORDS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 8

Ritkán hallott magáról az utóbbi években a richmondi crossover-gépezet. Teljes lemezt a 2017-es Crossover Ministry óta nem tettek le az asztalra, az aktivitásuk pedig a béka se... tudja, hol volt.

Hivatalosan nem oszlottak fel, csak de facto nem léteztek: az oldalaikon nem jelent meg semmi új, miután Rob Skotis bögöst kirúgták 2020-ban. A két alapító közül Tony Foresta később törölte Insta-profiljáról az Iron Reagan nevet, Phil Hall pedig tavalyelőtt annyit mondott: „semmi hírem a bandáról”.

Tavaly ősszel aztán megtört a jég: jött az összeborulás, visszatért az ősz-basszer Paul Burnette, Mark Bronzino helyén pedig Adam Guilliams mutatkozik be, a tavaly megszűnt másik Landphil-projekt, a Cannabiss Corpse gitárosa. A Demonetization kapcsán két dolgot ültettek el a fülekben: egyrészt, hogy az EP csak ízelítő a folytatásból, másrészt, hogy a The Tyranny of Will óta ez a legerősebb anyaguk. Legyen így – egy fél új lemeznek megteszi. A dalokban nincs se modernkedés, se felesleges sallang: az anyag erős visszakanyarodás a korai idők nyers crossoveréhez, és inkább hardcore punkos, mint thrash metalos, Municipal Waste-es megközelítéshez. A hangzás ehhez igazodva élős, száraz, garázsos; egyértelműen a Worse Than Dead korok mocsák hozza vissza. A Crossover Ministry előtti Iron Reagan-nóták sem voltak épp stomposak, de a gyors tempók itt nagyon otthon érzik magukat. Minden dal dühkitörésszerű, odamondós, rövid üzenet. Rövidke, de dramaturgiai megvan mindenük, kettőbe még sző is fért. Az egyik ezek közül az anyag slágere, a Make It Ugly: ebben a poéngind Haggus legénysége az együttkiabálás rész (aka refrén) vendége. Dalszintre lebontva rövidebb és dühösebb ez az anyag, mint bármely, amit a Crossover Ministry albumon vagy utána csináltak, és pont ez a zsigeri, ösztön-attitűd adja meg a báját. Ösztönös, ugyanakkor érződik, hogy Landphil és Tony tudatosan alkotta ilyenre, és direkt dobta le ezt a dühbombát. Az új Iron Reagan-albummal kapcsolatban egyelőre semmi sem biztos – azt kivéve persze, hogy ha ilyen mérges és fókuszált lesz, akkor rendben lesz a folytatás.

JOSEPH THOLL It Might Be Art

KIADÓ: HIGH ROLLER / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

Igen szorgalmas szereplője a svéd underground rock/metal szintérnek a gitáros-énekes Joseph Tholl. A legutóbbi hozzá kapcsolódó kiadvány éppen ez a szólólemeze (ami már a második neki, az első, a Devil's Drum még 2009-ben jelent meg), emellett illusztris tagja a Tribulationnak és a temetőszagú protometalos

Chelsea Wolfe

the dark

WORLD TOUR 2026

AKVÁRIUM KLUB
DECEMBER 07, 2026

SPECIAL GUEST

A.A. WILLIAMS

JEGYEK:
LIVENATION.HU
CHELSEAWOLFE.COM

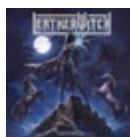
Tyrann-nak is (itt májusi a legutóbbi album). Ami a múltját illeti, közel húsz éve az Enforcer egyik alapítója volt, majd pedig az ő nevéhez fűződött a Black Trip, illetve az abból alakult Vojd beindítása – sajnos utóbbiak egyike sem üzemel már. Ha nagyjából ismered a fenti formációk munkásságát, akkor tudhatod, hogy az ökölrázós heavy/speed metaltól a hard rock gyökerű ősfémen át a gótos-wave-es dark rockig terjed ezek stílusbeli palettája – Joseph barátunk elég szélessávú ízléssel rendelkezik, két szólólemezzel pedig többé-kevésbé mindennek egyfajta összefoglalását nyújtja.

A mondjuk úgy, hogy – khmmm... - kézműves hatású borítóval megáldott/megvert It Might Be Art egyértelműen egy organikus, földközeli produkció meleg tónusú, természetes hangzásképpel. Joseph repertoárjából zenei szempontból leginkább a Vojddal érzem rokoníthatónak ezt a bő félórányi tíz szerzeményt – már csak azért is, mert ott ugyancsak elég szélesre nyílt stíláriis ollóval szembesülhettünk. Emberünk a dalszerzés, éneklés és gitározás mellett nagyrészt egyedül játszotta fel a basszust, illetve a zongorát és az egyéb billentyűsöket is kezelte – ebből látszik, hogy tényleg magáénak érezte-érzi az albumot. (Pár vendég így is kisegítette azért, de a feljátszás dandárját valóban ő végezte el.) Hangulatát tekintve az anyag nagytotálban valamivel talán napfényesebb összhatast kelt, mint elődje, de azért borongósabb-sötét mozzanatok így is akadnak, halld pl. az I'm In Darkness vagy a The Burial című dalokat. Jobbára az első és utolsó harmadra összpontosulnak a tempósabb, hard rockosabb-fémesebb nóták (New Dawn, Oh The Madness vagy a svéd nyelvű I Syrenens Tid), míg középtájon a Walking és a címadó meditatívabb-csendesebb kettőse cseppet leülteti a lendületet. Valamelyest megvariált számsorrenddel ez elkerülhető lett volna. Az On Velvet Wavesben én egy kis The Sisters Of Mercyt és The Cure-t is hallok, sőt van, ahol nyomokban még az AOR és a svéd melodic rock vonal hatásai is tetten érhetők.

Összességében inkább rock-, semmint metalalbum a It Might Be Art, amit relatíve változatos mivolta mellett Joseph jellegzetes, kissé nyers, néhol a fiatal Paul DiAnnóra hajazó hangja, és egyfajta keserűdes atmoszféra foglal keretbe. Ha nagyon akarnám, a nyolcast is megadnám rá – csak azért nem teszem ezt, mert a srác eddigi életművét új színekkel már nem gazdagítja, inkább csak egyfajta szintézisét adja annak. Mindazonáltal ez egy jól hallgatható, kellemes album, egy esélyt tőled is simán megérdemel.

LEATHERWITCH First Spell

KIADÓ: LISTENABLE / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

Szerettem a Crystal Vipert, de igazán a korai albumok idején működött köztünk a kémia. A késői lemezekkel már eléggé elvesztek a polírozott, dallamos power metal világában, úgyhogy szinte meg sem lepődtem, amikor Marta bejelentette, hogy úgy

érzi, jobb, ha életének ez a fejezete lezárul. Kellott neki egy új, saját kreatív identitás, és ami a legszebb: ez az új identitás valójában a régi.

A First Spell pontosan a Crystal Viper debüt, a The Curse nyers, ősztönös, NWOBHM-ihlette világához kanyarodik vissza – ahhoz a fajta zenéhez, amit mindig is szerettem. Másik bandája, az egykori Saracen- és Pagan Altar-tagokkal felálló Moon Chamber poros-papás ós-heavy metalja egyértelműen nem az ő pályája volt, a Leatherwitch az ő igazi arca. Ahogy a First Spell első dalai megszólaltak, azonnal beugrottak a kedvenc heavy metal nótáim a '80-as évek közepéről. Konkrétan olyan emlékek jöttek szembe a riffekből, mint a korai Hellion, a Chastain és a Warlock, vagy a Running Wild, a Grave Digger és a Stormwitch '84-'85 környékéről, na meg persze a Priest és a Saxon alapvetései '85 előttről – mindez karakteres, németes hangzással megtámogatva. Ja, és persze a Helloween: az album végére került tőlük egy abszolút klasszikus, a Ride the Sky feldolgozása.

A First Spell egy roppant hangulatos, ízig-vérig régisulis heavy/speed metal album, amelyben a mérleg nyelve határozottan az erős tételek felé billen. Sokkal több dal talál be, mint amennyi üresjáratnak tűnik, és ez a fajta fókuszáltság nagyon hiányzott már Martából.

Ezeknek a demófelvételeknek a jelentőségét semmi sem vitathatja vagy kicsinyítheti, de bizonyos szempontból az sem véletlen, hogy ezek többnyire demók maradtak.

LEFT TO DIE

Initium Mortis

KIADÓ: RELAPSE RECORDS / ÍRTA: BALI DÁVID / 7

Miközben Matt Harvey a Gruesome-mal folyamatosan adaptálja sajátos megközelítésben a Death hagyatékát – legutóbbi lemezükkel, a Silent Echoesszal a Spiritual Healinget és a Humant lövik körbe –, 2022-ben életre hívott egy projektet az árulkodó nevű Left To Die formájában, ahol Gus Rios, a Gruesome dobosa mellett két egykori Death-tag, Rick Rozz gitáros, valamint Terry Butler kapott kedvet ahhoz, hogy felidézzék a zenekar korai időszakát. És gondoljunk bármit is a Gruesome-ról, na meg annak kapcsolódó debütálásáról, a Savage Landról – ami nagyban támaszkodik a Scream Bloody Gore-ra és a Leprosyra –, az már az első turnébejelentéseket követően nyilvánvalóvá vált, hogy az old school death metal projekt több évtizedes rajongói hiányt fed le.

A Left To Die a retrospektív koncertprogramjával közben kétszer is megjárta Budapestet, és az élő teljesítmény alapján sem lehetett oka senkinek sem panaszra. Elvégre a Death korai időszaka az old school death metal mindmáig meghatározó csúcsteljesítményei közé tartozik, Rick Rozz pedig már akkor ott volt Schuldiner mellett a Mantasban is, mielőtt az időközben nevet és identitást váltó zenekar elkészíthette volna bemutatkozó albumát, amiről aztán Rozz ki is maradt – jelentősége a Leprosyban vált végül történelmi mérföldkövé. Erről az átmeneti időszakról emlékezik meg az árulkodó borítójú Initium Mortis, ami semmiképp sem tekinthető hagyományos értelemben vett bemutatkozásnak. A kiadványon olyan, valóban történelmi jelentőségű demós dalok vannak stúdiókörmények között rögzítve a Left To Die tag-sága által, amelyek nemcsak alapjaiban határozták meg az extrémzene formálódását 1983-tól kezdve, hanem amelyek nélkül aztán a Death sem találhatott volna rá a Scream Bloody Gore hangzásvilágára.

Ilyen értelemben vitathatatlan a felvétel kordokumentum-jellege, és az, hogy ezek a határfeszegető, ambiciózus dalok igazán magas színvonalon szólanak meg, tökéletes átmenetet biztosítva annak megértéséhez, hogy végül az old school death metal is hogyan forrhat-ta ki magát az extrémzene zabolátlan, szélvészgyors, minimalista pengetéseiből, amiben a látszólag szűk alkotói paletta mégsem jelent korlátokat. A Mantastól megörökölt Rise Of Satan nyitó bontogatásának látnoki ereje van, ahogy a Death By Metal feszes riffelése is a végletekig feszítette a műfaji kereteket, de általános-ságban is igaznak érzem, hogy ilyen megszólalással az Initium Mortis újragondolt demói is jóval túlmutatnak azon, hogy egy kamasz trió a Nasty Savage, a Venom és a Sortilège hatására hogyan állított feje tetejére egy egész szubkultúrát azzal, hogy kijelölte az esztétikai és hangzásbeli feltételeit annak, amit ma old school death metalnak hívunk.

A személyes fenntartásaim elsősorban morálisak: ezeknek a demófelvételeknek a jelentőségét semmi sem vitathatja vagy kicsinyítheti, de bizonyos szempontból az sem véletlen, hogy ezek többnyire demók maradtak. A Scream Bloody Gore-hoz vezető úthoz szükség volt minden itt újrafelvett dalra, de végül a Scream Bloody Gore vált azzá a felvétellé, ami aztán meghatározta az egész műfajt is. Emiatt kicsit olyan érzésem volt a lemez bejelentésekor is, mint amikor a Massacre 2014-ben a Back From Beyonddal visszatért a saját múltjához. A hasonló, tudatosan múltidéző gesztusok számomra nem növelik tovább az életmű árnyékát, nem feltétlenül adnak további mélységet sem, de nyilván ártalmasnak sem titulálom őket.

Ennek fényében a Left To Die felvétele valóban tekintethető hiánypótló vállalkozásnak – az egyetlen kérdés az lehet talán, hogy a motivációk emögött mennyire önzetlenek. Ezt nem tisztem megválaszolni, és az Initium Mortis dalai így alanyi jogen kerülnek majd a Left To Die-koncertek setlistjébe, másodvirágzást adva egy alapvetően is nagyon izgalmas időszak meghatározó korlenyomatainak, de a Death-életmű fényében is tudnunk kell ezt helyi értékén kezelni. Mindenesetre az vitathatatlan, hogy a Schuldiner-féle életmű él és virágzik, és ezzel alighanem egy rajongónak sem lesz problémája.

„Vagyok elég koros ahhoz, hogy ezek a dalok nekem (is) szóljanak. Abszolút átjött a feeling, olyan sallangmentes, pusztító, egyszerű, primitív(?), magával ragadó old school death metal ez, ami ma talán még jobban megállja a helyét, mint a dalok keletkezése idején, 1984-ben, amikor többnyire csak néztünk az ilyen brutális zene hallatán, hogy ilyet is lehet? S akkor a Left To Die értékmentő munkáját még nem is említettem.” **Gyuricza Ferenc / 9 pont**

„Ezek 'apokrif dalok', olyan korai Mantas/Death-nóták, amik nem kanonizálódtak. Nem tudom, mi volt az eredeti szerzői értékelés, de tény, hogy nem kerültek albumra. Még a Death by Metal és a Legion of Doom sem. Ez gyakorlatilag a Death DNS-e, a későbbi klasszikusok nyers alapjai, amire ráhúzták a Scream Bloody Gore hangzásvilágát. Ezekből Chuck később sokkal jobb dalokat írt. Death-mércével ez inkább archívum, tribute-ként hangulatos, önálló album-ként viszont középszerű.” **Kánya Ferenc / 8 pont**

„Én nem úgy fogom fel ezt a lemezt, ami azért készült, mert a tagok nem képesek önállóan zenét alkotni. Sokkal inkább egy hiteles és őszinte tisztelgés a legendás Death zenekar előtt – a régi dalok így zsenijükhöz méltón, új, modern köntösbe öltöztetve juthatnak el az értő közönséghez! A borító eszményi! Respect!”

Dimmurtal 953 / 9 pont

Valódi másodvirágzás, amiben benne van minden tag figyelme, érzelmei és szándéka is, hogy valami nagyot alkossanak, ez pedig sikerült is.

QUICKSAND Bring On The Physics

KIADÓ: EQUAL VISION RECORDS / ÍRTA: BALI DÁVID / 9

Bár közhelynek hat, mégsem lehet elégszer leírni, hogy a Quicksand nélkül nem pusztán elmesélhetetlen lenne a poszthardcore története, hanem eljátszhatatlan is. Azzal, hogy a hardcore/punk legenda Walter Schreifels a Moondog 1990-es demója után sem mondott le arról, hogy tovább feszegetse a műfaj határait, a kilencvenes évek egyik legemblematikusabb debütálásához vezetett – a Slip pedig mindmáig olyan alapmű, ami túlmutat a műfaján is, hangzásában és dalainak minőségében pedig évtizedes távlatban sincs kihívója.

A lemez a korszak nagykiadás nyomása alatt ugyanakkor irreális eladási elvárásokkal kellett, hogy szembenézen, ez pedig rányomta a bélyegét az eleve projektként életre hívott zenekarra. Ugyan a második nagylemez, a Manic Compression, ami hangzásában már bátrabban kísérletezett alternatív rockzenei elemekkel is, kinyitott olyan ajtókat, amik a siker mércéjéül az eladásokat veszik, az album sokkal inkább tekinthető átvezetésnek az életútban. A Manic Compression mélységében és zenei izgalmaiban nem veszi fel a versenyt a Slippel, ugyan-

akkor enélkül valószínűleg aligha forrhatott volna ki Schreifels másik, ezredfordulós projektje, a Rival Schools.

A Quicksand hosszú, két évtizedes csendje alatt az örökmozgó tagok sem unatkoztak. Sergio Vega basszusgitáros Chi Cheng helyén olyan ívet adott a Deftones karrierjének, amivel a produkció át tudott törni a gyászszon, Schreifels pedig hol eredeti zenekaraival (Gorilla Biscuits, Youth of Today) turnézott, kiadott egy szólólemezt, működtette a Rival Schoolst is, de a 2012-es visszatérés főleg abban járt élen, hogy a Quicksand megkapja a neki járó elismerést, és elfoglalhassa a műfaj trónját. Ehhez persze kellett egy nagyon hatásos visszatérő lemez is: az Interiors – elrugaszkodva a nagykiadás kerettől – egy élettel teli, izgalmas kiadvány volt, felelevenítve a kilencvenes évek alternatív zenei kultúráját és nyomokban a Quicksand korai feszességét, de akkor joggal gondolhatta mindenki, hogy ez a letisztulás a zenekar öregedésével jár. Azt azonban a 2021-es Distant Populations, a zenekar első trióként rögzített lemeze erősítette meg igazán. Az albumnak nincs minőségi problémája, de Will Yip produceri jelenléte hallhatóan nem adott elég alapot ahhoz, hogy Schreifelsnek igazi, artisztikus párbeszédpartnere legyen.

Ehhez képest a zenekar ötödik lemeze sok mindenben változást hoz: ez Vega első olyan albuma, amikor a Deftones már nem viszi el a figyelmét, a tíznapos stúdiózás során pedig a producer és hangmérnök az a Jon Markson volt, aki a Drug Church Cheer című albumával hasonló helyzetet teremtett, mint amit a Slip teremtett meg, és ami még szebb az egymásra találásban, hogy a szakember is érthető módon Quicksand dalokon nőtt fel. Ezt az egymásra hangolódást mi sem igazolja jobban, mint a nyitó Get To Itben hallható üvöltés, amihez hasonlólt Schreifels a Vanishing Life egyetlen lemezén hallott utoljára, de általánosságban is azt gondolom, hogy a Bring On The Physics a Quicksand valaha kiadott második legjobb lemeze. Az albumon visszaköszön a teljes életút minden állomása: az érzékenyebb, grunge-osabb témák jó arányérzékkel oldódnak bele a kipontozott, feszes lefogású post-hardcore középtempókba, valamint Schreifels lubickoló szerzősége is megkapja a maga rivaldafényét (a Days You Run To akár szólódal is lehetne), és a meglepően lendületes, tömör album olyan felütéssel is ér véget, ami dalszövegében és atmoszférájában is azt igazolja, hogy a Quicksand tényleg nagyon rég volt ennyire eltökélt, kifejező és maradéktalanul szerethető.

A Quicksand életművében a kevésbé emlékezetes pillanatok mellett sincsen rossz megjelenés, de a Bring On The Physics valódi másodvirágzás, amiben benne van minden tag figyelme, érzelmei és szándéka is, hogy valami nagyot alkossanak, ez pedig sikerült is. Nemcsak az év egyik legjobb lemeze, hanem az utóbbi évek egyik legjobb veterán megjelenése, ami minden pillanatában itt van velünk a jelenben, sőt, úgy tekint előre, hogy a múltidézés nem olcsósítja el önismétléssé.

A szólókat Giuseppe Taormina játssza, aki a Crystal Viper utolsó felállásának gitárosa volt, minden egyéb hangszeres melót viszont Marta maga végzett – és ettől az egészsznek van egy nagyon személyes, nagyon ösztönös íze. Kíváncsi vagyok, lesz-e ebből valaha komplett, turnézó banda, de ha nem, ha megmarad egy-személyes stúdiós szerelemnek, az sem baj. Csak szülessenek még ilyen lemezek – mert a First Spell az a fajta heavy metal, amiért ezt a műfajt én magam is megszerettem.

LIMINAL SKY All Tomorrow's Darkness

KIADÓ: KARISMA RECORDS / ÍRTA: BALI DÁVID / 8

Dan Knightot az Age of Taurus gitárosaként ismertem meg, de még ezt megelőzően egy Messenger nevű londoni progresszív metal zenekarban is játszott azzal a Jaime Gomez Arellanóval, aki

többek között az Opheth Damnationjét, az Ulver Perdition Cityjét, valamint megannyi Paradise Lost- és Primordial-kiadvány hangmérnöki és produceri munkáit jegyzi. Arellano és Knight sok év után újra elkezdtek közösen zenét írni az Orgone Studios falain belül, az akusztikus hangszerezésű, érzékeny dalokat azonban Kvohst (ex-Dodheimsgard, Grave Pleasures, Hexvessel) személyes tragédiája szervezte lemezkoncepcióvá.

Az énekes-szövegíró – aki a Motherblood c. Grave Pleasures, illetve a Polar Veil c. Hexvessel-lemezeken dolgozott korábban Arellanóval – elvesztette édesanyját az Alzheimer ellen vívott, embert próbáló harcban, és ennek a gyásznak a feldolgozása, ennek hangzatai és stációi adnak karaktert és ívet a Liminal Sky bemutatkozó nagylemezének.

A tudatosan stúdióprojektként életre hívott produkció ennek köszönhetően megannyi vendéghangot von be. Nagy valószínűséggel itt hallhatjuk utoljára az Ulver egykori bilentyűsét, Tore Ylvisakert, miközben Garm is hallatja a hangját két dalban, de mellettük még hozzátesz a lemezhez többek között Daniel O'Sullivan, Karin Ann, valamint a Jaga Jazzist zeneszerzője, Lars Hornveth is. Azonban a Liminal Sky-t egyetlen pillanatban sem viszik el a szölisták a saját irányukba, így a megte-remtett atmoszféra, valamint az énekhangok változatossága is különböző olvasatokként működik a lemezkoncepció egészeként, miközben a döntően akusztikus hangszerezés, amit megannyi effekt, szintetizátor tarkít a hegedű, zongora mellett, mindvégig megőrzi azt a meleg tónusát, amivel a dalok keserédes, elengedő hangvétele átérezhetővé válik már az első hallgatás során is.

A Liminal Sky igazi mélységét a megteremtett atmoszféra adja, és az, hogy – hasonlóan olyan remekművekhez, mint a korábban említett Damnation, vagy épp az Antimatter Leaving Edenje, esetleg az Acoustic Verses a Green Carnationtól – a hangfelvétel minden pillanatában esendő, emberi és közben nem akar többnek tűnni önmagánál. Az All Tomorrow's Darkness személyes tragédiája, valamint az abból következő elengedéstörténet zeneileg is olyan ívet ír le, amiben minden csendnek, kitartásnak valódi súlya van, és a kiadvány egyszerre utaztató, elgondolkodtató, és ami még fontosabb, segít lelassulni ahhoz, hogy hallgatás közben átértékelhessük a saját emberi kapcsolatainkat is.

A lemez egyetlen hátulütője is valahol épp ez a rétegzett egymásra épülés: a Liminal Sky dalonként nehezen vehető elő, viszont albumként, első hangtól az utolsóig egyszerre megrázó és katartikus élmény, olyan hangszereléssel és zenei megoldásokkal, amik sokéves

távlatban is párjukat ritkítják. Nem lesz széles tömegek kedvence, de az év egyik szerzői csúcsteljesítménye, amit a melankolikus hangzások szerelmesei nagyon hamar magukénak fognak érezni.

MUSE Wow! Signal

KIADÓ: WARNER / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 8

Mindig csodálkoztam, hogy valahogy nálunk nincs akkora hype a zenekar körül, mint nemzetközi szinten, pedig minden adott hozzá, hogy olyan örület övezzet őket itthon is, mint egy

Imagine Dragonst vagy Coldplayt. Ráadásul az ő zenékük sokkal színesebb, sokrétűbb és ezzel együtt néhol már-már metalosabb is, mint pályatársaiké. Pedig a Muse mindig híres volt arról, hogy reflektál az aktuális trendekre (vagy épp maguk alakítják azt), azokat magukévá teszik és beépítik dalaikba legyen az musical, dupstep vagy heavy metal. Nincs ez most másképp az új, tizedik stúdióalbumukon sem, amelyik beáll abba a sorba, amit a 2018-as Simulation Theoryval kezdtek el. Az album kevésbé ambiciózus, mint mondjuk a The Resistance vagy a The 2nd Law, cserébe több a slágerez dal, könnyebben befogadható a tömegeknek is. Mindenesetre el nem adják magukat, az album még mindig ízig-vérig Muse, még akkor is mikor be-be csúszik egy-két könnyebb track.

A felütés remek, a The Dark Foresttel be is visznek minket stílszerűen az erdőbe. Egy sokrétű galoppozó rock tétel, remek szimfonikus és kórus betétekkel, és metalos középrésszel. Nem szeretem a musicaleket, de ha létezne jó rockmusical az ilyen lenne. Bíztható kezdés, de aztán 180 fokos fordulat és jön a kislemezen már megjelent Nightshift Superstar. A dal simán mehetett volna pl. az új Madonna-lemezre is, egy könnyed péntek esti diszkószám, talán ilyen zenét játszana a Bee Gees ha ma kezdik a pályát. Egyébként nem rossz dal, sőt, de érzem, hogy sok rocker utálni fogja. A Shimmering Scars egy lírai darab, nem hagy mély nyomot, viszont a Cyrogen már ismét a rockosabb vonalat képviseli, szintén vérbeli Muse, ami a Bellamy hangjára és védjegyévé vált Fuzz Factory-s gitártémáira épül. A Be With You, egy igazi koncertzáró nagyívű teatrális tétel. Tényleg nem lennék meglepve, ha ezzel zárnák majd a show-kat, szinte látjuk magunk előtt a végén a rengeteg repkedő sztaniolpapírt! Sokkal izgalmasabb már a Hexagons, ami a Daft Punkot idéző gitártémával (igen, náluk mindig is bőven volt gitár!) indul, ami egy klasszikus Muse-témában csúcsosodik ki. Mintha egy neofuturista Queen-dal lenne, pont az a stílus, ami mindig is a legjobban állt a bandának. A Queenes dalamok egyébként is a kisujjukban vannak, és Matt Bellamy is tökéletesen ugorja még mindig a közel négyoktávós témákat.

A The Sickness In You & I ismét a megszokott eklektikus Muse-dal csakúgy, mint az Unravelling ami egy még érdekesebb darab: popos, r'n'b-s nyitást után átsap egy szinte a metalcore-t súroló verzebe ami végül egy igazi progrockos refrénben csúcsosodik, majd ezek rotálódnak a dalban folyamatosan. Szokni kell, de valójában pont az ilyenek miatt szeretem, szeretjük a bandát. Az Ellie Goulding (nekem is utána kellett néznem ki ő, sosem hallottam róla) énekesnővel közös dalt, a Husht gondolom szintén kislemezek számát majd, de azért ettől vannak bőven izgalmasabb darab is a lemezen, és ez érvényes az albumzáró Space Debrisre is. A lírai tétel, viszont ha stílusában

nem is, de témájában szépen keretbe zárja az albumot, a nyitó The Dark Foresttel.

Az album egyébként, mint már sokszor, ismét a tudomány és a sci-fi laza szövétére épül. A téma, maga a Wow! Signal egy létező eseményt jelöl, mikor 1977-ben 72 másodpercen át fogtak egy ismeretlen, földönkívülinek tulajdonított rádió jelet. Eköré az esemény köré építi fel az albumot a csapat, a dalokban visszaköszön az ismeretlen kutatása, a technológia és az ember kapcsolata... – csupa olyan dolog, amit megszokhattunk a Muse-től.

Összességében érettebbnek, egységesebbnek érzem az albumot, mint az előző Will Of The People-t, és bár távolról sem ez a banda legjobb albuma, jó párszor le fog még pörögni mielőtt visszatérek inkább a Black Holes & Revelationshoz.

MARTYRS SAINT From Strength To Strength

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A brit thrash a '80-as évek végén és a '90-es elején még komoly erő képviselt, de a 2000-es évekre gyakorlatilag széthullott. Az olyan nagy nevek, mint a Sabbath, a Xentrix, az Onslaught vagy

az Acid Reign, eltűntek vagy átalakultak, a színtér pedig szétszóródott. A 2010-es évek kisebb újrarahúzása (Evile, Gama Bomb, Shrapnel, stb.) sem épített tartós infrastruktúrát. Ma a brit thrash sok kisebb regionális közeg laza hálózata: London, a Midlands és az Észak-nyugat, valamint a hardcore és crossover hazája, a Bristol-központú Dél-nyugat mind külön életet él. Utóbbi színtér egyik erős új csapata a Martyrs Saint.

A banda 2023-ban alakult Martyr néven, majd a névutközések és az egyértelműbb azonosíthatóság miatt váltott Martyrs Saintre. A From Strength To Strength az első hangzójuk, tehát nem egy kiforrott, sokéves zenekar debütál, hanem egy friss, még formálódó fiatal csapat. Mögöttük a UK Thrashers áll – egy színtérépítő nonprofit szervezet, amely az elmúlt években az egyik legfontosabb brit undergroundmotor lett. Nem kiadó és nem magazin, de vannak ilyen kapcsolatai; menedzsmentet és PR-t kínál, koncerteket és kisebb fesztiválokat szervez, és összeköti a színtér szereplőit. Ez a háttér munka kulcsfontosságú: nélküle a legtöbb új banda egyszerűen láthatatlan maradna. A Martyrs Saint EP-je is ennek a hálózatnak köszönhetően jut el a sajtóhoz és a szélesebb közönséghez.

A From Strength To Strength nem a klasszikus brit thrash hagyományokat követi, és nincs benne „brit thrash-renezánsz” hangulat sem. Inkább az amerikai, Earth Crisis- vagy Hatebreed-féle fémes hardcore felől érkezik: vastag, chug-riffek, feszes groove és pattogó ritmika jellemzi. Ezen a vonalon a HC-thrash szörnnyeteg The Divine Art Of War a legfeszesebb, legösszességesebb darab. A hardcore-os alapok mellett megjelenik a Metallica Ride-éjára és az Evile Infected/Five Serpent-korszakára jellemző nagyobb léptékű, epikus dalépítkezés, tudatos riffstruktúra és az intelligens gitárharmóniák alkalmazása – ennek pedig az In Amber a legszebb példája. Ez a dal mutatja meg, hogy a Martyrs Saint nem csak brutál groove-okra és agresszióra épít, hanem akár komponálni is képes.

A From Strength To Strength egy fiatal zenekar első lépése, erős produkciós háttérrel – azt gondolom, nem véletlen, hogy megkapták ehhez a bizalmat. Nem a brit thrash újjászületése, de egy új arc megjelenése a brit undergroundban. Nem hibátlan, de nagyon ígéretes anyag: a Martyrs Saint már most több irányba

” Ha a srácoknak sikerül megőrizniük ezt az éhséget, akkor a KillerSick nemcsak egy üde színfolt marad, hanem a hazai thrash legújabb generációjának motorja is lehet.

KILLERSICK

Pizza Antichrist

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A mikor először hallottam a KillerSicket, a '80-as évek legvége jutott eszembe, ahogy elkezdett formálódni a hazai thrash underground. Ugyanaz az elkötelezettség, ugyanaz a lendület, ugyanaz a „csináljuk meg” attitűd, csak máshogy szól a dal. Amíg akkoriban a stílust itthon leginkább a fojtogató társadalmi düh formálta, ez a fajta tengerentúli, punkgyökerű, polgárpukkasztó crossover thrash nálunk teljesen hiányzott. A magyar rögválóság túl sötét volt a gördeszkás, pizzás bulithrashhez. Akkoriban is fiatalok, de azért valamivel idősebb srácok tölték a thrasht, és – bár underground-ikonok, a szín hősei lettek – legtöbben nem így, nem ennyire összerakottan, nem ennyire tudatosan és főleg nem ilyen magabiztosan. Ezek a soproni srácok csak pár éve, tiniként fogtak hangszert. Lehet mondani, hogy nagyjából egyívásúak a thrash legújabb hullámával, ennek ellenére rejtély számomra, hogy miért pont ez a műfaj az, amiben mozogni kezdtek.

A Pizza Antichrist dalait hallgatva egyértelmű, hogy a Metallica-féle riffépítéssel és az Anthrax-féle ritmuslogikával is biztosan találkozunk direktben, de a KillerSick nem a '80-as évekből táplálkozik. Inkább a későbbi, modern crossover zenét szívta magukba: Gama Bomb, Municipal Waste, Bonded By Blood, stb. – ez a fajta feszes, intenzív thrashenergia határozza meg a lemezt. Emellett hoznak magukkal, a játékkukkal olyan technikákat is, amelyek a kétezres évek első évtizedében még nem voltak szabványosítva a crossoverben. Modern eszközökkel idézik meg a műfaj szellemét, ezért érződik ismerősnek, mégis frissnek, amit csinálnak.

A sound Vári Gáborék műhelyében készült, ahogy a korábbi dalok is. Bár a Miracle Sound általában modernebb zenékkal dolgozik, pontosan tudják, mitől él ez a fajta muzsika. A hangszeres teljesítménybe sem lehet belekötni – illetve aki bele tud, az bármibe bele tud. Egy dolgot külön kiemelnék: végre egy bőgős, aki nem csak az unisonót ismeri. A KillerSick tehát nem a '80-as éveket másolja, de nem is a kétezres évek elejét, amikor a thrash újra fiatal műfaj lett. Az újrafelfedezést folytatják. A pizza-tematika persze nem új találmány, ellőtték ezt már mások korábban, de üsse kő – legalább jól csinálják. Ebben a műfajban (is) elég nehéz egyedinek lenni, viszont a hazai crossover plaec elég kicsi ahhoz, hogy egyszer csak ott legyenek a közepén.

A KillerSick legnagyobb erőssége, hogy tudnak riffet írni – és a thrashben a riff a dal. A groove-jaik és a tempóváltások élnek, a refrének és szólók karakteresek, emlékeztetések – minden adott a jó dalokhoz. A Pizza Antichrist ennek megfelelően élős, szemtelen és tele van ötlettel. Ami a leginkább üdítő az anyagban, az az, hogy a KillerSicknek sikerült elkerülnie a hazai feltörekvő bandák örök betegségét: a görcsös, izzadságszagú bizonyítási vágyat. Az album, sőt, a banda éppen attól jó, hogy bár benne van a kőkemény, komoly meló – hiszen amit eddig felépítettek menedzsment és kiadó nélkül, az nem semmi –, ugyanakkor a körítés laza. A Pizza Antichrist egy olyan debüt, ami mögött ott a potenciál: ha a srácoknak sikerül megőrizniük ezt az éhséget (és nem csak a pizzára), akkor a KillerSick nemcsak egy üde színfolt marad, hanem a hazai thrash legújabb generációjának motorja is lehet.

Egyébként én is utálok a pizzán az ananászt.

nyúl, mint a legtöbb kezdő crossover-csapat. Ritkán írunk EP-ről, de ez az anyag – és ami mögötte van – elég érdekes ahhoz, hogy beszéljünk róla. Biztos, hogy találkozunk még a bandával.

NO CURE It Is Going To Get Dark

KIADÓ: SHARPTONE / ÍRTA: BALI DÁVID / 7

Az alabamai No Cure idei debütalbuma az utóbbi évek egyik legvártabb megjelenése a metalos, beatdown-elemekkel is dolgozó hardcore-ban, amely jellemzően a színtéren kívülre is képes megszólítani a hallgatókat.

Bár zenei kódjában a No Cure nagyban támaszkodik a straight edge hardcore kultúrájára – korábban fel is dolgoztak Earth Crisis, Strife és Foundation dalokat is –, a hangzása annyira koncertre íródott, és annyira lecsupaszított, zsigeri megszólalásra éleződik ki, hogy a zenekar gyakran megkapja azt a kritikát, hogy elsősorban metalosoknak és deathcore-közönségnek szól. Ezt a lehetséges ellentmondást nem tiszten feloldani, mindenesetre a No Cure a provokatív, a straight edge kultúrát déli hardcore-közegből megszólaltató dalszövegei, valamint a zenekar kiállása – amin csak erősített egy négy évvel ezelőtti incidens, ahol egy koncert után két tagjukat is megszárták egy összeszólalkozásban – mágnesként vonzza a figyelmet.

Ezt a SharpTone is felismerte, így a kiadó idejekorán biztosra ment azzal, hogy leigazolja a zenekart. A nagyjából négy éve aktív formáció eddig négy EP-t, hat single-t és egy splitet jegyez, ez az aktivitás pedig a turnénaptárukra is igaz. A hazai közönség először a Stick To Your Guns vendégeként láthatta a zenekart a Dürerből, de az It Is Going To Get Dark alapján joggal készülhetünk arra, hogy a zenekar hamarosan visszatér Európába is. A tizenkét számos lemezzel a produkció hallhatóan biztosra akart menni, és minden létező patron jó arányérzékkel lőnek el: a kiadványon vendégeskednek a The Acacia Strain, az Inclination, a Varials és a Bayway tagjai is, de szerencsére a sok közreműködés mellett a No Cure-nak kellő tere van bizonyítani azt, hogy a jellemzően élő előadásra írt dalai újrarahallgatva is hatásosak tudnak maradni.

A korábbi kiadványokon mindig voltak erősebb pontok és kicsit megúszósabb témák is, de az It Is Going To Get Dark rendet tesz ebben. A No Cure nem köteleződik el egyetlen inspiráció követésén, hanem saját formanyelvét különböző hagyományok elegyítéséből teljesíti ki. Az új dalokban továbbra is meghatározó az All Out War riffközpontú szemléletmódja, miközben a lemezen megjelenik szervezőerőként a Merauder monolitikus, lecsupaszított dalszerzői hozzáállása, az európai edge metal reszelősebb, feszes futamai, valamint az ezredforduló utáni beatdown hardcore erőszakos formanyelve is, aminek köszönhetően a feszes, HM2-vel kipontozott riffeket gyakran vezetik le megátalkodott, a legszebb értelemben véve gusztustalan breakdownok.

A No Cure debütalbumán a ritmikai változatosság mellett a gitártémák az igazán meghatározó irányjelzők. Az akusztikusan levezetett Starved In Sanctuary, valamint a záró Everything I Love Is Dead or Dying a zenekar valaha volt legkimunkáltabb riffeit vonultatja fel, miközben a lemez dinamikája és agressziója egy pillanatra sem lankad. Sőt, a My World In Flames lírai leállása egyben tökéletes lenyomata az egész lemeznek is, amely egyszerre szítja a politikai játszmákat, a közösségi médiát és a fogyasztói társadalmat.

Mindemellett az It Is Going To Get Dark sem maradéktalanul tökéletes: az ambíció, a zenekar erőszakos megszólalása és a gitártémák hatásossága hallhatóan szintlépést hozott a No Cure életébe, és a lemez igazán szerethető, de azért a hangzás komfortzónája néha inkább bezárja a lemezt, semmint lehetőségeket nyitna. Arra viszont mindenképp jó az album, hogy időről időre visszatérjünk hozzá, és hogy a No Cure elcsendesítse azokat a szólamokat, amelyek felszínesen kérdőjelezik meg a zenekar zenei képességeit, mert a hatásosság és az erő vitathatatlanul ott van ezekben a dalokban.

NUCLEAR TOMB Epoch Inhumane

KIADÓ: ROTTED LIFE / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 8

A Nuclear Tomb nem új szereplő az amerikai undergroundban: 2011 óta léteznek Michael Brown gitáros-énekes víziójaként. Bár Brown több formációban is aktív, ez a projekt a fő csapásiránya. Nagyjából a 2018-as Admission of Guilt demó és

a 2019-es Succumbing EP környékén kezdtek feltűnni a helyi extrém metal színtéren. A zenéjük a kezdetektől komplex death/thrash alapokra építkezik, az az összetettség azonban, ami a normál kereteken túlmutat, a Succumbing idejétől jellemzi a csapatot. Itt már jelen volt a muzsikájukban a Voivod furcsa, követhetetlen gondolkodásmódja és a korai Atheist száraz, kaotikus hangzásvilága: ritmika, harmóniák és hangulatok tekintetében is egy széteső, mégis működő belső logika szerint íródtak a nótáik. Első nagylemezük, a 2024-es Terror Labyrinthian egy igazán kaotikus anyag, amelyben a death metal mélyen része a riffnyelvnek. Mintha a Pestilence és a Sadius jammelt volna '89 körül: erőszakos, kontrollált, mégis spontán, szinte véletlenszerűen összeomló, majd újrainduló technikás témákból épül fel.

Az idei Epoch Inhumane esetében érezni hasonló hatásokat, de itt már máshová került a fókusz. A dalok szinte kivétel nélkül határozott thrash-alapúak, a death metal pedig nem stíluselként, hanem funkcióként jelenik meg: az agresszió, a káosz és a feszültség fokozására szolgál. Ez a lemez már inkább egy kattant, neurotikus thrash, saját, torz logikával. A zene a nem lineáris témaépítéssel, a furcsa harmóniákkal, a hirtelen váltásokkal és a folyamatos feszültséggel itt nem olyan formában „progresszív”, ahogyan a műfaj ezt általában használja; sokkal inkább belső rövidzárlatszerű, kiszámíthatatlan szerkesztési elvek szerint működik. Mintha a zenekar tudatosan engedné, hogy a dalok időnként kibillenjenek a megszokott keretektől – ettől lesz az egész fragmentált, impulzív és nyugtalanító. Erre a paranoia szinte minden formáját körüljáró szövegtematika és a hangulatépítéshez használt hangminták is ráerősítenek.

Nehéz kategorizálni ezt a zenét, ugyanakkor nem állítanám, hogy más ne tudná előállítani. Annyira azért nem egyedi: a Cryptic Shift vagy a Miscreance nótái is ezekből a bugyrokba jönnek. A Nuclear Tomb abban különleges, hogy nem szabványos. Saját szabályok szerint működik, és az Epoch Inhumane ennek a szemléletnek az eddigi legösszesszedettebb és legsúlyosabb lenyomata. Előnye – például a fent említett bandákhoz képest –, hogy nagyon jók a balanszok: a kaotikusság nem viszi el az anyagot a hallgathatatlanság felé, így képes lekötni akár olyan hallgatót is, aki nem jártas az extrém metalnak ebben a zakkant rétegében. Ez pedig komoly eredmény.

OK GOODNIGHT Stop/Go

KIADÓ: DE LIGMA RECORDS / ÍRTA: BALI DÁVID / 7

A bostoni Ok Goodnight az újkori progresszív rockzenei hangzások egyik legsajátosabb produkciója, egyben pedig a The Mars Volta színrelépése óta az egyik legizgalmasabb formációja is. A Berklee közege már korábban is kitermelt olyan progresz-

zív zenészeket és zenekarokat, mint a Dream Theater vagy a Native Construct, de az Ok Goodnight – noha időről időre fel is villant keményebb témákat – a metalhoz képest inkább a kamarazenei hatásokat részesíti előnyben. Ugyanakkor a sűrű szövetű, poliritmikus váltásokban gazdag dalaikban mindig megvan az a feszültség, ami a súlyosabb zenei hagyományokhoz is képes kapcsolni őket.

A zenekarnak a 2023-as The Fox and the Bird című nagylemez hozott nemzetközi áttörést, magabiztosan kijelölve azt a keskeny ösvényt, ahol az Ok Goodnight igazán otthonosan mozog. Ebben az egyszerre játékos, esendő és zeneileg elképesztően komplex szerkezetben megjelenik a The Mars Volta folyamatosan mozgásban lévő, változásra építő dalszerkesztése, a Coheed and Cambria nagyívűsége törekvő megközelítése, a Rush hangszerközpontú gondolkodása, amelyben minden tag egyben önálló szólam is, a Pure Reason Revolution

MADBALL Not Your Kingdom

KIADÓ: NUCLEAR BLAST / ÍRTA: BALI DÁVID / 6

M indig nehéz azzal szembesülni, amikor egy veterán produkció elveszíti a lépést a világgal, és benne ragad egy olyan buborékban, amely miatt úgy tűnik, mintha öregemberként veszekedne az égen gyülekező felhőkkel. Az egyik legrosszabb forgatókönyv azonban mégis az, amikor korosodó zenészek kéretlenül próbálnak tanítani az élet nagy dolgaira, vagy olyan tanácsokat osztogatnak, amelyekben senki sem kért tőlük iránymutatást. Ez a tradicionális hardcore/punkban akár normatív szerzői hozzáállás is lehet, mert joggal feltételezhetjük, hogy a hallgató és az előadó osztozik bizonyos gondolatokban, értékekben és tettvágyban. Ugyanakkor ez a valahová tartozás érzése mára sajnos nem áll fenn a Madball esetében, akik karrierjük feltehetően legrosszabb lemezével rukkoltak elő nyolc éves kihagyást követően.

A Not Your Kingdom már a borítójával is a nosztalgiára játszik rá: a klasszikus logó használata a fekete-fehér képen, valamint a kék szín szimbolikus alkalmazása az első két, mindmáig meghatározó album identitásával szeretné összemérni magát. A valóság azonban az, hogy az évek óta Floridában élő Freddy Cricien elvesztette a kapcsolatot a NYHC-színtérrel, és azzal is, hogy a Madball mint korszakalkotó produkció elsősorban a hagyatékából, nem pedig a jelenéből él. A lemez egésze identitásában és felszínes, infantilis dalszövegeiben sem egy hirtelen minőségromlás eredménye: ha őszintén a szívünkre tesszük a kezünket, nem ördögtől való korszakhatárt húzni a 2000-ben megjelent Hold It Downnál, mert az azt követő kiadványok vagy a zenekar múltjára igyekeztek rájátszani, vagy olyan közhelyekre épültek, amelyek mögött már nem állt valódi állítás, szerepvállalás vagy vezető szerep. Ezen a Not Your Kingdom sem változtat.

Az első, Hoya nélkül elkészített nagylemez két-három perces dalai arra az újkori Madball-hangzásra épülnek, amely a NYHC vélt formanyelvére próbál rájátszani. A lemezt kózzjátékok és átvezetések is tarkítják, a gyorsabb tempók és a kórusok azonban inkább hatnak erőlködésnek, Mike Gurinari gitáros középtempós, lefelé pengetett riffjei pedig sokszor középszerű, félgőzzel megírt dalokat szolgálnak ki.

A legaggasztóbb mégis az, hogy az albumnak van egy, a legrosszabb értelemben vett rockos kisugárzása: Cricien többet próbál énekelni, mint valaha, a dalok pedig annyira levegősek, mintha azt feltételeznék, hogy ezzel szélesebb közönséget lehet megszólítani. Valójában azonban az is kérdéses, hogy egy ilyen albumnak van-e egyáltalán megtartóereje, mert a létjogosultsága meglehetősen csekély.

Őszintén szólva több esélyt is adtam a Not Your Kingdomnak, de azon túl, hogy a Rebel Kids a zenekar valaha volt legrosszabb dala, maga az album is jó eséllyel a legfelelősebb darab a NYHC-legenda életművében. Az első négy album hatását és erejét nem képes koptatni semmi, még egy ilyen hangfelvétel sem, de amíg más veterán produkciók képesek méltósággal öregedni, mint a Terror, a Converge vagy az All Out War, addig ez nem adatott meg a Madballnak. Azt még el tudom hinni, hogy a német fesztivál- és koncertpiacon ennyi elegendő, New York visszafoglalásához azonban ez már nagyon kevés lenne.

”Értékelendő Mommsen őszintesége és hangja továbbra is elementáris erejű, mégis összességében a Dear God inkább egy kifáradó tendencia mentén halad tovább.

THE PRETTY RECKLESS

Dear God

KIADÓ: FEARLESS RECORDS / ÍRTA: VALACHI SAMU / 7

A mikor először végighallgattam a Going to Hell albumot, azonnal egy friss és inspirált zenekarra kaptam fel a fejem. Pajkos, dögös attitűd spirítusszal, Taylor Mommsen füstösen mennydörgő hangja, és vagány, fülbemászó rifkek: minden részletében a modern rock 'n' roll egy kiemelkedő produkciója volt. Azóta viszont fokozatosan fakult el az a kezdeti varázs, ami különlegessé tette a The Pretty Reckless. Meg kell hagyni, minden új kiadványon megvan az a két-három dal, ami egyből megtalálja a helyét a lejátszási listán, de többségében vagy nem kínálnak érdemi újdonságot a kompozíciók, vagy egyszerűen felejthetőek. Bár mindig is a fiatalos, bombasztikus „fuck you” energia és a sérülékeny őszinteség sajátosan egy kombinációja adta a banda identitását, elkezdett hiányozni az a letisztult koncepció, ami a korai anyagok kohézióját képezte.

Ezzel az új albummal a zenekar egyértelműen új korszakba lépett. A Dear God a megzenésített kétségbeesés: Mommsen minden korábnál nyersebb és sötétebb lelki utazásra invitál. Ez egy érett, félelmekkel, elveszett álmokkal és szétfúzott illúziókkal átszőtt lemez. Zeneileg a tőlük megszokott sokszínűség jellemzi az anyagot: a blues, a funk, a punk és a folk árnyalatai egyaránt megjelennek rajta, miközben a kompozíciók vásznát mindvégig a rock 'n' roll adja.

A Life Evermore három részre oszlik az albumon, de nem kronologikus sorrendben, sokkal inkább egy tematikus összekötő kapocsként szolgál: az elmélkedés, a megbánás és a jövőbe tekintés egymásba érő körei egy örökösön visszatérő, ciklikus gondolati térben.

A For I Am Death egyből megidézi a korai Reckless. A fülbemászó rifket megszállottan követi a verze dallamvezetése, majd egekbe szökell a refrénben. A When I Wake Up biztos fesztiváldzseni. Játékosan hedonista, de van benne egyfajta beletörődött megbánás is, ahogy Mommsen éjszakai kiruccanásai fokozatosan kicsúszni látszanak a kontroll alól.

A Love Me fájdalmasan őszinte depressziós siratóének, ami elég klisésen hangzik, de a kétségbeesett elszigeteltség és a kapcsolódás iránti vágy ma relevánsabban rezonál, mint valaha. A Dragonfire egy akusztikus folkballada, ami egy Taylor Sheridan-sorozat betétdalaként is büszkén megállná a helyét. Hogy ez pozitív vagy negatív, mindenki döntse el magának. A Dear God finoman indul, egy enyhén Sabbath ihlette intróval, aztán robbant egyet a véresen epikus refrénnel, az égben kutatva a válaszkért. Nagyon klisés, de még valamennyire hatásos.

A következő néhány dal némi könnyedséggel lazítja fel a súlyos sötétséget. Az About You-t mintha lefelejtették volna a Light Me Up lemezről – ugyanazt a melankólikus, lendületes hangulatot hozza, miközben poprockos, Pinket megidéző világa kissé el is út az album többi dalától. A Buja Spell On You-ban már a benne rejlő boszorkányt ölti magára. Teatrális, fellengzős, disney-sen rosszcsont energiákkal tei dal, ami inkább szórakoztat, mintsem komolyan veszi magát. A Rollercoaster of Life első másodpercétől hallható a Chili Peppers-inspiráció.

Inkább a könnyed '60-as évek hangulatát idézi, Mommsen pedig lassabb ütemben megy, ahogy a refrén is sugallja.

Az album utolsó harmada egyre inkább az érzelmi elmélyülés irányába mozdul el, a modern amerikai álom kritikájával. Az Eye of the Storm azt vizsgálja, miként jutott el idáig a társadalom hanyatlása, mint rengetegszer már, a szöveg itt is klisékre épít, nyilvánvaló rímekkel és sablonos dallamvezetéssel. Amikor korábban a felejthetőséget említettem, ilyen számokra gondolok. A Devil in Disguise (Michelle's Song) személyes, nyers és őszinte. A keresztény képi világ is helyénvaló eggyel visszafogottabb előadásmódban. De harmóniailag és szövegileg megint csak erősen sablonos darab.

Végül a Dark Days érdekesen vegyíti a különböző zenei korszakokat: egyszerre van jelen a '50-es évek narratívákra épülő prédikálása, a pszichedelikus '70-es évek, és a korai 2000-es évek meditatív, audioslave-es modern rock groove-ja. A dalszöveg ismét bibliai képekkel próbál mélyebb jelentéssrétegeket teremteni, és ismét elmerül a közhelyekben.

Mommsen hangja remekül adja át a megfáradt, cigarettafüstben oldódó délibábok törékeny, illúziókká foszló világát. Ugyanakkor ezt az élményt folyamatosan megtöri, hogy a dalok újra és újra a már ezerszer hallott dallam- és rifffordulatokhoz nyúlnak vissza, miközben a dalszövegek továbbra is bukdácsolnak. „A világ árnyékba borult, az amerikai álom tovaveszett, Istenem, segíts meg, szerelem, találj rám.” Értékelendő Mommsen őszintesége és hangja továbbra is elementáris erejű, mégis összességében a Dear God inkább egy kifáradó tendencia mentén halad tovább. Mindezek ellenére, ha fesztiválon lépnek fel, továbbra is biztosan ott lennének a közönségekben.

„Hozzám nem ért el a hype, ami őket övezi, így nem is tud zavarni. Szintén nem zavar az album, sőt, kellemes hallgatnivaló, a rakenrollosabb és a grunge-osabb témák egyaránt, s ezekből van annyi, hogy az egyértelműen slágernek szánt nóták miatt se prűsköljék.” **Uzseka Norbert / 8 pont**

„Ahhoz azért kell bátorság, hogy valaki egy az egyben átvegyen egy Danzig-rifket a lemeze nyitó számában (For I Am Death). És azt sem tudom hogy egy ex-Gossip Girl meddig énekelhet hitelesen arról, hogy 'nem tudom, hogy hogy hol voltam tegnap éjjel', de biztos van felvevő piaca ennek a zenének egy bizonyos társadalmi rétegben. Egyébként ez most egy mosolygósabb, lazább lemez a TPR-től, amivel biztosan be tudnak robbantani pár nyári bulit. A magam részéről inkább maradok a Thundermothernél.”

Kovács Bedlam Péter / 6 pont

„Olyan ez nekem, mint a Halestorm: van egy pizok jó hangú énekes csaj, akivel csodát lehetne csinálni, azonban sajnos a háttérben rendelkezésre álló dalszerzői képességek nem érnek fel az orgánus és az abban rejlő lehetőségek szintjére. A zene középszerű, a hang topligás – ez így félmegoldás sajnos.”

Schmidt Péter / 6 pont

„Well, ez ilyen patikamérlegen kiszámolt divatos kosz és lázadás, bár sláger akad bőven, de pont a műbalhé teszi semmilyenné.” **BZ 847 / 7 pont**

kéznyoma a fogós női énekdallamokban, a Bent Knee hatása az artpopos, hagyományos skáláktól gyakran eltávolodó énektémákban, de még a kései Radiohead is eszünkbe juthat a rendhagyó ritmikai megoldások és textúrák miatt. Eközben azonban az Ok Goodnight sajátos, önálló formanyelvvel eddig is képes volt külön kontextust teremteni magának, és ez alól a Stop/Go című új lemezük sem jelent kivételt, noha az elődjéhez képest jóval nehezebb hallgatnivalót jelent.

A közel ötvenperces felvétel tíz új dalt tartalmaz, szerkezetében pedig minden korábbinál nagyobb hangsúly kerül az emberi érzelmekre, amittől a hangszerezés is távolabb kerül a hagyományos értelemben vett progresszív rock bevett sémáitól. Martin de Lima dalszerző megközelítésében kevésbé feszesek a műfaji határok, így a Stop/Go egyik legfontosabb törekvése, hogy felül tudjon emelkedni a zsánereközpontú hallgatáson. Az organikusság, kamarazenei és formabontó popzenei megoldások hatásosan játszanak rá a bensőséges dalszövegekre, valamint Casey Lee Williams elképesztő orgánumára, de a lemez íve sokszor próbára is tudja tenni a hallgatót, akár egy-egy dal szerkezetén belül is.

A rendhagyó dallamképletek, a bonyolult ritmikák és a sűrű váltások miatt az Ok Goodnight akaratlanul is képes fásasztódni, de legalábbis megtérülő megpróbáltatássá válni. Amikor viszont hozzáférhetővé válik, akkor világklasszis teljesítményt hallhatunk, ami rendhagyó módon a lemez második felére nyílik ki igazán. A lassan kibontakozó albumon a The Show gitártémái hoznak üdítő megkönnyebbülést, a Humpty Dumpty elképesztő basszustémája – Peter de Reyna amúgy is végig brillírozik –, a The People fúziós megoldásai és a záró Where I'm From álomszerű pillanatai pedig kirajzolják az album önmagába visszatérő ívét is.

Nem lesz a széles tömegek kedvence az Ok Goodnight ezzel az albummal sem, és valószínűleg azok fogják igazán értékelni ezt a lemezt, akik szeretnek elmerülni a részletekben gazdag, többszintű zenei világokban. Azoknak viszont érdemes elveszniük a Stop/Go dalaiban, mert 2026-ban, előremutató hozzáállással, magabiztos dalszerzéssel és a sablonoktól tudatosan eltérő szerkesztéssel nem nagyon érdemes más-képp progresszív rockzenét játszani.

PREMEX SOLUS Between Bridges

KIADÓ: MANA MANA / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 9

Rácz Misi neve nem ismeretlen zenei újságírói körökben. Ha az ősidóktól nézzük akkor bizony tőle ismertük meg anno a különlegesebb, fősbodortól eltérő zenéket a bibliaként forgatott Második

Látás fanzinokból, napjainkban meg a Lángolókn mondja meg mi a jó. És Rácz Misi neve nem ismeretlen zenészkörökben sem, elég csak a Hidegtrons nevű formációját felelegetni, ami a hosszú szünetek ellenére is állócillaga a hazai experimental szcénának.

A Premex Solus Sipos Róbert (Noisesculptor, Robotron) és Misi közös duója, és valóban iszonyat termékenyek. Ha jól számolok ez két év alatt talán már a negyedik teljes értékű anyaguk, és azért sem vagyok biztos ebben a számban, mert bármikor a semmiből elő tudnak húzni a fiókból pl. egy remixválogatást (lásd: Anima Sound System). Érdekes a munkamódszerük, ez egy zenei ping-pong, elég valamelyiküknek felvetni egy érdekes témát, azt a másik tovább gondolja és ezekből a zenei adok kapok reakciókból jut el végül a rengeteg hang, zöreje és dallamfoszlány egy olyan pontig, ahol megszületik a dal. A dal, ami valóban sokkal inkább egy folyamat, egy hangulat így nehéz is bármint kiemelni ebből a hat tételből. Drone, ambient és industrial elemek hömpölyögnek, hol egyik, hol másik stílus domborodik ki kicsit jobban, de

valójában nincs értelme skatulyázni, mert ezek összessége, illetve a két tag hangulata, lelkiállapota adja meg a végső képet.

A Between Bridges fő témája, ahogy a cím is sugallja a hidak. Hogy ezek valós, fizikai hidak vagy hipotetikus, érzelmi síkon működő, az már a befogadótól függ. Lehet a hidat még csak most fogod felépíteni egy leküzdendő akadály felé, vagy épp lerombolni egy mérgező kapcsolatban, de lehet egyszerűen csak át kell villamosoznod Pestről Budára. Dobb fel a lemezt (füles a fejre, úgy hat igazán az album), és kapsz egy remek filmzenét bármelyik úton is indulsz el. Lerágott csont a stílus kapcsán a filmzeneszerűséget kidomborítani, de egyszerűen nem tudunk pl. David Lynch kísérleti filmjeire és zenéire gondolni egyes dalok hallgatása közben (pl. Later). De beugranak olyan filmek is mint a Mandy, a Stalker, a Solaris vagy pl. az első tételnél (Bridges) a Szárnyas fejedáasz. Emlékszel az ikonikus total planra amikor az éjszakai várost mutatják, a reklámfalon egy ázsiai nő, tűz lő ki a gyárkéményből..., na képzeld el ezt a városképet 50-60 év múlva mikor a neonok már kiégnek, a csillogás megszűnik, és hallgasd hozzá ezt a dalt.

Sosem volt könnyű hallgatni a Premex Solus albumait, most sem az. Kell hozzá egy adott hangulat, hogy valóban be tud fogadni ezeket a sokszor egybefolyó tételeket, de ha szereted az elgondolkodtató, atmoszferikus zenéket érdemes próbát tenni a világgal. Nem egy mai black metal csapattól hallhattunk már hasonló dalokat, de kikacsintott a stílus felé anno a Bathory, Glenn Danzig vagy épp Csihar Attila is. Érdemes néha átkelni egy zenei hídon is, és rálelni valami újra.

RACHEL BOLAN Gargoyle Of The Garden State

KIADÓ: EARMUSIC / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 9

Az Erik Grönwall recenziómban pont azt fejtettem meg, hogy mennyire hiányzik abból az anyagból nekem a punkos lendület, ami a Skid Row-lemezen megvolt, hát most megkaptam!

Bolan pont olyan, mint Duff a Gunsban, és nem csak azért, mert mindketten basszerosok. Ők a punk arcok a csapatban, ők azok, akik beviszik az anyacsapat zenéjébe ezt az vonalat, ezzel is színesítve a palettát, és valljuk be, mindkét bandának nagyon jól állnak az egyszerűbb, zúzósbabb dalok. Bolannak nem ez az első kikacsintása a punk felé, 1997-ben – amíg a Skid Row szünetelt – volt egy mellékprojektje Saigon Kick- és Godspeed-tagokkal, a Prunella Scales. Ha nem ismered érdemes előkeresni, bár eltelt közel 20 év, abszolút előfutára volt ennek a szólóalbumnak. De mondok ismertebb példát: a '92-es Skid Row feldolgozás EP-n (B-Side Ourselves) Bolannak köszönhetjük a Ramones-feldolgozást, a Psycho Therapyt ami olyan jól sikerült, hogy a mai napig ott van minden lejárati listámon.

Mckagan egyébként az album szempontjából abszolút nem rossz párhuzam. Hangja és játéktípusa is hasonló és pont olyan vidám, de nagyon dögös punk alapú, sleeze-albumot kapunk, mint volt anno Duff első szólólemeze (Believe in Me), vagy mint a Neurotic Outsiders szupergrupp 1996-ban, amire Steve Jones tulajdonképp a Sex Pistols soha el nem készült második albumának a dalait vitte.

És ha más szupergruppot emlegetünk, nagy nevekből itt sincs hiány. Damon Johnson több dalban is segítette Bolant, őt sokan ismerhetjük Alice Copper, a Thin Lizzy vagy a Black Star Raiders soraiból. Itt vannak a társak a Skid Row-ból is: Dave „The Snake” Sabo, Scotti Hill és Rob Hammersmith egyaránt beköszön. És jöttek

a zenészhaverok is: Danko Jones, Steve Conte, Nuno Bettencourt, Corey Taylor...! Illusztris névsor, mégsem telepednek rá a zenére, ez egy igazi örömmzene, laza háromperces zúzások a cimborákkal.

Dalt nem is emelnék ki a lemezről. Az első Anything but You elkap, beránt a képzeletbeli circle pitbe, aztán ott keringsz Bolannal és haverjaival 36 percig megállás nélkül. Nincs megállás, nincs üresjárat, nincs kompromisszum csak a vegytiszta szórakoztatás. Utós album lett üresjárat nélkül, még az olyan lírai témák is működnek, mint a Bridges.

Na jó, egy dal mégis külön említésre méltó, mégpedig a Rock And Roll Star, ami egy Oasis-feldolgozás még a csapat első lemezéről. Olyannyira jól működik a jersey punk és a brit pop házassága, hogy hirtelen elsőre le sem esett, hogy ez feldolgozás, csak az ismerős refrénnél ugrott be.

Igazi őszinte lemez lett a Gargoyle..., sőt én még azért se lennék szomorú, ha hagyná a fenébe Bolan a Skid Row sokadik felélesztését és ezt a vonalat vinné tovább. Én biztos vele tartanék!

RIVERBEND Second Episode

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 9

Ígérem nem fogom leírni mennyire termékeny dalszerző Dudás Tomi! Ez úgys kiderült már a vele készült interjúból (lásd márciusi számunkban), így ugorjunk is egyből fejest a legújabb anyagába, amit ezúttal a Riverbend tagságával hozott ki. Azzal a Riverbenddel, ami valójában csak egy barátit duettnek indult Tomi és régi harcostársa Sztaroszta Adamo között, mikor néha kimentek a Sajó partjára jammelni egy kicsit (talán innen a név is?). Ezeket anno Tomi csakúgy felvette telefonnal és kirakta a Youtube-ra, aztán valahogy életre kelt a dolog, tavaly nyáron megszületett egy ötszámos EP, rajta egy olyan csodálatos dallal, a When We Were Lionsszal, aminél kevés dalt hallgattam többször tavaly.

És most itt a folytatás, stílszerűen a Second Episode, és én most is olvadozok, és nem csak a hősgéttől. Újabb öt csodálatos dal született, ha úgy vesszük ez a lemez B oldala, és egy pillanatig nem marad el az első eresztéstől. A stílus változatlan, akusztikus jellegű, már-már unpluggedszerű, kicsit szomorkás dalok. Kapaszkodónak meg ott van a Fleetwood Mac, többször is szembe jutnak ők a dalok hallgatása közben és nem is annyira a hasonlóság, hanem a minőség kapcsán.

Ha megkérde, hogy van e ezen a lemezen is a When We Were Lionshoz hasonló nagy sláger, akkor egy hatalmas igennel válaszolok! Napok óta pörög az Among Strangers, csodálatos dal, nem tudom megunni. Többször előttem már ezt a hasonlatom, de ha ez a '80-as évek végén az USA-ban jön ki, akkor fix a milliós lemezeladás! De mindenképp kiemelném a Lost Like a Ghostot is, amit Tomi ismét a tragikus sorsú barátjának, Helmezi Zoltánnak dedikált. Hernyó utolsó éveit ismerve háthorizonton szomorú a szöveg („No one wants to help you anymore...”), és talán nem véletlen, hogy a dalról kicsit a Screen is beugrik. És szót érdemel a No Gravity is, ami eredetileg még egy Damn Natural-dal volt, a szövegét pedig Mester Csabi, a Bedlam egykori basszerosa írta. Tökéletes albumzáró, egy rövid, lírai akusztikus ballada egy finom Hammond-szólóval, ami annyira magával ragad, hogy azonnal indítod újra ezt az öt dalt.

Iszonyat erős ez a csapat, nagyon remélem, hogy további folytatások is várhatóak. A felállítás egyébként továbbra is csapat változatlan: Tomin és Adamon kívül itt vannak régi haverok, Földes „Gaben” Gábor dobokon a Rise and Fallból, Szabó Peti basszuson a Screenből és egy csodatorokú anya-lánya páros Bányai Kriszta és Bányai Szabó Enikő. Különösen Adamo gitár-

”A legnagyobb hibája talán az, hogy túl merev, túl mesterkéltné, túl művi, ahogy Tarja korábbi albumai is azok voltak.

TARJA Frisson Noir

KIADÓ: EARMUSIC / ÍRTA: GYURICZA FERENC / 7

Kétségbevonhatatlan tény, hogy Tarja Turunen kiváló kvalitásokkal bíró énekesnő, s amit a Nightwish zenekar tagjaként karrierje első részében alkotott, annak nemcsak rocktörténeti jelentősége van, de etalon, igazodási pont is a (szimfonikus) metal világában. Ehhez képest szólóban – legalábbis eddig – közel sem tudott maradandót alakítani, legyünk őszinték, alig akad olyan dala, amire azt mondanánk: jó, vagy legalábbis emlékezetes.

Márpedig ez egy olyan előadó esetében, aki – a klasszikus és karácsonyi ihletésű lemezeivel együtt – már a tizedik albumát adja ki, nem túl hízelgő, s egyértelműen valamiféle változásért kiált. Ezt bizonyára az énekesnő is érezhette, hiszen a Frisson Noir úgy került felvezetésre, mint Tarja eddigi legsúlyosabb és legsötétebb munkája. Nos, hogy ez valóban így is lenne, azt a rövid, semmitmondó intro után jelentkező címadó dallal rögtön próbálták jelezni, hiszen annak lágy, hangulatos, hatásvadász zongorás felvezetője egy súlyos riffbe csap át, amit rögtön old a folytatás – bár a dal második része Tarja eddigi munkásságát tekintve kifejezetten súlyos, illetve a sötétebb hangulat is marad. Ráadásul nemcsak erre az egy dalra, néhány további – pl. a Beyond The Black hangulatot hozó Blaze Forevert – szintén efféle sötétebb tónus ural.

A koncepció erősítése érdekében Tarja (és a mögötte dolgozó csapat) még arra is merészkedett, hogy a villanásnyi ideig a Cradle Of Filth Nymphetamine korszakát megidéző I Don't Care című dalban duettpartnernek a brit szimfonikus black zenekar énekesét kérjék fel. Sajnos, a kooperáció nem sikerült túl jól, Dani Filth inkább szárnalmas teljesítményt nyújt benne, mintsem érdemben tenne hozzá a dalhoz. Ha már duett, a Marko Hietalával közös Leap of Faith jóval izgalmasabb, s az ugyancsak ex-Nightwish-zenész markáns hangja is jobban illik Tarja világához, mint Dani „nyöszörgése”. S ha már vendégek, akkor itt és most említsük meg, hogy albumon a Budapest Art Orchestra és a Budapest Art Choir is közreműködött, persze bérmunkában, az alkotói szabadság teljes kizárásával, no, de akkor is nagy szó ez, nem túl gyakran büszkélkedhetünk ilyesmivel.

Szerencsére az albumnak vannak jobban sikerült tételei is. A nyers és intenzív – s persze sötét –, ám így is simogatóan dallamos The Trace Outlives a Kineya Goshikoma által pengetett tradicionális japán háromhúros hangszernek, a shamisennek is köszönhetően például kifejezetten érdekessé válik a dal végére, a Chad Smith dobossal (Red Hot Chili Peppers, ha nem lennél vele tisztában) felvett Against the Odds cinematikusan szintén hangulatos, ahogy az Apocalyptica közreműködésével készült, s így a csellómetalosok zenei világát is idéző Tango is az, de a grandiózus, több mint 10 percesre elnyújtott, már-már szvitszerűen összetett, szimfonikus metal At Sea második része ugyancsak jól hallgatható.

A Frisson Noir összességében azonban még így sem emelkedik ki a középszerűségből. A legnagyobb hibája talán az, hogy túl merev, túl mesterkéltné, túl művi, ahogy Tarja korábbi albumai is azok voltak. Az új nagylemez hallgatása során olyan érzése támad az embernek, mintha a zene is egyfajta botoxkezelésen esett volna át.

Tarja ettől függetlenül persze nagyon jó énekesnő, technikailag szinte bármire képes, de újra és újra ugyanazzal a problémával kell szembenéznie: nem írnak neki jó dalokat. Lehet hivatkozni a művészi szabadságra, a minőségre vagy eleganciára való törekvésre, lehet próbálkozni hangulatok váltásával, újabb vendégek csatasorba állításával, amíg nem talál magának egy jó szerzőgárdát, addig többnyire mint ex-Nightwish-énekesnőként fognak/fogunk hivatkozni rá.

témái kaptak most el, remekül kiegészíti Tomi akusztikus ritmusait, díszes kiállításai eszembe juttatják a nagy klasszikusokat, mint a Tesla vagy a The Black Crowes, különösen a már említett Among Strangers-ben. Érdekes egyébként, hogy hiába mindig Tomi a motor; most itt szinte csak sokadik hegedűsként a háttérből élvezzi a játékot, alárendelve magát ennek a fantasztikus zenész gárdának. Tényleg rég éreztem ilyen erős kémia egy csapatban, érdemes odafigyelni rájuk!

ROSA FAENSKAP Ingenting Forblir

KIADÓ: FYSISK FORMAT / ÍRTA: BALI DÁVID / 8

Minden évben vannak olyan lemezek, amelyek megkövetelik maguknak az időt és a belefektetett energiát, és a saját hallgatási szokásaiban mindig az újkori, leginkább poszt-black metal-hoz köthető hangzásvilág megjelenése azok, ahol szükségem van némi távolságra a befogadáshoz. Ugyanakkor minden évben magától értetődővé válik, hogy melyik naptári évet melyik hasonló kiadványon keresztül tudom elmesélni: 2023-ban a Calligram, 2024-ben a Hauntologist, 2025-ben a Terzij de Horde, idén pedig az oslói Rosa Faenskap lesz az a produkció, amelyhez a legszívesebben térek vissza, ha az extrémzenei határfezést a korszellem egyik lenyomataként értelmezem.

Az oslói trió Ingenting Forblir (szabadfordításban: Semmi sem tart örökké) című albuma a zenekar második nagylemeze. A hétdalos, alig negyvenperces felvétel azonban olyan produkciót mutat, amely nem külső elvárásoknak vagy műfaji paneleknek akar megfelelni, hanem hallhatóan magának az alkotói folyamatnak rendel alá mindent. Ennek köszönhetően az Ingenting Forblir ugyan gyakran visszatér a tremolós black metal kéméletlen energiájához, a kitartott hangok fenyegető atmoszférateremtéséhez és általában az újkori poszt-black metal érzékenyebb, melankolikus irányához, amelyben a shoegaze rétegzettsége is megjelenik, a Rosa Faenskap hangzását a háttérben ugyanakkor a posztmetal és a hardcore energiája is alakítja.

Ebben azonban nincs helye felvett attitűdnek: a zenekar lendületét a lehető legjobbkor oldják azok a zenei megoldások, amelyek korábban többek között a Hessian, az Oathbreaker vagy a The Secret zenéjében is fontos szerepet kaptak. Így miközben a zenei örvénylés megteremt az alapvetően negatív, önmarcangoló hangulatot, a témák gyakran marcona kitörésekkel vagy éppen lebegősebb pillanatokkal vezetnek tovább, és ezzel az Ingenting Forblir zenei spektruma is folyamatosan szélesedik. Ahogy a black metal és az újkori poszt-black hangzások érzékenysége is csupán eszköz, úgy a zaklatottabb, monolitikusan ismétlődő témák is hasonló szerepet töltenek be: irányítják a figyelmet, és mindig más részletre hívják fel a hallgató figyelmét.

Éppen emiatt az Ingenting Forblir legnagyobb érdeme az, hogy lemezként mennyire hatásosan működik. A kiadvány nem hagyományos értelemben vett húzóda-lokra vagy egyetlen kiemelt csúcspontra épít, hanem a hangulati egyensúlyozásra a mélyebb témák és a csendesebb pillanatok között. Mindez nem válik sem bazá-rivá, sem hatásvadásszá, miközben az album letisztult, dinamikus hangképe abszolút élőnek hat: ahogy a zene formanyelvében, úgy a produkciós utómunkában sincs helye felesleges allűröknek.

A kérdés persze jogos lenne, hogy egy ennyire szabású anyagnál nem veszke-e el menet közben a fókusz a zene mélységéről. Bevallom, emiatt merem későn érő anyagként jellemezni az Ingenting Forblirt is, mert az első néhány hallgatás során az egymás mellé rendezett, egyaránt magas színvonalú témák nehezítették a figyelem fenntartását. Ugyanakkor miután a dalok megadják magukat, és hozzáférhetővé válnak az őket belülről szervező apróbb színezések és váltások, a Rosa Faenskap zaklatott, végletes, de mindvégig önazonos hangzása is könnyedén beszippant.

Ezért is merem írni, hogy az Ingenting Forblir a korszellem lenyomata. Megszólalásában, a hatásokkal való bánásmódban és saját törekvésében azokkal az újkori produkciókkal vállal sorsközösséget, amelyek a hangsúlyokat nem a hagyományörzésre, hanem a nemzedéki

hagyományteremtésre helyezik. Azt, hogy ez mennyire lesz időtálló, egyedül az idő tudja majd megválaszolni, de 2026-ban ebben a szűkebb közegben nehezen vitatható, hogy az év egyik legerősebb és legfontosabb megjelenése az Ingenting Forblir.

SAINT AGNES Your God Fearing Days Are About To Begin

KIADÓ: SPINEFARM / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 8

Poppy zenei pálfordulása és hirtelen jött népszerűsége metalos körökben sokakat meglepett, de el kell fogadnunk, hogy felnőtt ismét egy korosztály, akik igénylik a durvább zenéket, de nem valószínű, hogy azt 60-70 éves szőrös vénemberek lemezein fogják először keresni. Igenis szükség van az ilyen előadókra, akik bár nem mindig képviselnek maradandó értéket, de kapudrognak, iránymutatónak mindenképp hasznosak. Ilyen banda a londoni székhelyű Saint Agnes is, akikre ismét csak a Spotify algoritmusainak köszönhetően bukkantam rá.

Ez a csapat harmadik lemeze, és végig hallgatva mindet, egy egész szép utat jártak be zeneileg, hatalmas minőség béli lépéseket téve. A kezdeti pop/rap/goth/metal-egyvelegtől szép lassan felfedezték magukat az industrial zenék, ezen belül is a Nine Inch Nails világát. Tették mindezt úgy, hogy a korai rajongók se csalódjanak, a három lemezen teljes mértékben tetten érhető a fejlődésnek ez az íve és iránya, így abszolút nem mondanám, hogy a divat után mennek. Azon se lennék meglepődve, ha ez a lemez a sikerhez vezetné őket. A dalokban még mindig ott vannak a tinipopos megoldások, amik elvihatják a zenéjüket a fiatalokhoz, viszont vannak annyira jók a dalok és finomak a zenei megoldások, hogy azok is találjanak benne értéket, akik 30-40 éve hallgatják már az ilyen zenéket. Jó példa erre a felvesztő dal a Good Boy, ahol mintha egy Garbage / Nine Inch Nails-mashupot hallgatnánk: a könnyen megjegyezhető énekdallam egy egész zúzós refrénbe csúcsosodik ki, ami végül egy a Heresy-t idéző industrial káoszba torkollik. Ez az ív, illetve kettősség szinte az egész lemezre érvényes, érdekes, hogy a dalokban pont nem a refrének a könnyen megjegyezhető részek, hanem a verzék. A Nine Inch Nails mint inspirációs forrás nagyon erősen ott van az egész lemezen – néha kicsit túl konkrétan is, de soha rosszabb ihletforrást! –, de merítenek a 2000-es éve elejének „evil disco” vonalából is, mint pl. Static-X vagy a Powerman 5000 volt és a női frontnál is inkább ez a korszak (Garbage, Republica, The Breeders) köszön vissza. Kiemelkedő dalt nem is említék a fentiek miatt a lemezről, bár tény, hogy már 2-3 meghallgatás után vannak kedvenceim, pl. a The Father, The Son and The Holy Beast vagy az Everything You Denied.

A csapat nagy erőssége az énekesnő Kitty A. Austen, aki pl. Poppyval ellentétben nem úgy üvöltözik, mint egy dühkezelésre szoruló Avril Lavigne, hanem valóban énekel és nem is rosszul. Karizmatikus előadó, ráadásul nagyrészt elkerüli a kötelező metalcore-os hörgéseket, üvöltéseket is amiért szintén pluszpont jár neki. Jon James Tufnell (gitár) és Andy Head (dob) pedig biztos zenei alapot biztosít, le a kalappal előttük.

Úgy tud a lemez modern lenni és a fiatalokhoz szólni, hogy közben tiszteltben tartja az értékeket, és ez nagy kincs a mostani divatözönben. Kétségtelen, hogy ezzel a lemezzel új szintre és korszakra lépett a csapat, érdemes lesz odafigyelni rájuk.

SEMANTRON Secrets Of A Krummholz Heart

KIADÓ: EVIL GREED / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Sematron név alatt a doom-erőmű YOB dobosa, David French zenél. Rengeteg lemezt kapok havonta, s ezek egy részét még egyszer sem tudom meghallgatni, nemhogy megismerni, de ezen a kiadványon valamiért megakadt a szemem. Főleg, hogy láttam, prominens zenész nevéhez fűződik. A Secrets Of A Krummholz Heart nem metazene, nem lenne könnyű kategorizálni. Nekem már első hallásra eszembe

MASTERPLAN Metalmorphosis

KIADÓ: FRONTIERS RECORDS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

Valahol vicces, hogy még mindig Rick Altzit gondoljuk-mondjuk a Masterplan „új” énekesének, holott immáron 14 éve ő áll a zenekar frontján – hosszabb ideje, mint két elődje együtvéve. Persze ha onnan nézzük a dolgot, hogy a Metalmorphosis mindössze a második vele készült saját dalos album, akkor máris árnyaltabb a kép. (A 2017-es, Helloween-remake-eket tartalmazó PumpKings lemezt inkább hagyjuk – szerintem az egy elég felesleges húzás volt tőlük.) Az új eresztést hallgatva mindenesetre nem érezni a másfél évtizednyi kihagyást, stíláriis jellegzetességeit tekintve akár két-három évvel a Novum Initium után is kijöhetett volna ez a korong.

Annál is inkább, hogy a gitáros/főnök Roland Grapow elmondása szerint az ötletek egy része valóban elég régről származik. Hogy mi volt a hosszú kihagyás oka, azt nem tudom (az interjúkból majd biztosan kiderül), mindenesetre most itt van újabb tíz saját nóta – amiket persze már megint rühelni fognak azok, akik csakis Jorn Landével a mikrofonnál tudják elfogadni a Masterplant. Aki ellenben kedvelte a Mike DiMeo-féle MKII-t, vagy az Altzi belépőjét jelentő Novum Initiumot, az adjon egy esélyt a friss albumnak is, mert vannak rajta jó dalok és erős pillanatok. Meg hát átlagosabbak-szürkébbek is, amit szintén meg kell itt említeni – akárcsak a nem igazán izmos, inkább középszerű megszólalást, ami bizony nem tesz jót az összenyomásnak. Az első két-három lemezhez mérhető sounddal nyilvánvaló módon jobban működhetne a történet, például az olyan, valóban jól sikerült nóták esetében, mint a keleties dallamokban fürdő prog/power Pain Of Yesterday, a remek Grapow-témákkal megtűzdelt Ghostlight vagy a himnikus-epikus The Call. Ezek kétségkívül rendben lévő szerzemények.

Általában elmondható, hogy a gyors tempójú, eurometalos ízi számok lettek kevésbé karakteresek, míg a dallamosabb, illetve kicsit komplexebb, progosabb tételek jelentik az anyag markánsabb, erősebb momentumait. Az összkép egyébként elég karcos lett - eleve ugye Rick Altzi hangja is ebbe az irányba húz, a gitársound pedig szintén harap-horzsol rendesen. Igazából a fő bajom a kissé baltával faragott, elnagyolt dobhangzással van, ezen bizony dolgozni kellett volna még.

Összességében azért nem egy rossz album ez, ugyanakkor ilyen hosszú kihagyás után én mindenképpen valami mellbevágóbbat vártam tőlük. A Novum Initium annak idején egy tök jó lemez volt, azt én a mai napig is jobban szeretem, mint a Jorn végleges kilépőjét jelentő Time To Be Kinget – ez viszont most a valóban erős pillanataival együtt sem több nála, nem hiszt pontnál. Nem tragikus módon azért, de kicsit csalódott vagyok.

„Elegánsan, de kicsit fáradtan megírt, dallamközpontú power metal lemez. A lehangolt, vastag, fénytelen, modern sound nem az a klasszikus európai power, sokkal inkább amerikai, a Masterplantól minimum szokatlan ez a keménykedés. Soha nem rajongtam értük, a Metalmorphosis sem változtat ezen.”

Kánya Ferenc / 7 pont

„Ha a PumpKings albumot nem számoljuk, akkor 13 év után jelent meg új Masterplan-nagylemez. Ennyi idő után nem ilyen gyenge hangzással megáldott, középszerű, ötletszegény, „biztonsági játék” szintű dalokat várna az ember. Arról nem is szólva, hogy bármilyen jó énekes Rick Altzi, mindig meg kell küzdenie Jorn Lande hagyatékával, s abban az összehasonlításban rendre elvész. Most is. Ezzel együtt, de enélkül is egyértelmű csatlódás a Metalmorphosis.”

Gyuricza Ferenc / 6 pont

jutott egy zenekar French albuma hallatán, és ez az Earth. Annak ellenére, hogy itt nincs sok torzítás, riffelés szinte semmi, azonban a gitárpengetések, a zene általános hangulata érdekes módon hasonló érzetet kelt, mint a drone-űttrő Earth. A kísérleti faktor is megvan, ám ez nem élvezhetetlen laboratóriumi hangtébolyodás, öncélú örületet takar, hanem szabadon felépülő, ugyanakor kontroll alatt tartott komponálást.

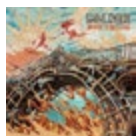
A rock-alapok természetesen adtak, hiszen David French dobos (2023 óta tagja a YOBNak), mindegyik dalnak szilárd alapokat ad, ugyanakkor világosan hallani, hogy az alapritmusok közepette tág teret biztosított magának a kitöltésekre, felszabadult játékra. Ilyenkor nem ritkán a gitár is részt vesz a mókában. Én szeretem az ilyesmit, és az olyan műveket is, ahol úgynevezett „field recordings”-hangok hallhatók, vagyis a szabadban, házon kívül felvett természeti hangok, zajok, egyebek. French madárhangokat is felvett, többek között. Ilyen módszerrel számos zenész él, pl. az általam kedvelt Cave Dweller lemezein is hallhatók field recordings-hangok.

A Semantron félakusztikus anyaga megnyugtató, szuggesztív zene, néha egészen meditatív, de olykor kis viharok is kélnek egy-egy dalban. French nagyon szépen összehangolta a szabad, mégis uralt dobolást az experimentálisnak tetsző, emellett hangulatos gitárral, s az énekekkel, ami szintén figyelmet érdemel. Az ének hallatán a 2022-ben elhunyt Mark Lanegan jutott eszembe. Nem mintha olyan sokat hallgattam volna a zenéjét (egy albumát hallottam pár éve), de a vendég szerepléseit (Earth, Cult Of Luna) ismerem. Az ő borízú hangja, elmélázós stílusa sejtett fel bennem a kevés ének hallatán, ami a Semantron dalaiban hallható.

Összességében nagyon hangulatos album a Secrets Of A Krummholz Heart; klisémentes, műfaji dobozokon felülemelkedő, pontosabban ezekről tudomást sem vevő album. Megnézném élőben is French produkcióját.

SHANE EMBURY Bridge To Resolution

KIADÓ: CHERRY RED / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 9

Kezd kirajzolódni egy tendencia, hogy a kemény(ebb) zenekarok tagjai előbb utóbb tető alá hoznak egy nagyon más, leginkább elektronikus szülőprojektet. Hallgass csak bele Mariusz Duda

(Riverside) szólóanyagaiba vagy Nick Holmesék (Paradise Lost) projektjébe, a Hostba. Vagy itt van a hónapban az új Mortiis-album is, nem biztos, hogy ilyen anyagot várnék az Emperor egykori basszusgitárosától.

És most itt van Shane Embury is, aki a lehető legtávolabb lépett most az anyazzenekartól, a Napalm Death-től. Sőt messze vagyunk a metaltól is, ez sokkal inkább egy dark- és new wave inspirálta album, nem kevés elektronikus témával megtámogatva. Embury énekel és minden hangszeren maga játszik, kivéve a dobokat. A vicces a dologban, hogy itt a Cancer egykori dobosa Car Stokes segít be, tőle sem igazán ilyen zenét várnánk. Sőt, ha hozzávesszük, hogy a producer Simon Efemey (Paradise Lost, Amorphis) volt, akkor meg inkább fokozódik a dolog. A covid alatt kezdett el Embury játszani ezekkel a témákkal, és azóta is aktívan foglalkozik vele, hisz az albumnak volt már egy előzménye tavaly tavasszal (Atonement), bár az még inkább egy filmzeneszerű ambient/industrial anyag volt, jobban hasonlított a másik projektjéhez a Dark Sky Burialhoz.

Egy biztos, különleges albumot hozott össze a Embury, és ha félreteszed a preconcepciót, akkor egy kellemes meglepetésben lehet részed. Hallgatva a dalokat beugrik a '80-as évekből a

Cocteau Twins, a Swans vagy Gary Numan az elektronikai vonalról a Juno Reactor, vagy filmzeneszerzők, mint Don Davis (Mátrix) és Tom Holkenborg (Mad Max).

Persze azért vannak itt rockosabb tételek is, pl. egyből nyitó Spasm Prayer a fentiekén túl a Killing Joke-ot is eszünkbe juttatja, a dal a banda legjobb pillanatait idézi. De megidézőik a The Mission a címadó tételben, vagy pl. a korai Ministry a The Daming Abyssban és a Taurusban, ami egyébként talán a lemez csúcspontja.

Több tételt nem is nagyon emelnék ki, mert valójában mind a nyolc dal nagyon jól sikerült. Nagyon érzi Embury a stílust, mintha mindig is ebben alkotott volna, és nagyon kellemes a hangja is, ami valahol felütön van Gary Numan és Roland Orzabal (Tears for Fears) között.

Nagyon kellemes meglepetés lett a lemez, és bár még mindig kicsit furá Emburytól ez a stílus, de ez talán még inkább kiemeli az album egyedi jellegét. Ráadásul ez a stílus már szinte kortalan – az album valójában az elmúlt 30-40 évben bármikor születhetett volna –, így biztos vagyok benne, hogy jó ideig ott lesz a kedvencek közt, és nagyon remélem, hogy lesz folytatása is a dolognak.

STATIC DRESS Injury Episode

KIADÓ: SUMERIAN RECORDS / ÍRTA: BALI DÁVID / 8

Bár a kétezres évek internetes emlékeit kimerevítő emcore-nak még nincs olyan széles lefedettségű, újralfelvezés revival-hulláma, mint a korabeli metalcore-nak, az elmúlt években elkezdtek

megjeleni olyan produkciók a nemzetközi vérkeringésben, amelyek tudatosan a 2002 és 2008 közötti, dallamérzékeny emcore/poszthardcore hangzást szeretnék mai kontóban hozzáférhetővé tenni. Ebben évek óta élen jár a színtér egyik legnagyobb ígérete, a brit Static Dress, akik második nagylemezükön végre elérték azt a törékeny egyensúlyt, amelyben a vizualitás kiemelt hangsúlya mellett a zenei teljesítmény is csúcsra ér.

A Static Dress hangzása elkerülhetetlenül arra épül, hogy a korszak nagyjainak karakterét gondolja újra. Zenéjében megjelenik az UnderOath dinamikus dalszerkesztése, az Emery egymásra válaszólagó énektémái, a korai Hawthorne Heights keserűes atmoszférája, de a zaklatottabb szerkezetekben néha a Glassjaw feszültséggel teli vokális megoldásai, illetve a Silverstein és a Senses Fail kaósszal való játéka is visszaköszön. Egy ilyen műfaji elegyben, amely tudatosan arra épít, hogy egy már letűnt kor időtlen klasszikusaiból alkosson új élményt, elkerülhetetlen mérce, hogy a dalok mennyire képesek önállóan létezni abban az árnyékban, amelybe behúzódnak. Lemezsztípus a Static Dress most érte el először maradéktalanul – dacára az ide vezetett út hangulatos, ígértes megjelenéseinek –, hogy ez a feltétel valóban maradéktalanul teljesüljön.

Ehhez persze szükség volt rizikóvállalásra is: az emcore megköveteli a maga slágerait, és a Static Dress az imitációban valahogy pont azokat a kitörési pontokat nem tudta eddig megugrani, amelyek a gitártémák fogósságát vagy az énekdallamok megjegyezhetőségét tolnák rivaldafénybe. Az Injury Episode dallamérzékenysége és hangszerelése viszont olyan könnyedséggel húzza be a Thursdaitól örökölt, rétegzett dalalkotásokat, valamint az ismétlődő énekdallamokon keresztül a csúcsidezőszakos My Chemical Romance fogósságát, hogy a dalok végre önmagukban is képesek működni, nem pusztán egymáshoz mérten. Az Adapter című dal például iskolapéldája ennek a dallamérzékeny komponálásnak, de a Pharmacy Film gitár- és énekegyüttállása, illetve az Adult Diamond akusztikusabb megközelítése is

meltán bizonyítja, hogy a Static Dress most ért igazán célba.

Korábban azt írtam a Moodring megjelenése kapcsán, hogy az az album lesz jó eséllyel az év lemeze a modern metalcore kategóriájában – úgy, hogy igazából két kihívójuk még várat magára, a Loathe és a Boundaries –, de a múltidéző emcore-ban már most bajnokot hirdethetünk az évre, mert a Static Dress zeneileg, arculatban és saját karakterében is felnőtt annyira, hogy ebben a hangzásban már ne pusztán ígéreteként tekintünk rá. Az pedig, hogy a zenekar a Bring Me The Horizon kiemelt vendége lesz a Count Your Blessings újrakiadás bulijain, jó eséllyel olyan pályára állítja majd a produkciót, amellyel felnőhet az elődjei mellé.

TULPA Éled

KIADÓ: MMM RECORDS / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

A Tulpa az utóbbi évtized egyik legjobb magyar rockcsapata, ezért érzékenyen érintett, mikor Székely Marci (Superunknowns, ex-Ozone Mama) énekes kilépett. Nem elég, hogy nehéz

ő t pótolni, de 2023 vége felé Galambos Dorina érkezett a helyére, aki egészen más karakter (hangilag is), és nyilván sokaknak van előítélete vele kapcsolatban a kereskedelmi tévés sztárcsinálás múltja miatt. Engem egy 2024. májusi koncerten végképp meggyőzött, de egész mostanáig kellett várni az első vele készült teljes albumra.

Hogy még egyértelműbb legyen a váltás, a szövegek immáron magyar nyelven szólnak – de maradtak erősek. A zene, nem annyira meglepő módon, némileg szelídült, bár remek hard rock riffek ill. alternatív rock/grunge témák most is vannak. De olyasmik is, amik totál nem tartoznak abba a halmazba, amit én hallgatni szoktam. A Tépegető elején pl. művészebb, csaknem jazzes az ének, ha ugyan nem népdalos, másutt meg szinte sanzonszerű. És több dal is inkább nevezhető pop-rocknak, mint rocknak. Hogy mégis működik nálam, azt elsősorban annak tudom be, hogy ahogy a három srác (Binges Zsolt basszer, Győri Atilla gitáros, Jäger Zoltán dobos) zenél, az nem változott. Elképesztően ízes, ízléses, hangulatos muzsikálás megy itt, annyira finom, s közben olyan ereje van (ha nem is feltétlenül metalos értelemben), hogy nem tudom nem szeretni.

Ami Dorinát illeti, őt amolyan hebrencs, bolondos csajnak ismertük meg annó a tévében, és bár a személyisége aligha változott (és koncerten ez pláne előny és érény), amiket itt énekel, az előtt le a kalappal. Nem azért, mert hogy hány októvot, meg milyen technikák, meg ilyenek. Nem. Hanem mert annyira sokszínű, s végig emberi. Nőies is, és lehet mondani, hogy ez alap, mégis azt érzem, hogy baromi természetes, valóságos és önmagát adja. Volt sok olyan slágeresebb, magyar pop-rock formáció, ahol nő énekel, de a zömüket erőltetettnek éreztem. A Tulpát nem. Pedig azonnal ható, popos dallamokat Dornia is hoz.

A nyitó Szemfogyatkozás vagy az akkordbontós Óhaj simán bejöhet RHCP-fanoknak. Előbbiben és a Lánchban érzek némi Nomad rokonságot is, míg a Vagy rockosabb, és a csaknem progrockba hajló Kareninával együtt akár Audioslave-nek is beillene. A záró Templomkertek pont ellentéte annak, amit a cím sugall, s itt van a legvaskosabb ősrök téma is, míg a Záróra bármilyen magyar film betétdala lenne, ahol tingli-tangli pop-rock dalokat használnak – csak ez jobb.

A fő kedvencem azért az Óhaj, mert abban úgy énekel Dorina, hogy angol nyelven akár Anneke van Giersbergen szólóalbumaira is felférne, és átható, szerethető, belefeledkezős hangulata van. De az egész Éled album remek.

LEMEZRŐL
LEMEZRŐL

ROWAN ROBERTSON

Rowan Robertson mindössze 17 éves volt, amikor megkapta élete nagy lehetőségét azzal, hogy beválasztották a legendás énekes, Ronnie James Dio zenekarába. Ugyan csak egy albumon, az 1990-ben megjelent Lock Up the Wolves nagylemezen szerepelt, ám azzal örökre beírta nevét a rockzene történetébe. Az Electric Guitarlands projekt turnéján, az Analog Music Hall-ban beszélgetett vele Gyuricza Tamás Marcell a kedvenc albumairól.

Melyik volt az első album, amit megvettél vagy megkaptál ajándékba?

„Vagy a Sound Track Recordings from the Film album Jimi Hendrixről, vagy a Reggatta de Blanc a Police-től. Már nem tudom pontosan, hogy a kettő közül melyik volt az első. Arra azonban tisztán emlékszem, hogy a Jimi Hendrix-lemezt apám vette, és amikor megkaptam tőle, annyit mondott, ha valóban meg akarsz tanulni gitározni, akkor tanulj a legjobb-tól. A Police-t pedig a tévében láttam, és azonnal megtetszett, ezért is akartam azt az albumukat, ami szerintem a karrierjük legjobbja. De nemcsak a Police tetszett, rajongtam az AC/DC-ért, a Queenért, és még egy csomó más zenekarért is. Aztán rátaláltam a Van Halenre, majd Steve Vai-ra és Vinnie Moore-re, akivel ma este is együtt fogok játszani.”

Melyik albumot vetted meg legutóbb?

„Egy jó ideje már nem vettem semmit, mert inkább Youtube-on hallgatok zenét. Szerintem az utolsó album, amit megvettem, a Black Label Society gitárosának, Dario Lorinának az új projektje lehetett. Black Chapel a nevük, és nagyon jó zenének tartom. Van néhány gitáros, akiknek nagyon bírom a stílusát,

Dario mellett ilyen még Gus G is, és persze Zakk (Wylde) dolgait is kedvelem. Nagyon sokféle zenét hallgatok, attól függően, hogy éppen milyen a hangulatom. Lehet, hogy egyik pillanatban még metalt, de a másikban már valami countryt vagy bluest Hank Williamstől, de az is előfordulhat, hogy klasszikus zenét.”

Melyik album megváltoztatta meg az életedet?

„Talán az a Jimmy Hendrix-album lehetett, amiről az imént beszéltem. Volt rajta egy dal, a The Star-Spangled Banner, amit rengetegszer meghallgattam egymás után. Olyan sokszor játszottam le, hogy a lemezjátszó tűje ki is koptatta a lemezt. Azon a részen szürkébb lett a színe, mint máshol.” (nevet)

Melyik albumnak van a legjobb borítója?

„Ó, túl sok van, amik közül választani lehetne. Tényleg nagyon sok remek borító van, nem is tudom, melyiket mondjam. Talán a Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band a Beatlestől jó lesz.”

Melyiknek van a legszűbb borítója?

„Hm, vannak jobb és rosszabb lemezborítók, de hogy melyik lenne a legszűbb? Tényleg nem

tudok választani. Legyen a Blue Murder első albuma, amelynek a borítóját nem nevezném csúfnak, inkább azt mondanám rá, hogy semmi extra. Nagyon szeretem John Sykes stílusát, magát az albumot is imádom, de a borítóját egyáltalán nem találom speciálisnak.”

Van olyan album, amin szívesen játszottál volna?

„Ez egy jó kérdés. Szerintem nincs, mert ha játszottam volna rajta, akkor már nem lett volna az, ami. Ezért nincs ilyen.”

Van szégyenfoltja a gyűjteményednek?

„Szerintem nincs. Csak olyan albumaim vannak, amiket kedvelek. Vannak köztük olyanok is, amik nagyon távol állnak a metaltól, de azok is mind nagyon jó zenék. Például ABBA vagy Bing Crosby, akiket szintén imádom. Szerintem a jó zene nem stílusfüggő.”

Ajánlj olyan zenét, amit kedvelsz, de nem metal!

„Etta James. Ha szeretted a bluest, akkor feltétlenül hallgasd meg a Rocks the House albumát. Hmm, mit is mondjak még? Egy kicsit zavarban vagyok, mert nagyon váratlanul értek ezek a kérdések, és minden jó ötlet kifutott a fejemből. (nevet) Tudod mit, legyen Hank Williams Greatest Hits albuma.”

Ajánlj egy jó albumot, ami viszont nagyon metal!

„Pantera: Cowboys From Hell. Szerintem ezt nem kell magyarázni.” (nevet)

Milyen zenét hallgatsz legszívesebben autóvezetés közben?

„Nem nagyon hallgatok zenét, miközben vezetek, inkább valamilyen beszélgetős műsort indítok el. Egy szórakoztató talkshow szerintem tökéletesen alkalmas arra, hogy vezetés közben szóljon a háttérben. Ha mégis zenét választanék, akkor talán Beatles lenne, vagy valamilyen gitáros album. Van Halen, vagy ahhoz hasonló.”

Mit hallgatsz, amikor pihensz?

„Semmit. Nem tudok úgy pihenni, ha szól mellettem valamilyen zene.”

Kedvenc albumod a hetvenes évekéből?

„Ó, nagyon sok van. Mennyit mondhatok? Csak egyet? Akkor legyen a The Dark Side of the Moon a Pink Floydtól.”

Kedvenc albumod a nyolcvanas évekéből?

„A Van Halen Fair Warning albuma szerintem már a nyolcvanas évek elején jött ki, ezért legyen az.”

Kilencvenes évek?

„Hm, legyen talán Alice in Chainstől a Facelift. Tudom, hogy sokak szerint nem ez a legjobb Alice in Chains nagylemez, de én mégis ezt szeretem tőlük a legjobban.”

És az ezredforduló utáni időszakból?

„Nem sok zenét hallgatok a 2000-es évekéből, ezért hirtelen nem is jut eszembe semmi. Nem, nem, várj csak, legyen Dario Lorina legújabb albuma, amiről már beszéltem. Nagyon jó dolgok vannak rajta, imádom hallgatni, és minél többször megteszem, annál jobban bejön.”

A CASTRO-AKTA

Charon árnyékában 2.

A '90-es évek végén iszonyat erős volt a budapesti alter/goth színtér, de még onnan is kiemelkedett két zenekar: az A Kert és a Land of Charon. Baráti kapcsolat is összefűzte a két bandát, de még egy erős közös pont volt köztük, mégpedig a színtér akkori legjobb dobosa, Farkas „Castro” János. Vele nosztalgiázunk egy kicsit az elmúlt évtizedek zenei életéről.

(Az interjú első része a 2026. júniusi számunkban olvasható!)

Ha már Lengyelországot említed, külföldi karrier? Azért ez az a fajta zene volt, aminek nagyon erős közönsége van bárhol a világban. Sőt jól emlékszem az 1998-as E-Klub-os koncertekre, ahol a Therion és a Moonspell előtt léptetek fel. Semmi nem volt kilátásban?

„Igen, valóban erős közönsége volt ennek a műfajnak, és mi itthon is nagyon sok helyen játszottunk külföldiekkel, például amit mondasz a Therionnal és a Moonspell-lel, de felléptünk a The Gathering előtt is. Egyébként leginkább pont a Moonspellhez tudnám hasonlítani a zenénket, jó volt velük fellépni. Ráadásul, mint kiderült, tetszett is nekik Charon. Adtunk nekik CD-t, Ribeiro egyszer egy interjúban sok évvel később említette is, hogy mennyire szerettek minket, de sajnos nem lett a dolognak folytatása.”

Volt egy dark fesztivál, a Nightbreed, ami erősen kötődik hozzátok. Mesélnél róla?

„Hát igen, az ecsegfalvai Nightbreed Fesztivál. Az egy kultikus dark fesztivál volt, ami a szervezőnek, Tóth Gyulának (De Facto-énekes/gitáros) volt köszönhető. Ő nagy Land of Charon-rajongó volt, ott is voltunk minden évben a kezdetektől. Iszonyat hangulatos volt, mintha minden ötödik ház egy kocsmá lett volna, egy pótkocsin volt a színpad, ingyenes volt az egész. Nagyon egyszerű körülmények voltak, de nagyon baráti volt a hangulat, elterjedt, hogy itt mindenki 'brother', ez ilyen szleng lett ott. Most már ez is 25 éves elmúlt, mert Gyula ezt továbbvitte, később már Pesten is csinált Nightbreedet.”

Egy kényes és szomorú kérdés: úgy a Kertnek, mint a Charonnak a frontembere, Bob Zoli és Janeth, sajnos nagyon fiatalon haltak meg, és mindkettőjük előtt fényes karrier állhatott volna. Hogy élted te ezt meg? Különösen Janethez szoros barátság fűzött.

„Zoli halálának körülményeiről sajnos nem sokat tudok, addigra már rég nem tartottuk a kapcsolatot, nem is tudtunk róla semmit, véletlenül kaptuk a hírt a haláláról. Nagyon kár érte, különleges hangja volt. Janethhez sokkal szorosabb barátság fűzött, sokat lógtunk együtt. Tőle halottam először például a Szent Jakab zárándokútról is, amin

'99-ben végig is mentem, így egyfajta testvériség is volt közöttünk, ami a zenekarnak is adott egy ideológiai alapot.

Miután kiszálltam, még tartottuk a kapcsolatot, Janeth próbálta a Charont is valahogy életben tartani, de már nem nagyon sikerült. Kezdték más idők járni a zenében is, a klubok is más rendszerben működtek, aztán végül belátta, hogy neki ez így már nem megy. 44 éves volt, mikor átköltözött az árnyékvilágba, amit sajnos nem tudtuk megakadályozni.”

Lezárult a Land of Charon-korszak vagy felmerült, hogy esetleg más énekessel folytatjátok?

„Tavaly volt Janeth halálának a tizedik évfordulója és bennünk volt, hogy meg kéne emlékezni róla, és egyben le kéne zárni magát a Charont is, így kitaláltuk, hogy csináljunk egy emlékkoncertet. Végül összejött szintén a Nightbreed keretében Ecsegfalván és Pesten is egy-egy buli. Sokan eljöttek, és hát mi is megkönnyeztük az egészet. Hogy a jövőben ezzel mi lesz, azt nem tudom. Jó volt a buli Kiss Péter (Clue/Autumn Twilight/ABFRA) énekelt, és remekült helytállt, de úgy érezzük, hogy ezzel lezártuk ezt a dolgot. Janeth nélkül nem nagyon megy ez a dolog, ő volt az eszmei meg a szövegi formálója ennek a dolognak. Lehet, hogy még időnként összejövünk egy-két ilyen koncertre, de max ennyi.”

Mi volt a Charon után?

„Mikor Balázssal kiszálltunk, rengeteg ötletünk a tarsolyban maradt, és csináltunk egy új zenekart, a Nagualt. Elkészült akkor közel kétlemeznyi anyag, de végül ez is leállt, mert nem találtunk hozzá megfelelő énekest. De most a tavalyi buli hatására Balázssal nagyon felvettük a fonalat, úgy néz ki, Kiss Péterrel felvesszük az anyagot. Úgyhogy azt a Nagual formációt szeretnénk hangzóanyagba önteni, hogy megtalálja az útját, mert az megérdemelné, hogy megjelenjen. Még mindig nagyon erős anyag.

Péterrel is régi a kapcsolat, 2010-ben is ő keresett meg, hogy nincs-e kedvem feldobolni a következő Autumn Twilight-lemezt. Megcsináltam, egy évig velük is maradtam, volt sok közös koncert, de egy idő után kezdtem belefáradni az állandó utazásba, a sok kis vidéki klubba, ahol néha csak öt ember volt. Elkezdtem a folkzene felé fordulni, ami ugye szintén régi szerelem, főleg az arab zene. Szereztem egy darbukat, megtanultam azon is játszani, és akkor csöppen-tem bele egy olyan világba, ahol hastáncos lányokat kísér-tem a hangszeren. Volt még egy nagyon érdekes dolog, ami művészi szempontból talán karrierem legkülönlegesebb darabja volt. Egy flamencotáncos és egy szteptáncos lány kvázi egy táncpárbajt jártak a színpadon, és én kísértem őket ütőhangszereken. Több fellépésünk is volt a Fonóban, fent van a Youtube-on, érdemes megnézni. Tanulás szem-pontjából is nagyon jó volt, mert ugye egy zenekarban a dob adja a ritmust, mindenki arra táncol. Itt viszont a lányok improvizáltak, önálló életet éltek, és nekem kellett az ő ritmusuk után menni, és arra ütni a dobot.

Talán ez vezetett oda, hogy belementem a természet-gyógyászatba. A neten futottam bele a hangfrekvenciák gyógyító erejébe és a terápiás hangvillákba. Újabb hangsze-reken tanultam meg játszani, elvégeztem egy lélekgyógyász-tanfolyamot, egy jógafilozófiai iskolát, és most ezzel foglalkozom. Itt, az iskolában is csináltunk egy zenekart, a Kristály Mantrát, akikkel szintén felvettünk két lemezt.”

Akkor mondhatjuk, hogy a zenéddel eljutottál egy újabb szintre, a szórakoztatásból a gyógyításba?

„Hát igen, hogy elkezdtem a hangokkal és frekvenciák-kal foglalkozni, rájöttem, hogy tudom ezeket én irányítani, formálni. Nem biztos, hogy a dobolásból jött ez, de minden-képp a zenélésből, nagyon jól jött a zenészi múltam.”

Nem hiányzik a színpad? Várható, hogy ténylege-sen visszatérsz?

„Hát igen, volt ugye tavaly a két Charon-émlékkoncert, a Nagualt mindenképp megcsináljuk, és a régi gimis bandám, az Admiral is összejött párszor, felvettük újra a régi dalokat. Kicsit tényleg hiányzik, de látva a mostani zenei világot már nem tudnám csinálni. Szinte nincs is már underground, ha nem vagy elérhető streamingen, akkor nem is létezel. Nagyon szívesen alkotnék, de ténylegesen aktív zenészként már nem csinálnám. A dob, az ütőhangszerek az örök sze-relmeim, de már csak otthon ütögetem és persze a terápiá-kon.”

MŰSORFÜZET

JÚLIUS

2. THE CASUALTIES ————— ANALOG
3. EYEHATEGOD, IGOR, HAVÁRIA, JACK
————— DÜRER
5. KING 810 ————— DÜRER
7. STARBENDERS ————— DÜRER
8. IDLES, ENOLA GAY ————— PARK
9. ROYAL HUNT ————— ANALOG
9. FEKETE ZAJ 2026 WARMUP – TEUFEL KERT
- 9–11. ALPÁRFESZT ————— LAKITELEK
14. VOIVOD ————— ANALOG
15. BEAT – KING CRIMSON ————— BARBA
17. ALARM!, MASS REACTION, TETEM, GYILKOS
————— RIFF
18. DOGSTAR ————— AKVÁRIUM
18. II. PUNK-ROCK PIKNIK ————— ZIRC
20. SEX PISTOLS FEAT. FRANK CARTER,
THE DAMNED ————— PARK
21. HEMLOCK, SZAKADÉK — SZOMBATHELY
22. MARILYN MANSON ————— PARK
23. LOVEBITES ————— ANALOG
- 23–24. MONOLIT FESZTIVÁL ————— DÜRER
24. YNGWIE J. MALMSTEEN ————— MOMKULT
25. IN FLAMES, NAPALM DEATH,
BLEED FROM WITHIN, UNEARTH — BARBA
26. BIOHAZARD, DEATH ANGEL,
SWORN ENEMY, D.R.I., PRO-PAIN — BARBA
- 29–AUG 1. FEKETE ZAJ FESZTIVÁL — MÁTRA-SÁSTÓ
29. VENDE ————— ANALOG
29. CROWBAR ————— PÉCSI EST
30. XXV. VÁRMEETING ————— SÁRVÁR
30. NEVERMORE, WOLF ————— BARBA
30. PANZERFAUST ————— DÜRER

AUGUSZTUS

1. PHIL CAMPBELL'S BASTARD SONS – DÜRER
2. LENNY KRAVITZ ————— SPORTARÉNA
2. HEAVY//HITTER ————— DÜRER
3. PERIPHERY, WITHIN DESTRUCTION
————— DÜRER
3. SCREAM, CONTRA ————— ROBOT
4. KMFDM, I YA TOYAH ————— A38
4. PRIMUS ————— BARBA
5. STICK TO YOUR GUNS ————— ANALOG
9. PROTEST THE HERO, KARMANJAKAH
————— DÜRER
17. SHOW ME THE BODY ————— TURBINA
- 26–30. TÁBOR FESZTIVÁL ————— ALSÓÖRS
27. SOEN ————— A38
30. DARKWAYS, DENEVÉR ————— A38
31. OF FEATHER AND BONE, CIVEROUS,
FOSSILIZATION, PHOBOCOSM ————— A38

A listázott koncertek fellépője, időpontja és helyszíne csak tájékoztató jellegű, a fesztiválok kiírt műsora nem teljes. Hivatalos információért keresd fel a szervező kommunikációs csatornáit! Az Underworld magazin nem vállal felelősséget az esetleges változásokért!

További események – www.underworld.hu/musor

Dez Fafara jótanácsai

Július 10-én jelenik meg a Dez Fafara által vezetett DevilDriver legújabb, immár tizenegyedik stúdióalbuma. A *Strike and Kill* címet kapott nagylemez szerkesztőségünk tagjainak szinte egyöntetű véleménye szerint az utóbbi idők legjobban sikerült DevilDriver-albuma, ezért rögvest fel is kértük a frontembert egy tartalmas beszélgetésre. Dez Fafara ezúttal sem hazudtolta meg önmagát, Gyuricza Tamás Marcell kérdéseire válaszolva nyíltan beszélt érzéseiről, az albummal kapcsolatos gondolatairól, valamint jövőbeni terveiről is.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL - FOTÓ: STEPHANIE CABRAL

Kifejezetten erősnek és jól sikerültnek tartom az új DevilDriver-albumot, sokkal markánsabb dalok hallhatóak rajta, mint az azt megelőző nagylemezeiken. Szerinted minek köszönhető ez? Változott a zenével kapcsolatos elképzeléseitek?

„Nos igen, változott, mivel megváltam a régi gitárosomtól. (nevet) Ő mindig erősen próbálkozott azzal, hogy egyedül írjon dalokat, miközben szerintem annak csapatmunkának kellene lennie. Most ismét ez a szemlélet került előtérbe. De nemcsak új gitárosom van, hanem új producerem is. Amikor elkezdtük az új album munkálatait, azt mondtam

nekik, semmi másra ne gondoljanak, csak a zenekari logóra. Ne maguknak írjanak zenét, és ne is a rajongóknak, csak a logónak. Ne nézzenek hátra, ne vegyék alapul az első DevilDriver-albumot sem, semmi ilyet ne tegyenek, csak ösztönösen tegyék azt, amit a zenekari logo alapján a legjobbnak gondolnak. Alkossanak súlyos és groovy zenét.

Általában meg szoktam várni, hogy a többiek egy csomó ötletet felhalmoznak, majd azokból válogatom ki az általam legjobbnak érzetteket. Most azonban már az első három demó után elkezdtem összerakni a dalokat. Őszintén szólva, nagyon meglepett, hogy milyen jó témákat kaptam a többiekől. Amint Mike (*Spreitzer, az előző gitáros*) kiszállt

a dalírásból, egyből olyan lett minden, ahogy annak mindig is lennie kellett volna. Ez is tanulságos történet volt számomra.”

Nekem az tetszik különösen a Strike and Kill dalokban, hogy nagyon erőteljesek, mégis van bennük dallam és melódia. Te is így látod?

„Igen, szerintem is ez adja a fő vonzerejét az albumnak. Amikor a DevilDriver indult, a rajongóink az általunk játszott zenét rögtön elnevezték groove metalnak. Akkoriban mi voltunk az egyedüli groove metal zenekar. Ma már nagyon sok zenekar van, akik ugyanígy nevezik magukat, és próbálnak ahhoz hasonló zenét játszani, mint a DevilDriver, miközben mi is változtunk. Most azonban úgy érzem, hogy vissza kell térnünk a kezdetekhez.

Úgy álltam hozzá ehhez az albumhoz, hogy talán ez lesz az utolsó DevilDriver-nagylemez. S ha ez így van, akkor ott kell lezárnod a történetedet, ahol kezdted. A két albumnak, az elsőnek és az utolsónak összhangban kell lennie egymással. Az elsőnek, amivel ki kellett törni a semmiből, és az utolsónak, amit valaha kiadsz. Persze, azóta már van három dalunk, amiket a Strike and Kill album befejezése után írtunk, szóval most már egészen más-ként látom a jövőt, de amikor nekiálltunk ennek az albumnak, akkor még ez járt a fejemben. És nagyon jól ment a dalírás ezzel a hozzáállással.”

Sokan mondják, hogy a DevilDriver deathcore-zenekar, miközben szerintem sokkal több annál. Egy különleges, izgalmas zenei kollaboráció, amiben több stílus hatása is érvényesül. Neked kik voltak a legfőbb hatásaid?

„Nos, először is köszönöm, hogy ezt mondod, hiszen ha valami, az egészen biztos, hogy nem vagyunk deathcore-zenekar. Hatások? Nem tudok olyan zenekart vagy előadót megnevezni, aki egyértelműen a legfőbb hatást gyakorolta volna rám. Sőt, szerintem én vagyok az egyetlen énekes, akivel mint metalújságíró beszélsz, miközben nem volt semmilyen heavy metal befolyásom. Én goth zenéken és punk-rockon nőttem fel, szóval nem nagyon tudok olyan metalelőadót mondani, aki hatással lett volna rám. Bizonyára feltetted már ezt a kérdést másoknak is, és talán a legtöbben kapásból soroltak vagy 25 zenekart, de az én esetemben tényleg nem volt egyetlen olyan heavy metal előadó, aki hatással lett volna az énekestílusomra vagy a dal-szerzői, szövegírói munkámra. Persze, hallgattam őket, akár egész nap is, ha úgy adódott, de nem volt rám egyikük sem hatással.”

Az új gitárosotok az a Gabe Mangold, akit a legtöbben viszont éppen a deathcore-os Enterprise Earth zenekarból ismernek. Könnyen megtalálta az összhangot Gabe a DevilDriver másik gitárosával, Alex Leével?

„Igen, nagyon jól összeillenek. Ebben persze az is benne van, hogy Gabe igazából DevilDriveren nőtt fel, miközben gitározni tanult. Nem is tudtam volna elképzelni annál jobb ötletet, minthogy ő jöjjön. Szerintem ő volt a tökéletes megoldás számunkra. Az első dolog, amit mondtam nekem a csatlakozása után, annyi volt csupán, hogy tudja, hogyan kell Dez nyelvén beszélni. Abszolút tisztában volt azzal, hogy mi kell a zenekarnak. Emellett egy nagyon jó srác is, igazi barát és társ. Az ő karrierjének is jót tesz, hogy csatlakozott hozzánk, hiszen egy kis underground zenekarból jött. A DevilDriver tagjaként ott tud lenni a nagyobb fesztiválokon, sokkal több embernek tudja megmutatni, hogy milyen remek gitáros. Örülök, hogy itt van velünk.”

A DevilDriver dalszövegeinek írásakor általában a saját élményeidet, tapasztalataidat vagy benyomásaidat veszed alapul. Az új album dalai közül több is arról szól, hogy egyetlen rossz döntéssel tönkretetheted az életedet. Ezt is a saját életed inspirálta?

„Igen, mindenképpen. Valóban, az egész album fő témája az, hogy ne b*szd el a dolgaidat, mert ha megteszed, akkor lehet, hogy többé nem tudsz visszakapaszkodni a helyedre. Ha bal kanyart kell tenned, de te véletlenül mégis jobbra mész, akkor elb*szta. Hirtelen az erdőben találsz magad, és nem tudod, hogyan jutsz vissza. Itt vannak Dez jótanácsai, ingyen adom, fogadd meg őket! (nevet)

Mindenképpen figyelj oda, hogy milyen lépéseket teszel az életben! És figyelj oda arra is, hogyan bánnak veled az emberek, és mi van a környezetedben, akkor talán nem kerülsz bajba! Ez az új album mondanivalója, az egyetlen fontos téma, amiről a dalok szólnak. Az első kislemez a Dig Your Own Grave volt, aminek az a lényege, hogyha elb*szol valamit, akkor a saját sírodat ásod. Vagy ott van a Dead in the Water, ami akár az előbbi folytatásának is tekinthető. Miután elb*szta valamit, és megásta a saját sírodat, akkor már nem mászol ki a helyzetből. Lényegében halott vagy a víz közepén. Szóval ez egy közös téma, ami az összes dalban felbukkan valamilyen szinten.”

Voltak olyan dolgok az életedben, amiket utólag megbántál?

„Fiatal korában mindenki tett valamit, amit később megbánt. Én is tettem pár bal kanyart, amikor inkább jobbra kellett volna mennem. Annak idején még rácsok mögött is voltam. Amikor fiatal vagy, sok szarságot teszel. Fiatalon, forró fejjel könnyebben el tudod b*szni a dolgokat, de ahogy idősebb leszel, úgy érettebbé, megfontoltabbá válsz, legalábbis reméljük, hogy azok leszünk.” (nevet)

Mire vagy a legbüszkébb, amit zenészként elértél?

„Hmm, ez egy jó kérdés. Talán arra, hogy mindig a saját utamat jártam, nem mások stílusát követtem. Szerintem sem a Coal Chamber, sem a DevilDriver nem hasonlít senkire. A DevilDriver egyetlen másik zenekarra sem hasonlít a világon. Ha valaki úgy hangzik, mint mi, azzal semmi baj nincsen, de mi nem hangzunk úgy, mint bárki más. A Coal Chamber is ilyen, mindig a saját útján jár. Igen, mondhatjuk, hogy erre vagyok a legbüszkébb. Hogy 30 éves karrierem van, amit a saját utamon jártam végig, és ez tetszik az embereknek. Nagyon hálás vagyok érte, hogy még mindig itt lehetek, és nem is akárhogy. Jelenleg a másodikik vagyunk az amerikai listákon, és készen állunk arra, hogy a jövő héten az első helyet is megszerezzük, ami hatalmas dolog lenne a DevilDriver karrierjében.”

A Strike and Kill előtt egy kétrészes albumot adtatok ki Dealing with Demons címmel. A Strike and Kill kapcsán is van ilyen tervetek?

„Nos, egyelőre nem gondolkodunk ilyesmiben. Persze, írunk majd további új dalokat is, de azt most nem tudom megmondani, hogy azoknál mi lesz a fő koncepció. Jelenleg csak a Strike and Kill lemezzel akarunk foglalkozni, egyelőre nem gondolkodunk a folytatáson. Szerintem három-négy éven belül nem lesz újabb DevilDriver-album, most legalábbis nem látom azt, hogy két év múlva új dalokkal jelentkeznénk.”

És újabb feldolgozásokkal? Amikor a feldolgozó-sokat tartalmazó Outlaws 'till the End album 2018-ban megjelent, annak is volt egy Vol. 1 alcíme, ami

„A következő tíz évben a lehető legtöbb zenét fogom kiadni ezzel a két zenekarral, és rengeteget fogok turnézni is – majd teszek egy lassú sétát a napnyugtában.”

arra utal, hogy valamikor talán lesznek további hasonló albumok is. Jól gondolom?

„Szívesen készítenék még ilyen albumot, de kellene hozzá egy kiadó, aki partner ebben. Az Outlaws 'till The End albumba 17 ezer dollárt raktam bele a saját pénzből. Sokan mondták is, csak ártok a karrieremnek, ha megcsinálom azt a lemezt, de nem érdekelt. 17 ezer dollár, ennyit áldoztam arra, hogy azt az albumot meg tudjam csinálni, hiszen a dalokban szereplő összes vendég utazási és szállásköltségét egymagam álltam. Nagyon sok zenészt, énekest kellett bereptetni, szállodába rakni, és ez elég sok pénzembe került. De nekem is nagyon sokat kellett utaznom, mert azt az albumot négy különböző stúdióban vettük fel, másképp nem készült volna el. Persze, ahol csak lehetett, próbáltuk csökkenteni a költségeket. Randy Blythe, a Lamb Of God énekesze például nálam aludt, hiszen azt terveztük, hogy elmegyünk közösen szörfözni egyet. Az azonban elmaradt, helyette megcsináltunk inkább két dalt. Szerintem remek móka volt, és imádnám, ha tudnék még egy ilyen albumot csinálni.”

Apropó, Lamb Of God. Nemcsak Randy Blythe énekesssel, de a gitáros Mark Mortonnal is dolgoztál az Outlaws 'till The End albumon, ráadásul vele Born Of The Storm néven van egy közös projektetek is. Onnan várható valami megjelenés?

„Nem hiszem. A Born Of The Storm nem konkrét zenekar, ezt az egészet csak szórakozásnak szántuk, és szerintem ennyi is lesz a történelme. Persze, ha Mark felhív holnap, hogy szeretne valamit, akkor azonnal igent mondanék, de nem hiszem, hogy erre sor kerülne, hiszen ő jelenleg nagyon elfoglalt a Lamb Of Goddal, és van egy szólóprojektje is. Egyáltalán nem bántódom emiatt, mert nekem is van bőven dolgom. Nagyon bízom a Strike and Kill albumban, szerintem be fog találni az embereknek. Nagyon sok energiát tettünk bele, amit szeretnénk maximálisan kihasználni.

Azt tervezzük például, hogy alaposan megturnéztatjuk az albumot.”

Ez azt jelenti, hogy akár Magyarországra is várhatunk benneteket? Tíz éve voltatok nálunk utoljára...

„Igen, mindenképpen szeretnénk visszamenni. 2027-ben száz százalék, hogy ott leszek. A Strike and Kill album dalaival az egész világot be akarom járni. Tulajdonképpen már el is kezdtük a turnézást, az Egyesült Államokban volt néhány fesztiválfellépésünk, júliusban pedig Ausztráliába megyünk. Augusztusban és szeptemberben a Coal Chamberrel lépek fel, utána lesz egy kis szünet, de jövőre rengeteg koncertem lesz a DevilDriverrel. Köztük európai fesztiválok is, például a Brutal Assault. Szóval, igen, mindenképpen vissza akarok menni Magyarországra is. Ott valamiért mindig nagyon jól bántak velem. Van például egy szakácskötényem, amit egy magyar black metal klubtól kaptam. Lényegében mindig remekül éreztem magam, amikor Magyarországon léptem fel, az emberek minden alkalommal nagyszerűek voltak a koncertjeinken, és remek hangulatot teremtettek.”

Örülök, hogy megemlégtetted a Coal Chambert, hiszen én is terveztem szóba hozni. Ott is várható albummegjelenés, vagy a Coal Chamber a jövőben már csak koncertező zenekar lesz?

„Nem tudom, majd meglátjuk. Ennél többet most nem mondhatok, de próbáld meg kitalálni, hogy miért nem beszélhetek róla. *(nevet)* Nos, az a helyzet, hogy szerintem van még tíz évem zenészként, amit szeretnék maximálisan kihasználni. A következő tíz évben a lehető legtöbb zenét fogom kiadni ezzel a két zenekarral, és rengeteget fogok turnézni is – majd teszek egy lassú sétát a napnyugtában. Amikor eljön az ideje, mindenkivel tudatni fogom, hogy azok az utolsó napjaim, amiket turnézással töltök. Nem akarom túllépni az időmet. Sok zenész van, akik addig próbálnak reflektorfényben maradni, ameddig csak lehet. Én nem akarok ilyen lenni. Nem akarok úgy a színpadon lenni, hogy már nézni és hallgatni is rossz, amit csinálok.”

A Halál kezdete

Egészen különleges albummal jelentkezik az a Left To Die, amelyik ez idáig Death tribute formációként a legendás zenekar korai dalait vitte színpadra. A Gruesome tagjai, az énekes-gitáros Matt Harvey és dobos Gus Rios mellett két egykori Death-zenészt, a gitáros Rick Rozzt és az Obituaryból is ismert basszusgitáros Terry Butlert soraiban tudó Left To Die ugyanis Initium Mortis címmel tíz olyan klasszikus, korai dalt vett fel újra, amelyek a Death, vagy annak elődzenekara, a Mantas demófelvételein szerepeltek. Az album elkészítésének ötletéről, a nagylemezzel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókról Gyuricza Tamás Marcell beszélgetett Terry Butlerral.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: GEORGE CHALUPA

Alaposan megleptetek ezzel a kiadvánnyal. Mikor döntöttétek el, hogy elkészítitek a korai Mantas- és Death-dalok újrafelvett verzióit tartalmazó Initium Mortis albumot?

„Tavaly, miközben Európában turnéztunk. Azt láttuk a színpadról, hogy nagyon sok olyan fiatal rajongó jön el a koncertjeinkre, akik sosem hallhatták ezeket a korai dalokat. Számukra a Screaming Bloody Gore albummal kezdődik a Death életműve, ezért felvetődött bennünk, hogy meg kellene mutatni nekik az azt megelőző Death-dalokat is. A korai demófelvételek ugyanis egy csomó olyan dalt tartalmaznak, amelyek szintén elég jók, de eddig még sosem kerültek napvilágra jó minőségben. Ezt az ötletet rugdostuk tovább, egészen addig, amíg tényleg rá nem szántuk magunkat, hogy megcsináljuk. Úgy voltunk vele, hogy egy jó kis háttér munkával felveszük ezeket a Mantas- és korai

Death-demókat, és megnézzük, hogy mit szólnak majd hozzá az emberek.”

Mind a négyen egyetértettek abban, hogy ennek az albumnak meg kell jelennie?

„Igen. Miután mind a négyen igent mondtunk a projektre, végigragtunk magunkat a dalokon, és kiválogattuk közülük a legjobbakat. Amikor ezzel végeztünk, még biztosabbak voltunk abban, hogy ezt meg kell csinálnunk. Mind a négyen ugyanazt gondoltuk, ezeknek a daloknak meg kell jelenniük. Ennek a projektnek egyetlen célja van, az, hogy megmutassuk, honnan indult a Death. Még az album címe, az *Initium Mortis* is azt jelenti, hogy a Halál kezdete. Ez volt az a pont, ahonnan a Death indult. Az alap, amikor három 15 éves gyerek egy garázsban death metal zenét írt 1984-ben. Ez volt a kezdet, és mi ezt akartuk megmutatni.”

Sokan abban a tudatban élnek, hogy a Mantas időszak, illetve a korai Death időszak a nyers brutálitásról szólt, pedig ezeken az új felvételek hallható, hogy már ott is milyen technikás volt a gitárjáték. Te akkor még nem voltál a Death tagja. Mi a véleményed ezekről a dalokról?

„Szerintem ami felkerült az albumra, az mind remek, egytől egyig. Nekünk minden dal az életünk egy kis darabját jelentette. A *Power of Darkness*, ami még a Mantas néven kiadott Death by Metal demón szerepel, vagy a *Zombie Ritual*, de az *Archangel* is egyértelműen azt mutatja, hogy a Chuck (*Schuldiner énekes-gitáros, a Death alapítója és vezetője, aki 2001. december 13-án hunyt el*) már ennyi idősen is a nagyszerű zenész volt. Ha akkor, 1984-ben 15 éves tini voltál, akkor zabáltad ezeket a dalokat. Újdonságot jelentettek, remekül szóltak, és megágyaztak egy nagyon komoly zenei hullámnak, amit ma úgy nevezünk, hogy old school death metal. Ha figyelmesen hallgatod ezeket a dalokat, akkor hallhatod, hogy egyre jobbakk és minőségibbek lettek.”

Arról van infód, hogy Chuck minek a hatására kezdett el ilyen zenéket írni?

„Nos, szerintem csak kombinálta azokat, amiket szeretett. Nagyon kedvelte például a punkzenét. Mellette *Venomot*, *Iron Maident* és *Slayert* hallgatott, de a *Possessed* is nagy hatással volt rá. Ha mindezeket összegyűrod, akkor szerintem megkapod azt, amit Chuck csinált. Úgy gondolom, ezek voltak a befolyásoló tényezők a dalszerzői módszere mögött.”

Te annak idején hogyan kerültél be a Death zenekarba?

„Akkoriban a *Massacre* zenésze voltam, akárcsak *Rick (Rozz)*, *Bill (Andrews, dobos)* és *Kam (Lee, énekes, a Death korábbi énekes-dobosa)*. Rick összefutott egy barátjával, aki ismerte Chuckot. Ez valamikor 1987 elején történt. Az a barát mondta el, hogy Chuck ismét itt van a városban, de éppen nincs zenekara. Rick elment hozzá, újra felvették a kapcsolatot, még játszottak is egy kicsit közösen. Aztán Rick egy alkalommal felhozta Chucknak, hogy mi lenne, ha zenélnénk egyet mi mindannyian együtt. Végül hárman, Rick, Bill és én elmentünk Chuckhoz, és elkezdtük vele a *Scream Bloody Gore* dalait játszani, ami nagyon bejött neki. Mivel a *Massacre* már úgys a végét járta, és Chuck nyitott volt a dologra, így végül mindhárman beléptünk a *Death*-be. Szinte rögtön utána mentünk is egy fesztiválra fellépni, majd kicsivel utána jött a *Scream Bloody Gore* turné az Egyesült Államokban. Lényegében Rick révén kerültem be a zenekarba.”

Közismert tény, hogy az eredeti Mantas- és Death-demófelvételeknek nincs túl jó hangzása. Mennyire nehezítette meg ez a munkát az újrafelvételeket megelőzően?

„Nos, ez az egész Mattnek köszönhető, aki hatalmas *Death*-, illetve *death metal* rajongó. Ő állandóan *Death*-dalokat hallgat, szívja magába őket, és rengeteget tanul belőlük. Miután megegyeztünk abban, hogy melyik dalokat vegyük fel, ő volt az, aki vállalta, hogy pontosan kidolgozza azokat a részeket is, amelyek a rossz hangzás miatt már nem felismerhetőek. Volt néhány riff, amit ki kellett találnia, hogy az pontosan hogyan is szólt, de voltak olyan részek is, ahol Rick segítségét kérte, hiszen a dalok egy részén már ő is dolgozott akkoriban, amikor azok születtek. Volt tehát néhány olyan dal, ami ismerős volt Rick számára, de közben persze eltelt több mint negyven év, és voltak olyanok is, amelyekről mondhatjuk azt, hogy Rick számára is ismeretlenek voltak. Azt tudnod kell, hogy ezek a demo-felvételek 1984-85-ben készültek, és egy boombax lejátszóval rögzítették őket egy garázsban. Még csak azt sem mondanám, hogy tudatosan, hiszen előfordult, hogy játszott a zenekar, és valaki egyszerűen csak rányomott a felvétel gombra. Így tehát már az eredeti felvételek sem voltak a legjobb minőségűek, de ezeket a szalagokat még másolgatták is az emberek, és úgy terjedt el a rajongók között. Matt először mindig a ritmust reprodukálta, utána már könnyebb dolga volt.”

Modernizáltátok a dalokat, vagy ugyanúgy vettétek fel őket, ahogy azok az eredeti demószalagokon szerepelnek?

„Amikor Matt végzett az összes dallal, onnantól kezdve lényegében már nem nyúltunk bele az anyagba. A ritmuson változtattunk pár helyen, mert a dob nagyon egyszerű volt a korabeli felvételeken, illetve néhány gitárszólón módosítottunk egy kicsit. Az eredeti verziókat akartuk megtartani, az volt a célunk, hogy olyan legyen ez az album, mintha 1989-ben adták volna ki. Csak bevonultunk a stúdióba, és felvettük a lemezt. Amit tehát az *Initium Mortis* albumon hallasz, az úgy 98,5 százalékban a demófelvételek alapján készült.”

„A Left To Die egy tribute zenekar, még akkor is, ha Rick a korai időszakban több dal írásában részt vett, mint ahogy én is részese voltam később sok Death-dal születésének.”

Milyen hangulatban zajlott az album felvétele? A nosztalgia nyomta rá a bélyegét, vagy inkább izgalommal vártátok, hogy milyen lesz a végeredmény?

„Igazából mindkettő. Volt bennünk nosztalgia is, és izgalom is bőven. Izgalom azért, hogy olyan albumot csináljunk, ami miatt az emberek végre jó minőségben is hallhatják ezeket a dalokat. Hogy megtudják, milyen jók is voltak valójában. Nosztalgia pedig amiatt, mert ez a fiatalságom része volt. Számomra ezek a dalok jelentették a death metal kezdetét. A Death by Metal demót 1984-ben még magától Chucktól vásároltam.” *(nevet)*

Ezeket a dalokat annak idején Kam Lee énekelte fel, aki a Death korai korszakának dobosa volt. Az nem jutott eszetekbe, hogy ő is részt vegyen a dalok újrafelvételén?

„Nem. Ez egyáltalán nem került szóba. Elárulom neked, én soha semmit nem fogok Kam Leeevel közösen csinálni, bármeddig is élek. Kam 100 százalékban olyan ember, akivel nem lehet együtt dolgozni, és éppen ezért nem is akartunk.”

Az első Death-album, a Scream Bloody Gore producere a legendás Randy Burns volt. Őt sem akartátok bevonní a munkába?

„Nos, azok a arcok, akik annak idején ott voltak a death metal születésénél, már nem nagyon vállalnak produceri munkát. Úgy tudom, Randy Burns sem, legfeljebb hangmérnöki feladatokat, vagy keverést végez. Az a srác, aki segített nekünk a felvételeknél, korábban dolgozott már a Gruesome-mal és az Exhumeddel is, szóval elég jól ismeri ezt a fajta zenét. S persze azzal is tisztában van, hogy Matt milyen gitárhangzást, Gus pedig milyen dobhangzást képzel el magának. Adtunk neki egy lehetőséget, és szerintem elég jó munkát végzett.”

Az albumborító is zseniális, több olyan utalás is felfedezhető rajta, ami szintén a Death korai időszakára utal. Ilyen a sírból kinyúló kar lila ruhája, ami ugyanolyan színű, mint a Scream Bloody Gore központi alakjáé, és még a kupa is ott van a kezében. Ezekről a részletekről egyeztetettetek a grafikkussal?

„Természetesen. Igen, adtunk neki valamennyi ötletet. Megbeszéltük vele például azt, hogy ez a Death zenekar kezdete. Valami olyant akartunk mutatni, hogy honnan jött a zenekar, és ezáltal a Scream Bloody Gore zombie alakja, miközben ül a trónon a kupával a kezében, átlényegült egy következő fejezetté. Azt kellett kitalálni, hogy mi előzhetette meg azt a jelenetet, s végül ez a grafika született belőle. Az albumborítóval azt akartuk kifejezni, hogy kapcsolódik egymáshoz ez a két lemez, s az Initium Mortis valójában az első fejezete a Death-életműnek.”

Az album kiadója a Relapse Records. Sokat kellett házalnotok az anyaggal, vagy azonnal volt rá fogadókészség?

„Azonnal reagáltak az ötletünkre, amikor felvetettük nekik. Annyit válaszoltak rá, hogy érdekli őket, csináljuk. Matt már egy jó ideje ott van náluk, az én másik zenekaromnak, az Obituarynak szintén elég régóta ők a kiadói, szóval ismernek bennünket a Relapse-nél, tudják, hogy mit csinálunk. Már akkor nagyon lelkesek voltak, amikor a korai stúdiómunkákat megmutattuk nekik.”

Az albumon szereplő tíz dal nincs fél óra sem.

Egyetértek azzal, hogy egy old school death-metal album ne legyen túl hosszú, de ez így valóban elég rövid lett...

„Nos, voltak dalok, amik szintén szóba kerültek, például a Skill to Kill vagy a Reign of Terror, és van még néhány tovább, de úgy éreztük, hogy ezek a dalok a legerősebbek és legjobbak, amik végül felkerültek az albumra. Nem tartom kizártnak, hogy egyszer azokat a dalokat is kiadjuk ugyanígy, de most csak ezeket akartuk kirakni a nagyvilágba. Ez egy szubjektív válogatás volt, mi úgy gondoltuk, hogy ezek a legjobb korai Mantas- és Death-dalok, ezért döntöttünk mellettük.”

Az nem jutott eszetekbe, hogy Death név alatt jelentessétek meg az Initium Mortis albumot?

„Nem, ilyen gondolat fel sem merült. A Death nevet egyértelmű indokok miatt nem is lehet használni. Elmebeteg dolog lenne megpróbálkozni ezzel, és négyünk közül senki nem is akarná ezt. A Left To Die szerintem teljesen jó név, és egy kicsit utal is a Deathre. A Left To Die egy tribute zenekar, még akkor is, ha Rick a korai időszakban több dal írásában részt vett, mint ahogy én is részese voltam később sok Death-dal születésének. Van tehát részünk a Death történelmében, nekünk kettőnknek mindenképpen, de csak annak a korszaknak a dalaival foglalkozunk, amelynek aktív szereplői voltunk. Azokat a dalokat tűzzük műsorra, amiknek az írásában részt vettünk, vagy amiket annak idején is játszottunk már.”

Van egy másik Death tribute zenekar is, a Death To All, amelyik a minap lépett fel Budapesten. Van köztetek rivalizálás, vagy bármilyen kapcsolat?

„Jól ismerjük a srácokat, és nem hiszem, hogy rivalizálnának egymással. Beszéltünk például olyanról is, hogy érdekes lenne egy nap közös koncertet adnunk, hiszen azzal szinte a teljes Death-életművet fel tudnánk idézni. Képzeld csak el, milyen lenne együtt a Death to All és a Left To Die. Mi eljátszanánk a korai korszak dalait, ők pedig szemezgetnének az olyan későbbi albumokról, mint a Spiritual Healing, a Human, az Individual Thought Patterns, a Symbolic vagy a The Sound of Perseverance. Szóval nem, nincsen semmi rivalizálás, maximum ilyen jóindulatú, vicces, baráti versengés. Kölszönösen tiszteljük egymást.”

Ha már szóba hoztad a koncertezést, élőben is bemutatjátok az Initium Mortis album dalait?

„Természetesen. A nyár folyamán lesz néhány fesztivál-fellépésünk Európában, illetve köztük pár klubkoncert is. Július 31. az első dátum, egy romániai fesztiválon játszunk akkor. Szeptemberben Dél-Amerikában leszünk, 2027-ben viszont mindenképpen szeretnénk egy teljes európai és angliai kört, s akkor visszamennénk Budapestre is.”

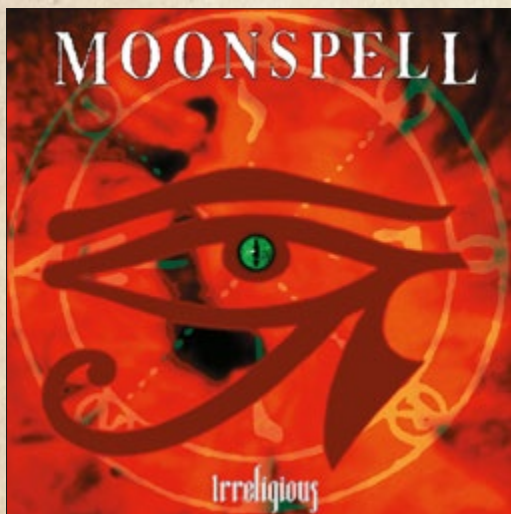
A Wolfheart nem pusztán a Moonspell tette fel a nemzetközi térképre 1995-ben, hanem az európai gótikus metal hullámában is újdonságereje volt annak, hogy egy, a black metal felől érkező portugál zenekar a Century Media szárnyai alatt válhat közbeszéd tárgyává. A Moonspell már az első demóját és EP-jét követően is nagyobb kiadót keresett az előrelépéshez, a Century Media pedig a lehető legjobbkor hallotta meg a lehetőséget Langsuyar, azaz Fernando Ribeiro csapatában, hiszen a kiadó 1994-ben kiemelkedő, széles körű sikereket ért el a Tiamat negyedik albumával, a Wildhoney-val, kilépve a korábbi évek extrémzenei sormintájából.

Mindemellett a Wolfheart egyik legnagyobb értéke már a megjelenésekor is az volt, hogy szemléletmódjában a Moonspell idejekorán el tudott különülni a kortársaitól. Miközben az extrémzenében, és különösképp a gótikus hangzások kiforrásában az elmúlás mindig a hiány, a kiüresedés vagy a kudarc felől került megközelítésre a mindmáig meghatározó zenekarok alapvetéseiben – mint a Paradise Lost, a My Dying Bride vagy a Tiamat álomszerű lebegésében –, addig a Moonspellnél meghatározó elemmé vált a szenvedély, és ilyen értelemben maga a vágyakozás. Ribeiro szövegeiben, valamint a Moonspell temperamentumában a halál, a misztikum és a vágyakozás nem egymást kizáró fogalmak, hanem egy nagyon intenzív, de keserűes létállapot meghatározó tényezői, ami támaszkodik a portugál saudade fogalmára. Ez, hasonlóan az angol spleen szó sajátos leírásához, nagyon összetett, keserűes érzést jelent, amiben megjelenik a szeretet, a vágyakozás és a veszteség is – emiatt pedig a Moonspell már a pályája elején is jóval melegebb tónusú dalokkal volt képes saját történetmesélő erőre támaszkodni, amiben az élet végessége is eksztatikusnak, intenzívnek tűnik.

Az album megjelenését követően a zenekar a Morbid Angellel indulhatott Európa-turnéra, ugyanakkor ezen a ponton Tanngrisnir, azaz João Pereira gitáros és háttér vokális már nem is volt a zenekar tagja – saját, civil életével nem tudta összeegyeztetni azt, hogy milyen gyors ütemben növekszik a zenekar –, a dalszerző gitáros, Mantus, azaz Duarte Picoto pedig személyes problémákra hivatkozva nem tudta vállalni a turnét. A Tanngrisnir helyére bevett Ricardo Amorim így egyedüli gitárosként állt színpadon a koncerteken, és a turné végén a zenekar úgy döntött, hogy ebben a felállásban, Mantus nélkül fog folytatódni a Moonspell útja is – ami 2020-ig, a dobos Miguel Gaspar távozásáig feltehetően a legmegrázóbb váltás volt a zenekar tagságában. Az viszont kirajzolódt ebből, hogy a zenekar jövőjét illetően minden tag egy hullámhosszon volt, és így folytatódhattak az Irreligious előkészületei. Azért fontos kiemelni a folytatólágosságot, mert bár Amorim alapjaiban határozta meg a Moonspell letisztulását, egyben közeledését a gótikus rockzenéhez és a posztpunk hagyatékához is, az új lemez első dalait még Picotóval kezdte összerakni a zenekar: a Mephisto és a Ruin & Misery alapötletei megelőzték a lemez előkészületeit, viszont végső formájukat valóban Amorimmal nyerhették el.

Mai szemmel nézve is nagyon rövid idő telt el az első és a második Moonspell-lemez között, szinte a két stúdiózást is alig 14 hónap választotta el egymástól. A Century Media a lemez producereként ismét azt a Waldemar Sorychtát jelölte ki, akivel a kilencvenes évek gótikus metal hangzását is azonosíthatjuk, ugyanakkor fontosnak tartom kiemelni, hogy – nem kisebbítve bábáskodó szerepét a Tiamat, a Sentenced vagy épp a Moonspell kiforrásában –, a kiadót is dicséri az, hogy olyan zenekarokat igazolt le, akik képesek voltak formálni a korszellemet. Sorychtát a zenekar már a Wolfheart idején megismerte – a producer közvetlenül a portugálok felvételei előtt dolgozott a Wildhoney-n, és ezt követően a The Gatheringgel bútorozott össze a Mandylion előkészületei miatt –, de az igazán lényeges ponttá az vált, hogy Amorimmal hogyan tudtak egymásra hangolódni, ugyanis a németországi Woodhouse-ban, analóg stúdiókörnyezetben rögzített lemez a dalain felül hangzásával is korszakos remekművé tudott előlépni. A hangmérnök Siggie Bemm – aki szintén a Sentenced és a Tiamat életében is meghatározó szakemberré lépett elő – kiváló arányérzékkel érzett rá arra a meleg tónusra, amivel az Irreligious dalai képesek voltak túlmutatni a műfaji korlátokon.

MOONSPELL IRRELIGIOUS

Az intrón felül tíz dalt felvonultató album nem pusztán a kilencvenes évek egyik remekműve: meg merem kockáztatni, hogy minden idők egyik legjobb metalalbuma is. Bár számomra szubjektív alapon mindig a Wolfheart maradt az etalon, az Irreligious az a fajta, érett állásfoglalás, ahol a Moonspell már hallhatóan ki mert lépni az inspiráció árnyékából, és új formanyelvet hozott létre. Míg zeneileg a nyolcvanas évek brit posztpunkja erősebben jelenhetett meg, mint valaha – különösen a The Sisters of Mercy hatásán keresztül –, addig Amorim gitárjátékában a lehető legjobb arányérzékkel jelentek meg olyan doomos, baljós kicsengésű elemek, amelyek gyönyörűen utaltak vissza a zenekar gyökereire, miközben egyes zenei megoldások, ha közvetve is, de teret engedtek a portugál folklór újbóli bevonásának is.

Az Irreligious tematikáját tekintve sem marad távol az okkult, spirituális témáktól, de közben mindvégig átvjárják dekadens gondolatok, erotikus-érzelmi szempontból túlfűtött képalkotások, valamint irodalmi áthallások is. A lemezt nyitó, eksztatikus sláger, a rádiós vágást és videót is kapó Opium – ami egyben a Moonspell történetének első single-je lett – a Fernando Pessoa-féle 1915-ös költeményre épít, a mindmáig kötelező koncertkedvenc Awake!-ben maga Aleister Crowley olvas fel a The Poet című verséből, a Mephistót értelemszerűen fausti inspiráció hajtotta, míg a Herr Spiegelmann a Parfümből vonultat fel áthallásokat.

Ugyanakkor a nem irodalmi ihletettséű dalok is alanyi jogon váltak időtlennek: a lemezen tényleg nincsen üresjárat, a Raven Claws azzal a Birgit Zacherrel nyerte el végső formáját, aki szintén közreműködött Tiamat és Sentenced albumokon is, a záró Full Moon Madness pedig nemcsak a lemezt keretezi, hanem a Wolfheart is olyan bölcsességgel utal vissza, amivel gyakorlatilag egy teljes felnövési kör is bezárul.

A lemezt általánosságban pozitív kritika fogadta, a megjelenést követően pedig a zenekar a Samaellel és a Type O Negative-val is turnézhatott Európában. Az Irreligious úgy válhatott a klasszikus értelemben vett gótikus metal egyik csúcspontjává, hogy valójában az átmenet lemeze, és miközben a Moonspell letisztult és megtalálta saját hangját, évtizedes sztenderdet jelölt ki azzal, hogy üresjárat nélkül, valódi szenvedéllyel, a hagyományok és a történelem tiszteletén keresztül mutat tükröt a hallgatójának.

A megjelenést követően a dalszerzés a korszellemmel haladt tovább: 1996-ban a Samael már kísérletezett ipari kímértséggel (Passage), 1997-ben a Paradise Lost szakított a death/doom gyökereivel (One Second), 1998-ban pedig a Moonspell is megérkezett a Sin/Pecadóval egy olyan modernizált ösvényre, ami mindmáig megosztja a rajongótábort. Én azok közé tartozom, akik a Darkness and Hope-ban (2001) és a The Antidote-ban (2003) is másodvirágzást, a gyökerekhez való visszatérést hallanak, és ha az azt követő kiadványok néha nagy kilengést is mutattak hangzásban vagy koncepcióban, az nem alaptalan, hogy a Far From God megjelenését, ami vállaltan az Irreligiousra tekint majd vissza, jelen cikk megírásakor egy emberként várja a Moonspell rajongótábor. U

KORÁBBI LAPSZÁMOK RENDELÉSE

Kedves Olvasónk! Korábbi lapszámaink korlátozott példányszámban rendelhetők a kiadótól, illetve megvásárolható partnereinknél.

SZEMÉLYES VÁSÁRLÁS

Premium Vinyl Record Shop
(Budapest V. kerület, Báthory utca 19.)
valamint budapesti és vidéki lemezbörzéken

További információk a honlapon:
underworld.hu/shop

Alászállás négy évtized hagyatékába

Áprilisban jelent meg az amerikai death metal legenda, az Immolation tizenkettedik nagylemeze *Descent* címmel, a *Nuclear Blast* gondozásában. Az album egy ereje teljében lévő, közel negyven éve aktív zenekart tükröz, akik pontosan tudják, mit akarnak, és hallhatóan nem elégszenek meg azzal, hogy beérjék a középsszerrel. Erről a tűzről, a lemez alkotófolyamatáról, valamint az elmúlt négy évtized négy meghatározó Immolation-lemezeiről kérdeztük egy exkluzív interjúban Bob Vignát és Ross Dolant, mielőtt a zenekar nyáron a Fekete Zajon koncertezik majd.

Az első kérdésem magára az új albumra, a *Descentre* vonatkozik. Amikor elkezdtek dolgozni a lemezen szereplő új dalokon, mi jelentette a nagyobb aggodalmat a dalszerzési folyamat során? Az, hogy túl messzire távolodtok a hagyományos, jól felismerhető hangzásvilágotoktól, vagy inkább az, hogy túlságosan közeledtek ahhoz, amit a közönség ennyi év után elvárhat?

Robert: „Amikor a zenét írom, az pontosan úgy zajlik, mint bármelyik másik alkalommal. Csak megpróbálunk valami olyat létrehozni, ami új számunkra: más, jó dalokat, amik jól folynak, és amiknek magával ragadó a megszólalása. Azt akarom elérni, hogy az érzelem és az érzés ott legyen a zenében. Úgy közelítek hozzá, mint bármelyik másik albumhoz. Leülök, megírom a riffeket, megpróbálok összerakni a részeket, és meglátom, mi történik a folyamatban. Ez az egész az érzéseken múlik. Az számít, hogy mi érződik jónak, és mi hangzik klasszul.

Jellemzően miután megírom a riffeket, számítógépen teszek alájuk valamilyen dobalapot, és így próbálom megteremteni a fejemben lévő hangulatot, vagy esetleg készítek néhány egymásra játszott sávot – bármit, amiről úgy gondolom, hogy működik az adott résznél, vagy amire a résznek szüksége van.

Mikor ez befejeződik, akkor ezt a megírt részt áttoljuk az oldalra, és egyszerűen elkezdünk egy másik részen dolgozni. Végül pedig találunk olyan részeket, amik jól működnek

együtt, vagy egy olyan témát, ami képes elvinni egy egész dalt. Nálunk ez mindig is ugyanígy volt, minden egyes lemeznél, amibe belefogunk. Soha nem arról szól a dolog, hogy »na, ezen az albumon majd valami ilyesmit fogunk csinálni«. Bármi, ami természetesen jön ki belőlünk, az jön ki. Úgy gondolom, az évek során egyszerűen csak kifinomultabbak lettünk.”

Ross: „Volt amúgy egy riffünk még a Majesty and Decay korszakából is, amit Bob írt, és amit imádtam. Úgy gondoltam, hogy ez egy nagyszerű téma lenne, ő viszont nem használta fel azon a lemezen, ami miatt nagyon szomorú voltam. Aztán azóta minden egyes utána következő albumnál megpróbáltuk valahogy beépíteni, de valahogy sosem találtuk meg a neki passzoló helyet. Aztán végül a mostani lemezen végül ezt is fel tudtuk használni, így, tizenhat év után.”

Hálás vagyok, amiért ezt felhoztad, mert számomra is feltűnt, hogy az új album elképesztően fókuszált és céltudatos lett. Arra lennék kíváncsi, hogy közel 40 év után hogyan tudjátok még definiálni a kreatív kihívást a zenekar számára? Éreztek bármilyen technikai vagy fizikai határt, amikor dalokat írtok vagy felvételekre készültök, és a stúdiótechnológia változása jelent-e számotokra kihívást a megfelelő sound és hangzás megtalálásában?

Robert: „Amíg fizikailag képesek vagyunk eljárászani, addig nincsenek fizikai határok vagy korlátok. Soha

nincs olyan értelemben vett határ, hogy »ó, ezt nem tudjuk megcsinálni«, vagy hogy »ezt szeretnénk csinálni, de nem vagyunk rá képesek«. Ez egyáltalán nem így működik. Egyszerűen csak úszunk az árral, azt tesszük, ami jónak érződik.

Ráadásul, amikor olyan dobosod van, mint Steve, soha nem kell aggódnod amiatt, hogy a dolgok ellaposodnak, mert ő mindig rengeteg klassz dolgot tesz hozzá a háttérben. Van, hogy nekem vannak ötleteim a dobra, ő pedig elkapja a fonalat, és valami egészen vad, egyedi dolgot hoz ki belőle – ez az, ami igazán érdekessé teszi az egészet. Ráadásul folyamatosan fenntartja ezt az energiát. Nagyon jó, hogy van valaki, aki erre is mindig odafigyel.”

Ross: „Ami pedig a stúdiómunkát és a megfelelő hangzás megtalálását illeti: ó, igen, abszolút. Ez mindig egy komoly kihívás. De úgy gondolom, hogy ezúttal egy teljesen más megközelítéssel vágtunk bele a folyamatba, és nem agyaltuk túl annyira a dolgokat, mint a korábbi lemezeknél. Ez végül a javunkra vált, és a kialakult helyzet miatt most nem is menedzselünk túl minden apró részletet.”

Robert: „Ezúttal nem volt lehetőségünk arra, hogy mind a négyen összejöjjünk lemezt készíteni. Paul Orofino, akivel a legtöbb lemezünket rögzítettük New York állam északi részén, leköltözött Tennesseebe, és egyszerűen nem volt opció, hogy mind a négyen felkerekedjünk, leutazzunk oda és ott trackeljünk. Az életünk mostanra más helyre került, mindannyian el vagyunk választva egymástól,

és személyesen is sok minden zajlott körülöttünk külön-külön.

Emiatt végül lokálisabban oldottuk meg a dolgot. Ross és én itt Rochesterben rögzítettünk egy csomó mindent Justin Pamante-nél, aki körülbelül 12 percre lakik tőlünk, és van egy nagyon jó, teljesen profi alagsori stúdiója. Steve Ohióban vonult stúdióba a Mercenary Studiosban Noah Buchanannel, akivel már dolgozott korábban és otthonosan mozgott vele. Szóval ő ott volt helyi, mi meg itt. Én pedig leutaztam Virginiába, hogy találkozzak Alexszel a szólómunkák és hasonlók miatt. Szóval teljesen másképp csináltuk, és bár volt rajtunk nyomás, hogy egy bizonyos időre elkészüljünk, mégis nagyon kötetlennek érződött az egész. Nem egy korlátozott stúdióidőre mentünk be, ahol ha lejárt az idő, végeztél. Megvolt a határidőnk, de ez úgy nézett ki, hogy átmentünk Justin kissé otthonos helyére, eltöltöttünk ott pár órát, másnap visszamentem felgítározni néhány sávot, vagy Ross ment át felénekelni két dalt, miközben még íródtak a dolgok. Így a felvételi folyamat is lazább volt, mint korábban.”

Ross: „Nem sz*roztunk a stúdióban. A múltban rengeteg időt elpazaroltunk a beállításokkal, a gitárhangzások keresgélésével, a különböző mikrofonok és mikrofonpozíciók próbálgatásával. Az ilyesmibe bele lehet örülni, miközben az esetek felében a nap végén úgyis reampolva lesz a sáv. Ahelyett, hogy órákat vesztgettünk volna valami olyasmire,

amiről tudtuk, hogy a végén úgyis megváltozhat, most hozzá sem nyúltunk ehhez. Bementünk, bedugtuk, jól szólt. Ez az élő gitárhangzásunk, kiváló. Ha megváltoztatják, megváltoztatják, mindegy. Levettük a kezünket a dologról. Megcsináltuk a felvételeket, feljásztottunk mindent, és elküldtük Zacknek.”

Robert: „Amikor Zack elkezdte a keverést, az is nagyon gyorsan ment, mert nem avatkoztunk bele minden egyes lépésbe, nem próbáltunk folyton finomítani vagy jobbá tenni dolgokat. Valahányszor megváltoztatsz egyetlen dolgot, az kihat minden másra is, és belekerülsz egy végtelen ciklusba: emeled, csökkented, finomítod, ezt kiemeled, azt kiemeled, aztán megint emelni kell valami mást, mert az előző kör után eltemetődött. Most semmi ilyet nem csináltunk. Hagytuk Zacket dolgozni. Általában úgy működik, hogy amikor megkapja az anyagokat, kivessz egy-két hetet, és összerak egy első verziót, ahol nagyjából mindent elhelyez oda, ahová szerinte való. Onnantól kezdve mi jegyzeteket készítettünk és változtatunk dolgokon, gondolom, mindenki így csinálja.

A legutóbbi lemeznél (*Acts of God*) legalább tizenkétszer küldözgettük oda-vissza az anyagot, ami rengeteg idő, mert mind a négyen hallgatjuk, jegyzetelünk, megvitatjuk, elküldjük a jegyzeteket Zacknek, ő megcsinálja a változtatásokat, szóval ez hetekig tartott. Kellott pár apró finomítás, de szerintem a harmadik körre már sziklaszilárd volt a végeredmény.”

Ross: „Gyors volt, mert hagytuk Zacket varázsolni. Mi nem vagyunk stúdiós szakemberek. Fejben nagyjából tudjuk, mit akarunk elérni, csak azt nem tudjuk, hogyan kell technika-ilag elérni. Ez Zack feladata, ő pontosan tudja, hogyan keltse életre ezeket a dolgokat és hogyan szolgáltassa meg jól. És őszintén szólva, szerintem ez lett a karrierünk legjobban megszólaló lemeze.”

Amellett, hogy az új album elkészítőén jól szól, én úgy érzem, hogy a tömörsége ellenére a legtöbb esetben nagyon komoly, mély érzelmi töltet van benne. Ha visszatekintetek a karrieretekre, járt-e bármilyen személyes áldozattal az, hogy az Immolationt ilyen hosszú időn keresztül ezen a szinten tartásatok?

Ross: „Természetesen, de amit kapunk ettől, mégis aranylik számunkra. Körülbelül 38 évnyi személyes áldozatról beszélünk, a normális élet lehetőségének feláldozásáról. Mindig olyan munkákat kellett találnunk, amik képesek voltak alkalmazkodni az életstílusunkhoz, ami egyáltalán nem volt könnyű. Kivétel nélkül elbaszott, lélekölő munkákat végzel, amik egyszerűen tönkretesznek. Ott volt a családi és az otthoni élet egyensúlyban tartása is, ami szintén komoly kihívás, amikor az évből négy vagy öt hónapot távol vagy. Nagyon sok dolog kiállja ilyenkor a próbát, és rengeteg mindent feláldozol, feláldozod a nor-

DESCENT (2026)

Robert: „Valószínűleg ez elmondható az összes korábbi lemezünkre is, de úgy érzem, hogy a Descent a legjobb dolog, amit valaha csináltunk. Szeretem az összes régi anyagunkat, de szerintem ez az egyik legjobb munkánk. Úgy gondolom, hogy zeneileg, szövegilleg és különösen a produkciót tekintve ez egy nagyon fiülbemáshó, masszív lemez, aminek nagyszerű a lüktetése, az áramlása. Ez a csúcspontja mindannak, amit az évek során letettünk az asztalra. Szerintem ez annak köszönhető, hogy még mindig ambíciózusak vagyunk. Még mindig izgatottá tesz minket az új zene, és valami olyat akarunk létrehozni, ami jó és szilárd. Mi úgy érezzük, hogy az ember mindig csak annyira jó, mint a legutóbbi lemeze.”

Ross: „Úgy gondolom, hogy a Descent az Immolation legerősebb reprezentációja a modern érásban. Szerintem ez a legmeghatározóbb, legerőteljesebb és legtümörebb kifejezése annak, amit ez a zenekar jelent.”

ATONEMENT (2017)

Robert: „Szerintem az Atonement egy újabb nagyszerű lemez volt. Imádjuk azt az albumot. Úgy gondolom, hogy a produkciója is kifejezetten jó lett. Sötét anyag, és rengeteg érzés volt benne. Ennél a lemeznél kezdtünk el igazán modernizálódni, abban az értelemben, hogy ott találtuk meg a megfelelő egyensúlyt azzal kapcsolatban, hogy mi működik és mi nem. Ez is egy nagyon fiülbemáshó lemez lett. A dalok rendkívül karakteresek és lényegre törőek voltak, de emellett rengeteg mindent tudtak nyújtani. Minden egyes szám más

és más, rengeteg dolog történik azon az albumon, és nagyon sok különböző érzélem van benne.

Számunkra ez egy mérőszámra számító lemez volt. Nekem úgy tűnik, hogy ez a legutóbbi három albumunk az eddigi legjobb munkánk. Ezzel persze nem akarok elvenni semmit a régi anyagok értékéből. Tudom, hogy az emberek imádják a régi cuccokat, és én is imádom őket. De miután megcsináltad a régi dolgokat, valami újat kell mutatnod. Szóval az újabb érából úgy érzem, ez a legutóbbi három lemez viszi a prímet, és az Atonement volt ennek a kezdete.

Ross: Miután megcsináltuk a Kingdom of Conspiracyt, az Atonementtel egyfajta újracsoportosulást hajtottunk végre, és onnantól kezdve egy kicsit jobban fején találtuk a szöveget azzal kapcsolatban, hogyan juttassuk el a dalokat oda, ahová kell. Azt mondanám, hogy az Atonement az volt 2017-ben, ami a Descent most, 2026-ban. Abban az időben, amikor befejeztük és megjelentettük azt a lemezt, hatalmas volt az izgalom a sajtó és a rajongók részéről, és a turnék is pörögtek. Olyasmi volt ez, amit korábban nem igazán tapasztaltunk meg így. Akkoriban ugyanezt mondtam volna rá: valószínűleg ez a legerősebb állapot, amiben ez a zenekar valaha volt, és vélhetően ez a legjobb reprezentációja annak, akik abban a pillanatban voltunk. Szóval ha visszatekintünk arra az időszakra, az Atonement hangulata rendkívül hasonló ahhoz, amit most a Descent képvisel.”

CLOSE TO A WORLD BELOW (2000)

Robert: „Ez az az album, amit a legtöbb rajongónk az egyik legnagyobb kedvenceként, egy örök klasszikusként emleget, nagyon sokszor felmerül. Nyilván az első lemezünk is gyakran szóba kerül, és ironikus módon most az új albumot is rengetegen bír-

„Minden rajongónk nagyszerű, nagyon tisztelettudóak és rendkívül izgatottak, amikor találkozunk. Ez mindennél többet ér.”

mális egzisztenciát azért, hogy ezt csinálhasd.

De a nap végén a jutalom sokkal nagyobb, mint azt valaha is el tudnád képzelni. És ezt nem monetáris, anyagi értelemben értem, hanem abban az elégedettségben, amit a teljes folyamat ad: a dalírás, a stúdiózás, és az a bajtársiasság, ami akkor van meg köztünk, amikor összefövünk és próbálunk. A folyamat minden egyes részét élvezzük, egy dolgot kivéve: a koncertre szánt számlista összeállítását.

Az mindig fárasztó feladat, hiszen elképesztő sok dalból kell válogatnunk, de ettől függetlenül tényleg élvezzük minden részét. Imádjuk turnézni, imádjuk kimenni a helyszínekre, találkozni a rajongókkal és beszélgetni az emberekkel. Elég könnyen megközelíthetőek vagyunk a turnéken, az emberek megtalálnak minket, ott lógunk velük. Egyszerűen imádk beszélgetni az emberekkel, megismerni őket. Minden rajongónk nagyszerű, nagyon tisztelettudóak és rendkívül izgatottak, amikor találkozunk. Ez mindennél többet ér.”

A hangzáson kívül még egy dolgot szeretnék kérdezni, és kérek, ne vegyétek provokációnak, mert egyáltalán nem annak szánom. Azon gondolkodtam, hogy mivel ismét Eliran Kantor festményét választottátok borítónak, nem féltetek-e attól, hogy mivel mostanában rengeteg zenekarnak dolgozik, a jelenléte egy ponton elhomályosíthatja a zene kiemelkedő minőségét? Vagy úgy éreztétek, hogy ez egy tökéletes párosítás?

Robert: „Nem, szerintem ez egy kifejezetten jó párosítás. Úgy értem, már a legutóbbi lemeznél is lenyűgöző munkát végzett. Csak valami kicsit másra, kicsit sötétebbre vágytunk, és ő tényleg nagyszerű munkát végzett az Acts of God esetében is, sőt, tudjuk róla, hogy régóta szereti a zenénket.

Ami pedig ezt a mostanit illeti, szerintem ezen még azt is túl szárnyalta. Nyilvánvalóan mindig átadjuk az ötleteinket minden művésznek, elmondjuk nekik, hogy mit jelentenek számunkra a dalok,

és ez ezúttal sem volt másképp. De a legtöbb esetben rábízunk a dolgot az alkotóra. Hagyjuk, hogy legalább a jelenetet, a környezetet ő vázolja fel, és onnan indulunk ki. Megvolt az elképzelésünk arról, hogy mit szeretnénk, ahogyan az egész kibontakozik, a teljes alászállás ('descent'), a műalkotás hosszú formátuma pedig látható a bakelitkiadásban is. Ez egy igazán nagyszerű folyamat volt.”

Nagyon tetszik az a megközelítés, ahogyan az Immolation karrierje során, a közel 40 év alatt albumról albumra újradefiniáljátok a sötétség jelentését. Az az érzésem, hogy ezzel a mostani, ikonoklasztikus megközelítéssel nem a pusztá egyszerűsége törekedtetek, hanem egy nagyon komoly érzelmi töltetet adtok a daloknak is. Kérlek, javítsatok ki, ha tévedek, de mintha az albumon lenne egy belső egyensúly a korunk, illetve aközött, ahogyan emberként azonosítani tudjuk magunkat. Úgy gondolod, hogy ezen az albumon ez az egyensúly sokkal fókuszáltabb, és inkább szól rólunk, emberi lényekről, mint magáról a korszakról?

Ross: „Igen, határozottan. Nyilvánvalóan ez mindig rólunk szól, minden egyes lemezünkön. Attól függően, hogy milyen perspektívából közelít meg a dolgot, ez az anyag az emberiségről szól, amely egy nagyon nehéz, kifejezetten elb*szott időszakon megy keresztül mostanában. Teljesen mindegy, hol élsz, itt az Egyesült Államokban, Európában vagy Dél-Amerikában, mindenki érzi a nyugtalanságot és a rettegést. Ez elől lényegében lehetetlen elmenekülni. Minden áldott nap felébredsz, és csak görgeted a katasztrófahíreket a telefonon, és semmi más nincs körülöttem, csak negativitás és sz*rág minden egyes nap, ez pedig teljesen kimerítő. Kimerít és felemész. Rengeteg ilyen érzés jött most a felszínre ezen a lemezen. Ez egyfajta kor-szellem jelenleg, és úgy gondolom, hogy ezzel teljesen fején találsz a szöveget.”

Szeretnék áttérni egy kicsit más, az optimizmushoz kapcsolódó témára. Általánosságban kíváncsi vagyok, hogy ti láttok-e olyan frissebb vagy fiatalabb death metal zenekarokat a következő generációkból, akik képesek lehetnek továbbvinni a műfajt azzal a mélységgel és művészi elkötelezettséggel, ami alapvetően az Immolationt is jellemzi?

Ross: „Persze. Rengeteg olyan fiatal zenekar van, akiknek nem feltétlenül kell közvetlenül belőlünk inspirálódniuk, sokkal inkább az old school szenvedélye ihlette meg őket. Nagyon sokat látok ebből a fiatalabb bandákban. Sokan közülük teljesen el vannak bűvölve a színterünk korai napjaitól, és úgy döntöttek, hogy elmerülnek benne, megcsinálják a házi feladatukat, és ember, elképesztően tájékozottak. Itt vannak ezek a fiatal srácok, mint például a Blood Incantation tagjai, akikkel turnéztunk is, jó barátok vagyunk, és végignéztük, ahogy az évek során feltörekvő zenekarból valami egészen elképesztő dologgá robbantak be.

Nagyon szenvedélyesek, és nagyon erősen kötődnek a kezdetekhez, a gyökerekhez. Ismerik és tudják, honnan indult a műfaj. Egy másik, tőlük különböző, de szintén fiatalabb zenekar, akikkel együtt turnéztunk, a Full of Hell, róluk is csak jót tudunk mondani. Vagy a Mortiferum északnyugatról, illetve a Witch Vomitot is nagyon szeretjük. Mindezek a fiatalabb bandák most jönnek fel. Vagy a Dead Congregation Görögországból, akik szintén egy nagyszerű zenekar, róluk is mindenki mondta, hogy mennyire hatottunk rájuk, de amit csinálnak, túlmutat mindenben, és remek emberek is.”

Nagyon kíváncsi vagyok, hogy ennyi együtt töltött idő után könnyebben juttok közös nevezőre egymással, vagy a kreativitást érítő kérdésekben azért még előfordulnak nagyobb véleménykülönbségek?

Robert: „Bizonyos szempontból olyan, mintha állandóan vitatkoznánk. De viccet félretéve, szerintem a dolgok mindig is elég simán mentek. Mindig ugyanazon az oldalon álltunk, szóval igazából nincs min összezörrenni. Úgy értem, amikor a dalokat írjuk, legfeljebb olyanok merülnek fel, hogy egy dalszöveg hova kerüljön, vagy mit hogyan tegyünk jobbra. De ez egyáltalán nem egy nehézkes folyamat, min-

den kifejezetten könnyedén és gördülékenyen működik.

A zenekaron belül sincsenek igazi viták vagy feszültségek. A dolgok nálunk meglehetősen egyszerűen és egyenesen zajlanak ebből a szempontból: a dalok megíródnak, bemutatjuk őket a többieknek, Steve pontosan tudja, mit kell tennie a dalokkal, Alex is teszi a dolgát, és mindannyian hozzáad-
juk a magunkét. Mindenki egyszerűen csak csinálja a saját dolgát, ez nem is kérdés. Kivéve persze, ha van valami egyedi helyzet. Általában például, ha megírok egy dalt, meg sem mutatom és át sem adom Rossnak egészen addig, amíg úgy nem érzem, hogy pontosan ott van és olyan állapotban, ahol lennie kell.

Szóval, ha van is bármilyen ötlet, ami egy kicsit félresikerült, vagy nem működik, azt még csírájában elfojtjuk, mielőtt a srácok egyáltalán hallanák. Ebből kifolyólag egyáltalán nincs olyan nálunk, hogy nagy vitáink lennének azon, kinek mit kellene csinálnia vagy ilyesmi. Minden egyszerűen csak jön és olajozottan működik. Mostanra már reflexből tudjuk, hogyan kell csinálni a dolgokat.”

A közelgő európai turnéok részeként Magyarországra is visszatértek, a Fekete Zajon fogtok játszani. Mit várhatnak a rajongók a koncerttől, és mi az, amit a leginkább vártok az Európának ezen részére való visszatérésben?

Robert: „Azt tudom, hogy ezen a konkrét fesztiválon még sosem játszottunk korábban. Ez egy teljesen új helyszín lesz nekünk, ami kifejezetten izgalmas, hiszen mindig jó valami újat és mást meg tapasztalni. Persze visszatérünk néhány olyan fesztiválra is, ahol már többször megfordultunk, ami szintén nagyszerű. A Brutal Assaulton akár minden egyes évben tudnék, vagyis tudnánk játszani, mert az egy óriási fesztivál, nagyon szeretjük. Alapvetően minden fesztivált élvezünk, de mindig izgalmas valami teljesen újat csinálni, és ez a mostani ilyen lesz számunkra.”

Ross: „Nagyon jó lesz visszatérni, Magyarország mindig is elképesztő volt számunkra. Mindig nagyon erős reakciót és fogadtatást kapunk ott a közönségtől, úgyhogy már nagyon izgatottak vagyunk. Leginkább azért, mert játszhatunk az új dalokból is. Legalább öt új számot már biztosan betettünk a programba ezekre a koncertekre, de lehet, hogy még többet is. Majd meglátjuk, mennyire leszünk ambiciózusak.”

ják, ami nagyszerű. Szerencsére több anyagunkat is emlegetik, ami kifejezetten jó érzés. A Harnassing Ruin-nak is megvoltak a maga pillanatai, az egy nyersebb, letisztultabb anyag volt, és szerintem egy remek lemez, de a Close to a World Below egyértelműen sokkal epikusabb volt. A címadó dal is ilyen, és szerintem annak a lemeznek a produkciója is nagyon klasszul sikerült.

Az egész album hangulata nagyon jó, és a borítója is rendkívül egyedi. Nagyon sok különböző dolog kapott rajta helyet. Határozottan egy újabb fontos lépcsőfok volt számunkra, hiszen ez volt a negyedik nagylemezünk, és rendkívül nagyot ütött. Rengeteg nagyszerű reakciót kaptunk rá, egy nagyon erőteljes anyag lett, kiváló produkcióval. Súlyos lemez, ami egy kicsit újra megnyitotta a kapukat elöttünk: tovább tágitottuk a határainkat, és a dolgokat egy kicsit epikusabbá tettük. Nagyon sok olyan hömpölygő rész van rajta, ahol hagytuk a témákat egy kicsit lélegezni, így jobban el tudsz merülni bennük.”

Ross: „Egy újabb mérföldkő volt számunkra. Az első négy lemezünk egyetlen, folyamatos, egységes erőfeszítésnek tekinthető, a borítók és minden egyéb tekintetében nagyon hasonló hangulatot hordoztak. Sőt, még a Failures for Gods CD-je alatt is ott szerepeltek a 'close to a world below' szavak leírva, mintha megjósoltuk volna, vagy egyfajta előérzetünk lett volna azzal kapcsolatban, hogy mi következik. Szóval ez az ötlet már akkor is ott volt a tarsolyunkban. És szerintem az emberek egyszerűen szeretik azt, hogy a Close to a World Below esetében hagyjuk azokat a dalokat lélegezni.”

DAWN OF POSSESSION (1991)

Ross: „A legelső albumunk, ami lényegében mindent egybefogott, amit 1988-tól kezdve addig a pontig csináltunk, vagyis a teljes

demós anyagunkat. Így valójában évek álltak rendelkezésünkre, hogy megírjuk azt a lemezt.

Az album végül 1991-ben jelent meg, és akkor is rögzítették. Szóval volt körülbelül három évünk arra, hogy mindent megfelelően kidolgozzunk. Úgy rémlik, az utolsóként megírt dalok a Those Left Behind és az Into Everlasting Fire voltak. Ezzel szemben az Immolation, a Dawn of Possession és a Burial Ground témái már 1988 óta megvoltak. Az Internal Decadence közvetlenül ezután született, '89 környékén, és ezek a dalok már a '89-es demónkon is szerepeltek. Szóval a tízből nagyjából hat dal már két évvel azelőtt készen állt, hogy egyáltalán stúdióba vonultunk volna rögzíteni a lemezt. Így maradt még plusz két évünk arra, hogy megírjuk az After My Prayerst, valamint a No Forgiveness Without Bloodshedet. De a lényeg, hogy az Into Everlasting Fire és a Those Left Behind írására sokkal hosszabb időkeretünk maradt, és addigra már hosszú évek óta játsztunk a dalok egy részét élőben.

Ez egy teljesen más tapasztalat volt számunkra. De tudod, ez egy igazán különleges lemez volt. Olyasvalami, amit a kezdetekkor egyáltalán nem állt szándékunkban megcsinálni, de végül megtörtént, és rendkívül büszkéek vagyunk rá. Valószínűleg erre a lemezre vagyunk a legbüszkébbek, mert ez volt az első, és a lehető legnagyszerűbb módon készíthettük el. Kijutottunk a berlini Music Lab stúdióba egy teljes hónapra, ahol Harris Johnsszal lóghattunk, és az ő vezetése alatt rögzíthettük az anyagot, ami óriási élmény volt számunkra. Ráadásul ott találkoztunk Andreas Marshallal is, aki aztán a következő öt vagy hat lemezünk borítóját készítette. Szóval már abban a pillanatban olyan emberekkel ismerkedhettünk meg, akik a mai napig a zenei örökségünk részévé váltak. Ez egy igazán különleges időszak volt számunkra, hiszen nem sokkal a berlini fal leomlása után voltunk ott. Kivételes és egyedülálló élmény volt akkoriban Berlinben lenni.”

Kiút a depresszióból

A szlovákiai illetőségű Solipsism 2018-ban alakult és két évvel mutatkozott be a Trhliny v (ne)skutočnosti EP-vel, mely még egy hagyományosabban black metalos anyag volt. A zenekar az Our Night Never Ends debütalbummal úgymond megérkezett a 21. századba, ami a műfaj kortárs zenei elemeinek használatára és a vizuális megjelenítésre egyaránt értendő. Az idén májusban megjelent kettős album, a hangzatos című Pedagogy For The Existentially Exhausted még egy nagy lépés előre a Solipsism-féle black metalban, amely egyszerre erőteljes és mélyről feltörő érzelmekkel átitatott. Milán Péter kérdéseire az énekes, Tomáš Beňuška válaszolt.

A Solipsism előző albuma, az Our Night Never Ends 2022-ben jelent meg. Miként vélekedsz ma a lemezzel? Milyen fontos események történtek a zenekarral az album megjelenése óta?

„Ez egy fontos album volt a zenekarunk pályafutása során. Ez volt az első lemezünk, nagy fejlődést mutatott az első EP-hez képest, nemcsak a komponálást tekintve, hanem hangzás terén is. Megnyitotta annak lehetőségét, hogy koncertezhessünk, eljuthassunk európai országokba. Kiállunk a lemez mellett akkor is, ha sokkal minimalistábbnak tartjuk annál, amit most csinálunk. Akkor úgy éreztük, hogy professzionális hangzáson dolgozunk, de ezek a mérföldkövek mindig odébb kerülnek, és visszatekintve a Pedagogy... és az Our Night... között még nagyobb a különbség, mint az Our Night és a Trhliny... között.”

A Pedagogy For The Existentially Exhausted című második album a dallamok és a dalszerkezetek terén is fejlődést mutat, ahogyan a hangulatok is erősebbek, mélyebbek. Hogy zajlik a dalszerzés? Mi a módszerek?

„Mindig a fő dalszerkezettel indítunk, ami a gitárokra épül. Ezt követi a többi hangszer. Az egyik gitáros előáll egy ötlettel, átküldi a kottát, mi pedig megírjuk a többi hangszer témáit. Esetenként megtörténik, hogy egy másik tag jelentkezik egy dalötlettel, ilyenkor konzultál a gitárosok-

kal, elmondja, mi jár a fejében, milyen szerkezetet képzelt el a dal számára, milyen koncepciót stb., a gitárosok pedig ennek megfelelően játszzák el. Tehát mindig a gitárosoké a kezdő lépés, ez jellemző a zenekarra kezdettől fogva, és nem is hiszem, hogy egyhamar változni fog. Az általam halott fejlődés a művészi előrelépésünkből fakad.”

Milyen módszerrel közelítettétek meg a zenét a kettős Solipsism-albumon? Eszköztöltetek bármi változást a korábbi metódushoz képest?

„Mindig az a cél, hogy új helyzetbe hozzuk a zenekart, hogy minden lemezzel egy újabb mérföldkőhöz érkezzünk. Ennek két oka van – először is be akarjuk biztosítani a zenekarunk fejlődését. Úgy vélem, még mindig sokat kell tanulnunk, és attól nem leszünk jobbak, ha mindig ugyanazokat a paneleket ismételtetjük. Másodszor: senki nem akarja újra és újra ugyanazt hallani, ezért produkálni kell valami újat. Ezenkívül, azt hiszem, ez magunkra mint zenészekre is vonatkozik, régebben jobban bezárkóztunk a black metal műfaj határai közé. Ma már nem érdekel bennünket, hogy egy ötlet, amelyen dolgozunk, beleillik-e a black metal címkéjébe, vagy sem. Ha elnyeri tetszésünket, akkor mehet. Tehát természetes módon jött a változás. Még csak annyit sem kellett mondanunk magunknak, hogy »változtassunk valamit« vagy »most csináljuk másképp«. Belül mindannyian tudtuk, hogy az új anyag másmilyen lesz.”

Ha vetünk egy pillantást az albumra, a lemez-címekre, a CD külsőre által sugallt hangulatra, látjuk, hogy a Solipsism tovább folytatja a nagyvárosi lét árnyékos oldalának a bemutatását. Ez a téma, amely önmagában is érdekesítő, gyakran felmerül a mai extrém zenei kiadványokon, amelyek a modern kori ember lelkületét sokszor brutális nyíltsággal ábrázolják. Úgy vélem, a Solipsism mélyen ragadja meg sok kortársunk szorongásait. Mit gondolsz erről az új szövegek figyelembevételével, és mire utal a Pedagogy For The Existentially Exhausted lemezcím?

„Nagyon örülünk, hogy így érzel, köszönet érte. Ez egy visszatérő téma a zenénkben – a hangzásunkon változtatunk lemezeiről lemezeire, ám az alapvető tematika, ami körülveszi a Solipsismet, marad – a létezés melankóliája az egyszerű városi emberek életében. Ami az albumot illeti, a dalszövegeket illetően komplexebb irányvonalat akartunk felvenni. Míg az előző lemezen az egyes számok ugyanahhoz a közös témához kapcsolódtak, addig a Pedagogy összesüfűgő dalok teljességében gondolkodtunk és egy speciális célt akartunk elérni. Vagyis a lemezcím arra a 'nevelési' ambícióra utal, amire ezzel az albummal törekszünk, hogy így fogalmazzak. A lemez valamennyi dalszövege különböző egzisztencialista filozófusok, írók elméleteit, gondolatait tartalmazza azzal a céllal, hogy ezeket egy érthetőbb, áttekinthetőbb formában tegyük a hallgató elé. A témákat az átlagemberek életének mindennapjain keresztül mutatjuk be... Legyen ez egy éjszaka, amikor nem tudsz aludni, és azon tűnődsz, mi okozza a problémádat, legyen szó arról, hogy ugyanazokat a pusztító mintákat követed újra és újra, még ha meg is ígеред magadnak, hogy többé nem esel bele ebbe a csapdába, vagy egy reggel egy ismeretlen lány mellett ébredsz az ágyban, akit egy bárból vittél haza előző éjjel – másnapos vagy és bánod az életed döntéseit. Mi az egzisztenciális szorongástól, depressziótól szenvedő embereket akarjuk megcélolni az egzisztencialista írók segítségével, valamint saját szorongó, depressziós élettapasztalatainkkal. Valami olyat szeretnénk adni az embereknek, amit mi is szerettünk volna kapni, amikor a legmélyebb gödörben voltunk. Az emberek mindig azt próbálják megtalálni a zenében, amire az adott időszakban a legnagyobb szükségük van. Miért ne nyújtsuk át nekik ezüsttálcán?”

Az album alcíme Embrace Your Own Negativity (Öleld magadhoz saját negatívodat). Mire gondoltok ezzel a mondattal? A fentebb elhangzottak alapján úgy tűnik, hogy ti is megtapasztaltátok azokat a rossz érzéseket, amelyeket a lemez sugall. Milyen „gyógyszerek” van arra, hogy lelkileg, fizikailag megerősödve lábaljatok ki a negatív szituációkból? Véleményed szerint mi lehet annak az oka, hogy manapság sok ember érzi magát nyomorultul? E modern időkben, amelyeket például a média sokszor úgy dicsőít, mint a soha nem látott fejlődés, a csúcstechnológia olyan világát, amit az emberiség még soha nem látott...

„Az Embrace Your Own Negativity a Glasswaltz dalban olvasható, és voltaképpen az album lényegi mondanivalóját takarja. Az emberek célcsoportja, akiknek szól a 'pedagógia', az 'egzisztenciálisan kimerültek', ami egy eufemizmus a szorongókra, a depressziósokra. Egyebek mellett azt próbáljuk elmondani nekik, hogy rendben van, hogy szomorúak, hogy negatív érzéseik vannak az őket körülvevő világgal kapcsolatban, nem kell magukat 'megváltoztatni', mintha bármi probléma lenne velük. Magadhoz kell ölelned önmagadat, úgy, ahogy vagy, ragadd meg az életet, amit élsz, és kerüld ki az egészségtől megerősödve.

És igen, tudjuk, miről beszélünk, mivel személy szerint engem szorongással és depresszióval diagnosztizáltak akkor, amikor elkezdtük írni a Pedagogy anyagát, vagyis pontosan a tapasztalatok területére érkezünk. Nekem nem csak önmagában a depresszióval volt problémám, hanem az ezzel együtt járó megbélyegzéssel is. Nehéz volt megbirkózni azzal a tudattal, hogy egy pszichiátrián fognak kezelni. Valószínűleg még soha nem éreztem magam olyan rosszul, mint az első napon, amikor beléptem a nyomasztó, öreg, lepusztult épületbe, és nem tudtam, hogy mi fog történni velem. Jobban leszek? Hétről hétre látványosan rosszabbodni fog az állapotom? Képes leszek egyáltalán újra élni a mindennapi életemet, mint korábban? Sok kérdés és aggodalom, mivel nem igazán tudjuk, hogy a pszichiátriai problémák kezelése mivel jár. És igen, antidepresszánsokon élek, ami nagy mértékben segít, bár sok ember számára nem szükséges a gyógyszerelés mindjárt az elején, csak szükségük van valakire, akivel beszélhetnek, akinek elmondhatják, hogy ők nem a természet torzszülöttei az érzéseik miatt, és hogy nincsenek egyedül a gondjaikkal. A lemezünk pontosan ilyen – hallhatják az érzéseinket, elolvashatják a gondolatainkat, és rájönnek, hogy ugyanolyanok vagyunk.

Ami a kérdésed azon részét illeti, hogy mindez miért lehet, abban teljesen igazad van. Az életminőség soha nem volt objektíve jobb, de szubjektíve rosszabb, mint manapság. Nincs szakvéleményem azzal kapcsolatban, hogy adatokkal alátámasztott választ adjak arra, hogy mindez miért állt elő. Inkább csak a magam verzióját vázolnám. Úgy vélem, annyira túl vagyunk adagolva dopaminnal abból következően, hogy a nyugati világban minden elérhető, hogy milyen könnyen tudunk utazni az egész világon, bármit meg tudunk venni, átlag feletti életet tudunk élni, miközben nem teszünk ezért túl sokat, s közben elvesztjük a képességünket, hogy élvezzük a kis dolgokat, így még többre és még többre áhítozunk, egészen addig a pontig, ahol már nincs hatalmunk arra, hogy még többet érjünk el. És elkezdünk lefelé haladni a spirál mentén. Az életünk állandó összehasonlítása a közösségi felületeken, ahol mindig úgy tűnik, hogy másoknak minden jobban megy, szintén nem segít a helyzeten.”

Míg az előző CD-kiadás éjszakai, városi fotókat tartalmazott, addig az új lemez füzetjében a fenti témáknak megfelelően egészen sötét, nyomasztón depresszív illusztrációk láthatók. Ki alkotta a képeket és mi volt az általános koncepció?

„Az illusztrációkat egy fiatal végzős, Patrícia Sujova készítette, aki éppen akkor fejezte be az egyetemet, amikor a lemezünk képein dolgozott. A fejünkben egy speciális stílus lebegett, amikor a képekre gondoltunk, valamint arra, hogy milyennek kellene lenniük, a basszusgitárosunk, Michal pedig Patríciát ajánlotta, aki pontosan abban a stílusban fest, amire szükségünk volt. Minden dalszöveghez van a maga festménye, ami magában foglalja mindazt, amiről a szöveg szól. Teljes művészi élményre törekedtünk a vizualitást és a hanganyagot illetően egyaránt. Amikor elolvasod a szövegeket, a festményekben is látnod kell őket.”

Ami a zenekart illeti, tudomásom szerint két tagcsere is történt az Our Night Never Ends óta. Mi állt ezek hátterében?

„Semmi drámai. Lecseréltük a basszusgitárosunkat, mivel az első már a kezdetekkor azt mondta, hogy csak korlátozott ideig marad velünk. Megvan a maga black metal projektje és az élvezet prioritást. Időről időre csatlakozik zenekarokhoz, hogy friss levegőhöz jusson, ám ez mindig csak átmeneti helyzet, majd egyszer csak közölte, hogy nem marad velünk. Tehát ez nem okozott törést, nem ért bennünket meglepetésként, így állapodtunk meg. Ami a gitár-

rost illeti, akit lecseréltünk, Matej, úgy döntött, hogy egy másik országba költözik a feleségével. Ő is tudatta velünk mindezt korábban, mármint, hogy majd keresnünk kell valakit helyette. Így is tettünk, és bár ez már jó ideje történt, a mai napig kapcsolatban vagyunk vele, sőt, a Pedagogy megjelenési buliján játszott is velünk, tehát úgy döntöttünk, hogy ő lesz a távoli zenésztársunk. Amikor csak teheti, játszik velünk, kiveheti a részét a dalszerzésből stb. Ő mindig is a zenekar értékes tagja volt és az is marad, a távolság nem lényeges számunkra.”

A Solipsism az első EP kiadása óta a Sun & Moon Records égisze alatt dolgozik. Biztosan jó a kapcsolatot a zenekar és a kiadó között. Mi bennük a különleges?

„A Sun & Moon Records rendes fickókból áll, jó velük a kapcsolatunk, szeretik a zenénket, hajlandók invesztálni belénk. Mi ezt nagyra értékeljük. Nincsenek igazán tapasztalataink más kiadókkal, mivel a legtöbbünk számára a Solipsism az első zenekar, amiben játszottunk, így soha nem is szerződöttünk más kiadókkal.”

Az új album egyik jellegzetes ismérve a „csúcsra járatott” ének a maga komoly érzelmi kilengésével és extrém megoldásaival. Nem megerőltető a hangszálak és a torok számára a szinte folyamatos durva énekletés?

(nevet) „Köszönöm. Sok ember teszi fel ezt a kérdést, ám valójában ez könnyebb a hangszálak és a torok számára, mint amikor az emberek rendszeresen kiabálnak. Ez egy olyan technika, amit már régen megtanultam, és most már csak uralom. És ha megfelelően műveled, akkor egyáltalán nem árt. De való igaz, ha az énekesek az extrém metal irányzatokban nem tudják, mit csinálnak, nem a megfelelő technikával énekelnek, sérüléseket okozhatnak a hangszálainknak, súlyos károkat okozhatnak maguknak. Vagyis, ha fáj, amikor énekelsz, még akkor is, ha ez csak egy enyhe fájdalom, ne tedd, mert rosszul csinálsz. Ennek természetesen kell működnie.”

Az angol és a szlovák nyelvet egyaránt használod a szövegek tolmácsolásakor. Mi alapján dől el, hogy melyik nyelvet használod egy dalhoz?

„Minden nyelvnek megvan a maga eszközkészlete, amelyet felhasználhatsz az íráshoz. A saját metaforák, kifejezések, beszédmodok, szavak, amelyek jól hangzanak abban a formában, ahogyan kommunikálni akarsz. Akár színekként is elképzelheted őket, amelyekkel festesz. Néha csak egy különleges színre van szükséged... Tehát valahányszor támad egy szövegötletem egy dalhoz, mindig a legfontosabb vers jut eszembe, és hogy melyik nyelven szólalna meg a legjobban, és hogy miként tudnék velük játszani. Ezen az alapon választom ki a nyelvet.

Hogy teljesen őszinte legyek, azt szeretném, hogy a lehető legtöbb emberhez jusson el a zenénk, egyben azt is, hogy a szövegeket minél többen olvassák. Ez okból kifolyólag az angol nyelv a leglogikusabb választás. Tudom, hogy vannak különféle fordítók és online szótárak, amelyek segítséget nyújtanak a világ valamennyi nyelvének a lefordításához, de ez soha nem lesz ugyanaz. Ebből következően többnyire angolul írok, de ahogy említettem – néha szükség van egy különleges színre.”

Néhány vendégénekes is szerepel az albumon...

„Mivel az album címe: Pedagogy, egyfajta előadás-sorozatot vagy konferenciát akartunk szimulálni. És mivel minden konferenciának, előadás-sorozatnak van egy konkrét témája, így a létezés és a szorongás problémája volt a miénk. Ezért meghívtunk szlovák énekeseket és egyet egy cseh zenekarból is, akik a saját zenéjükben hasonló témákkal foglalkoznak – mint amikor meghívsz vendégelőadókat vagy szónokokat a rendezvényedre, hogy még magasabbra emeld a témamegbeszélés színvonalát. A tény, hogy ezek az énekesek valamennyien a barátaink, további segítséget jelentett.

Tömören: Rasmus Ejlersen egy Udände nevű dán projektből érkezett (ő Szlovákiában él, ezért tartom az itteni szintér részének), akit szintén szorongással és depresszióval diagnosztizáltak, egészen nyíltan beszél ezekről a problémákról, legyen szó zenéről vagy szövegekről. Samo a Besna nevű zenekarból olyan egyértelmű kortárs társadalmi problémákról beszél, mint a depresszió rohamos növekedése. Kverd a Heidenből a létezés gondjaival foglalkozik nagyon poetikus és enigmatikus lencsén keresztül. Az Autumn Nostalgie-ből A. G. nagyon olvasott fickó a filozófia területén, és az Autumn Nostalgie szövegei szintiszta filozófiai koncepciók. A másik oldalon N. a Porenuthból a létezés abszurditását taglalja néha egészen groteszk formában. Úgy vélem, ezek a vendégek ugyanannak az alanyagnak sok különféle perspektíváját nyújtják, és éppen ez teszi őket és a lemezhez való hozzájárulásukat nagyszerűvé.”

Véleményed szerint melyek a 21. századi black metal jellemzői, és miben ragadnád meg a különbséget a black metal „aranykora”, vagyis a ’90-es évek és a mostani BM-hangzások között?

„Úgy fogalmaznék, hogy az a különbség, hogy a ’90-es évek black metalja sokkal ideologikusabb volt. Ez nem feltétlenül azt jelenti, hogy ’politikailag’, bár én azt mondanám, hogy az volt, de inkább olyan értelemben, hogy a művészek egy ideológiához próbáltak kötődni, legyen ez a sátánizmus, a mizantropia, az északi mitológia, a pogányság, a black metal-maffia, bármi... És a zenekarok mindenkivel el akarták hitetni, hogy ők pontosan olyanok, amilyenek a zenekar kinéz, mivel az ideológia valószínűleg még fontosabb volt, mint maga a zene. Ma a műfaj inkább ideákon alapul.

Természetesen ma is vannak bandák, amelyek a ’90-es évek szellemében zenélnek, de ha megnézed a poszt-black metalt, vagy ezeket a harmadik hullámhoz tartozó black metal-zenekarokat, nem feltétlenül van szükségük ideológiára, amelyre a zenét építsék, inkább egy általános koncepcióval, témával rendelkeznek. És nem törődnek olyan véleményekkel, hogy a nyilvánosság számára mennyire tűnnek ’igaznak’, és hogy mennyire élik a zenekar által vallott ideológiát. Ez magát a zenét is feljebb emelte – a ’90-es évek black metalja kevésbé volt rugalmas, mivel »szükség volt arra«, hogy ragaszkodjanak a »hogy szabad a black metalnak szólnia és hogy nem« korlátozásaihoz. Egy posztrockos, álmodozós gitárszóló a dalban hathatósan rombolta volna le a reputációt, mint a Sátán fagycsípte mizantrop fiát. A black metal modern hullámai földközeli, realitásbak és kevesebbet törődnek a pózokkal.”

AVATAR

A zene mindennek előtt

A június egyértelműen a Metallica jegyében telt hazánkban, hiszen minden idők egyik legnépszerűbb és legfontosabb zenekara nemcsak két, közel telt házas koncertet adott, s ezzel nézőcsúcsot döntött a Puskás Arénában, de kísérőprogramok egész sora is kapcsolódott a fellépéseikhez.

Az eseményeknek további szereplői is akadtak, ugyanis mindkét nap két-két zenekar nyitott James Hetfield és társai előtt, köztük a teátrális, modern groove metal zenéjével egyre népszerűbbé váló Avatar. A svédek éneke, Johannes Eckerström a június 11-i koncertjük napján, kora délután fogadta Gyuricza Tamás Marcellt a stadion VIP-részlegében.

Essünk túl a kötelező kérdésen: hogyan kerültek a Metallica elé?

„Sokan dolgoztak rajta, és elég sokáig tartott, mire sikerült. Hatalmas csapatmunka zajlott a háttérben, hiszen a Metallica menedzsmentje nem bíz semmit sem a véletlenre, mindent le akarnak csekkolni, mielőtt bármire is rábólintának. El kellett érniük, hogy a megfelelő emberek legalább egy-két koncertünkön személyesen is jelen legyenek, hogy lássák, mire vagyunk képesek. Az én feladatom ehhez képest egyszerű volt, csupán arra kellett törekednem, hogy jó frontember és jó énekes legyek, de a menedzserünk és az ügynökeink tényleg megtettek mindent annak érdekében, hogy összejöjjen. Az Iron Maiden előtti fellépéseink szintén sokat segítettek az ügynek, hiszen ott már bebizonyítottuk, hogy nagy nyomás alatt is képesek vagyunk jól teljesíteni.”

Szerinted annak volt szerepe a döntésben, hogy az Avatar nem csupán egy zenekar, de a színpadi show-ra is komoly hangsúlyt fektettek?

„Ó, igen, szerintem mindenképpen. Ugyanakkor azt is el kell mondanom, hogy bármilyen dologba is kezdünk bele, mindig a zenéből indulunk ki, a középpontban mindig a zene áll. Szerintem egyetlen arany szabály létezik: semmilyen zenei projektnek ne indulj neki úgy, hogy ne magát a zenét tekintsd a legfontosabbnak! Mi eszerint dolgozunk. Sokan mondták már, hogy milyen eszelős cuccokban lépünk fel, és milyen jól nézünk ki a színpadon. Oké, ez rendben van, de sosem úgy kezdődik, hogy keresünk valami menő nadrágot, és ahhoz igazodva kezdünk el zenét írni. Amit a színpadon látsz, az mind azért van, hogy felerősítse a zenét. A zene szent dolog, mi legalábbis annak tekintjük. Miután megírtuk a dalokat, csak azt követően kezdünk el gondolkodni azon, hogyan tudjuk megjeleníteni azokat a színpadon vagy akár egy videóklipben.”

A színpadi show megalkotásakor kiket tekintetek példaképeknek?

„Lehet, hogy meglepődsz, de elsősorban nem zenekárokat vagy zenei produkciókat. Sokkal nagyobb hatással voltak ránk a pankrátorok. Bár kívülről a pankráció olyannek tűnik, mintha a birkózást cirkuszi körülményekkel vegyítenéd, ám amit a pankrátorok csinálnak, az valójában egy tudatosan átgondolt és felépített show. Rengeteget tanulmányoztuk a pankráció hátterét, és ennek során rájöttünk, hogy minden specifikus karakter megalkotásába nagyon komoly munkát fektettek. Annak ellenére, hogy ők nem színészek, az előadás alatt, de gyakran azon túl is százszázalékosan hozzák az általuk megformált karakter jellemzőit. Én sem vagyok színész, ezért amit a színpadon csinálunk, az nem színház, de színházias jellege van. Felnagyítunk benne bizonyos karaktereket, azok tulajdonságait, miközben magunkat is adjuk.

„Egy koncerten nemcsak az a fontos, hogy eljátszd a dalaidat, hanem az is, hogy kiszolgálj a közönségedet.”

Én a színpadi előadásokat két részre osztanám. Van a klasszikus forma, ide tartozik például a Shakespeare-i színház, az opera és a balett. Ezek nagyon szigorú keretek között léteznek, az előadások során maximálisan követik a színopszist vagy a rendezői utasításokat. És van egy másik irány, egy spontánabb előadásmód, ahol a közönséggel való kapcsolatteremtésnek legalább olyan fontos szerepe van. A stand up műsorok, a cirkusz vagy egy bűvészbemutató mellett én ez utóbbiakhoz sorolom a rock and roll koncerteket is. Egy koncerten ugyanis nemcsak az a fontos, hogy eljátszd a dalaidat, hanem az is, hogy kiszolgálj a közönségedet. Egy koncert elején fel kell mérned, hogy milyen állapotban van a közönséged, hogyan rezonál rád és a zenédre, és el kell döntened, hogy hova akarod őket eljuttatni érzelmileg.”

Korábban voltak egészen grandiózus színpadképeitek, amelyek valóban úgy néztek ki, mint egy-egy színházi díszlet. Ezek megalkotásához veszték igénybe külsős szakmai segítséget?

„Mivel hegeszteni nem tudok, ezért mindenképpen szükségünk van rá. *(nevet)* Az alapötletek mindig a zenekartól származnak. Mindannyian gazdag képzelőerővel rendelkezünk, és nagyon is szabadjára tudjuk engedni a fantáziánkat. A dobosunk, John Alfredsson például olyan fizimiskával bír, hogy őt bármikor a középpontba lehet állítani, vagy egy komplett díszletet lehet építeni köréje, de az egyik gitárosunk, Jonas *(Jarsby)* is alakított már királyt a színpadon. Még trónja is volt. Az alapötletek tehát tőlünk jönnek, de a megvalósításba másokat is bevonunk. Évek óta együtt dolgozunk egy rendkívül kreatív, nagyon jó képzelőerővel bíró emberrel, Jimmy Olaussonnal, aki eleinte a fénytechnikusunk volt, ma azonban már ő a produkciós menedzserünk. Neki például szennzációs ötletei vannak, amikből sokat profitáltunk, de nemcsak mi, hanem mások is, hiszen már több zenekarnak is dolgozik.”

Az imént a pankrátorokról beszéltél, arról viszont még nem esett szó, hogy zenei szempontból kiket tartatok példaképnek.

„Ó, nagyon sokan vannak. Gyermekként rengeteg klasszikus zenét hallgattam, és természetesen azokat az előadókat, akiket a szüleim is kedveltek, az első zenei magokat tehát ők ültették belém. Nekik köszönhetően nyolcéves koromra nagy Beatles-rajongóvá váltam, aztán megismerkedtem a metállal. Talán 13 éves lehettem, amikor 'megfertőződtem'. Van egy bátyám, neki volt egy csomó Metallica-albuma, de mellette sok más is, amelyek közül engem a power metal albumok fogtak meg leginkább. A Blind Guardian, Helloween, ilyesmik. Később pedig jöttek a még durvább dolgok, mint a black és death metal. Rengeteg kedvencet szedtem össze az évek során, de ha valakit első számú példaképként kell említenem, akkor mindig Devin Townsend nevét hozom fel. Ő ugyanis olyan előadó, aki mindig a saját útját járta, kitartott az elvei mellett, és sosem kötött kompromisszumokat. Ez számunkra is nagyon fontos, mi is mindig arra törekszünk, hogy önmagunk legyünk, és a saját elképzeléseink mentén haladjunk tovább.”

Tudod, amikor a Black Waltz és a Hail The Apocalypse albumoknak köszönhetően kezdtünk ismertebbé, híresebbé válni, megtehettük volna, hogy onnantól kezdve csak azt a fajta zenét játsszuk, és örökre ez a 'whammy bar groovy metal' zenekar leszünk. Lehet, hogy sok zenekar ezt az utat választotta volna, mi azonban nem. Amikor úgy éreztük, hogy a fejlődésünk érdekében tovább kell lépniük, akkor megtettük. Az imént említettem, hogy nyolcéves korom óta vagyok a Beatles rajongója. Hadd hivatkozzam rájuk, ők is

mindig változtattak a zenéjükön, minden albumuk más volt, mint az előtte lévők, mégis mind felismerhetően Beatles maradt. Mi is ezt tartjuk szem előtt. Nem félünk attól, hogy azt csináljuk, amit akarunk, de közben törekszünk arra is, hogy mindig Avatar maradjunk.”

Van egyértelműen behatárolható Avatar-stílus?

„Sokan a metalcore vagy groove metal zenekarnak mondanak bennünket. Ezzel mi egyáltalán nem foglalkozunk, hiszen az Avatar zenéje folyamatosan változik, akár albumról albumra lehetne új jelzőt aggatni ránk. Szerintem a zenénk stílusa továbbra is metal, s amíg ez így lesz, addig a nevünk is marad Avatar. Ha majd egyszer úgy döntünk, hogy jazzalbumot adjunk ki, akkor valószínűleg váltani fogunk, de ennek még nincs itt az ideje. *(nevet)* Lényegében egyetlen elhatározásunk van a zenénket illetően, nem akarjuk kétszer ugyanazt a dalt megírni. A génjeinkben leginkább az extrém metal van jelen, ez sok mindent meghatároz, de a klasszikus vagy heavy metal is közel áll hozzánk. Persze, az évek során az is változott, hogy mit nevezünk klasszikus metalnak, ezért rögtön hozzátenném, hogy a zenénk dallamos részét az Iron Maidentől, Judas Priesttől és a hozzájuk hasonló zenekaroktól eredeztetjük. A dalszerkezetekre viszont inkább az extrém metal volt hatással.”

Ehhez képest a legutóbbi albumotok, a Don't Go in the Forest minden korábbiánál dallamosabb és populárisabb. Akkor hogy is van ez?

„Szerintem ez csak a tiszta ének miatt van így, hiszen a gitársound beállításánál továbbra is az extrém metalt vettük alapul. Amikor frünk egy dalt, mindig a hangszeres részekből indulunk ki, az határozza meg a dalaink karakterét. Hiába dallamos vagy tiszta az ének, ha a kezünkben death metal gitár van. Lényegében modern zenét próbálunk csinálni, olyasmi dolgokat, amiket még nem igazán hallottunk. Próbáljuk a heavy metalt tolni előre, de a klasszikus hatások is megjelennek a zenénkben. Egyetlen dolog van, amittől nagyon idegenkedünk, a szintetikus hatás. Nálunk a stúdiómunkák során sincs dob gép, John mindent saját maga dobol fel a stúdióban. Persze, a dalokat mi is sávonként rögzítjük, de a dobos és basszusgitárt együtt játssza fel John és Henrik *(Sandelin, basszusgitáros)*, hiszen a ritmust mégiscsak ők adják.”

Azért én hozzátenném, hogy az Avatar zenéjének egyik legfőbb jellegzetességét éppen a rendkívül dinamikus énekstílus jelenti, ami a torokban képzett gutturális hörgéstől a tiszta bariton énekhangon át a falzettig terjed. Szükséges ehhez valamilyen speciális technika?

„Igazából nem tudom. A rövid válaszom ezért az, hogy valószínűleg nem, hiszen minden énekhang ugyanott keletkezik. Mindegy, hogy mit énekelsz, legyen az death metal vagy bossa nova, akkor is a légutakban keletkezik a hang. Amikor középiskolás voltam, s tagja egy helyi kórusnak, akkor vettem énekórákat, de az extrémebb hangképzéssel, mint a hörgések vagy sikolyok csak akkor kezdtem el foglalkozni, amikor az Avatar tagja lettem. Később újra elkezdtem énektanárhoz járni, mivel ehhez a dallamosabb irányhoz szükségesnek éreztem, és még ma is vannak kurzusok, amiken részt veszek. Próbálok fejleszteni a hangomat, hogy minél hasznosabb tagja legyek a zenekaromnak.

Nekünk, a fiatalabb generációk tagjainak viszonylag könnyű dolgunk van, hiszen az elődeink már kitaposták előttünk az utat. Nem nekünk kell kitalálnunk vagy kifejleszteniünk új éneklési módokat, csupán követnünk kell a régieket. Az extrém énekhang már a nyolcvanas években

megjelent a Possessed vagy a Hellhammer által, ők voltak az igazi úttörők. Később ezt fejlesztették tovább az olyan zenekarok énekesei, mint a Morbid Angel vagy a Cannibal Corpse. Mi rájuk hagytuk, lecsekkoltuk, hogy hogyan énekelnek, és abból próbáltuk a saját stílusunkat megalakítani. A fiatal zenekarok ugyanezt teszik most, csak ők már bennünket is követnek.”

Mennyire megerőltető így énekelni?

„Egyáltalán nem az. Mindössze egyetlen fontos dolog van, sose feledkezz meg a bemelegítésről és a hanggyakorlatokról! Ha hosszabb szünetet tartok, akkor persze az extrémebb dolgok eleinte kicsit nehezebben mennek, mint a tiszta dallamos hangok, de ha sikerül újra beindítanom a motoromat, onnantól fogva már probléma nélkül képes lennék akár 8 órán keresztül is az erőteljes harsh énekre. A turnékon viszont a dallamos énekkel van inkább probléma. Azokkal a nyújtott hangokkal, amiknek a képzésére jobban oda kell figyelni. Ilyenkor még jobban be kell melegíteni a torkomat színpadra lépés előtt.”

November-decemberben lesz egy önálló európai turnétok, amely során visszatértek Budapestre is. Az mennyiben lesz másabb, mint a mostani koncert?

„Természetesen hosszabb lesz, hiszen most csak rövid ideig lehetünk színpadon. Egyértelműen több lesz a színpadias elem, nagyobb hangsúlyt tudunk fektetni a látványra, és persze a saját közönségünk előtt lépünk fel. Nagyon boldogok vagyunk azért, hogy a Metallica előtt játszhatunk, de ezt úgy fogjuk fel, mint egy filmelőzetest. Sokan most látnak bennünket először, akik előtt éppen csak felvillantjuk, hogy mire számíthatnak, ha eljönnek egy önálló koncertünkre. Amit ma este bemutatunk, az csak ízelítő az Avatar világból. Egy rövidített műsor, leegyszerűsített setlist, de így is arra törekszünk, hogy a legjobbat adjuk magunkból, és megmozgassuk az embereket. Mi akkor érezzük magunkat igazán elemünkben, ha headliner koncertünk van, ott sokkal több minden történik, olyasmi is, amit itt nem tudunk megtenni. Olyankor van időnk balladákra, de akár arra is, hogy átöltözzünk show közben. Szóval, ha igazi Avatar-élményre vágysz, akkor gyere el, és nézz meg bennünket az önálló turnénk valamelyik állomásán.” **U**

Utolsó Hullám

BETYÁRGÓTOK BUDAPEST SÖTÉT UTCÁIRÓL

Az Utolsó Hullám eddig sem volt már ismeretlen a hazai dark/new wave-rajongók előtt, viszont az új lemezükkel most szintet léptek, és talán szélesebb körhöz is eljutnak. Többek között erről is beszélgetett György Zoltán Jakab „Motyó” Árpád zenekarvezetővel.

Egy nagyon megúszós kérdéssel nyitok, meséljétek a zenekarról. Hogy alakult, kik a tagok stb.?

„2019-ben elhatároztam, hogy már tudok elég jól gitározni ahhoz, hogy egy zenekart alapítsak, főleg mivel akkor már nagyon akartam egy gothic rock bandát. Nagy Sisters of Mercy-rajongóként persze egyből a dob gép köré kezdtem építeni a dolgot, és felvettem két demószámot. Tominak (Némedi Tamás – gitár), aki akkor egy helyen dolgozott velem, megmutattam, és benne volt. A többi már szinte magától ment, mert Ricsivel (Buda Richárd – szintetizátor) – akinek ez amúgy a művészneve, mert Balázs a polgári neve – már ismertük egymást látásból koncertekről, és jelentkezett a facebookos tagkereső bejegyzésemre a szintis/dobgép-es pozícióra. A basszusgitáron meg Töller Andris kezdett, aki akkor a Nulladik Válozatban is játszott, azaz ismerte már a stílust. Később, miután beláttuk, hogy sok neki a két

banda, Szegi Csongor szállt be, aki korábban a The Age-ben, illetve a szegedi Camp Fire Melancholy zenekarban játszott. Balázs a Cawatanában, Tomi meg a Bitrotátorban és a Healin’ Scarsban is játszik.”

Soha nem is volt dobosotok? Tudatos tisztelgés a Sisters of Mercy előtt a dob gép használata vagy kényszer szülte megoldás?

„Volt egy pár próbálkozásunk dobosokkal – nem sok sikerrel. Mivel a kezdeti koncepció amúgy is a dob gép volt, ami a gothic rock terén nem ritka, maradtunk annál, főleg mivel Ricsi imádja a dob gépeket.”

Doktor Avalanche és Dr. Alesis rokonok? Honnan jött a név? (Utalás arra, hogy a Sisters Of Mercyben és az Utolsó Hullámban is nevet kapott a dob gép – a szerk.)

„Az új albumon több kísérletezés van, és ennek befogadása több időt igényel, hiszen új vidékre visszük a hallgatókat.”

„Elírtuk a Dr-t igazából Sr-nek, azaz Seniornak kellene a zenekari leírásban állni. Az én dobgépem egy Zoom RT-323, de Ricsi egy Alesis SR18 volt, és ekkor kezdtük el a Senior Alesisnek hívni. Most már egy MPC-t használunk koncerten, de az Alesis SR18 hangjaival. Az albumon főleg a Zoom RT-323 van.”

2019-ben alakultatok, tehát már hétéves a zenekar, ennyi idő alatt az emberi sejtek is lecserélődnek. Hogy érzitek, hol tart most a zenekar? Mennyire sikerült beépülni a magyar dark/new wave közegbe?

„Szerintem 100%-ig beágyazódtunk. Igaz, én amúgy néha DJ-zek is ilyen eseményeken, illetve koncerteket is szervezünk más (akár nemzetközi) zenekaroknak is. De ettől függetlenül szerintem még mindig van, aki nem hallott rólunk.”

Májusban jelent meg a második, Csak egy világot adhatok neked című albumotok, amire több mint három évet kellett várunk. Mi történt ebben az időben, hogy készültek a dalok, mik inspiráltak?

„Ahh, szerintem is sokáig tartott, és ami a legdurvább, nem tudom miért. Oké, szinte teljesen csinált magad az album, de akkor is. Az első albumunk után hirtelen írni kellett egy számot Petőfi Sándor versével (ez lett a Vér fog ömleni), aztán szép lassan jöttek a további számok, melyeket én írok, és a többiek utána tökéletesítik, majd én megint faragok rajtuk. Kb. két-három hónap, mire kiforr, mert sokszor a próbákon átalakul. De leginkább rajtam múlik, először mindig a dallamot keresem, ami megfog, és ez sokáig eltarthat.”

Milyen a lemez fogadtatása, mit szólnak a rajongók és a szakma?

„A törzsrajongóknak eddig csak dicsérték. De szerintem az első album jobban tetszik nekik, mert az tényleg a stílus-határok szigorú betartása mellett készült. Az új albumon már több kísérletezés van, és ennek befogadása több időt igényel, hiszen új vidékre visszük a hallgatókat. A szakma nagyon kevés kivételtől (például ti) eltekintve hallgat. Szerintem nem jutott el hozzájuk, vagy nem érdekli őket egy ők-szedik zenekar. Pedig szerintem lemaradnak valami jóról.”

Tervezitek valami fizikai hanghordozón is megjelentetni az albumot? Ez tipikusan az a zene, ami kiált a vinylformátumért.

„Hahhh, jó lenne, de nem éri meg. Kis ország, kis piac.”

Az első fél pillanatnyi harmonikahang a lemez elején tudatos tisztelgés a Fields of The Nephilim előtt? Honnan az ötlet?

„Igen, ezt lehet nephilimes hatásnak is venni, de én inkább egy kis dark countryt akartam beemelni, mert a szám eleje olyan westernes, sivatagos hangulatú.”

Nagy kedvencem a lemezről az „...és mégsem zuhanunk”, iszonyat jól megfogtátok a '80-as éveknek a hangulatát, a korai Sexepilt vagy az akkor még csak szárnyait bontogató és még Ede és a Bonanza Banzai néven futó BB-t. Azt hiszem, nem túlzok, hogy ebből a dalból akkoriban hatalmas siker lehe-

tett volna. Honnan az inspiráció, hallgattok ilyen régi magyar zenét?

„Pengetgettem az akusztikus gitárt, és kijött az alapdalam és a refrén. Ezt átültettem szintire, úgy, hogy a felvett gitárt MIDI-vé alakította az Ableton Live algoritmus és tök jól szólt. Azt hiszem, hogy a szintik sokat dobta a hangzásom meg az egész számon. Amúgy állítólag a Wayne Hussey (*Sisters of Mercy, The Mission*) is csinált ilyesmit még régen a Dead or Alive-ban a '80-as évek elején úgy, hogy az analóg szintí CV-bemenetébe küldte be a gitárt. Sexepilt csak néha hallgatok, Bonanzát meg csak bulikban, de annak a kornak a szelleme közel áll hozzánk, Ricsi imádja ezeket a szintis new wave bandákat, mint például a Human League. Egy számot általában valami élmény, egy mély lelki folyamat hatására írok – a szerelem persze, vagy a halál, a magány, lázadás, háború, de ugyanúgy a bibliai történetek/látomások. A klasszikus irodalom tragikus vagy romantikus történetei (például Goethe versei) sokszor megihlettek, de akár egy festmény is. Nyilván más bandák is, de azok egyre ritkábban.”

Merre tovább? Lemezbemutató turné, esetleg kicacsintás külföld felé? Egyáltalán mekkora bázisa van ma Magyarországon ennek a típusú zenének?

„A bázis nem nagy, kb. 200-300 ember, ha valaki híres jön, akkor 500-1000 gyűlik össze, kivéve persze a Depeche Mode-ot vagy a The Cure-t vagy mondjuk a Marilyn Mansont, mert azokra azért több tízezer ember is kíváncsi. Szerencsére viszont nagyon fanatikusak, úgyhogy ez a kevés ember életben tart még legalább tíz ilyen zenekart itthon – Crow Black Dream, Cold Contrast, Empty Story, HOLT, Zérus, Nulladik Változat, Kékmándarin, Synthetic Destiny, Liminal Maze, Fetish Section, Véna, Sóvárgás, Barking Babies –, és még biztosan elfelejtettem sokat, például az F. O. Systemet.”

Jövő? Írunk még egy albumnyi jó számot. Szeretnék még több industrialt és dark countryt a hangzásban, amolyan western industrial new wave-szerűséget, de majd kiderül a végén, hogy hova jutunk. Mindenképpen a másik gitárommal fogok majd játszani, mert a gitár szelleme is inspirál.

Koncertek? Külföldre van egy meghívásunk, Brünnebe, a csehekhez. Zágráb és Bécs van még szervezés alatt. Többnyire magyarul éneklünk, így külföldön elég nehéz fellépni, pedig a hallgatóink kb. harmada külföldön lakik (a legtöbbjük mondjuk az USA-ban, ahova nehéz lesz eljutni), talán majd valami csinált magad koncertkörutat csak összehozunk Európában.

Itthon főleg Budapestre szervezünk most koncerteket, de be szokott jönni gyakran valami váratlan meghívás is, és mivel szívesen megyünk mindenhova, el is fogadjuk. Legközelebb a Teremben fogunk játszani, Óbudán, aztán a Fekete Zaj Fesztivál első napján, majd a Freakend Fesztiválon Kiskunhalason. Korábban Szegeden, Pécsen, Győrött, Székesfehérváron, Veszprémben, Debrecenben és Békéscsabán is játszottunk eddig. Jók a vidéki koncertek, szeretjük őket, az utazás során be szoktunk ülni az úton egy-egy híresebb csárdába. Múltkor például Karcagon ettünk birkapörköltöt. Szeretjük ezt az országot, úgyhogy van is egy általunk kitárlt zenei stílus is, ami erre reflektál: betyárgót zene. Igaz, a közönség vidéken nem nagy számú, de a lelkesedésük kárpótol!”

Denton / Hartman Kraken

KIADÓ: MULTIVERZUM
ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN

Alig pár hete, hogy dicsértem a kiadót és a munkájukat az Elric kötet kapcsán, és máris itt egy újabb kellemes meglepetés tőlük, a Kraken. A kiadó felvállaltan kiemelten kezeli a weird irodalmat és azon belül is

Lovecraft örökségét, és tökéletesen beleillik ebbe a vonalba Shanon Eric Denton és David Hartman közös képregénye is.

A történet egy ízig-vérig ponyva, a szó legnemesebbik értelmezésében. Főhősünk Kraken kapitány (beszédes név!) egy kalandor, afféle Indiana Jones- vagy még inkább Alan Quatermain-szerű figura, akit szeretnek a nők, emberei hűségeseek és nem fél bemocskolni a kezét, ha egy jó kalandról van szó. In medias res csöppenünk bele most is egy kalandjába, aminek a végén nem várt események és csapók ragadják el hősünket egy párhuzamos dimenzióba. A kapitány később titokzatos körülmények közt visszatér, de valami történt vele, arcát kötés fedi, és hát nem véletlenül kapta a Kraken nevet sem a keresztségben.

Csapos lények, párhuzamos dimenzió, igen a Lovecraft-fanok máris elégedetten dörzsölhetik a tenyerüket, bár ez valóban egy könnyedebb kaland. Viszont pont ugyanúgy megtalálják itt a számításukat a Hellboy rajongói is, a történet akár lehetne egy akta a Paranormális Kutató- és Védelmi Hivatal (P.K.V.H.) ügyei közül is, különösen, hogy a sztori hemzseg eltorzult korcs náciaktól, hullósrzerű lényektől, és világhatalomra törő femme fatale-októl. Végtelenül szórakoztató és filmszerű a képregény sztorija, amit Hartman lendületes, néhol kicsit karikatúrisztikus rajzai még inkább kidomborítanak. Nem ismeretlen a terep Hartmannak, magyarul is olvashattunk már tőle Lovecraft-képregényt, így különösen a szörnyek és furcsa lények állnak neki jól. Feltétlen ki kell emelnem a színeket is. A néhol szinte alulszaturált zöld és barna iszonyú dögös kontrasztot alkot a másik dimenzió magentájával, maga ez az egy trükk egy nagyon jó dramaturgiai elemet ad hozzá a sztorinhoz.

Igazi többször olvasós kaland ez, aminek van annyira érdekes a világa, hogy valóban érdemes többször is elmerülni benne, ráadásul nagyszerűségében is egyszerű, így akár egy lendületes, könnyű nyári olvasmány-élmény is lehet. Maga a kötet a ponyvának megfelelően puha borítás, bár ez esetünkben semmit nem von le az értékéből, ez így jó ahogy van.

Denton és Hartman nagyon jó páros, és mivel azt hiszem, nem túl nagy spoiler, hogy az utolsó oldalon megalakul a Kraken osztag, így talán nem utoljára találkozunk hőseinkkel. Remélhetőleg az alkotókkal sem, nem ez az egyetlen közös munkájuk, a Spectorst is nagyon szívesen feltenném a polcra, ami méltó társa lenne ennek a képregénynek.

Cory Doctorow A nagy elszaródás

KIADÓ: LUMEN
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

Cory Doctorow kanadai-angol író, akinek korábban csak A Kis Testvér című regényét olvastam, melynek amúgy elég sok köze van A nagy elszaródás című, tényirodalmi vagy ismeretterjesztő művéhez is, minthogy nagy vonalakban mindkettő arról szól, mit tesz velünk az internet. Azt pedig valószínűleg mindenki érzékeli, aki használja a netet, vagy akár csak a mobilján nyomkod különféle appokat, hogy mintha ez az egész egyre rosszabbul működne. Facebook, Instagram, Google és a többi – ezek mintha régebben jobban kiszolgáltak volna minket, felhasználókat. Ha mást nem, azt mindenki tapasztalja, hogy mindent elárasztanak az agresszív, toladó reklámok (melyek sok esetben „személyre szabottak”, de attól még ugyanúgy idegesítőek), hogy egyre nehezebb hozzájutni ahhoz, amiért az adott oldalt vagy appot használnád. Hogy pl. a közösségi média különféle felületein egyre kevésbé látod az ismerőseid meg az általad követett oldalak posztjait.

Doctorow megmutatja, hogy ez nem véletlen, masszív anyagi érdekek állnak emögött (elsősorban is az adott platformokat működtető nagyvállalatok részvényeseié), és ezt olyan alaposan kifejti, hogy eztán biztos más szemmel fogsz nézni ezekre. De aztán ír arról is, hogy mit tehetünk. A gond pedig az, hogy személyes szinten valójában nagyon keveset. Levezeti, hogy a Facebook és a többi elhagyása olyan árral járhat, olyan következményekkel, amiket sokan nem tudnak bevállalni. Ő inkább a nemzeti összefogásban, a megfelelő törvények meghozatalában és azok betartatásában látja a megoldást. Amire meg elég könnyű legyinteni, pláne, ha az ember Magyarországon él. Mindazonáltal Doctorow mutat jól működő példákat, amivel ha hamis reményt nem is ad, de legalább annyit, hogy ne érezd úgy, hogy totál magadra vagy hagyva átlagemberként és felhasználóként. És persze a tudatosság is segít. Annak pedig része ennek a könyvnek az elolvasása.

Peter S. Beagle Sárkányfogó

KIADÓ: CICERO
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

Peter S. Beagle Hugo-, Nebula- és World Fantasy-díjas amerikai író legismertebb regénye Az utolsó egyszarvú, mely a fantasy irodalom klasszikusának számít. Az idén 87 éves mester legújabb könyve is fantasy, sőt, az ifjúsági

irodalom kategóriába is befér, de annyira rétegzett, hogy azoknak is adhat valamit, akik a „komolyabb” könyveket szeretik.

Beagle ugyanis számos írásában ugyanazt csinálta, mint itt is: fogta a fantasy (vagy akár mesei) és egyéb kliséket, tipikus témákat, helyzeteket, karaktereket, és egészen új fényben mutatta meg őket. Nála már akkor voltak erős női szereplők, amikor ez még nem volt divat. Ő épp úgy megmutatta a hősök emberi oldalát, ahogy a legtöbb történetben csak mellékszereplőnek számító átlagemberek hősi vagy máshogy különleges arcát. Az, hogy a Sárkányfogó egyik főszereplője, a lenézett aljamunkát végző sárkányirtó, Gaius Aurelius Constantine Heliogabalus Thrax (a barátainak csak Robert) lesz a hős, minden második népmesébe beleillene – na de amilyen jellemet rajzol neki Beagle és ahogy eljut a hős addig, hogy hős legyen, abban van a titok!

A két további főszereplő királyi leszármazott, s egyikük sem érzi jól magát a számukra előre megírt szerepben. A herceg nem akar hős lenni és kalandozni, utálja is érte királyi apukája, a hercegnőnek meg az ostoba kérőkől van elege, meg az összes hercegnő sztereotípiából. A sárkányok meg? Kb. mint a patkányok, olyan (és akkora) pimasz és komisz kártevők, Robert viszont nem szívesen gyilkolja őket, mert ő látja bennük az érző lényeket is. De még Beagle történeteiben is eljön a pont, amikor megjelenik egy hatalmas gonosz, és Beagle történeteiben sem az a jellemző, hogy a pozitív szereplőket aztán ez a gonosz halomra gyilkolja és itt a vége, fuss el véle. Persze a gonosz szereplő sem átlagos, amik meg történnék a regény utolsó oldaláig, arra talán a legnagyobb Beagle-rajongók sem számítanak.

S mindeközben jó sok humor és még annál is több emberség, emberismeret, bölcsesség vár az olvasóra, mert Beagle írásaiban, minden sajátos kanyaruk és emlékezetes szereplők mellett is ez a legjobb. Hogy annyira emberiek, hogy az már olyan ritka ebben a világban, mint az épségben fennmaradt dinoszaurusz-csontváz.

LÉPJ BE AZ UNDERWORLD KLUBBA!

Pontozd és véleményezd a hónap albumait, értékeld az előzetes címlapterveket, használd a klubkedvezményt a nyomtatott magazin előrendelésénél! Jelentkezés a klub@underworld.hu címen!

ELŐFIZETÉSI INFORMÁCIÓK

Magazinunk kedvezményes áron előfizethető a Magyar Postánál!

3 lapszám 8700 Ft

2026. szeptember / október / november

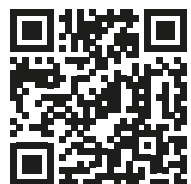
6 lapszám 17 400 Ft

2026. szeptember / október / november /
december / 2027. február / március

Az árak tartalmazzák a kézbesítés költségét is!

további részletek:

underworld.hu/elofizetes

MINDIG SAJÁT ÚTON

DevilDriver

IMMOLATION
THE HU
LUNAR SHADOW
SOLIPSISM
SPELL

MOONSPELL
OH HIROSHIMA
SOULBURN
AVATAR
LEFT TO DIE

POSZTEREN: MOONSPELL / LEFT TO DIE